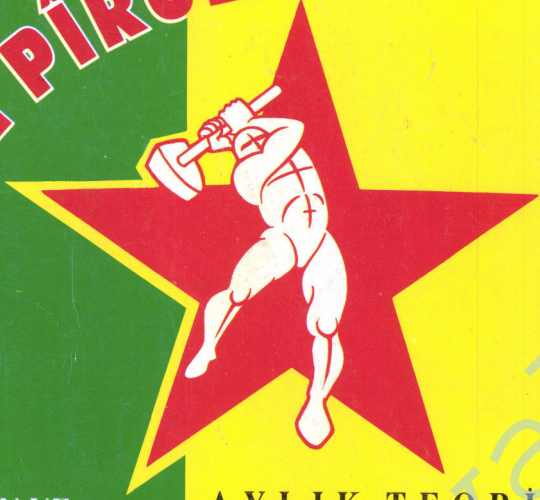

Karkerên hemû welatan û gelên bîndest yekbîn.!

NEWROZ PÎROZ BE

NEWROZ ATESİ

AYLIK TEORİK HABER YORUM DERGİSİ

SAL:1 HEJMAR:2 ADAR 7.000TL.

SERİHILDAN VE
DOĞRULTU
H. CİZRE

DERGİLERİN
"BAHAR"
DEĞERLENDİRMESİ

DÜNYADA DEĞİŞEN
GÜÇ DENGELERİ
VE T. C.
S. ÇİYA

GEÇMİŞ, GÜNÜMÜZ
VE GELECEK
BAGLAMINDA
KADIN
S. EVİNDAR

K. Y. B. I. KONGRESİ

KONUK YAZARLAR
Ragıp DURAN
Yaşar KAYA
Günay ASLAN

İbrahim KÜREKEN

HEZAR NEWROZ Dİ
HİMBEZA HELEPÇE
ŞEHİD KET
M. Sait ALPASLAN

UNUTMAYACAĞIZ

75'lerden bu yana gözümler ve tehditlerden yılmayan, Sosyalist kişiliğinin bedelini 17.02.1992 tarihinde Bingöl'de Kontr-gerilla tarafından kaçırılarak Norşin'de canıyla ödeyen arkadaşımız Mehmet Sabri KIZILKAN'ı saygıyla anıyoruz.

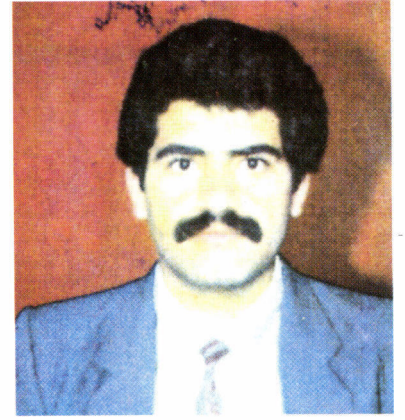
M. S a b r i K I Z I L K A N

İnsan olmanın onurunu taşıyan yurtsever BİNGÖL HALKINA SELENİYORUZ. Ahmet Bayram ve M. Sabri Kızıllkan'ın kıyımlarına (Birgün sizide bulacak şekilde) yenilerinin eklenmesini istemiyorsanız susmayınız ve cinayetler hakkındaki tüm bilgileri aktarınız. Unutmayalım ki suskunluk bir gün sizi de bulacak katliamlara davetiyedir. **VE SUSKUNLUK SUÇA ORTAK OLMAKTIR.**

H a l i t G Ü N G E N

Düzenle bütünleşen basına karşı halkımıza yönelik azgın saldırıları açığa çıkarma yolunda, şehit düşen Yeni Ülke muhabiri CENGİZ ALTUN ve 2000'e Doğru muhabiri HALİT GÜLGEN'i ve Hizbu-kontra tarafından şehit düşürülen bütün yurtseverleri saygıyla anıyor, Yeni Ülke ve 2000'e Doğru dergisinin acılarını, paylaşıyoruz.

C e n g i z A L T U N

Med İletişim, Yayın, Tanıtım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi adına Sahibi ve

Yazı İşleri Müdürü: : Hüseyin CICI
Yönetim Yeri : Alayköşkü Caddesi Sıdka Batu İşhanı
12/5 Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel.: 511 52 93 Faks: 513 60 41

Dizgi ve Teknik Hazırlık : Mavi Dizgicilik
Baskı : Aydınlar Matbaacılık

Renk Ayrımı :
Arka ve İç Kapak : Komel Ressamlar Birliği
Görsel Yönetmen : Ceren Incesu

Abone Koşulları : Yıllık 70.000.- TL.- Yurt Dışı 50.- DM.
Diğer ülkelerin abone bedelleri Alman Markına göre belirlenecektir.

Abone Bedellerini \$ Med İletişim, Yayın, Tanıtım, Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi adına aşağıdaki Banka Hesap Numaralarına yatırıp fotokopisini açık adresinizle birlikte gönderiniz.

T. Halk Bankası Kapalıçarşı Şubesi,
Döviz Tevdiat Hesap No.: 78692910
Vadesiz Hesap No.: 39011540

SUNU

Değerli Okurlar!

1. sayının ardından merkez büromuzu bizzat ziyaret etmenin yanısıra telefon ve mektuplarla gösterdiğiniz ilgiyi "pasif okur" kimliğinde basit kutlamalarla geçiştimyeyip, dergimize katkıda bulunma isteminizdeki samimiyetiniz, özellikle de biçimden- içeriğe en ince detaya kadar inceleyip, eleştiri ve önerilerinizi sunmanızdaki sahiplenişiniz ne denli güç ve onurlu bir görevle karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor.

Dergimizi "aslolan içeriktir" anlayışıyla görselliği içerikten yalıtın alışılagelmiş yanılığın kurtarmak amacıyla birlikte çalıştığımız arkadaşlarla muhtemel eleştirileri düşünerek yaptığımız çalışmalar sonucu gelen eleştirileri değerlendirerek dosyaladık. Bu kaygılarımızın eşliğinde somut desteğinizden hareketle süreç içinde çıktıkça eksikliklerini gideren bir NEWROZ ATEŞİ'ni birlikte yaratıp, yaşatacağımıza inanıyoruz.

Ülkemizde gelişen mücadele karşısında günümüze dek uyguladıkları devlet teröründe sonuçsuz kaldığını gören T.C. sürdürdükleri terörü toplu kıyımlar şeklinde daha üst boyutlara sıçratma yönünde askeri, siyasi, psikolojik yönleri ve "basın"ıda kapsayan bütün kurumlarıyla yürüttükleri çalışmalarını kendilerinin deyimiyle "birlik ve beraberliğe her zamankinden daha çok ihtiyaç duyduğumuz bu gün"de yaratılmaya çalışılan panik havasına kapılmadan kapak konusu olarak ele alacağımızı belirtmiştik. Bu doğrultuda gelen yazıları ve devrimci-demokrat basına yönelttiğimiz soruların yanıtlarını bizlere ulaşan kadanyla yayımlıyoruz.

Dergimizin yayına hazırlandığı dönemde halklar arasında yaratılan düşmanlık oyunlarını boşa çıkarma çabasıyla HEP İstanbul yönetimince düzenlenen "bütün halklar kardeştir, katliamlara son" mitingi milyonların yaşadığı bir İstanbul'da kısaca gerekli hazırlıkların eksikliği, devrimci-demokrat güçlerin beklenen hassasiyeti göstermeyişi ve "basın" tarafından da yayılan "provokasyon" söylentilerinin de etkisiyle gerçekleştirilen yaklaşık 5.000 kişilik katilim ne yazık ki bekleneni vermekten uzaktı.

Aylık çıkmanın dezavantajından bu sayıda yer veremediğimiz; Zonguldak Kömür Havzası'nda gerekli güvenlik önlemlerinin alınmayışından kaynaklanan katliam boyutundaki kayıpların acısıyla Türkiye işçi sınıfına başsağlığı diliyor, gerekli güvenlik önlemlerini almak ve sorumluları açığa çıkarmak yerine timsah gözyaşları ve spekülasyonlarla yararlanmaya çalışanları şiddetle kınıyoruz.

Bu sayımızın başyazısında ağırlıklı olarak "Bahar" sürecine değinıyoruz. Yazarlarımız, **Bawer Zirek**; Sömürgeci T.C. Kürdistan Batağında adlı yazısında T.C.'nin yeni dönemle birlikte yayımlı emellerini, Türk şovenizimi, basının rolü ve "böl-yönet-yoket" politikasına değiniyor. **H.Cizre**; Serhıldan ve Doğrultu yazısında yeni bir ulusal kişilik, toplumsal ilişkileri ve serhıldandaki olumluluk ve eksiklikleri irdeliyor. **S.Çiya**; Dünyada Değişen Güç Dengeleri ve Ona Uyarlanan T.C.'nin Dış Politikasındaki Son Gelişmeleri ele alıyor.

Muhabirimiz **Yezdan Hovag**; K.Y.B. 1. kongresine ilişkin haber ve raporlarının ilginizi çekeceği inancındayız. G.Kürdistan ve diğer parçalardaki gelişmeler hakkında önümüzdeki sayılarımızda da yerevereceğiz.

NEWROZ ATEŞİ, değişik düşünce ve görüşlere yer verecek ve değerlendirmesini okurun taktirine sunaraktır. Bu sayımızda yazılarına yer verdiğimiz konuk yazarlar **Ragıp Duran**, **Yaşar Kaya** ve **Günay Aslan**'a katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

İbrahim Küreken'in Katliam Hesaplarını Boşa Çıkarmaya Çağırın yazısını zevkle okuyacağınıza inanıyoruz.

Çocuk sayfasındaki kadromuzun çalışmalarını beğeneceğinizi umuyor, katkılarınızı bekliyoruz.

Geçen sayıdaki dizi yazılardan **Ağrı İsyanı** başlıklı araştırma, inceleme yazısında yazarımız **M.Kalman**'in ismi yanlışlıkla M.Reşat olarak çıkmıştı, düzeltir yazar ve okuyucularımızdan özür dileriz.

Sömürgecilerin , her türlü hesaplarını boşa çıkaracak, halka olan güvenimizle sesleniyoruz; geçmişten bir hayli aşına olduğumuz ve bir türlü tutmayan hesapların bu kez geçmişten daha olumlu ve farklı boyuttan tutmayacaktır

3. Sayıda buluşmak üzere...

NEWROZ A WE PİROZ BE!

NEWROZ ATEŞİ

İÇİNDEKİLER

Sunu	3	Yeni Dönem, Kürt Sorunu ve	
Başyazı	4	İç Savaş Üzerine	46
Sömürgeci T. C. Kürdistan Batağında	6	Ağrı İsyanı - II	47
Serhıldan ve Doğrultu	12	"Kürt Aydını Üzerine Düşünceler" in	
Dergilerin "Bahar" Değerlendirmeleri	16	Düşündürdükleri	50
Yeni Hükümet ve Kürt sorunu	20	Hezar Newroz Di Himbeza Helepçe	
Dünya'da Değişen Güç Dengeleri ve Ona		Şehit Ket	52
Uyarlanan T. C.'nin Dış Politikasındaki		Agir e Newroz	53
Gelişmeler	23	Zone ma	54
Türk ve Kürt Kardeşliği Üzerine - II	26	Mitoloji	57
Geçmiş, Günümüz ve Gelecek		Basın Açıklaması	59
Bağlamında Kadın	33	K. H. Ö. Komitesinin Dünü ve Bugünü	60
Katliam Senaryolarını Boşa Çıkaralım	38	Sonuç Bildirgesi	61
Cezayir'in Düşündürdükleri	39	Newroz Ateşi'ne Ortak Mektup	62
KYB'nin İlk Genel Kongresi Yapıldı	42	Tewlo	63
İstanbul'da Kürtseverler Toplanıyor,		Eskişehir Üzerine	64
Aydınlar Hangi Safta?	44	Çocuk Sayfası	66
Sınıfsal Temelde İktidar Dinamikleri	45		

BAHARA GİRERKEN NEWROZ

Baharla birlikte doğa canlanır, tabiatda ve toplumda yeni bir yaşam başlar. Kürtler baharı 21 Mart Newroz kutlamaları ile karşılar, yeni yaşama, yeni yıla, yeni güne Newroz ile girer. Kara kışın, uzun gecelerin sonu aydınlıktır, bahardır, umuttur, atılımdır, mücadeledir.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş tarihinde Mart ayının önemli bir yeri vardır. Yakın tarihte, geleneksel Newroz kutlamalarının gerçek siyasal içeriğine kavuşturulması ile Kürdistan Ulusal Kurtuluş hareketi ivme kazanmıştır. Sömürgecilerin bütün çabalarına rağmen, her bahara yeni bir ulusal dalga ile girilmekte, yeni mevziler kazanılmakta, yeni atılımlar yapılmaktadır. Newroz artık sömürgecilere karşı, kitlesel direnişlerin serhildanların, yaratıldığı, ulusal iradenin ve taleplerin haykırıldığı ve sömürgecilere dayatıldığı bir gün olmuştur.

NEWROZ artık Kürdistan'da kazanılmış bir mevzidir. NEWROZ sömürge yasalarını, yasaklamalarını hükümsüz kılan, kitlesel bir coşkuyla ve kararlıca kutlanmaktadır. T.C. NEWROZ'u engelleyemeyince geri adım attılar ve "Türk Bayramı" ilan ettiler. Geri adıma, yenilgiye gerekçe bulmaya çalıştılar, özünü boşaltmaya çalıştılar. Oysa NEWROZ serhildanlara mevzi oldu. Sömürgeci güçleri ürküten de budur.

21 Mart aynı zamanda BM tarafından tüm Dünya'da "Irkçılık ve Sömürgecilikle Mücadele Günü" olarak anılmaktadır. Böylece Newroz günü daha da anlam kazanmaktadır. Dünya halklarının lanetlediği nefretle andığı klasik

sömürgeciliğin Kürdistan'da hala en barbar şekilde yürütülüyor olması, sömürgeci devletlerin insanlığa karşı işlediği bir suçtur. Kürdistan halkı, son yüzelli yıllık Ulusal Kurtuluş Mücadelesi bir yana, son yetmiş yıldır kesintisiz bir şekilde sömürgecilğe karşı mücadele veriyor. Özgürlüğe, demokrasiye Kürdistan halkı kadar susamış, Kürdistan halkı kadar bedel vermiş ve hala da vermeye devam eden başka bir halk yoktur. Kürdistan hala Dünya halklarının nefretle andığı klasik tipte bir sömürge ise, bu emperyalistlerin ve sömürgecilerin barbarlığı sonucudur. Bu utanç Kürdistan halkının değil, sömürgecilerin ve emperyalistlerindir.

"BAHAR OPERASYONU"

1992 baharına Kürdistan halkı yeni umutlarla ve coşkuyla girmektedir. T.C. her zaman olduğu gibi bu umutların üstüne savaşa gitmektedir. "Bahar Operasyonu" adı altında topyekün bir savaşa, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Güçleri ile nihayi bir hesaplaşmaya hazırlanmaktadır. Buna göre gereken askeri ve siyasi hazırlıkları tamamladıklarını bizzat açıklamaktadırlar. Daha şimdiden psikolojik saldırıya geçerek, kitlelerin Newroz coşkusu sındırmaya, Kürdistan'da panik yaratmaya, saldırıya karşı direniş ruhunu zayıflatmaya çalışmaktadır. T.C. "Baharda isyan olacak" yaygarası ile bu hazırlıklarını yapmaktadır. Muhtemelen NEWROZ kutlamalarını isyan olarak lanse edip saldıracaktır. Kitlelere saldırıp, ulusal kurtuluş güçlerini askeri bir zeminde hesaplaşmaya zorlayacaktır. Böylece T.C. mücadeleyi daha avantajlı olduğu bir zemine çekmek isteyecektir. Ulusal Kurtuluş güçleri bu provokasyona gelmemeli, sömürgecilerin istediği zemine kaymamalıdır.

"Bahar Operasyonu" zulüm, katliam ve inkarcı politikanın bir devamıdır. Esasında, T.C. geleneksel katliamcı politikası dışında başka bir politika da geliştiremez. Bu yetenekten, güçten ve esneklikten yoksundur. T.C.'nin temel harcında militan anti-Kürt ilkesi, militarizm, sömürgecilik, ırkçılık vardır. T.C.'nin yeni bir Kürdistan politikasını benimsemesi demek, yeni bir T.C.'nin doğuşu demektir, faşizmin, militarizmin, ırkçılığın, sömürgeciliğin çöküşü, demokrasinin, halk iradesinin hakim olması demektir. Böyle köklü bir değişimin de devrimle ya da Devrimci güçlerin ciddi bir iktidar odağı olmalarıyla mümkün olur. Bu nedenle ham hayallere, yersiz bazı beklentilere kapılmamak gerekir. Demirel'in, Özal'ın, İnönü'nün demokratikleşme vaatlerine inanmak safdillik olur. Barıştan, Kürdistan sorununun politik ve demokratik çözümünden yanayız. Türk ve Kürt halkının gönüllü birliğinin savunucusuyuz. Ancak ne T.C. buna hazırdır ne de Türkiye işçi sınıfı, emekçi halkı ve devrimci güçleri, T.C.'yi buna zorlayabilecek, iktidar alternatifi olabilecek konumdadırlar. Türkiye'de iktidarı elinde bulunduran ırkçı militarist güçler ise, iflâsı resmen açıklanmış klasik katliamcı inkarcı politika dışında seçenecek yapabilecek durumda değildir. O halde devrimci güçlere direnmek ve T.C.'nin anladığı dilden konuşmak görevi kalıyor.

T.C.'nin "Bahar Operasyonu" batağa saplanacaktır. Kürdistan ve Dünya 1920'lerin, 30'ların Kürdistan'ı ve Dünya'sı değildir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi yaygınlaşmış, derinleşmiş, ulusal sınırları aşır uluslararasılaşmış, mahalli direnme yerine ulusal çapta kitleselleşmiştir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, muhteva olarak da değişmiş zenginleşmiştir. "İlerici, milli, kemalist devrime karşı feodallerin gerici direnişi şeklindeki yaftalar artık KUKH'nin boynuna asılamıyor. Tarihin, sömürgecilğe ve emperyalizme karşı bize yüklediği misyonu ancak günümüzde omuzlayabildik. Faşizme, sömürgecilğe ve emperyalizme karşı, ulusal kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm misyonumuzu bugün Kürdistan'ın dört parçasında omuzladık. Güney'de Saddam

Diktatörlüğüne, Kuzeyde T.C. Sömürgeci diktatörlüğüne, Doğuda gerici İslam diktatörlüğe karşı, demokrasiye ve devrimi savunan ezen ulus halkına da demokratik mevziler kazandıran Kürdistan Ulusal Kurtuluş güçleridir. Bugün Kürdistan Orta-Doğu'da, devrim ve demokrasi mücadelesinin merkezidir. Bu devrim üssünü yaşatmak, geliştirmek sadece Kürdistan halkının değil, Orta-Doğu halklarının da, dünya halklarının da başlıca görevidir. Emperyalistlerin, dünya devrimini boğma ve "yeni dünya düzeni"ni yerleştirme çabalarına karşı en güçlü direniş kaleşi de Kürdistan'dır.

T.C. "Bahar Operasyonu" ile neye ulaşmak istiyor. Kürdistan ile Türkiye'nin zoraki birliğini mi devam ettirecek, KUKH'ni mi yok edecek, çürümüş hasta militarist aygıtın hakimiyetini mi Kürdistan'da yeniden hakim kılacak. Mantık, bilim, tarihi tecrübeler bunun artık mümkün olmadığını söylüyor. T.C. askeri saldırılarla karşısına aldığı bir kaç bin silahlı savaşçı değil, haklılığına gönülden inanmış, kendi asgari demokratik ulusal siyasal hakları için mücadele eden 30 milyon insandır. Bugün birkaç bin olan savaşçı, yarın yüzbinlerce olur. Böylece T.C.'nin çıkmazı derinleşecek, sonuna biraz daha yaklaşmış olacaktır. Kaybeden T.C. olacak, ama acı ve ıstırapları Türk ve Kürt halkı çekecektir. Sorunun politik çözümü de imkansızlaşmış olacaktır.

T.C.'nin geleneksel katliamcı politikasının çıkmazda olduğunu görmesi için yakın tarihe ve çevresine bakması yeterlidir. 1940'a kadar, Kürdistan'ın hemen her ili katliamlarla işgal edildi, ilhak edildi. Sonuç bugünkü durumdur. Güney Kürdistan'da Baas ırkçılığı 30 yıldır en barbar yöntemleri, kullanarak kitlesel katliamlarla sorunu çözmek istedi, sonuç BAAS'ın Kürdistan'da sonu oldu. Eski Sovyetlere, Yugoslavya'ya, ikinci paylaşım savaşı sonrası ulusal ayaklanmaları ve bunlara karşı sömürgecilerin katliamcı politikalarına bakalım. Hiç bir örnek, T.C.'nin sömürgeci politikasının başarılı olacağına dair ipucu vermiyor. Aksine tarih, Kürdistan halkının zaferine tanıklık ediyor. Bugün insanlığın mahkûm ettiği, nefretle andığı bu politikayı T.C. daha fazla acı ve ızdıraplara yol açmadan terketmelidir.

T.C.'nin bu saldırıları karşısında yapılması gereken açık ve nettir. Birleşmek, ulusal devrimci potansiyeli kucaklamak ve direnmektir. T.C.'nin istediği zemine kaymamak gerekir. T.C. devrimci güçlere ve halka terör estirerek, mücadeleyi topyekûn askeri bir hesaplaşmaya çekmek istemektedir. Şimdiden, "bahara isyan var" yaygarası ile kendisine zemin yaratmak istemektedir. Silahlız kitle gösterilerine saldıran provokasyonlar yaratacaktır, bu provokasyonlara gelmemek gerekir.

Kürdistan halkı bu saldırılara boyun eğmeyecek, meşru savunmasını yapacaktır. Devrimci güçlere önemli görev düşüyor. Bugün, Kürdistan'daki ulusal devrimci potansiyeli kucaklayan, ulusal demokratik cephe, her zamankinden daha yakıcı bir şekilde gündemdedir. Kürdistan halkı, ulusal ve uluslararası meşru ve yasal temsilini oluşturmalıdır. T.C. artık Kürdistan'da inandırıcı olmaktan çıkmış, köprüleri atmıştır.

Bugün Kürdistan'da otorite boşluğu vardır. Sömürgecilerin, mevcut siyasi idari ve adli mekanizması felce uğramıştır. T.C. siyasi, ekonomik, idari ve ad'li otoritesini askerin silahına terkmiştir. Bütün yetkiler silaha hükmedenindir. Sömürgeci sözün ve siyasetin hükmü kalmamıştır. Son sözü silah olmuştur. Kürdistan halkının ve devrimcilerinin söyleyeceği çok şey vardır. Otorite boşluğu politik çalışma ve halkın örgütlülüğü ile doldurulmalıdır. Halkın sorunlarına sahip çıkılmalı, çıkarları korunmalıdır. Sömürgecilerin tıkadığı hak arama yolları devrimci güçlerce açılmalıdır. Eskiyi yıkmak

yetmez, yenisini inşa etmek gerekir.

BARZANI'NİN GELİŞİ

T.C. kendini Kürtlerin hamisi, Azerbaycan'dan Orta-Asya'ya kadar uzanan bölgede yeni kurulan Türki-İslami cumhuriyetlerin ağabeyi ilan etti. Oysa ne Kürtler T.C.'nin hamiliğini ne de yeni kurulan cumhuriyetler Türkiye'nin ağabeyliğini istiyorlar. Gerek Güney Kürdistan halkı gerekse siyasi örgütleri Türkiye'nin hamiliğini değil, düşmanlığını ve Güney Kürdistan'a saldırılarını durdurmasını istiyorlar. "Gölge etme başka ihsan istemem". Güneyli örgütlerin Türkiye politikası budur. Mesut Barzani'nin Ankara ziyaretini işbirlikçilik, teslimiyet olarak yorumlamak yanlıştır.

T.C.'nin, Kürdistan halkını bölme ve siyasi güçlerini birbirine karşı savaşırma politikası, eski ve bilinen politikasıdır. Mesut Barzani'ye de bu konuda muhtemelen telkinlerde bulunmuştur. Fakat Mesut Barzani, başında bulunduğu KDP-I tarihinde, Güney Kürdistan pratiğinde, Kürtlerin birbirine karşı savaşmalarının acı tecrübelerini görmüş, dersler çıkarmış bir liderdir. Güney'de Saddam'ın, Kürdistanı Cephe'yi bölme çabalarını boşa çıkaran Mesut Barzani'nin T.C.'nin tehditlerine, şantajlarına boyun eğmeyeceği açıktır. Bugün Güneyli bütün kadrolar, "Şere Birakuji" (kardeş katliamı)nin Kürdistan davasına en büyük ihanet olduğunu bilincindedirler. Mesut Barzani'de yaptığı açıklamalarda bu durumu teyid etmiş, T.C.'nin telkinlerini geri çevirdiğini PKK ile savaşmalarının sözkonusu olamayacağını söylemiştir.

KDP-I ve Güney'deki diğer siyasi örgütlerin hata ve zaafı ayrı bir konudur, Güneyli Liderlerin çevre başkentlerine yaptıkları ziyaretler ayrı bir konudur. Güney'in sorunlarını anlamak gerekir. Dört taraftan düşmanla çevrilmiş, ablukaya alınmış bir ada durumundadır. Yaşamak için bu tecrit çemberini kırmak gerekir. Saddam'la savaşırken, İran, Türkiye, Suriye'ye karşı cephe açmak akıllıca bir iş olmayacaktır. Ülke savaşın getirdiği yıkıntılar içindedir, açlık ve hastalık kol geziyor. Devrimi geliştirmek, halkın sorunlarını halletmek bunun içinde dünya'ya açılmak, seslerini dünya demokrat güçlerine ulaştırmak gerekiyor. BM'nin uyguladığı abluka en çok Kürdistan'ı etkiliyor. Kuzeyde ve doğuda gümrük kapılarının açık tutulması, mal ve insan akışının devam etmesi Güney açısından hayati önemdedir. Bu tür sorunları çözmek için yapılan ziyaretler olağandır ve gereklidir. Ayrıca T.C. gibi inkarcı bir güce, Kürtlerin siyasi varlığını kabul ettirme açısından da siyasi bir anlamı vardır.

Güneyli liderlerin, sömürgecilerle görüşmelerinde dikkat etmesi gerek noktalar da vardır. Bu noktalar birer ilkedir. Kısaca değinirsek:

-Ziyaret ettikleri sömürgeci devlet sınırları içinde Kürt halkı adına hiç bir taahütte bulunmamalıdır. Buna ne hakları ne de yetkileri vardır. Gerçi kendi otonomcu anlayışları da buna engeldir.

-Kürdistan'ın diğer parçalarındaki güçlerle karşı karşıya gelebilecek veya Kürdistanı örgütleri ve bölgedeki devrimci örgütler arasındaki ilişkileri etkileyebilecek herhangi bir taahütte bulunmamalıdır. İlişkilerinde diğer güçlerin ve parçaların çıkarlarını zedelememelidirler.

-Açık politika yürütülmeli ve bütün devrimci kamuoyu bilgilendirilmelidir. Böylece kuşku ve spekülasyonlar önlenmeli, sömürgecilere yarıyacak güvensiz ortam yaratılmamalıdır. Mesut Barzani'nin bu hatalara düşmeyeceği inancındayız. Unutulmamalıdır ki, Kürdistan bir ülkedir, bir ulustur. Suni sınırlar bu gerçeği değiştirmez. Esas olan halkın iradesi sonucu belirlenen sınırlardır. ■

Uzun süredir siyasal gündemin en başında yer alan Kürdistan sorunu yeni boyutlar kazanıyor. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin zaptedilmez yükselişi, ulusal uyanışın derinleşmesi, Ortadoğu bölgesinde statükoyu parçalayacak yeni bir deprem olarak zuhur etmesiyle dikkatleri üzerine çekiyor. Eskiden varlığı dahi "inkar" edilen Kürt ve Kürdistan şimdi hayalet olarak Türkiye üzerinde dolaşıyor. Sadece Türkiye'nin üzerinde mi? İran, Irak, Suriye derken bölgesel çapta Ortadoğu... Ve dolayısıyla dünyayı ilgilendiren yanlarıyla çok yönlü çok boyutlu bir sorun. Gelip geçici, devrevi bir sorun olmadığı da açık. Uzak bir tarihsel geçmişten gelen, başta T.C. olmak üzere, dört sömürgeci güç ve emperyalistlerin tarihe gömmemediği bir sorun. Yeraltına itilen, üzeri toprakla örtülen Kürdistan sorunu emperyalistlerin stabilizasyon programı olan "yeni dünya düzeni"yle güçlerini tahkim etmeye çalıştığı bir dönemde mezopotamya toprağını sarsarak yeryüzüne çıkıyor. "Yeryüzünün lanetlileri" olarak kuyunun dibine atılan Kürdistan halkı yeniden dirilişiyle yeryüzüne çıkarken bir kez daha tarihinin katliam sayfalarından birini mi yaşayacak? Yoksa tarihsel misyonunu oynayarak proleterya sınıfı öncülüğünde devrimini zafere mi götürecektir? Bu iki seçenekle karşı karşıya olan Kürdistan halkı bir kez daha tarih önünde sınavdan geçiyor.

Kürdistan halkı zor ama zorunlu tarihsel göreviyle karşı karşıya olduğu bu dönemde sömürgeci güçler ulusal kurtuluş mücadelesini bastırmak veya güçten düşürmek için çok yönlü hesaplar içindeler. Bu yazıda, Kürdistan'da yükselen devrim dalgasını kırmayı amaçlayan TC'nin çok yönlü politikalarını ve başvurduğu yöntemler üzerinde duracağız. Bu da Kürdistan kamburuyla yüklü TC'nin yaşadığı süreçle sıkı sıkıya bağlıdır.

TC'nin YENİ DÖNEMİ VE YAYILMACI EMELLERİ

Bugün TC'nin içinden geçtiği tarihsel dönemeci çok iyi tahlil etmek gerekir. Emperyalist sistem içerisindeki yeri, sistemle olan bağımlı ilişkileri, Türkiye'nin jeostratejik ve jeopolitik konumu, iktisadi ve siyasi yapısı devrimci hareketin üzerine düşen görevleri kavraması ve yerine getirebilmesi için tahlile muhtaçtır. Biz sadece konumuza ilgilendiren boyutuyla değinip geçeceğiz.

İki süper devletin ekonomik, siyasi ve askeri dehşet dengesine dayanan soğuk savaş ortamında yeryüzünün statüsü belirlenmiş ve adeta dondurulmuştu. ABD ve diğer batılı emperyalistlerin şemsiyesi altında ve onların bir "ileri karakolu" "bölgedeki jandarması" rolünü üstlenen sömürgeci-faşist TC devleti bu ortamın getirdiği kaynaktan besleniyor ve yaşamını idame ettiriyordu. Sovyetlerden gelecek "komünizm tehlikesi" önünde can siperane "set oluşturma" görevini üstlendiğinden emperyalistlerin desteğini "hakediyordu". Burjuva demokrasinin normlarına uyup uymaması önemli değildi emperyalistlerin nazarında. Önemli olan onun çıkarlarını koruyup korumasıdır. Bu desteği arkasına alan faşist devlet Türkiye ve Kürdistan halkları üzerinde terör estiriyor, askeri darbelerle yönetim değişikliğine gidiyor, bölgedeki halklar üzerinde saldırgan bir politika izliyor, Kıbrıs'ı işgal edebiliyordu. Sovyetlerin dağılmasıyla değişen dünya dengeleri karşısında TC bir an şaşkınlık geçirdi. Hem emperyalistler nazarında hem de iç kamuoyuna karşı ileri sürdüğü "dış kaynaklı" "komünizm" tehlikesi kozunu kaybetti. Kapitalist sistemin ve Türkiye'nin destabilizasyon tehlikesi için Ortadoğu'yu gösteriyordu. Saddam'ın da yayılmacı emeller peşinde koşması, Ortadoğu bölgesinin güvenliği TC'nin imdadına yetişti. Bundan daha da önemlisi değişen dünya dengeleri yeryüzüne istikrardan çok istikrarsızlık getirdi. Balkanlar'da, Yugoslavya'nın dağılması; Sovyetlerin dağılmasıyla eski Sovyetler Birliği topraklarında yeni devletler peşpeşe bağımsızlıklarını ilan ettiler. TC bölgede batı emperyalizminin çıkarlarını koruyacak bir "müttefiki" bir "istikrar adası" ve "örnek ülke" modeli olarak kendisini sunuyordu. Ancak TC devleti kapitalist sistemin en güvenli devlet biçimi burjuva demokrasisine ve batı kapitalizminin sahip olduğu "insan hakları" ve demokrasi normlarına sahip değil. TC devleti 12 Eylül darbesinin ek olarak getirdiği ağır yükün altında siyasi ve ekonomik kriz içinde bocalıyor. Sol kesimde yaygın olan anlayış, bu krizin egemen sınıfların çöküşünü getireceği, tek seçeneğin devrim ve sosyalizmle ortaya çıkacağı saptaması, tarihsel olarak uzun vadede şüphesiz doğru olan bu anlayış kısa vade de mutlak değişmez kader değildir. Seçeneksiz olmayan TC burjuvazisi kapitalist sistem içinde de bu krizi aşma olanaklarını elde edebilir.

TC devletinin çektiği sancı aynı zamanda "büyümenin" sancılarıdır. Sömürgeci karakter taşıyan TC devleti bugün emperyalistleşme süreci içindedir. Önemle belirtiyoruz. TC'nin sömürgeci olması emperyalist olmasını gerektirmiyordu. Emperyalist aşamaya varsin varmasını kapitalizm doğası gereği sömürgeci karakter taşıyor. Emperyalizme bağımlı devletler, coğrafi ortam, emperyalistler arası çıkar çatışmaları ve belli emperyalist tekellere dayanarak sömürgeci politikasını izler ve hayata geçirebilir. Bu-

rada sözkonusu ettiğimiz ise TC'nin emperyalistleşmekte olduğu başka bir deyişle emperyalist bir devlet konumuna yükselme çabasıdır.

TC devleti değişen dünya dengeleri karşısında iç yapısında ve dış politikasında yeni açılımlar içerisine girdi. Bir yandan emperyalist sistemin "yeni dünya düzeni"yle belirlenmiş olduğu kıstaslar çerçevesinde batıya açılma mevcut devlet yapısında ona uygun yapısal değişimler süreci içine girerken, diğer yandan yakın olan coğrafi alanlara da daha fazla yayılmanın yollarını aramaktadır.

Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu üçgeni içinde yer alan TC devleti stabilizasyonunu korumanın ötesinde bölgede emperyalistleşen bir güç olarak ortaya çıkmak, hegemonyasını kurmak istiyor. Yeniden Osmanlı hayalini canlandırma peşinde, Pan-İslamizme oynama şansını bugünkü koşullarda İran'a kaptıran TC devleti Sovyetlerin dağılmasıyla pantürkizm hayalini canlandırmaya girişiyor. TC devleti jeostratejik ve jeopolitik konumunu gözönüne alarak ABD başta olmak üzere batı emperyalizmi ile Ortadoğu ve Kafkasya'ya "köprü" rolünde. "Köprü" olmak emperyalizmin bölgedeki işbirlikçiliğini üstlenmektir. Pazar paylaşımına bölgesel bir güç olarak soyunan TC devleti dünyadaki diğer emperyalist tekeller karşısında henüz güçsüz kalıyor. Emperyalistler ise dünyayı güçleri oranında paylaşır. Büyük emperyalistlerin sahip olduğu düzeyde ekonomik, siyasi ve askeri güçten yoksun olan TC devleti içine düştüğü siyasi ve ekonomik krizi atlatmak için emperyalistlerin desteğine muhtaç durumda. Başka bir deyişle, büyük emperyalist tekellerin desteği olmaksızın bölgedeki yayılmacı emellerini gerçekleştiremez. Yeni hükümetin "dünya ile kucaklaşma"nın temeli burada yatıyor. Dünya'daki emperyalist güçleri kendi arkasına alarak bölgede hükümlanlık kurma peşinde.

Ekonomi temel alınmak koşuluyla siyasi, askeri, coğrafi, tarihsel vb. faktörler de sömürgeci bir gücün pazar paylaşımında önemli roller oynarlar. İçinde bulunduğu bölgedeki devletlerle kıyaslandığında küçümsenmeyecek siyasi ve askeri güce sahip olan TC devleti özellikle başka avantajlara sahip bulunuyor. Bulunduğu coğrafya, tarihten gelen Osmanlı devlet geleneği ve mirası, Orta-Asya'daki Türki Cumhuriyetlerle din, dil, tarihsel ve kültürel bağlar, avantajları arasında yer alıyor. Kısaca söylemek gerekirse emperyalizmin "yeni dünya düzeni"nde TC devleti hem avantajlara hemde dezavantajlara sahiptir. Orta Asya'da "Türki" veya "müslüman" cumhuriyetlere "ağabeylik" rolüne soyunan TC emperyalizm ile "kucaklaşarak" hareket etmeye özen gösteriyor. Hem "Türki" cumhuriyetler üzerinde ve bölgede hegemonya kurma, sömürgeci emellerini gerçekleştirme; hem de eski "Turancı Ülkü"sünü diriltirken Türk şovenizmini körükleyerek iç muhalefeti dışa doğru yönlendirerek elimine etme hedefini de gütmektedir.

Yalnız işçi yığınlarının değil, aynı zamanda orta sınıflar üstünde ağırlığını hissettiren bir sürü yaşam gücünü mevcut siyasal rejime karşı halk kilelerinde sabırsızlık, öfke ve kini biriktirmektedir. Bunların ülke içinde infilak etmesini istemeyen TC dikkatleri dışa yönelterek sömürgeci politikası doğrultusunda kullanmak çabasında. Modern revizyonizmin ihaneti ve iflasının faturasının sosyalizme çıkarıldığı, emperyalistlerin medyaları aracılığıyla propaganda bombardımanı altında tuttuğu halk kitleleri ortaya çıkan bilinç yanılmasıyla Türkiye'de son seçimlerin ortaya koyduğu eğilime de bakılacak olursa sosyalizm seçeneğinden uzaklaşma, seçmenin sağa kaydığı görülür. Böylece TC, geçici de olsa devrim ve sosyalizm seçeneğini emekçi halk kitlelerinin tercihinden uzaklaştırmayı (nedeni ne olursa olsun tartışmıyoruz) bir ölçüde başarmış durumda. Ancak böyle bir

süreçte TC'nin önüne dikilen en büyük açmaz Kürdistan sorunudur.

TC'nin aşil topuğunu oluşturan bu sorun TC ile rekabete giren başka devletler tarafından da bir koz olarak görülmektedir. Emperyalistler ve bölgedeki TC'ye komşu devletler TC'ye isteklerini kabul ettirmede bu kozu kurcalamaları yetmektedir. Yeni Başbakan'ın deyişleriyle "Türkiye'yi kamında ur varmış gibi gösteriyor". Yugoslavya ve Sovyetlerin dağılmasıyla doğan boşluk ve hammadde zenginliği karşısında ağzının suyu akan, zevkten dört köşe olmuş, ellerini ovuşturan Türk burjuvazisi "tarihsel fırsatı" değerlendirmeye çıkarken karşısına Kürdistan sorunu dikiliyor. TC bir an önce bu sorunu devreden çıkarmak "istikrarlı" bir ülke görüntüsüne kavuşmak istiyor. Başkalarına barışçı yol ve yöntemleri öneren TC'nin Kürt politikası şiddet üzerine şekilleniyor.

Türk egemen sınıfların kendi iç anlaşmazlıkları bir tarafa bırakılırsa derinleşen krizi Kürdistan ve Türkiye olmak üzere iki boyutta ele alabiliriz. Yıllardır sürdürülen ekonomik politikalar sonucu yaratılan ekonomik durgunluk, tıkanma, enflasyon, işsizlik, işçi sınıfı başta olmak üzere orta sınıfların da sefalete sürüklenmesi; 12 Eylül darbesinin getirdiği ek yükler, Türkiye'ye giydirilen "dar elbise" toplumun elini kolunu bağlamış durumda. Anti-demokratik yasa ve uygulamalar (Anayasa, YÖK, TRT, basın, siyasi partiler, seçim kanunu, sendika, toplu sözleşme, dernekler yasası vb.) ve buna eklenen "teröre karşı mücadele yasası" işkence vb. fiilen yönetimi demokratikleşme ve insan hakları noktasında zorluyor. Yeni hükümet bunları hükümet protokolüne koymuş durumda. Ancak hükümet bugüne kadar işten çok sözle zaman geçirdi. Demagoji, kitleleri aldatma, kitlelerin hoşuna giden şirin sözler, vaatler, TV'de boy göstermeler sürüyor. Ardı arkası gelmeyen konuşmalar, vaatler, tebrikleşmeler, yine vaatler... Henüz pratikte ekonomik bir fatura dahi getirmeyen demokratikleşme ve insan hakları sorununda ciddi hiç bir adım atılmadı. Burada da atılacak her adımda karşısına Kürdistan engeli çıkmaktadır. Kısacası Kürdistan sorunu hem iç ve hem de dış sorunlarda TC'nin aşil topuğu, en zayıf noktası önüne engel olarak dikilmektedir.

Kürdistan sorunu sözkonusu olduğunda; Genel Kurmayı, hükümeti, siyasi partileri, basını, TİSK, TÜSIAD ve Türk İş'i TC'nin diğer bütün kurum ve kuruluşlarını tek tek aşan devletin merkezi olarak mutabakat içinde sürdürdüğü "ulusal" bir politika gündeme gelir. Hedef aynı olmak koşuluyla egemen sınıfların soruna yaklaşımda bazı nüans farklılıklardan söz edilebilir. Bunlar da sözü edilmeyecek derecede ufak ayrıntılardır.

TC'nin politikasında görülen diğer bir özellik ikiyüzlüktür. Burjuva politikasının esas özelliği ikiyüzlülük, demagoji ve çarpıtmadır. Bununla birlikte TC kadar ikiyüzlü politika izleyen devlet yeryüzünde görülmemiştir. Diğer devletler bir ölçüde uygulamalarıyla, görüntüleri uyum içindedir. Örneğin, Güney Afrika apartheid rejimiyle, İsrail siyonizmiyle, Hitler faşizmiyle, Humeyni çağdışı gericiliğiyle açıkça ortadadır. TC ise politikalarında dünya kamuoyuna farklı mesajlar verirken uygulamada farklıdır. Örneğin uluslararası işkenceye karşı olduğunu söyleyen TC işkenceyi yasaklayan bir çok sözleşmenin altına imza atmıştır. Ama işkence devlet politikası olarak sistemli bir hal almıştır. Kıbrıs işgalinin adı "barış" hareketiydi. 12 Eylül darbesi "demokrasiyi koruma ve kollama" hareketiydi. Bu ikiyüzlü politikası Kürdistan sorununda ise çok daha belirgindir. Herkes "birinci sınıf vatandaş"tır". Ama her nedense Anadolu'da ve Kürdistan'da herkes "Türk" olmak zorundadır. TC devleti hümanist değerlerden yoksun ırkçı temeller üzerinde kurulmuştur. Politikadan

eğitime tüm kurumlar, kültürel yapı ırkçı olarak şekillenmiştir. Türkiye'de yaşamak için herkesin milliyet başkalaşımına uğraması "Türk" olması zorunlu bir koşuldur.

Bugün hükümetin açıklamalarıyla Kürdistan'daki uygulamalar neredeyse birbirine tam zıttır. Söylenenler birer aldatmacadan öteye geçmemektedir. Zaten politika hükümet ve meclis kararlarıyla belirlenmiyor. Devletin "ulusal mutabakat"la yürüttüğü bir politika var. Kontrgerilla faaliyetlerinin hükümetten bağımsız, hükümetin ise bunu engelleyememesi diye bir şey sözkonusu edilemez. Kürdistan'da "özel savaş taktiği" yürütülüyor. Adı konmamış, "ilan edilmemiş" bir savaş var. Bu savaş bütün alanlarda (psikolojik, siyasi, askeri) sürüyor. Önce bunu tespit etmek gerekiyor.

Sorunun diğer bir boyutu TC'nin bugüne kadar izlediği inkarcı politikanın iflas etmesidir. İstedigin kadar Kürt ve Kürdistan yok de. Ağrı dağı nasıl ki dışımızda bir olgu olarak varsa, Kürt ve Kürdistan'ın varlığı da öyle bir gerçektir. Bugün TC "Kürt realitesi"ni tanıdığını söyler duruma gelmiştir. Bununla ne kastedilmektedir? Kürtler dilini resmi dailer dışında kendi aralarında konuşabilir. Karşısına bir çok engel çıkarılmak koşuluyla "bölücü" propaganda yapmayan dergi, gazete vb. çıkarabilirler. Bir de devletin denetiminde işlevinin ne olduğu henüz "bilinmeyen" Kürt enstitüsü kurma vaadi var. Kürtçe ile eğitim olmayacak. TV, radyo vb. yayınlarda kullanılmayacak. TC'ye göre Kürtler ne ulusal azınlık ne de ulustur. Güney Kürdistan'a Saddam Kürdistan demesine rağmen Türkiye'nin dilinde bu Kuzey Irak ve kürtlerde ne iddiği belirsiz Kuzey Iraklıdır. TC'nin "Kürt realitesi"nde kastettiği budur. Kürdistan gerçeği sadece kültürel kimlik sorunu da değildir, parçalanmış sömürge bir ülke ve ulusun ulusal birliğini sağlama ve bağımsız devletini kurma hakkıdır. TC devleti bu gerçeğin farkındadır.

Ancak o soruna çözüm getirmekten öte tarihe gömme ulusal kurtuluş mücadelesini bastırma amacındadır. "Kürt gerçeğini" kabul etmek demek Kürdistan halkının örgütlü iradesini kabulden geçer. Ancak örgütlü bir halkın iradesinden söz edilebilir. Örgütsüz halk irade beyan edemeyen bir sürüdür. TC şimdiye kadar yaptığından farksız olarak Kürdistan halkını bir sürü gibi gütmek istiyor. Yalnız boyun eğen köleler varoldukça köle sahipleri efendilik yapabilir. Ne dünya eski dünyadır ne de Kürdistan halkı eski "kölelerdir". Sömürgeciler, "Çiya emin bamba li me bibarınin!" (Dağlar biziz, bombaları bize yağdırın) diyen bir halkla karşı karşıyadır.

Beklenti durumuna getirilmek istenen reform vaatleri bize ce ham hayaldir. Yeni hükümetin yapmayı tasarladığı bazı çevrelerin reform diye gözledikleri vaatler, şu anda pratikte varolanın ötesine geçmiyor. Zaten "vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü" klişesinin esas olduğu bir yerde Kürtlerin ulusal haklarının önü kesilmiş oluyor. Kürdistan sorununa askeri "çözüm" yönteminden "siyasal çözüm" yöntemine ve "sivil otorite" ile bir geçiş olacağını beklemek başışlanmaz bir hatadır. Bu yanılsama kitleleri aldatmanın ötesinde tam da TC'nin oyununa düşmektedir. TC'nin vermek istediği imaj budur. Buradan "silahlı mücadele" Barışçı siyasal çözümü törpilliyor anlayışının mantıklı sonucuna varır ki kitleleri hazırlıksız silahsız bırakmak teslimiyete yönelmektir. Bugün devlet "Kürt realitesi"nden bahsediyorsa, onu, bu noktaya getirenin gerilla mücadelesi olduğunu hiç kimsenin görmezlikten gelemez.

Ayrıca bazı çevrelerin büyük ihtimal verdikleri, önce Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini bastırma, iç ve dış desteklerinden yalıtılarak ezme, güçten düşürme, psikolojik ve güç üstünlüğünü ele geçirdikten sonra reformlara başvurma olarak adlandırılan "Kissinger planı"nın uygulamaya koyacağı

şeklindeki düşüncüyü de gerçekçi bulmuyoruz. TC'nin bunu başarıp başaramayacağı ayrı; ancak TC ulusal hareketi bastırır güçten düşürürse hiç bir ulusal talebi kabullenmeyecek, mevcut fiili durumun da gerisine düşürülecektir. Yenilginin getireceği yıkımı, psikolojik ve siyasal sonuçlara değinmeyi de gereksiz görüyoruz... Kürdistan'da kazanılacak bir hak kısıntısı dahi zorla koparıp alınacağı herkesin kulağına küpe olması gerekir.

TC devleti kuruluşuyla birlikte ideolojik ve siyasal katılaşması gelen ve bugünkü güç ilişkileri içerisinde değerlendirildiğinde, silahlı mücadele biçimlerini esas almayan barışçı siyasal mücadele biçimleriyle Kürdistan sorununa demokratik bir siyasal çözümü getirmesi mümkün değildir. Bunu mevcut durumda devletin hiç bir kurum ve kuruluşu hazmetmez ve içine sindiremez. Bu devletin temellerini kendi eliyle sarsmaktır. Demirel; "federasyonun bağımsızlığa yol açar" diyerek reddediyor. Genelkurmay başkanı ise böyle bir tartışmayı "şehitlerin kanına" "ihamet"e sayıyor. Bütün bunların ötesinde Kürdistan sorunu reformcu bir değişimin çerçevesine sığdırılmaz.

Geriye hızla olayların kaçınılmaz mantıklı sonucuna doğru gidiyoruz. Sömürgecilerin Kürdistan sorunundaki doğru politikası yaygın ve sistemli terördür. Ayrıca devlet şiddeti yoğunlaştırıp genişleterek uygulayacağını açıkça ortaya koyuyor.

TEK TEK KÜRT AVINDAN SOYKIRIMA DOĞRU ADIMLAR

Önce olayları sıralayalım. Diyarbakır, Kulp ve Lice'de kitleler tarandı. Önce mitinglere izin verildi, peşinden planlı bir şekilde katliama girişildi. Herbirisinde onlarca ölü var. Silopi üzerinde uçaklar alçak uçuşlar yapıyor. Kitle gösterileri zırhlı araçlarla sarılıyor. Bunlar hem kitleleri yıldırmaya, sindirmeye, gözünü korkutmaya yönelik, hem de büyük katliamlar için birer prova niteliği taşıyor.

-Kürdistan'da Kontrgerilla'nın cinayetleri neredeyse kanıksanır duruma geldi. Yurtsever insanların öldürülmediği, kaybolmadığı tek gün yok. İnsanlar ya sokak ortasında kurşuna diziliyor ya da gece evine baskın düzenlenerek alınıyor, sonra cesedi bulunuyor. Gazetelerde artık peşpeşe ölümler listeleniyor. Son bir ay içinde sadece Nusaybin'de "faili meçhul" 7 cinayet işlendi. Son 7 ayın bilançosu "Güneydoğu"da 46'ya ulaştı. Son bir yıl içinde devletin gizli eliyle katlettiği insanların 16'sı HEP üyesi kalanların büyük bölümü İHD'ye yakın kişiler. TC devleti bu cinayetleri gizleme gereği görmüyor. Açıkta mesaj veriyor.

-Türk sömürgecileri Kürdistan'a yığılan askeri güç yetmezmiş gibi yeni komando birlikleri ve askeri güç yığmaya devam ediyor. "PKK'ya yönelik operasyonlar sürerken en son teknolojilerle donatılmış zırhlı saldırı ve savunma araçları sürekli şekilde kilit noktalara sevk ediliyor. Dağ ve operasyon komandolarının da batıdaki birliklerden otobüslerle bölgeye intikali sürüyor" (25.1.1992/Milliyet)

-Diğer taraftan Kürdistan halkını silahsızlandırma faaliyeti sürdürülüyor. Basın derhal üzerine düşen görevi üstleniyor. Diyarbakır Emniyet Müdürü Ramazan Er bir süre önce yaptığı açıklamada bölgedeki ruhsatlı silah bolluğuna dikkati çekerek "onbinlerce kişi silahla dolaşıyor. Bu silah bolluğuna bir çare bulunmalı" (25.1.1992/Milliyet) diye dert yapıyor. Korumalarla birlikte bölgede 100 binin üzerinde ruhsatlı silaha sahip insan bulunuyor. Basın uyarıcı (ihbarcı) görevini yapıyor.

-Bütün bu olay ve olgular devlet yetkililerinin açıklamalarıyla uyum içinde politikayı tamamlıyor. Kürdistan sorunu TC için artık bir bataklığa dönüşmüştür. TC çırpındıkça batıyor. Ulusal uyanış kitleleri sarıyor. Sorun yeni

boyutlar kazanarak genişliyor. Türk sömürgecileri karar üstüne karar alıyor. Kürdistan sorunu MGK'nun, hükümetin, resepsiyonların, seminerlerin, gizli talimatlarla üniversitelerin birincil konusu olmaya devam ediyor. Dünyanın gözlerinden gizlenmeye çalışılan özel savaş taktiği sürüyor. Cumhuriyet dönemi boyunca başvurduğu tedip ve tenkil hazırlıkları sürüyor. İşte İstanbul'da İçişleri Bakanlığı'nın zirve toplantısında yapılan açıklamalar üzerine Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ertuğrul Özkök şu soruyu sormasına neden oluyor: "Baharda adına savaş demek istemiyorum, büyük bir hareketlenme mi bekleniyor ki bizi şimdiden alıştırmak için brifing verdiniz?" (22 Ocak 1992/ Cumhuriyet) İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yanısıra, Jandarma Genel Komutanı Org. Eşref Bitlis, Hayri Kozakçıoğlu, Em. Gen. Müdürü Ünal Erkan, İstanbul Emniyet Müdürü Mehmet Açar katılıyor. Toplantı kararları açıklanıyor. PKK baharın ayaklanma safhasında bu ayaklanmayı bastırmak için gereken plan ve hazırlıklar kamuoyuna sunuluyor havasında. Adeta Körfez savaşında ABD askeri yetkililerinin cephe gerisinde savaş hakkında basın mensuplarını bilgilendirmesini andırıyor. Söylenenleri peşpeşe sıralayalım. İsmet Sezgin, "Güneydoğu olayları ateştir bacayı sarmıştır." "Ekonomik ve psikolojik çalışmaların sonuçlarını alacağız". Eşref Bitlis, "Şu anda yerleşim birimlerinde örgütlenme safhasını geçmek üzereyiz, ayaklanma başkaldırma safhasındalar." Ünal Erkan,

"Güneydoğu'daki bu ilkbahardaki mücadele her zamankinden sert geçecek". Sezgin, "Güneydoğu'daki sorunun büyük bölümü güvenlik güçleri tarafından çözülecektir" dedi. Doğan Güreç açıklamalarıyla tamamlıyor, "Bütün imkanlarımızı Güneydoğu'ya seferber ediyoruz." Ertuğrul Özkök sahibinin sesi olarak, "Evet, nereden bakılırsa bakılsın, Güneydoğu'dan gelen işaretler iyi değil ve gelecek olan işaretler de daha iyi olmayacak" dedikten sonra tehdit eder bir havayla Kürt kimliği konusuyla çoğunluğun duygularını rencide edecek noktaya getirdiğinizde "en büyük insanî dramların yaşanacağını da ekliyor. İsmet Sezgin'in "Bu sorunun çözümü için, Türkiye'de ulusal bir mutabakat oluşturulmuştur." diyerek "verilecek mücadelenin halk tabanının oluşturulmasını da ilan ediyor". (22.1.1992/Hürriyet)

Açıklamalar bunlarla bitmiyor. Dikkat edilirse, özel savaş taktiği yeni bir boyuta sığıyor. Her alanda ideolojik, siyasi, psikolojik vb. hazırlıklar sürüyor.

Özal, Kürdistan halkının sürgüne, yeni mecburi iskanlara tabi tutulmasını istiyor, peşinden "HEP'liler PKK'yı destekle-

miyoruz desinler" diye tehdit savuruyor. Ertesi gün bütün partiler SHP'den Erdal İnönü dahil HEP'lileri böyle bir açıklamaya zorluyorlar. Özal daha önce de "Bu ülkeyi asla böldürmeyiz" bunun için ANAP milletvekillerinden ortaya hayatlarını koymalarını isterken HEP'lilerle ilgili olarak "Meclis'te barındırılmazlar" diyordu.

HEP'e karşı tehditler ve baskılar sürüyor. HEP üyeleri Kontrgerillanın hedefi durumunda. Bununla iş bitmiyor. Cumhurbaşkanı, ordu ve diğer partilerin saldırı hedefi haline gelmiştir. HEP sömürgecilerin umduğu ve sınırlarını tasarladığı bir parti olmaktan çıkmıştır. Sömürgeciler onu istedikleri rotaya sokmak için "terbiye" etmek, "budamak", Prokrustes yatağına yatırmak istiyorlar. Amaç, açık ve legal alanlarda meşruluk kazanan ulusal kurtuluş hareketini sindirmek, yeraltına itmektir.

Özal yeni bir açıklamasında ise PKK'nın iki gruba bölündüğünü, birinci grubun silahlı eylem yapanlar ikincisinin ise eylemcilere maddi ve manevi destek verenler. Böylece halk kesimleri hedef haline getiriliyor. TC yetkililerinin şimdiye kadar "bir avuç bölücü çete" diye lanse ettikleri PKK'nın "Kitle desteği"nden söz etmesi boşuna değildir. Halk "Terörün kitle destekçisi" diye lanse edildiği bir yerde "halka şefkat" sözü boşa kalır. "Hukuk kuralları" içinde deyimiyle Demirel, katliamlara "hükuki" bir kılıf geçiriyor. Söylenenler açık ve uygulamalarla birbirini tamamlıyor. Hazırlıklar askeri

boyutuyla ve tehditle sınırlı değil oluşturulan "ulusal mutabakat" içinde halk kitlelerinin desteğini de arkasına almak ve yeni soykırımlara doğru adım atmaktadır.

KÖRÜKLENEN TÜRK ŞOVENİZMİ

İlk başlarda Türk halkı Kürdistan'daki mücadeleye sempati ile bakıyordu. Devlet Kürdistan halkına karşı verdiği savaşta uğruna ölmeye değer ulusal dava görüntüsü verememiş aktif kitle desteği sağlayamamıştı. Kirli savaşta pisi pisine ölmek istemeyen Türk halkını Kürtlere karşı kin ve düşmanlığı körüklemekte çareyi buldu Şovenizmi

Körükleyen baş aktörlerden biri Ecevit oldu. MÇP'li bozkurtlar için kitlesel taban için bulunmaz bir gerekçe oldu. DYP, ANAP, MÇP ve Aydınlar Ocağı'nın da desteğiyle, "Kürt hareketine karşı Türk birliğini hedefleyen dernekler kurulduğunu Yaşar Okuyan açıkladı. (Bkz. 12.1.1992/Milliyet)

Kürdistan'da öldürülen askerlere farklı bir biçimde cenaze mitingleri düzenleniyor. Önce Kayseri'de peşinden Erzurum'da ve diğer yerlerde bizzat devlet tarafından yönlendiriliyor. İntikam alınacağına dair yemin törenleri yapılıyor. Halk devlet tarafından MÇP'li bozkurtların

21 Ocak 1992 İstanbul İç Güvenlik Toplantısı. İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yanısıra, Jandarma Genel Komutanı Org. Eşref Bitlis, Hayri Kozakçıoğlu, Em. Gen. Müdürü Ünal Erkan, İstanbul Emniyet Müdürü Mehmet Açar katılıyor. Toplantı kararları açıklanıyor.

öncülüğünde Kürdistan halkına karşı kışkırtılarak yönlendiriyor. Seyirci durumunda taraf durumuna, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı harekete geçirilmek isteniyor.

-Meclis'te yemin töreninde Leyla Zana ve Hatip Dicle'ye karşı yapılanlar, Mahmut Alınak'ın SHP grubu adına yaptığı konuşmada suya sabuna dokunmadığı halde saldırıya uğraması tartaklanarak kürsüden indirilmesi; Hatip Dicle'nin Avrupa'da yaptığı açıklamalarla bir anda basın hedefi durumuna gelmesi olaylarıyla hem kitlelerde şovenizm körükleniyor, halk galeyana getiriliyor hem de Kürt milletvekilleri susturuluyor.

-Son dönemde yeniden canlandırılan pantürkizm hayali dış politikada "Türki" cumhuriyetlere açılmayı; içeride yaşamın güçlükleri içindeki halkın tepkisini ve dikkatlerini buraya yönlendirdiklerine yukarıda değindik. Bunun diğer yanını da Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı Türk halk kitlelerinde şovenizm körükleyerek yönlendirmek oluşturuyor.

TC Türk şovenizmini körüklerken birbirini tamamlayan iki yanlı bir politika güdüyor. Bir taraftan Türk kamuoyunu Kürdistan'daki soykırımlara hazır hale getirmek, psikolojik ortamı oluşturmak, Türk halkının desteğini arkasına almaktır. Diğer taraftan Kürdistan halkına şu mesajı veriyor; "ulusal haklarınızdan vazgeçin. Eğer siz ulusal kurtuluş mücadelesini sürdürürseniz, Türklerin de milliyetçiliği tutar, sizi ezer." Bu sömürgecilerin parti yöneticilerinden gazeteleirin köşe yazarlarından sık sık hatırlatıldı. Bazı aydın "sol" "demokrat" geçinen kesimler dolaylı da olsa aynı politikanın içine düştüler. Sömürgecilerin yarattığı politik ve psikolojik ortamın içerisinde, "Kürt milliyetçiliği" "Türk milliyetçiliğini geliştiriyor. Bu da halklar arasında kardeş kavgasına yol açıyor." Çare, "Kürtlerin ulusal haklarından vazgeçmesidir" demeye getirdiler. Bazı devrimci "sol" çevreler ise aynı anlayışı değişik bir algılayışla tekrarladılar. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi Türkiye'deki devrimci hareketin vesayeti altında olmadıkça mutlaka çözümsüzlüğe düşer. Bunun sonucu sözde ne kadar sosyalizmi savunsalar da pragmatizme, emperyalizmin işbirliğine saplanmak zorundadır. Altan alta Türk şovenizmini geliştiren faktörlerden biri de Kürdistan'ın ayrı ulusal kurtuluş mücadelesi vermesidir. Ezen ulustan gelme kibirlilikle, "Kürtler devrimini yapamaz. Sizi ancak biz kurtarıyoruz. Birlikte örgütlenmeden saptınız mı sonunuz hüsrandır" mesajlarını veriyorlar. Dolaylı da olsa sömürgeci politikanın izdüşümü böyle yansıyor.

BASININ ROLÜ

Şovenizmi körüklemeye basın birinci derecede rol oynuyor. MİT kontrolündeki Türk basını Kürt düşmanlığını körükliyor. Bu hiçte rastgele serpiştirilmiş -taraf tutsa da- gazetecilerin haberlerine benzemiyor, kamuoyunun tepkisi de olamaz. Çünkü bizzat basın kamuoyu oluşturmaya çalışıyor. Planlı, sistemli, tek merkezden koordineli bir şekilde Türk

şovenizmi körükleniyor. Kürt düşmanlığı kışkırtılıyor. Basın, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini dış kışkırtma olarak değerlendirirken sömürgecilerin bir kuvveti olarak tek merkezden komandalı bir şekilde özel savaşın emrinde önemli bir araç rolünde.

Türkiye yeni gelişmelerin sözümona "demokratikleşme paketi" ile "demokrasiyi kurum ve kurallarıyla yerleştirme"nin eşliğinde ise demokrasinin Kürdistan sorununa ne kadar bağlı olduğu ya da Kürdistan sorununun Türkiye açısından demokrasinin kilidinin anahtarı ve demokrasinin ölçütü olduğu bir dönemde basına düşen görev Kürt halkına karşı Türk

şovenizmini körüklemek mi olmalıdır!? Basın şovenist duyguları körükleme yerine eşit ve özgür halkların iradesine dayalı bir çözümü ön plana çıkararak TC'ye politikada yön verebilirdi. Bu TC'nin yöneleceği katliamlara saplanacağını, Kürdistan batağında çıkmaza gireceğini gösterebilirdi. Çünkü TC dökeceği kanda kendisi boğulacaktır. Tüm ulusal kurtuluş mücadeleleri bunun tarihsel kanıtlarıdır. Gereken sorumluluk ve uyarıyla kan dökmenin önüne geçebilir. Bunlar tarafsız bir basın için geçerli. Halbuki TC basını devletin en gerici "kolluk" kuvvetinin işlevi rolünde!

Cumhuriyet çevresi, Kemalizm politikası üzerinde donmuş kalıplarla eski nakaratları tekrarlıyor. Sevr-Lozan ikilemi içerisinde (Sevr emperyalist, Lozan anti-emperyalistmiş gibi) geçmişteki Kürt ulusal hareketlerini "irticai" ve özellikle emperyalizmin "dış kışkırtması" ve güdümünde göstererek

sözümüna "emperyalizme karşı" "ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünü savundu, savunuyor. Kemalizmin fosilleri, bugünkü Kürdistan ulusal hareketini de bu ölçülerle değerlendirerek "emperyalizmin oyunu" şeklinde lanse ederek "halkın birliği" maskesini takındı. Bununla özellikle "sol" ve "demokrat" eğilimli kişileri, kuruluşları, iç ve dış kamuoyunu Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı şartlandırıyor. Özel savaşın ağından dışarı çıkıyorlar.

Babialı'nın diğer basını ve köşe yazarları ise mevcut devlet politikasının da gerisine düşerek kalemleri kan damlayan yazılar yazdılar. Türk kamuoyunda şovenizmi körüklerken özel savaşa uygun psikolojik ortam oluşturuyorlar. Özal "12 milyon Kürt var" "federasyonu tartışalım" vb. sözler sarfettiğinde başta Çoşkun Kırca, Oktay Ekşi, Emin Çölaşan vb. Özal'ı ihanetle suçladılar. Orduyu, Demirel'i Kürt sorununda "taviz" vermemeye zorluyorlar. Kürt varlığından bahsedenerleri bir anda gaflet ve ihanet içinde olmakla suçluyor, devletin koruyucu bekçisi kesiliyorlar. Böylece henüz lafı edilen "demokratik" adımların önünü kesme çabasına giriyorlar. Uyduruk haberlerle TC'nin Kürdistan'ı inkar politikasının sürdürücüsü, işkenceye, kontr-gerilla cinayetlerine sessiz kalarak, Kürt halkına karşı şovenizmi körükliyor, TC'nin Kürt halkını katletmesini, baskı yapmasını teşvik ediyor ve ortamını yaratıyorlar.

Türk burjuva basını olayları nesnellığı ile vermiyor, sessiz kalarak geçiştiriyor, ya da dikkati başka tarafa çekiyorlar. Ayrımcı politikaları anlatmıyorlar. "Türkiye elden gidiyor, parçalanıyor" diye feryat figan ediyorlar. Toplumda ya ihtarbarcı ya da savcı rolündeler. Kısacası Türk burjuva basını sömürgeci-faşist politikanın aracı olarak Kürdistan'da özel savaşın emrinde. Türk sömürgecileri Kürdistan'a yönelik politikasının bir özelliği de böl-yönet-yokettir.

BÖL-YÖNET-YOKET

Böl-yönet-yoket politikası sömürgecilerin sömürgelerde uyguladığı bir yöntemdir. Kürdistan halkının daha çok birliğe ihtiyacı olduğu bir dönemde sömürgeciler bölücülükte sınır tanımıyorlar. Alevi-Sünni, aşiretler arası çelişki, Kürdistan'daki diğer milliyetlerle kürtleri birbirine düşürme, kürtler arasındaki lehçe farklarını kullanmak vb. suni çelişkileri körükleyerek derinleştirmek, hedefi zayıflatarak güçten düşürmek ve böylece daha kolay yöneteceğini, parça parça yokedeceğini hesaplıyor.

Bugün TC sömürgecileri ulusal hareketin yükseldiği Botan yöresini Kürdistan'ın diğer yörelerinden koparmak ve hareketi orada boğmak çabası içinde. Alevi kesime yönelik yayınların altında yatan gerçek de budur. Diyanet işleri ve TC basını bir anda aleviliği keşfetti ve vesayet altına alarak Diyanet işlerine bağlamaya girişti. Diğer taraftan ise Kürdistan'ı Türkiye'ye bağlayacak bağın din olduğunu vurguluyor. Kürdistan'da İslami hareketin gelişmesi için TC özel bir politik çabanın içerisinde. Eski İçişleri Bakanı Aksu, uşaklığını tescil ederken bu düşünceyi ileri sürüyor. Ortadoğu'da İslami hareket devrim dalga kırını olarak rol oynuyor. TC devlet desteğinde İslami hareketi geliştiriyor.

KAÇINILMAZ SONA DOĞRU ADIM ADIM

Söylenleri toparlayacak olursak Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi karşısında izlenecek politikada, Genelkurmay'dan hükümete, düzen partilerine, Cumhurbaşkanına, oradan TISK, Türk-iş Basın vs. kadar "ulusal mutabakat" sağlanmıştır. "Demokrasi" "insan hakları" ve "hukuk kuralları" maskesi ve demagoji bulutu arkasında sistemli şiddet politikası tirmandırılarak "ayaklanmaya karşı" sessiz kalamayız, bahanesiyle soykırımlara girişilecektir. En azından bugünden görünen bu. Yeni Halepçeler, 1919'dan 40'a kadar başvuru Koçgiri, Şeyh Sait, Zilan ve Dersim soykırımlarının benzeri yaşatılmak istenmektedir. TC devleti bütün güçleriyle "ulusal mutabakat" içinde bunu planlamaktadır. Bu Genelkurmay, Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın söylemleriyle açıkça ve pervasız bir şekilde ifade edilmektedir. TC bugün bunun iç ve dış kamuoyunu ve koşullarını hazırlamakla meşgul. Bu konuda gereken kitle desteğinin yaratıldığını bizzat İsmet Sezgin söylüyor. Dünya kamuoyuna karşı "demokrasi" görüntüsü çizirken, diğer taraftan "Güneydoğu"da konuşlandırmak üzere Nato'dan askeri güç isteniyor. Gerekçe ise Nato'nun yeni konseptiyle "etnik çatışmalar, ekolojik konular, hammaddeler," "devlet destekli terör" gösteriliyor. TC'nin askeri gücünün yetersiz olduğundan değil, onların "diplomatik desteğini" ve gücünü arkasına almak olduğunu TC Genelkurmay'ından Korg. İlhan Kılıç açıklıyor. (Bkz. Cumhuriyet 5 Şubat 1992)

Diğer taraftan bugüne kadar kazanılan açık ve legal alanlara saldırmak, bunları yeraltına iterek, sindirmektir. Hesap, yeraltına itilen bir hareket halk kitleleri içinde propaganda ve kolay yayılma olanaklarını yitirir ve kitlelerden koparak güçten düşer. HEP'e yönelik saldırıların bir boyutu budur. Diğer taraftan reformcu çevrelerin iradelerini teslim alarak, istediği düzeye getirmektedir. TC'ye zararsız unsurlardan öteye TC'ye hizmet edecek uşaklar derekesine zorlama, suyunu sıkıp posasını çıkarmaktır. Kürdistan halkını içten

bölme taktikleriyle de mücadele odaklarını imha etmek hesaplanıyor. Böylece Kürtler üzerindeki çemberi daraltarak tek tek Kürt avından kitlesel soykırımlarla KUKM bastırılması amaçlanıyor.

TC Kürdistan sorununda açmazdadır. İnkâr ve şiddet politikası çözümsüzlüğü getirmiştir. Son 10 yıllık süreçte önce sıkıyönetim, cunta, sonra "olağanüstü hal uygulaması", sınırsız, keyfi hiç bir yasal engeli olmayan sınırsız şiddet, işkence mala ve mülke zarar, sürgün vb. uygulamalar sonuç getirmemiştir. Genelkurmay "olağanüstü hal yetmezse sıkıyönetim, o da yetmezse savaş hali" diyor. Sıkıyönetim ve olağanüstü hal zaten uygulamada, savaş ise ilan edilmemiş "özel savaş" taktiği ile sürüyor. Bunun bir adım ötesi Kürdistan'da toplu kitlesel soykırımlardır. Saddam'ın son İran-Irak savaşından bu yana yaklaşık 170.000 Kürdü sessizce jenocide kurban ettiği biliniyor. Soykırımlarla sonuç elde edilseydi, Saddam, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemindeki soykırımlarla TC bu işi çözmüş olurdu.

TC'nin uyguladığı halk kitlelerine yönelik terör hareketi sömürgeci devletle halk arasındaki uçurumu derinleştirdi. Halkın belli kesimlerini kaybettğini bizzat kendileri söylüyor. TC'nin başvuracağı soykırım süreci ise Irak örneğinde görüldüğü gibi Kürdistan halkını TC sömürgecilerinden tamamen koparacaktır. Onbinler ve yüzbenlerce Kürdü kırım 20 milyonu harekete geçiren bir çığa dönüşür. TC bu çığın altında kalmaya mahkumdur. Bu durum stabilizasyon peşinde koşan TC'de destabilizasyonu derinleştirir, yaşanan savaşta TC'nin sonunu getirmese de felç eder.

Olay risklidir. Kürdistan halkının kaybedeceği sömürgeci zincirlerinden başka hiç bir şeyi yoktur. Varolan devrimci gücü ezmek ve devrimci potansiyeli eritme geçmişte TC'nin yaptığı kadarıyla kolay olmayacaktır. Tarih Kürdistan halkı için tekerrürden ibaret değildir. Kavgada yenilen de yenmesini öğrenir.

TC muharebeyi kazansa dahi zafer onun olmayacaktır. Dünya koşulları değişmiştir. Kürdistan dünyadan tecrit ve kapalı değildir. Kürdistan halkı artık feodal çemberi kırmış, dünyaya açılmıştır. Modern sınıf proletarya doğmuş ve çağın en devrimci ideolojisi olan marksizm-Leninizmle donanmıştır. TC eski 'soğuk savaş' zemini üzerinde değildir. TC hiç bir komşusu ile görüldüğü kadarıyla "barış" içinde değildir. Yeryüzünde haritaların değiştiği bir dönemden geçiyoruz. Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu üçgeninde sözümona "istikrar adası" çalkalanırsa sonu nerede biter bilinmez. Yükselen Kürdistan devrim dalgasının altında kimlerin kalacağı, kimlerin üste çıkacağına ilişkin önceden kesin sonuç belli olmaz. TC'nin "istikrar adası" mevcut zeminde güvenli olsaydı zaten bu kaçınılmaz sarsıntılara maruz kalmazdı.

Hiç bir toplumsal hareket kendisini rutin olarak sürekli tekrarlamaz. Devrim hareketi de öyle. Yükselerek, alçalarak ilerler. Devrim durdurulamaz, devrim kimseyi beklemez. Devrimcilerin görevi devrim yapmaksa devrimciler devrimin getireceği sorumluluk ve ödenmesi gereken bedelden kaçamaz. Bugün Kürdistan devrim sürecini yaşıyor. Her devrim karşısında kural haline gelen karşı devrimin de konumlandığını görüyoruz. Türk Şovenizminin körüklenmesi ve TC'nin saldırısı gösterilerek hiç kimsenin halklar arasında kardeş kanı dökülür diye Kürdistan halkını mücadeleden alıkoymaya, devrimden, ulusal ve sosyal kurtuluştan vazgeçirmeye hakkı olmaz. Yeter ki mücadele doğru devrimci eylem çizgisi üzerinde yürütülsün... ■

7.2.1992

SERİHİLDAN VE DOĞRULTU

H. C İ Z R E

Ulusal-devrimci mücadelemizde, şehitleri sahiplenme dürtüsü ve tutkunluğu ile, sömürgecilerin dur-durak bilmez baskılarına, terörüne ve katliamlarına karşı bir tepki biçiminde patlayan serihildan eylemliliği, temelde ülkemiz insanın, yığınlar halinde bir özgür irade bildiriminde bulunması, ulusal tarihsel-toplumsal gereksinimleri ile öznel bir ilişki ve etkinliği vücuda getirmesi, bir ulusal doğrulma, inşa ve yeniden döküm hareketi olarak tarih üzerine çıkmıştır.

Serihildan daha ilk vuruşunda; ülkemizdeki sömürgeci-burjuva parti ve kurumlarının, insan olma gereklerini toplumsal-tarihsel dönüştürücü faaliyette anlamlandıran, araçlar değil, aksine insanımızı özgür irade bildiriminden yoksun bırakan, onun ulusal-toplumsal yaşamına insani bir içerik kazandırabilme yeteğini körelten ve de insan "tüketen" savaş karargâhları olduklarını, çıplak bir biçimde orta yere serdi.

Daha o "90 Mart"ında, sömürgeci-burjuva partilerin tabelaları indirilip, kapılarına kilit vurulurken, diğer sömürgeci politik-kültürel kurumlar ülkemizdeki işlevlerini yitirken serihildan meydanları, cadde ve sokakları, demokratik kitle kuruluşları, sendikalar, meslek odaları ve de şehitlikler politika faaliyetin merkezleri durumuna geldiler. Bugün de, ulusal-toplumsal yaşamımıza ilişkin tasarımlar ve ülkemizin tarihsel gelişimine ilişkin bağınıtlar buralarda biçimleniyor.

YENİ BİR ULUSAL KİŞİLİK VE YENİ TOPLUMSAL İLİŞKİLER

Gundik'ten o küçük kıvılcımın, Nusaybin'e oradan da Cizre'ye şıçrayarak serihildan ateşine dönüşmesi, ve bir Newroz ateşi gibi ülkemizi bir uçtan öbür uca sarması, bütün ulusal nüfusumuzu kurtuluş eylemliliğinin potasına çekmekle kalmadı; ona bir iskelet yapısı, öğelerine de bir dirim ve dinamizm kazandırdı.

Bilindiği üzere, ulusal nüfus bileşimimizde, özellikle son 40, 50 yıl içinde köklü değişiklikler olmuş, büyük alt-üst oluşlar yaşanmış, kapitalizmin yarattığı sınıf farklılaşmaları sonucu bir sınıfsal ve grupsal çeşitliliğe uğramış; ancak bu her bir sınıf ve tabakanın veya toplumsal grubun, yaşanan ulusal toplumsal-tarihsellikte bir "kendi duyusu" sahip olmaları, sözkonusu (görel) bütünsellikte bağlantıları hakkında bir 'kendi tanıma' ulaşmaları, mümkün olmamıştır.

Zira; ülkemizin ekonomisi gibi, insanına da sömürgeciler tarafından el konulmuştur. Sömürgeciler ağır bir asimilasyon mekanizması altında, oluşan her toplumsal sınıfı ve grubu, tarihinden, kültüründen, hatta ana dilinden koparmış; her birinin içinde doğup şekillendiği ulusal-tarihsel-toplumsallığı ait bağlantı yerlerini kararmış, böylece kimliksiz, kişiliksiz bir sınıf ve tabakalaşma yaratmışlardır. Ulusal yapımızın o dört parçalı durumu yetmezmiş gibi, üzerinde yaşadığımız toprak parçasında bir de böylesine öğelerinin kırılıp döküldüğü, dirimden düşürüldüğü; toplumsal dönüştürücülükte tarihsel imkanı tüketmemiş sınıf ve tabakalarının önünün daha başından tıkalı olduğu, güçsüz, soluklanmakta zorlanan ve ölüm sancılılarıyla kıvranan bir ulusal bünye şekillendirmişlerdir.

Ama, serihildan, ulusal nüfusumuzu devasa bir kitlesellekle eylem alanına indirince, onun bileşen öğelerini eylem

üzerinde birleştirip karşılaştırınca, o dirimini yitirmiş her bir toplumsal sınıf ve grubumuzun tarihsel-toplumsallığımızla bağlarının kırık hali açıldı, bir yeniden bağlanma süreci başladı.

Bu bakımdan, serihildan, eylemin soluğu ile, ulusal yaşamımızın nefes borularını açmış; hem toplumumuzun her bir sınıf ve tabakasına, grubuna, bir kişilik ve kimliksel tanım sağlamış, hem de sözü edilen temel bileşenleri ulusal bünyemizde içinde asli fonksiyonlarına kavuşturmakla, onlara bir duyarlılık ve dinamizm kazandırmakla, canlı, dayanıklı, refleksif ve giderek serpilme yeni bir "ulusal kişilik" yaratmıştır.

Ayrıca, o, eyleminin sürekliliği içinde, her bir sınıfın ve toplumsal grubun, tarihsel hareketimiz üzerindeki bağınıtlarına da işaret koymuştur. Bu bağlamda, başta önderlik misyonuna sahip işçi sınıfımız olmak üzere, toplumsal dönüştürücülükte tarihsel imkanı tüketmemiş her sınıfın devrimimizde ve ulusal-toplumsal kuruluşumuzda, rollerini oynayabilmelerinin önü de açılmış bulunuyor.

Serihildan, gündelik yaşamı içindeki insanımızı da eylemliliğin yaratıcı bildirimini ile buluşturarak, toplumumuza birey bazında yeni ve güçlü kişilikler getirdi. Yıllar yılı, o toplumsal grup ve sınıflar üzerinde yaşanan kayboluş pek doğal olarak bireyimize de sinmişti. İster doğal ekonominin organik bütünlüğüne kapanmış olsun, ister kapitalizmin gir-dabına çekilerek orada toplumdaki "dışarılanmış" ve ona yabancılaştırılmış olsun, bir de, sömürgeci mekanizmanın, insanımız üzerine o özel "tüketici" tarzda çöreklenmesi ile, ülkemizde, sinik, insalcıl içeriğini başlatma yolundaki isteğini yitirmiş, içinde bulunduğu gerçekliği insanal bilinç diline aktaramayan, irade bildiriminden yoksun, ve ulusal toplumsal gereklerimizi çok silik bir biçimde yansıtabilen bir birey tipi yaratılmıştı.

Ama şimdi, serihildan, elini uzatıp insanımızı eylem düzlemine çıkarmakla, burada, onu ulusal-toplumsal hareketlilikle kucaklaştırmakla; bilinci, iradesi ve etkinliği ile sözkonusu hareketlilikle bütünleşen, böylece toplumsal gerçekliğini realize edebilen, ve de hareketin tarihselliği içinde gittikçe serpilebilecek, bir "birey" tipini toprağımızda doğrultmuş oldu.

Cizre'li kadın, Gundik'li köylü, Batman'lı işçi, Silvan'lı esnaf, Nusaybin'li genç, Bitlis'li melle, Lice'li çocuk, Diyarbakır'ın "motosikletli gerillası" serihildanın soluğu ile gündelik yaşamları içinde doğrulan ve ülkemizin her köşebucağına milyonlar halinde yayılan, olağanlaşan, yeni kişiliklerdir.

Yine, şu günlerde giderek yayılan bir biçimde "Kürt Rönesansı" diye adlandırılan, ideolojik-politik, kültürel iklim ve onun içinde etkinlik yürüten, araştırmacı, tutkulu, ülkesi ve halkı üzerinde titreyen aydın tipi de serihildan rüzgarıyla toprağımıza serpilmiştir.

Öte yandan, insanımızdaki ulusallık ufkunun, aşiretsel organik kapalılıkta yada mezhepsel darlıkta kaybolması, hem geçmişteki ulusal ayaklanmaların yenilgiye uğramasında hem de daha düne kadarki inilti yaşamımızda başlıca faktör olmuştur.

Serhıldan, bu tarz bir darlığı da geriye itmiş; insanımıza ülke ufku açmış, ona ulusal-toplumsal aidiyet kazandırmıştır. Öyle ki; ülkemizde artık, davranış ve tepkide yaklaşım ve yönelimde farklılaşmalar bir ulusal duyarlılık ve aidiyet altında biçimlenmektedir.

Eskiden, işlevi ancak bir aşiretin organik bütünlüğü içinde yada kapalı bir köy topluluğunda sınırlı kalan, gelenek ve göreneklerimiz yeni ve gelişkin nitelikler kazanarak, bugün ulusal-toplumsal yaşamın gerekleri üzerine yayılıyor, kurtuluş mücadelemizin moral değerlerine dönüşüyorlar. Şehit ailelerine yapılan kitlesel taziye ziyaretleri, bu yöndeki gelişmenin güzel bir örneğidir.

Fedakarlık, çalışkanlık, dayanıklılık, direngenlik, adanmışlık, cesaret ve atılganlık gibi erdemlerle sınanma, ya da kalşlık, hainlik, döneklık, korkaklık gibi erdemsizliklerle tanımlanma, nitelik değiştirerek genişlemiş, mücadelede ki yeri itibarıyla değerlendirilir veya nitelenir olmuştur.

Sorumluluk, yükümlülük, toplumsal çıkar gözetme ve yararlı olma gibi normlarda, ulusal yaşama ve kurtuluş mücadelemize bağlanarak, daha yüksek idealler altında tanımlanır duruma gelmişlerdir.

Umutlar, hayaller, ülküler ve tutkular için de aynı şeyi söyleyebiliriz.

Yine, eskiden ancak sömürgecilerle ilişkiler veya feodal değerler içinde ulaşılabilen bilgelik, saygınlık, prestij gibi yüceliklerle, bilgili ve çağdaş olma gibi ilericiğin ölçüleri de, artık kurtuluş mücadelemizle bağlantılı olarak değerlendirme konusu olabiliyor. M. Anter'in "ulusal bilge" olarak kabul görmesi de, bu bağlamda bir örnek teşkil ediyor.

Özetle; serhıldan, toplumumuzun ana bileşen öğelerinden bireyimize, kültür hayatımızdan, geleneklerimize ve sıradan insanal normlara kadar, maddi-manevi bütün değerlerimizi, sömürgeci mekanizmaya emili ya da ortaçağ karanlığına gömülü yerlerinden koparıp, eylemlilik üzerinde bileştirmiş yeni bir ulusal kişilik ortaya çıkarmıştır.

Öte yandan, serhıldan gerillaya yönelik hava saldırılarına mukabil "dağlaşan", evlatlarına yönelik işkence ve zindan uygulamaları, kontr-gerilla cinayetleri ve kirli savaş yöntemleri karşısında, bahar seli gibi kabanar bir halk hareketi özelliği ile aynı zamanda ulusal korunmanın ve yaşamının da kalkanıdır.

"Kürt realitesini" tanıtmaya, "federasyonu" tartışmaya gibi kendi ulusal gerçekliğini sömürgecilere ve emperyalist-kapitalist devletlere kabullendirme, onları gerileterek ulusal-tarihsel ilerlemenin önünü açma da, serhıldanın bir diğer kudreti ve neticesidir.

SERİHİLDAN VE SİYASAL YAKLAŞIM

Yukarıdaki özet anlatımında anlaşılacağı üzere, serhıldan, ister şehitleri kucaklayabilmek ve gerillanın üzerine kapanabilmek için halkımızın "anaca çırpınışı"

biçiminde olsun, ister ülkemizde estirilen baskı ve teröre karşı, onun kitlesel tepkisinin bir kabarışı biçiminde olsun, görünürdeki bu dalgalanmanın dibinde çok daha köklü bir oluşumun hareketliliğidir. Ulusumuza kazandırdığı yeni benlikle, ulusal-tarihsel hareketimizin bileşenlerine sağladığı dirim ve dinamizm ile, ve de düzenle çatışa çatışa ülkemize getirdiği yeni siyasal kültürle, bir "kuruluş" eylemidir.

Serhıldan, ortaya çıktığı ilk günlerde, Filistin intifadasından çağrışımla, bir "Kürt Intifası" olarak adlandırıldı. Ve onun, Filistin intifadasına yüklenmiş, misyon ve işlevin, intifadanın eylemsel motiflerinin bir Kürtçe tercümesi olabileceği kanısı kendiliğinden yerleşti. Bu kanı bugün de, daha yaygın ölçülerde, Türkiye sol çevrelerinde yerleşikliğini koruyor; ve bu temelde beklentilere, yaklaşımlara kaynaklık ediyor. Oysa, daha çok diplomaside sonuç olmaya tahvil edilmiş ve

eylem planı, hedefleri, bu doğrultuda düzenlenmiş intifadanın aksine, serhıldan bir ulusal-toplumsal yeniden kuruluş eylemliliğinin, düzenden köklü bir kopuşun, yapıyı "yeni bir Ekim" ocağında kurma istidadiyla da yüklü bir halk devriminin anadilimizden anlatımdır.

Bazı siyasal çevreler de var ki; bunlar Ecevitvari bir çarpılmışlıkla, serhıldanı, halkımızın salt ekonomik-demokratik taleplerini ve bölgedeki teröre karşı tepkisini, dile getirmesinin bir biçimi olarak görüyorlar. Ve öylece de seyretmeye devam ediyorlar.

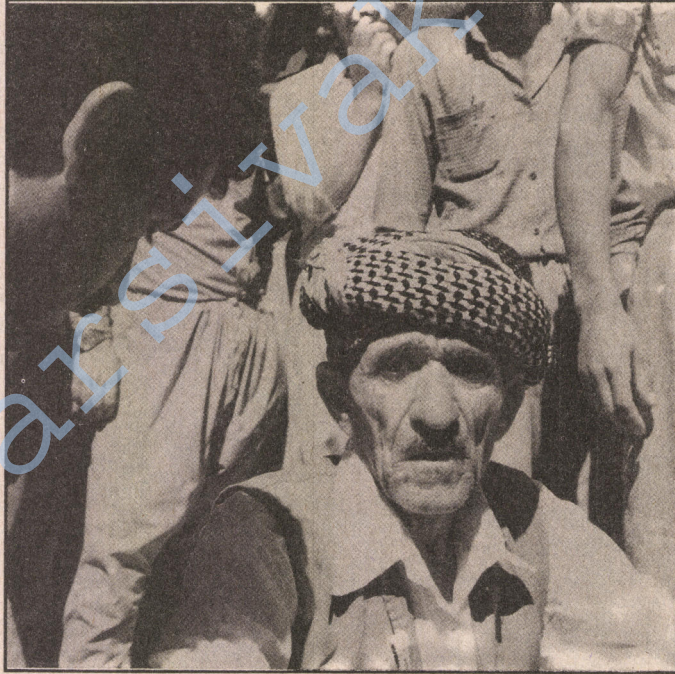
Öte yandan, serhıldanı salt gerillanın manevra alanını genişletme yönünde değerlendirme veya sömürgecileri bazı tavizlere zorlamak için bir "gösteriye" dönüştürme, tarzında

"esnafça" bir eğilimin varlığına da işaret etmek gerekiyor.

Şüphe yok ki; serhıldan gibi bir halk hareketi, sözü edilen kısmi talepleri veya işlevleri doğal olarak kendi içinde taşır. Burada, tehlikeli olan ve karşı çıkılması gereken, serhıldanın tanımını veya işlevini böylesine kısmileştirmek ve onu bir reforma kapılamak eğilimidir.

Daha üçüncü yılına girmeden, şu son aylar içindeki, gerek Kulp-Lice olaylarında, gerekse de Botan'ın yatışmaz dalgalanında görüldüğü üzere; serhıldanımız, son derece kararlı, yediden yetmiş adanmış, militan bir kitle bileşimine de sahiptir. Kurtuluş tarihimizde, bu denli kitlesel, toplumsal zemini bu denli geniş, "kuruluş" hedefi üzerinde bu derece donanımlı ve kararlı bir başkaldırıya ilk kez ulaşmış bulunuyoruz.

Ancak; bu tarihsel gelişmenin, süreç içinde bir "kuruluş" halinde realize edilmesinin, serhıldanın kitlesel kendiliğindenciliği eliyle olmayacağı da açıktır. Bu bakımdan, onun, sözedilen hedef doğrultusunda misyonunu gerçekleştirebilmesi, ulusal devrimci, parti, örgüt ve siyasal öğelerinin sürekli müdahalesine ve yönlendirmesine bağlıdır. Dolayısı ile serhıldanın bir "kuruluşa" vardılıp vardiylmayacağı, ulusal devrimci hareketlerin izleyeceği

yöntem, taktik ve hedeflerle bağıntılıdır. Dahası; bunun kuru bir ulusalcı "kuruluş" değil de, sosyalizme de kapı aralayan, devrimci -demokratik bir iktidara vardiırılması da, sosyalistlerin yeterlikli müdahalesine ve etkinliğine bağlı olacaktır.

Bugün; serihildanın ulusal devrimci hareketlerin ve siyasal öğelerin yönlendirmesi ve ağırlıklı olarak gerilladan gelen ateşin etkisi altında, sürdürdüğü açıktır. Ne var ki; böyle bir siyasal etkiye rağmen, serihildanın kitlesel kendiliğindenciliği aştığı söylenemez. Zira, şehitlerin cenaze törenlerinde ve ülkemizdeki "kirli savaşı" protestolarda, yas tutma, kepenk indirme ve -bir varlık ve etkinlik beyanı tarzında özel olarak sınırlandırılmış- bir ajitasyon yüklü gösterilerde bulunmaktan öte, serihildan kitlesi ne ulusal-toplumsal dönüşümün program ve hedeflerine bağlanmış taleplere ne de bu çapta bir kitlesel eylemliliğin muhtaç olduğu bir örgütlülüğe sahip görünüyor.

Herşeyden önce; gerillaya sempati duyan organize unsurların etkisi ile bugün serihildanların motivasyonu ve ajitasyonu "gerillanın ve liderliğin" etkisini vurgulayan sloganlarla ve "özel tim kaldırılın" v.b çok kısmi demokratik istemlerle sınırlandırılmış bulunuyor. Oysa; ulusal toplumsal dönüşümümüzün ana insan gücünü oluşturan bu kitleyi, Ulusal-Demokratik Devrimimizin bugünkü taktik planı üzerine yayılmış bulunan talepler dizisi etrafında harekete geçirmek, devrimi ilerletmenin ve genişletmenin, devrimci yolda mesafe katetmenin zorunlu koşuludur.

Sözkonusu taleplerin genel ulusal düzleme tekabül edenleri ile birlikte, her bir toplumsal sınıf katman ve grubun ekonomik, kültürel ve politik hayatında değer ifade eden talepleri onların gündelik yaşantılarında bir sınamaya tabi tutmak, buralarda sivriltilip eylem alanına sürmek, sadece kitleleri mücadelede bütünleştirmek bakımından değil, onları devrimci eğitimden geçirmek, kendi toplumsal varlıklarının, devrimci ilerleme içinde aldığı dönüştürücü etkiyi, maddi, kültürel zenginleşmeyi hissetmeleri, elle tutulur hale getirmeleri, ve böylece devrimci bileşkeye kendi cephelerinden bir güç yığımları bakımından da gereklidir.

Bugün, her toplumsal katmanımız açısından da sözüedilebilir ama, özellikle işçi ve kadın hareketimizin serihildanda hakettikleri yere gelmemiş olmalarında, gerillanın ve önderliğinin serihildanın motivasyonunu böyle daraltmış olmasının payı büyüktür.

Teslim etmek gerekir ki; ulusal-devrimci mücadelemiz esas olarak gerillanın ateşiyle ve yüzlerce can bedeliyle, son iki yılda büyük mesafeler katetmiştir. Hem mücadelenin toplumsal zemini genişlemiş, bileşen öğeleri çeşitlenmiş, ve mücadele yeni bir düzleme sıçramış; hem de sömürgecilerin cephesinde yeni gedikler açılmıştır. Ama, serihildan hala ilkgünkü ajitasyonla yüklü ve ilk günündeki sloganlara sahip duruyor.

Dolayısı ile; mücadelenin bugünkü düzeyinin yayılabileceği koordinatları, sömürgecilerle çatışma noktaları halinde tespit etmek, bunları bir taktik plan üzerinde düzene koymak, ve buradaki amaç ve hedeflerin kitleler, ve her bir toplumsal sınıf ve grup nezdinde değer kazananlarını bir talepler dizisi halinde serihildan kitlesinin önüne sürmek, devrimci parti ve örgütler açısından hala üstesinden gelinememiş bir görev olarak orta yerde duruyor.

Serihildanın, devasa kitlesinin, mücadelede sürekliliğini, derinleşmesini ve genişlemesini, sağlayacak örgütsel kanallara sahip olduğu da söylenemez.

Bugün, daha çok ulusal bilincin güdümediği kendiliğinden tepkiler üzerinde her sınıf ve tabakadan kitlenin basit bir toplamından müteşekkil bir eylemlilik sözkonusudur. Bu eylemlerde ağırlıklı olarak gerillaya sempati duyan organize yapıların, kısmen de diğer devrimci grupların ve bağımsız siyasal öğelerin bir yönlendirmesinden de söz edilebilir. Ancak, bunlar kitlenin içine yine basit bir düzen üzerinde dağılmış ve konumlanmış vaziyettedir.

Nüfusun az olduğu, sınıf ayrımlarının çok belirginleşmediği, ve birebir temasın mümkün olduğu, küçük kasabalarda bu tarz bir eylemlilik ve örgütlülük düzeyi pek sorun yaratmıyor; ve eylemler sürüyor.

Ancak; büyük şehirlerin morfolojik yapısı, nüfus büyüklüğü, bileşimi ve sınıf ayrımlarının derinliği gözönünde bulundurulduğunda, serihildanın bugünkü eylem ve örgütsel form altında, kendisinden beklenen yere ulaşamayaacağı, açıktır.

Dolayısı ile; serihildandan salt sömürgecileri geriletken ve tavize zorlayan bir "gösteri" değil de, içinde ulusal devrimci-demokratik iktidarın öğelerinin serpildiği bir ayaklanma bekleniyorsa, onu, basit kitlesel toplamdan ibaret eylem biçiminden, kitlelerin, ait oldukları toplumsal-sınıfsal, grupşal zeminden sökün edip geldikleri, kendi sınıfsal, grupşal konumlarından mücadeleye omuz verdikleri, sarmal eylem düzenine geçirmek gerekiyor.

Aynı şekilde, örgütlenmede de, toplumsal sınıf ve gruplar üzerinde yayılan, burada sözkonusu sınıf ve grupların özerk yapılanmalarının önünü açan, onları vücuda getiren; böylece bu sınıf ve grupların, özerk örgütleri aracılığı ile ülkesel düzlemde bütünleşip kristalize olmalarını, eylem alanına da, böyle kristalize halleri ve gövdeleri ile akmalarını sağlayan bir genişleme ve çeşitlenme hedeflenmelidir.*

[*Dipnot:Kolayca anlaşılacağı üzere burada kastedilen, devrimci parti ve örgütlerin, toplumun sınıfsal ve grupşal kanalları üzerinde hücre örgütlenmeleri biçiminde yayılması değildir. Siyasal parti ve örgütlerin bu tarz örgütlenmeleri olacaktır ve olmalıdır da.

Fakat; sınıf ve grupların gövdeleri ile sözkonusu hücreler içinde mas edilemeyeceği gerçeği bir yana, devrime ve toplumsal-siyasal yönetime, bunların kitlesel bütünlükleri ile

katılımı ancak özerk örgütleri aracılığı ile sağlanabileceğinden, bu sınıf ve grupları hücre örgütlenmeleri içine sıkıştırmaya kalkışmak, ya da onların kendi özerk örgütlenmeleri için ön açma faaliyeti geliştirmemek, büyük bir kitlesel potansiyelin mücadeleden ve siyasal katılımdan düşürülmesi olacaktır.

Hele, ulusal varlığımızın tarihten silinmesi yolunda katedilen mesafenin, bir yanıyla da, toplumsal sınıf ve gruplarımızın ulusal dirimden düşürülmesi ile sağlandığı gözönünde bulundurulursa, işçi sınıfının, kadınların v.d. sınıf ve grupların özerk örgütlerini şekillendirmenin ve bunlar üzerinde eyleme çekmenin ulusal-toplumsal doğrulamızda ve kurtuluş mücadelemizde ki hayatiyeti rahatlıkla görülebilir.

Tabi, "cephe" içinde bu türden örgütlenmelerin çoktan yaratıldığı iddia edilebilir. Ama, bunların sınıfı gövdesi ile kucaklayan değil, "öncü" kadrolardan müteşekkil örgütler olduğu biliniyor. Zaten ülkemiz koşullarında, toplumsal sınıf ve grupları gövdeleri ile taşıyan özerk örgütler ancak serhıldan benzeri eylemlilikler ortamında doğabilir/yaratılabilir. Bu bakımdan da serhıldan bir imkandır.]

Eylem düzeninde bu yönde bir değişim ve örgütlenmede bu tarz bir genişleme, serhıldana, hem sınıf ve grup katmanlarında bir yoğunluk kazandıracak, onun toplumsal tabanını derinleştirecek, sınıf ve grup kanalları üzerinde bütün bir ulusal alana yayılmasını sağlayacak; hem de, bu kanallarda kitlelerin, katılım, karar verme ve yönetim alışkanlıkları geliştirecek, giderek herbir sınıf ve toplumsal grubun "kuruluştaki" birer yapı taşları halinde belirginleşmelerini getirecek ve onların devrimdeki misyonlarını tanımlama imkanlarını da doğuracaktır.

Ayrıca; böylesi bir zemin, toplumumuzda, demokrasi bilincinin ve kültürünün serpilmesini, derinleşmesini sağlayacak ve orada ulusal-demokratik devrimimizi sosyalizme bağlayan motiflerin ve inkanların çoğaltılması da mümkün olacaktır.

Dahası; sözkonusu toplumsal sınıf ve grup kanalları üzerinde Türkiye devrim dinamikleri ile bir rözenansa geçme; örneğin işçilerin üzerinde işçi sınıfımızın Türkiye işçi sınıfı ile, işsiz-mülksüzlerin akışı, kadın hareketi, memur ve diğer meslek dalları üzerinde, Türkiye'nin muadil grup ve katmanları ile bir geçişmenin sağlanması, böylece Türkiye devrimci hareketi ile ortak bir mücadelenin yaratılması da, ancak serhıldanın yukarıda belirttiğimiz zemine oturtulması ile pratik dayatıcılık kazanabilir.

Serhıldanın bu tarz bir eylem ve örgütlenme düzenine geçişinin getirdiği en önemli sorunlardan biri de, -küçük ve orta yerleşim birimlerindeki küçük-burjuva katmanlar ve bir ölçüde de gerilla ile içli-dışlı olmuş köylülük bir yana bırakılırsa- diğer toplumsal sınıf ve grupların kendi öncü kadrolarını yaratamamış olmalarıdır. Serhıldan, sınıfsal çizgilerin kaybolduğu bir eylemliliğe dönüştürüldüğünden, önderleri de ait oldukları sınıf ve gruplardan kendilerini soyutlayarak, ulustan unsurlar olarak eylemli faaliyette bulunuyorlar; özellikle işçi sınıfından ve kadınlardan gelen öncüler, ulusalik pratiği ile donanmak ve deneyim kazanmaktan öte, kendi sınıflarına ve toplumsal konumlarına ait bir duyuş, kavrayış ve etkinlik geliştiremiyorlar.

Oysa, emekçi sınıf ve tabakaların yükselttiği her devrimin, "işçiliği" ait oldukları kanallarda yetişmiş öncülerin ustalığı sayesinde gerçekleşmiştir. Devrime güvenilir mevziler kazandırın, bu mevzilerde mücadeleyi süreklileştiren ve örgütlülüğü kalıcalılaştırınlar da yine bu kadrolardır.

Surgit aynı içerikte ve tonda bir eylem tekrarı da, serhıldanın bir diğer sorunudur ve olası çıkışsızlığın sebebi

Cizre'li kadın, Gundik'li köylü,

Batman'lı işçi, Silvan'lı esnaf,

Nusaybin'li genç, Bitlis'li melle,

Lice'li çocuk, Diyarbakır'ın

"motersikletli gerillası" serhıldanın

soluğu ile gündelik yaşamları içinde

doğrulan, ve ülkemizin her

köşe-bucağına milyonlar halinde

yayılan, olağanlaşan,

yeni kişiliklerdir.

olabilir. Bu yüzden, talepleri çeşitlenen, içeriği zenginleşen ve motifleri çoğalan, belli momentler de kademe olarak veya sıçrayarak ilerleyen bir eylemlilik gözetilmelidir.

İşçi grevleri düzenlemek, kadın hakları, işsiz-mülksüzlerin iş, ekmek, özgürlük "talepleri", etrafında eylemlilikler geliştirmek, anadil ve ulusal kültürümüz üzerindeki yasaklara, ve ulusal yaşamımıza yönelik diğer yaptırımlara karşı kampanyalar geliştirmek, serhıldanı bir de bu motifler üzerinde meydanlara taşımak, hiç şüphe yok ki, ulusal-devrimci mücadelemizin daha dinamize olmasını, daha geniş kitleleri kucaklamasını ve Türkiye ilerici kamuoyunu nun da, ona daha güçlü bir destek vermesini sağlayacaktır.

Son olarak, sömürgeci politik etkinliği -özellikle belli bölgelerde - bütününü ile dışarılamış ve toplumsal - tarihsel dönüştürücülüğün öznesi durumuna gelmiş bu devasa kitlenin bir iktidarla temasının sağlanması da zorunludur. Böylesi bir temas, sadece devrimci-demokratik iktidar yolunda bir adım olması bakımından değil, kitlelerin eylemlilik üzerinde sağladığı yeni toplumsal ilişkileri kendi organik koşulları halinde realize edebilmeleri bakımından da gereklidir.

Dolayısı ile, üretim birimlerinden başlayarak, küçük yerleşim birimlerine, oradan belirli bölgelerde -ve koşullar uygunsu- giderek ülke düzeyinde merkezileşen "Sovyetlerin" şekillendirilmesi, böylece serhıldanın, deyim yerindeyse, yaşadığı "rejim boşluğundan" kurtarılması da bir diğer ertelenmez görev durumundadır.

Şüphesiz, ülkemizin M-L'leri ve sosyalistlerinin, serhıldanı -yazının başından beri işaret edegeldiğimiz- zemine çekme yönünde faaliyetleri ve çabaları olacaktır. Ama bunu yaparken; ulusal birliği bozmadan, eylemliliklerde dağıtıcı, çekiştirici ve provoke edici yola sapmadan, mevcut eylemliliklere en aktif biçimde katılmakta tereddüt etmeden, eylemlerdeki ve kitleler nezdindeki, aktiviteleri, inisiyatifleri ve etkinlikleri üzerinde sağladıkları imkanlarla, serhıldana toplumsal sınıf ve gruplar kanalında bir eylem ve örgütlenme düzeni kazandırmak, onu kadro ve eylem biçimleri itibarıyla zenginleştirmek, onların tutacakları yol olmalıdır. ■

26. 2. 1992

DERGİLERİN "BAHAR" DEĞERLENDİRMELERİ

Kürdistan ve Türkiye'de yaşanan ve "bahar" da yaşanacak olası gelişmeler üzerine görüşlerine başvurduğumuz devrimci-demokrat basından aşağıdaki sorularımızı yanıtlayan dergilerin değerlendirmelerini aktarıyoruz.

1) Kürdistan'da son dönemde "bahar taarruzu" veya "bahar sendromu", Hizbullah-Kontra eylemleri ve yaratılmaya çalışılan Türk-Kürt düşmanlığı çerçevesinde yaşanan gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

2) Bunun Kürdistan'la sınırlı olmayacağı gerçeğinden hareketle Türkiye'deki Devrimci Demokratik güçlere yansısı nasıl olacaktır.

3) Sizce çözüm nedir?

Özgür Halk

1- Bizce "bahar taarruzu" gibi son dönemlerde kamuoyunda yaratılan beklentinin ardında, Kürdistan'da PKK'nın önderlik ettiği mücadelenin geldiği çok önemli aşama yatıyor. Bilindiği gibi PKK, gerek günlük basına gerekse bazı dergilere yansıdığı gibi hem gerilla mücadelesinin hem de Kürt halkının Serihildanlar biçiminde geliştirdiği mücadelenin önemli bir olgunluğa ve büyümesine paralel olarak "Ulusal Meclis", "Ulusal Ordulaşma", "Botan-Behdinan'a dayalı Savaş Hükümeti" gibi aslında devletleşmeye yönelik kavramlardan ve bunun gerçekleşmesine yönelik büyük hazırlık, planlama ve çabalardan bahsetmeye başladı. Açık ki, bunlar çok yeni ve büyük gelişmelerdir. Yani yaşananlar, örgütlenmenin üst bir biçime sıçraması ve mücadelenin genişlemesi ya da nitelik değiştirerek derinleşmesi anlamına gelmektedir. Özcesi, PKK '92 yılında devletleşmeye doğru yürüyor; bütün hazırlıklarını ve pratik adımlarını buna göre geliştiriyor. Bu konudaki faaliyetlerini de bir süredir başlatmış bulunmaktadır. Ulusal Ordu'yu yaratma, Geçici Savaş Hükümeti'ni kurma, bu hükümeti oluşturulacak Ulusal Meclis'in bünyesinde yaratma, ilk etapta Ulusal Meclis'e yasama, yürütme ve karar organı misyonlarını yüklemek, Yerel Halk Meclisleri'ni yaratma, Savaş Ekonomisini geliştirme gibi Kürt halk tarihi ve mücadelesinde çok yeni olan değerlerin tartışılması ve uygulamaya geçirilmesi sözkonusudur. Bu bağlamda "bir parça özgür vatan toprağı yaratma" hedeflerinden söz ediliyor.

Hizbu-Kontra cinayetlerinin son dönemlerde görülmemiş boyutta ırmaması büyük ayaklanmalar içine girmesi beklenen halkın sindirmeye ve katliam tehdidi amacına dönüktür. Yine Türk-Kürt düşmanlığının geliştirilmeye çalışılması, rejimin Türk halkının savaşta kendi yanına alma telaşından kaynaklanıyor. ... Bu politikalar bırakalım çözüm, getirmeyi açmazı daha da derinleştiren gelişmeler yaratıyor.

2- Ülkemizde mücadelenin üst boyutlara sıçraması ve özellikle olası bir Kürt kıyımının gündeme gelmesi Türkiye çapında bir iç savaşın ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Bu durumda çarpışanlar sadece gerilla ve Türk ordu gücü olmayacak, rejimin politikasına bağlı olarak olası bir Türk-Kürt çatışması da sözkonusu olabilecektir. Yani, Yugoslavya'ya benzer bir gelişme ortaya çıkabilecektir. Ancak, bu son söylediğimiz bir kez daha belirtelim ki, T.C.'nin yaklaşımına bağlı olan birşeydir. Türk-Kürt çatışmasının ortaya çıkması PKK'dan ziyade T.C.'nin yönlendirmesine bağlı bir olaydır. Bunun ne şekilde ve nasıl gelişip sonuçlanacağını kestirmek ise güçtür.

Türkiye'de maalesef devrimci demokratik hareket gelişmelere damgasını vurup yön verecek durumda değildir. Bütün gelişmeler onların inisiyatifinin dışında olup bitiyor. Türkiye halkına yön veren devrimci demokratik hareketi değil devlettir. Yüreklere acısı bir durumdur bu, ama gerçektir.

Buna rağmen Kürt hareketi bu güçlere iyi bir çıkış yapabilmeleri için büyük imkan ve olanaklar sunuyor '92' de Kürt direnişinin yükselmesinin Türkiye'ye yansması olumlu değil daha da olumsuz olacaktır.

3- Kürt ulusal demokratik hareketi bütün kararlılığıyla ve her türlü gelişmeleri gözönünde bulundurarak kendi yürüyüşünü ve çözümünü ısrarla dayatmakta ve önemli mesafeler katetmiş bulunmaktadır. Sorun, Türkiye'deki demokrasi güçlerindedir. Problemin kaynağı buradadır. Çözüm üretmesi gerekenler bu güçlerdir. Bunun için hızla örgütlenmeleri, sağlıklı bir mücadele hattını tutturmaları, geniş bir kitleselliğe kavuşmaları ve enternasyonalist kimliği bir başka ülke devrimcilerinden çok daha ileri özelliklerle yaşamın her alanına egemen kılmaları gerekiyor. Çözüm buradadır. Aksi halde, T.C.'nin varlığı koşullarında ne Kürt-Türk düşmanlığı ortadan kalkabilir ne de çatışması... Türkiye'li devrimciler tarihsel gelişmelerin hayli gerisinde bulunuyorlar. Şayet bu durum böyle devam ederse, yakın gelecekte ortaya çıkan şey sadece Kürt halkının kendi çözümünü hayata uygulaması olacaktır. Bu durumda iki halkın da yaralı bir biçimde süreci noktalaması büyük ve talihsiz bir olasılık olarak görülmektedir. ■

Yeni Demokrasi

NEWROZ ATEŞİ DERGISINE

Sorduğunuz sorulara ilişkin görüşlerimiz şöyledir:

1-Bugün faşist T.C. Devleti gelişen sınıfsal ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini bastırarak, sorunu kendince "çözmek" için yoğun bir saldırı politikası uygulamaktadır.

Bir yandan emperyalist efendilerinin fikrini ve desteğini almak için yurt dışı görüşmeleri yaparken bir yandan da kamuoyunu yapıcağı saldırının "hakkınlığı" noktasında şartlandırmaya çalışmaktadır. Bahar sendromu çerçevesinde genelde Türkiye özelde de Kürdistan halkına "saldıracağım ayağınızı denk alın" mesajını vermektedir.

Bunun için bir yandan terörün kaynağı Bekaa'dır, İstanbul'u kurtaralım, terörün arkasında eski eylemciler, afla çıkarlar, firar edenler vs. var" diye hedef gösterirken bir yandan da "faili meçhul" cinayetlerle halka gözdağı vermektedir.

Provokatif kontr-gerilla hareketleri hergün biraz daha dozunu arttırarak devam etmektedir. Devlet Kürtlere karşı Türk ve diğer azınlıkların tepkisini kontrollü olarak geliştirmek ve saldırmak için kamuoyunun desteğini almak istiyor. Kontrollü diyoruz zira devlet de bu düşmanlıkta kontrolün elinden çıkmasından ve bir iç savaşa dönüşmesinden ürüyor. Bu nedenle sürekli kendince halkla gerillayı ayrı gösterip gerillayı yok etmeyi hedefliyor.

Devletin katliamcı politikasına karşı çıkarken ona malzeme ve halka zarar veren tüm eylemlerden titizlikle kaçınılmalıdır. Kürdistan'da olan benzeri eylemleri kontr-gerilla ve Hizbullah görünümü altında (bazılarını Hizbullah'ın kendisinin de yaptığını gözardı etmemek gerekir) esasta devletin yaptığı açıktır. Diğer yandan İstanbul'da kitlelerin bulunduğu kapalı mekanlara yönelik yapılan benzeri eylemlerin ise faili meçhuldür. Devletin provokasyon amacıyla yapma olasılığının fazla olmasına rağmen, basında üstlendiklerine ilişkin haberler çıkan ilgili örgütlerin bu konuda net açıklamalarda bulunmaları bir zorunluluktur. Olayların üzerindeki sis perdelerini kaldırmak bu örgütlerin görevidir. Bu temelde ilgili örgütleri net açıklamalar yapmaya çağırıyoruz. Tekrarlıyoruz halka zarar veren eylemlerden titizlikle kaçınılmalıdır.

2-Yukarıda sözünü ettiğimiz gibi olayı sadece Kürdistan boyutlu ve sadece Ulusal Kurtuluş Mücadelesine ilişkin görmemek gerekir. Devlet bugün İstanbul'u kurtaralım çılgınlıkları da atıyor. Bunun yanında elbetteki esas kıvrandıkları nokta şu anda Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'dir. Bahar saldırılarının esas ağırlığı bu anlamda Kürdistan'a yönelik olmakla birlikte diğer alanlarda devrimci mücadele de saldırıdan payını alacaktır. Ancak şu da var ki halkın muhalefeti de gelişecektir. Halk güçleri yarattıkları değerlerin ezilmesine izin vermeyecekleri gibi mücadelelerini daha da geliştirmenin atılımı içinde olacaktır.

Bahar saldırısı sınıfsal ve ulusal güçler açısından devletin yaratmak istediği gibi bir sendrom olmayacak, mücadelenin gelişmesini sağlayacak bir süreç olacaktır.

3-Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı yüreğiyle bilinciyle Kürdistan'da olası katliamlara karşı Kürt ulusuyla dayanışma içinde olurken gerçek kurtuluşunun ulusal kurtuluşu da içinde taşıyan sos-

yal kurtuluş olduğu bilinciyle silahına daha iyi sarılacak ve güçlerini daha iyi organize edecekler.

Bu gibi durumlarda en iyi destek ve kesin çözüm gerçek kurtuluşu götürecektir olan mücadeleyi geliştirmekten geçmektedir.

Başarı dileklerimizde.. ■

26.02.1991

Emeğin Bayrağı

1-Egemen sınıflar son dönemde, Türk ve Kürt halkları arasında ulusal düşmanlık yaratma ve böylece gerici şovenist bir kitle temeli oluşturma çabalarını arttırdılar. Türk şovenizmini dalgasına yükseltip Türk halkı üzerinde Kürt düşmanlığı yaratmaya ve bunu arttırmaya çalışıyorlar. Kürt ulusal hareketine karşı yürütülen kirliliği savaşta ve şovenist politikalarında Türk işçi ve emekçilerinin desteğini ve katılımını sağlamak istiyorlar. Böylece hem, Kürt ulusal devrimci hareketini ezmeyi hem de Türk işçi ve emekçilerinin demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin önünü kesmeyi ve devrimci ve komünist hareketi boğmayı hedefliyorlar.

Devletin "Bahar Taarruzu" söylemi, bu hedefi gerçekleştirmek için, sürmekte olan kirliliği daha üst boyutlara ulaştırmak amacıyla ve bunun ortamını hazırlamaya yöneliktir. Bu aynı zamanda psikolojik savaş taktiğidir. Kontr-Hizbullah eylemleri de bunun bir parçasıdır. Bu amaca yönelik olarak devreye sokuldu. Kitleleri, yurtsever, devrimci ve komünist güçleri korkutmaya ve yıldırma savaşımının bir parçasıdır. Ancak komünist, devrimci ve yurtsever güçlerin mücadelesiyle, egemenlerin bu "atağı" da boşa çıkarılacaktır.

Türkiye'de yaşanan devrimci yükseliş ve Kürdistan'da varolan devrimci durum ile korku duvarı çoktan aşıldı.

2-Devletin Kürt ulusal devrimci hareketine karşı görece geniş ölçekli bir saldırıya girişme hazırlıkları hızla sürüyor. Böylesi bir saldırı hareketi Türkiye ve Kürdistan'daki bütün komünist, devrimci güçlere saldırmayı da kapsayacaktır. İşçi sınıfı ve diğer emekçilerin mücadelesine saldırı buna eşlik edecektir. Bu güçlere düşen görev, Türk işçi ve emekçileri üzerinde yaratılmak istenen kürt düşmanı şovenizmin etkisini kırarak onların, aktif karşı koyuşunu gerçekleştirmek; legal olanaklardan vazgeçmeksizin illegal aygıtlarını sağlamlaştırmak, Türkiye ve Kürdistan'da güç ve eylem birliklerini gerçekleştirmek, devrim ve sosyalizm savaşımını yükseltmektir.

3-Çözüm, tek sözcükle devrimdir. Dünya ölçeğindeki olumsuz gelişmelere karşın, Türkiye, devrime yakın bir ülke durumunda bulunuyor. Ulusal-devrimci hareketin nesnel ve öznel zorlukları gözönüne alındığında, Türkiye'nin içinde yaşamakta olduğu çok yönlü bunalımdan ancak bir proleter devrimle çıkacağına özellikle vurgulamak gerekiyor. Türkiye (ve Kuzey Kürdistan) devriminin karşı karşıya bulunduğu demokratik görevlerin (emperyalizme, faşizme, ulusal zulme ve feodal kalınlara karşı savaşım) en tutarlı ve en köklü bir biçimde yerine getirilmesi de çeşitli milliyetlerden Türkiye işçi sınıfının siyasal öncüsü olan ML komünist partisinin önderliğinin bir gerçek haline gelmesine bağlıdır.

Yayın yaşamına giren "Newroz Ateşi"ne başarılar diliyoruz. ■

2000'E DOĞRU

Sayın Newroz Ateşi Dergisi Yöneticileri,

Göndermiş olduğunuz sorulara verdiğimiz yanıtlar:

1-Önce dağlarda, sonra da kasabalarda, küçük şehirlerde ve giderek de büyük şehirlerde kontrolü kaybeden devletin Kürt halkının mücadelesi karşısında bir tek çaresi kaldı: Halk kitlelerini yıldırma ve sindirmeyi amaçlayan büyük bir operasyon. Devlet böylece izole ettiği gerilla hareketini de sona erdireceğinin hesabı içindedir. Devletin bu operasyon hazırlığı sadece askeri açıdan değildir. Devlet aynı zamanda Kürt-Türk düşmanlığını körükliyor, Ortaçağ karanlıklarından kalan Hizbullah gibi güçlerle örtülü veya açık işbirliği içinde kontr-gerilla çalışmalarını hızlandırıyor. Bütün bunlar da Kürt halkı ve öncüsünü, Türkiye emekçi sınıflarından ve halkından izole etme amacıyla yapıyor. Kürt ve Türk kardeşliğine dayanan çözümler yerine iki halkın düşmanlığını besleyen çözümlere güç veriyor devlet. Diyarbakır muhabirimiz Halit Güngen'in Hizbul-Kontra'ca öldürülmesi de bu planın parçasıdır.

2-Öncelikle Kürt ve Türk devrimcilerinin uyanık olması, provo-

kasyon ortamı yaratacak söz ve eylemlerden kaçınması gerekir. Bu baskıların sadece Kürt halkına yönelik olup Türkiye devrim hareketine, işçi hareketine yönelmeyeceğini düşünmek bir hayaldir. Devlet SS Karameleriyle Türkiye'deki devrimci harekete de yönelmişti, dergimiz kapatılmış, Genel Yayın Yönetmeni tutuklanmıştı. Bu nedenle bugün Kürt ve Türkiyeli devrimciler, Kürt halkı ve Türkiye emekçi sınıfı bu devlet terörü ve gerici saldırılar karşısına bir barikat kurmak için birlikte hareket etmek zorundadırlar.

3-Çözüm kardeşliktir. İki halkın arasında düşmanlık yaratacak eylem ve sözlerden kaçınıp devrim yolunda iki halkın kardeşçe mücadelesini sağlamaktır. Barışçı çözüm de budur. Bunun için önce PKK'yı devlet yasal olarak tanımalıdır. Kürt ve Türk halkının özelemlerine uygun çözüm ancak bu çabalar sonucunda ortaya çıkabilir.

Yayın hayatınızda başarılar dileriz. ■

26 Şubat 1992

RECEP MARAŞLI

(KOMAL YAYINLARI GENEL YÖNETMENİ)

"BAHAR SALDIRISI" BİR PSIKOLOJİK SAVAŞ TAKTİĞİ...

Baharla birlikte Kürdistan'a, kitle katliamlarını da göze almak pahasına çok geniş çaplı operasyonlar düzenleneceği, bu "işin" mutlaka temizlenmeye çalışılacağı belirlenmeli bana daha çok psikolojik savaşın bir parçası gibi geliyor.

Ülkemiz üzerindeki askeri işgal ve örgütlü devlet terörü yeni biçim ve boyutları da kapsayarak zaten sürmektedir. Baharla birlikte halkımız üzerine bir kez daha "yalnızlık ordu taarruzu" ile bir Osmanlı seferi düzenlenmesi, kitle katliamlarına yönelme olasılığı da vardır. Bu, sömürgecilerden beklenen ve öteden beri yapageldikleri bir eylemdir. Fakat "Bahar Saldırısı" planlarının "Cumhurbaşkanı" ve "Genelkurmay Başkanı" gibi üst düzey yetkililerin ağzından basına aktarılmasını bir "tedbirsizlik" olarak değerlendirmek çok yanlış olur. Bu bilinçli olarak ortaya atılan ve işlenen beri yapageldikleri, Bununla yapılmak istenen şey; Kürt toplumuna üst düzeyden gözdağı vermek, onu öncelikle psikolojik olarak terörize etmektir.

Psikolojik savaş, ulusumuza karşı yürütülen özel savaşın önemli bir yanındır. Bütün ulusal kurtuluş savaşlarına karşı emperyalistler tarafından kullanılmış silahlardır bunlar.

Kürt toplumu son yıllarda giderek artan bir biçimde korkuyu yenmeye başladı. Psikolojik savaş öncelikle toplumu bilinçte teslim almaya, yüreğini korku salmayı amaçlıyor. Panik, endişe ve korku atmosferi içinde kimilerinin bölgeyi boşaltmalarını, kimilerinin ise gerilla mücadelesine, ulusal kurtuluş savaşımına desteğini caydırmayı amaçlıyor. Eğer bunu başarabilirlerse, zaten baharda "büyük operasyonlar" düzenlemelerine de gerek kalmayacaktır.

Bu nedenle "Bahar Saldırısı" planlarıyla sömürgecilerin, göstere göstere, dünyaya ilan ederek bir "katliam" girişiminde bulunacaklarından çok, asıl olarak gerilla ile halk desteği arasına caydırıcı bir korku ve panik duvarı örmeyi amaçladıklarını sanıyorum. Kitle desteğini ne kadar azaltabilirlerse gerillayı o kadar sindirebileceklerini ummaktadırlar.

Bu saldırıların geriliminin ve PKK'nın şahsında asıl olarak Kürt ulusuna topyekün bir saldırı olduğunu iyi kavramak gerekir. Kürt ulusu ile onun savaşan örgütlerini birbirinden koparmaya çalışmak; "gerillayı ve silahlı mücadeleyi tecrit" devletin bir politikası. Bunu boşa çıkarmak da canalıcı bir öneme sahip. Silahlı direnmenin yenilgisi, halkımızın da yenilgisi anlamına gelir. Ulusal kurtuluş zeminindeki güçler, birbirlerini eleştirdikleri kadar gerektiği noktada omuz omuza durmanın gereğini de bilmek durumundalar.

Kontr-gerilla eylemleri de bu bağlamda değerlendirildiğinde, toplumumuzun aydın, mücadeleciler, yurtdışı insanlarını sindirmeyi amaçladığı görülür. Bunun gibi Kürt ve Türk toplumları arasındaki ilişkileri "Kürt düşmanlığı" ve kısırlatılmış şoven duygularla provoke etmek de, Kürdistan'da zaten sürmekte olan katliamlara karşı kamuoyunun olası muhalefetini kırmayı, desteksiz bırakmayı amaçlıyor.

Bir amaç da, bölgedeki göçü hızlandırmak ve Kürdistan'ı Kürtlerden arındırmaktır. İttihatçıların, Ermeni ulusal hareketini Ermenistan'ı Ermenisiz bırakarak çözmeye çalıştıklarını hatırlayalım. Askeri operasyonlarla, korku ve panik yaratılarak Kürtleri Kürdistan dışına çıkarmak bütün cumhuriyet tarihince Kürtler üzerine uygula-

nan "sürgün", "Mecburi İskân" politikalarının bir uzantısıdır. Köylerin zorla boşaltılması ve "sürgün kararı" halen yürürlüktedir.

Olası katliam girişimlerine ve askeri operasyonlara karşı ne yapmak gerekir?

Şunu vurgulamak gerekir: Kürt ulusunun askeri işgale ve devlet terörüne karşı verdiği mücadele tamamen haklı ve meşrudur.

Bu işin anahtarı halkımızdadır. Halkımız gerillasına, mücadele veren tüm örgütlerine sahip çıkmaktadır. Bu sahiplenme devam ettiği sürece ne katliam tehditleri ne de bizzat katliamlar istenilen sonucu veremez. Zaten bir sonuç alınamayacağını tarih göstermiştir.

Bu nedenle kitlelerdeki "DAĞLAR BİZİ, BİZİ BOMBALAYIN!" mesajı önemlidir. Halkı olduğu gibi politik örgütleri de bu konudaki dayanışma noktasında önemli sınavları bekliyor.

Aydınlarımız ve basın ülkemiz üzerinde sürdürülen devlet terörünü, askeri saldırıları teşhir etmek için geniş bir kampanya düzenlemelidir. Bu kampanyalarda gözetilmesi gereken önemli bir çizgi; direnme gücünü ortaya çıkaran ve dayanışmayı örgütleyen mesajlar taşımadır. Yoksa "Devlet baharda katliam yapacak, imdat yardıma gelin! Aman ha!" ünlemlerine takılıp kalmak, aslında sömürgecilerin yaratmak istedikleri psikolojik panik ortamına düşmek olur ki, bundan özellikle kaçınmak gerekir.

Teşhir ve bilgi için, organize edilmiş bir haberleşme ağı ile politik örgütlerimizin ortak diploması örgütlemeleri de zorunludur.

Yine bu konudaki önemli bir görev de "Kürt-Türk kardeşliği" söylemine çok şey yükleyen Türk sosyalist ve demokratlarına düşüyor. Kardeşlik retoriği, Kürtlerin mevcut statülerine boyun eğmeleri, ses çıkarmamaları temeline bağlı ise bunu reddetmek zamanı çoktan gelmiştir. Eğer Kürt ulusu askeri saldırıların hedefi olursa ve kardeşlik adına bunlara şimdiye kadar hiçbir tepki gösterilmemiş ve bundan sonra da hiçbir tepki gösterilmeyecekse halklar arasındaki kardeşlik söyleminin hiçbir anlamı kalmaz. Türk kardeşlerinden şimdiye kadar ciddi hiçbir destek almayan Kürt ulusal demokratik hareketi, bunca zulüm karşısında halen "halkların kardeşliği" olgusunu büyük bir içtenlikle savunageliyorsa bunun gereklerini yerine getirmek de Türk halkına düşer.

Türk halkı ve aydınları-ileleri ve demokratları, sosyalistleri, "işgalci orduların Kürdistan'dan çekilmesini ve devlet terörüne derhal son verilmesini" açıkça ve içtenlikle talep etmelidirler.

Sonuç:**Bahardan korkanlar sömürgeciler olsun biz değil... ■**

Halk Demokrasisi

1-"Demokrasi", "Özgürlük", "eşitlik" iddiaları ve "büyük işler" için kurulan DYP-SHP koalisyonu hızla karşı-devrimci bir savaş koalisyonuna dönüşüyor. Koalisyon hükümetinin bütün vaat ve iddialarına karşın, faşist diktatörlüğü tahlil ederek, bunu sürdürmekten başka bir şey yapamayacağını ta başından belirtmiştik. Çünkü koalisyonu kuran partilerin niteliği bunu gerektiriyordu. Değişen hiçbir şey olmadı. Olan iktidar değişikliği değil, hükümet değişikliğidir ve iktidar komprador burjuvazi ve feodal güçlerin tümünün iktidaridir.

Ezilen ulus milliyetçiliğinin "savaş hükümetinin kurulmasını engellemek için" HEP'i SHP ile ittifaka-daha doğrusu iltihaka-sürmesi, küçük burjuvazinin de "sosyalizmin propagandasını yapmak için" erken genel seçime soyunmasının hiçbir şeyi engellemeye yetmeyeceğini tam tersine hakim sınıfların yalnızca kendilerinin seçilmesini sağlayan bir seçimine meşruluk kazandırmak olacağı şeklindeki tespitlerimiz bugün hayatın kendisi tarafından doğrulanmıştır.

Milliyetçi taktikler ve küçük burjuvazinin demokrasi hülyalarını bir tarafa bırakırsak, dağlarına bahar beklerken memleket, dağlara sığımış özgürlüğü kana boğmak için, aşağılık, kokuşmuş, kirli bir savaşın hazırlandığını görmek zor değil. Bütün burjuva basın-yayın kuruluşları bu kirli savaşın halkta uyandırdığı tepkiyi azaltmak, hatta bir bölümünü ona katmak için akıllamaz bir çaba gösteriyor. Bütün bu 'ciddi(!)' kuruluşlar kanlı bir baharın hazırlanması için dağlarıyla ovalarıyla faşizme teslim olmuş bir ülke yaratmak için usanmazca bir 'ciddiyet' gösteriyorlar!.

Halka umut olarak sunulan koalisyon hükümeti nihayet eylülist çizgiye gelmiş durumdadır. Bütün demokratik ve reformist vaatlerin yerini militarist çılgınlıklar almaya başladı. Valileri, generalleri, bürokratları, sözde "bilim adamları", politikacılar özellikle Kürt sorununda eski soykırımlara ve bunun 'etkisinden' söz eden konuşmalar

ve göndermeler yapıyorlar. Son MGK toplantısında bütün bunlar konuşuldu. Bu kirli savaşın gerekçesi de sözde PKK'nın 'savaş hükümeti' ve 'bahar ayaklanması' oluyor. Tabii ki bu safstadır. PKK'nın bu tür açıklamaları olmadığı sıralarda, hatta SHP dolayısıyla "demokratik açılımlar" umduğu sıralarda da şimdi sıra sıra açıklanan militarist hazırlıklar planlı biçimde yürütülüyordu. Bu planı zaman zaman aceleye zorlayan bazı faşist militarist odakları toplu kıyım ve cinayetlere devam ediyorlardı.

Bakırköy ve kapalı karşı olaylarından önce, başta Diyarbakır ilçelerinde olmak üzere Kürdistan köylerinde ve kentlerinde bir dizi seri kıyım ve toplu cinayet işlendi. Yani PKK'nın yanlış eylemlere buyruk çıkaran açıklamaları olmasa da, halk devrimine ve Kürtlerin özgürlük mücadelesine karşı, karşı-devrimci bir savaş planı var ve yürürlüktedir.

Hizbullah-kontra eylemlerine gelince; son günlerde bu kirli savaşta, tek sermayesi din olan gericilerinde maşa olarak kullanılmaya başlanması, islami sosyalizmden daha birleştirici bulan, enternasyonalizme dudak bükerek politik dine pirim veren "teori"lerin ne kadar yanlış taktiklere dayandığını da kanıtıyor. Kim tarafından savunulursa savunulsun, zorlama "teoriler"le politik dinin gericiolduğu gerçeğini değiştirmek mümkün olmuyor.

2-Bu kirli savaşın yalnızca Kürdistan ile sınırlı kalacağını sanmak aptallık olur. Önce kendileri için büyük bir tehlike olan ve bugün Filistin sorununu da aşarak Ortadoğu'nun gündemine yerleşen Kürt sorununu katliamlarla bastırmak, sonra da komünist gerillaların kırılması temel alan sosyal kurtuluş mücadelesini kana boğmak ve daha sonra da şehirlerde giderek yükselen devrimci halk muhalefetine ezmeye çalışacaklardır. Nitekim bütün milliyetlerden emekçilerin devrimi için mücadele yürüten ve bunun haklılığına en ufak bir gölge düşürmeyen komünist gerillaların bulunduğu bölgelerde milliyetçi gerilla bölgeleriyle birlikte bombalanıyor. Çünkü faşizmin amacı "kitlelere zarar veren eylemleri önlemek" değil, devrimi önlemektir.

3-T.C. şovenizmi körükleyerek ulusları birbirine düşman etmeye yönelik bir kampanya başlatarak, halkın geri kesimini yanına çekmek, bir kısmını da tarafsızlaştırmaya çalışmaktadır. Çok kritik bir dönemden geçiyoruz. Kürt milliyetçiliğinin hakim sınıfların bu alçakça oyunlarına, milliyetçiliğin dar ufkunu sınırlı politika ve yanlış taktiklerle katkı olabilecek hatalar yapmaması gerekiyor. Kürt ulusunun özgürlük mücadelesinin en yakın dostu Türkiye'nin diğer milliyetlerden bütün emekçileridir. Seçim dönemlerinden beri daha da belirginleşen düşündürücü milliyetçi taktiklere yarıcı nitelikte dikkat çekmemiz gerekiyor. PKK'nın son dönemlerde sınıf işbirliği niteliği taşıyan, egemen sınıf klikleri ile doğrudan-dolaylı ittifak arayışlarını elinin tersi ile iterek mücadeleyi yükselterek gelecekte kurulacak olan halk cephesinin başarısı için çalışması gerekiyor. Çözüm; kendisini yalnızca bağımsızlık hedefi ile sınırlayan, sosyal kurtuluşu gözardı eden politikalarda değil. Çözüm, DHD'dedir. Çözüm, kırdan kente bir ışık seli gibi akan sosyal kurtuluş mücadelesindedir. Çözüm, Halk Savaşı'ndadır. ■

Medya Güneşi

Bugün T.C. yönetimi, ülkemizde yoğun bir devlet terörü aracılığıyla bir kaos ortamı yaratmaya çalışmakta ve yine kendisinin yaratmakta olduğu bu ortamdan faydalanarak kitleleri yıldırıp gelişen ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini baltalamayı hedeflemektedir.

Devletin mücadeleyi boğmak için zaten yıllardan beridir başvurduğu baskıcı yöntemlere ek olarak "kirli savaş" yöntemlerine de baş vurması onun haksız ve sömürgeci bir tarafı temsil ettiğinin günden güne açığa çıkması gerçekliğinden kaynaklanmaktadır. Halk kitleleri ulusal ve toplumsal bilinçlerini kazanıp kurtuluş mücadelesine daha kitlesel katılmaya başladıkça, devletin "klasik" yöntemleri işlevini yitirmeye başlamakta ve onun daha da azgınlaşmasına yol açmaktadır. Haksız savaşın doğal sonucu "kirli savaş"tır.

Buna karşılık halkımız, haklı bir savaş yürütmektedir. Her türlü insani ve ulusal-demokratik haklarından maruz bırakılmış olan halkımızın, kendisini savunmak ve haklarına kavuşmak için başvuracağı "bütün" yöntem ve araçlar meşrudur.

"Bahar taarruzu", henüz yeterince olgunlaşmamış ve örgütlü bir biçime bürünmemiş halk savaşının erken bir şekilde galeyana getiri-

lip bastırılması amacına yönelik olacaktır. Devletin açık askeri-polisiye faaliyetlerine ek olarak kontr-gerilla ve bazı gerici hareketlerin devreye sokulması, resmi kolluk kuvvetlerinin işlevsiz kaldıkları alanlarda oluşan boşlukların doldurulması amacı güdülmektedir. Devlet, her zaman askeri hareketlerin amaca ulaşmada kendi başına yeterli olmayacağı düşüncesiyle bütün burjuva kesimler arasında bir "milli mütabakat" oluşturmaktadır.

Bu "milli mütabakat" a kitle dayanağı yaratmak için de şovenizm propagandası had safhaya tırandırılarak Kürt halkı, Türk halkı nezdinde düşman olarak lanse edilmektedir. Halklar arasında düşmanlık tohumlarının ekilmesi yanında, Kürt halkının safalarının bozulup dağıtılması için de "Kürt realitesini tanıyoruz" demogojisiyle devlet halka şirin gösteriliyor. Böylelikle de halkın bir kesimi devlet saf larına çekilmek isteniyor.

Halkımıza yönelik sömürgeci politikalar Türkiye emekçi halklarının yaşamıyla da doğrudan ilintilidir. Çünkü, T.C., basını susturmadan; demokratik hak ve özgürlükleri resmi veya fiili olarak ortadan kaldırmadan; emekçi hakı ekonomik olarak sömürmeyi azami safhaya çıkartmadan; Kürdistan'a yönelik ne ekonomik ne askeri ne de siyasi politikalarının hiç birini yaşama geçiremez. T.C. gerek Türkiye devrimci hareketini ezmek ve gerekse de metropollerde yaşayan milyonlarca Kürdün ülkede gelişen mücadeleye "cephe gerisi" olmalarını engellemek için, Kürdistan'da izlediği terörist politikalarını, aynı boyutlarda olmasa da metropollere de sıratcaştır.

Devletin haksız ve kirli savaşına karşı, haklı ve meşru bir savaş yürüten Kürt halkı, bütün ulusal demokratik güçlerin birliğinin sağlanmasının ve diğer halkların ilerici-devrimci güçleriyle enternasyonalist dayanışma temelinde ittifaklar kurmanın, zafere ulaşmanın önemli bir güvencesi olduğunu bir an için aklından çıkarmamalıdır. Halkımızın kitlesel mücadelesi örgütlü-birleşik bir mücadeleye dönüştürülmeden devletin sömürgeci ve kirli savaşı alt edilemez. Kirli savaşa karşı savaşan halkımız ve onun politik öncüleri, meşruluk zemininde bütün yöntem ve araçlara başvurmakla birlikte, devrimci ve insani prensiplerin dışına taşmamaya ve egemenlerin eline propaganda malzemesi vermemeye de dikkat etmelidirler. Devletin kirli savaşı, benzer içerikte bir savaşla değil, halkın devrimci zoruna dayalı devrimci bir savaşla alt edilebilir.

Değinilebilecek diğer bir önemli nokta da şudur: Devletin halk yığınlarını yıldırma ve mücadeleyi baltalamak için giriştiği saldırı hazırlıkları karşısında halkımızı duyarlı kılmak ve örgütlü bir karşı koyuşu sağlamak için bir yandan zorlu mücadeleye hazırlanırken, öte yandan da devletin yaptığı şantajların halk üzerinde yıldırıcı ve caydırıcı bir biçim almaması için de gerekli önlemler alınmalıdır. Bazen devletin yaptığı şantajlar ve koparttığı yaygaralar, fiili uygulamalardan daha çok halkı etkiler. Bu yüzden, yurtsever güçler, devletin baskıcı-soykırmıcı yüzünü ortaya serelim derken, halkı panik ve korku içinde bir bekleyişin içinde bırakacak propagandalardan da kaçınımalıdır. ■

27.2.1992

NEWROZ ATEŞİ'NE

Dergimize yöneltmiş olduğunuz soruların her biri son derece de önemli sorular olup kısaca cevaplanmayacak kadar çok yönlüdür. Ayrıca, Komün Dergisi olarak bizim de üzerinde önemle durduğumuz sorulardır. Elverdiği sorularınızı bir kaç parağrafla açıklamaya çalışırken, sorulara yaklaşım tarzımızın daha geniş planda kavranılması bakımından, yayına hazırlamakta olduğumuz dergimizin son sayısının kapak konusuna bakmanız gerektiğini bildirmek istiyoruz. Teşekkür eder, başarılar dileriz. **KOMÜN**

1-Koalisyon hükümetinin "reformcu" çözümü, çıkmaz içinde hızla ikiyüzlülüğe dönüşürken, sözkonusu gelişmeler yeni bir sürece girdiğimizi gösteriyor. PKK'nın baharda "Botan-Behdinan Savaş Hükümeti" kuracağına dair açıklamasını Türk Devleti, askeri-siyasi ve psikolojik propaganda saldırısıyla cevapladı. İşin asıl yanı, hükümet ve genelkurmay, yeni ve topyekün saldırı hazırlıklarının hummalı faaliyeti içindeydiler ve PKK'nın açıklamasından bağımsız olarak, yıllardır sürdürdükleri bu kirli savaşı, yeni bir taarruzla devam ettirerek kitlesel imhaya yönelme eğilimindediler. (Demirel ve ortağı İnönü başta olmak üzere bütün sorumlu ve "sorumuz" devlet

yöneticileri, baharda başlatacakları büyük saldırının reklamını yapmaya başladılar bile.) Türk hükümeti giderek tam bir SAVAŞ HÜKÜMETİ görünümü veriyor. Mücadele geliştikçe ve hareket daha ileri mevzilere yükseldikçe bu nitelik daha da yoğunlaşmaktadır. [Bu gelişmeler SAVAŞ HÜKÜMETLERİ süreci olarak adlandırabileceğimiz bir sürece girdiğimizi gösteriyor.] Bu, gelişen mücadelede yeni bir aşamadır. Bu sürecin kendisine özgü yanlarını ve muhtemel gelişme yönünü belirlemek can alıcı bir öneme sahiptir kanaatindeyiz. [Burada saptamağa çalıştığımız şey, sözkonusu gelişmeler bakımından bir durum tesbitidir. Yapmağa çalıştığımız saptamanın bir tek açıklaması yoktur kuşkusuz. Olay çok yönlüdür ve karmaşık bir dizi süreçten geçerek oluşmaktadır. Şimdilik, sözkonusu gelişmeler bakımından geleneksel noktanın ana başlığını koymakla yetiniyoruz.]

2-Bu gelişmelerin, birinci olarak, şu ana kadar bir yansıyış biçimi var, ikinci olarak da, sürecin bundan sonraki kısmı için bir yansıyış biçimi olacaktır.

Savaş Hükümeti'nin "Reform" operasyonu, halk yığınlarının devlet ve düzenle bağlarını güçlendirmekte etkili olmuştur. 12 Eylülcü askeri faşist yönetiminin her keşimi karşısına alan bastırma siyaseti yerine halkı yeniden kazanma siyasetinin etkilerini görmek gerekir. Cunta yönetimine karşı, Kürt gerillaların destekleyen ya da tarafsız kalkanlar, bugün burjuva milliyetçi şartlanmaların etkisiyle koalisyon hükümetinin etki sınırları içine girmişlerdir. İrkçi gerici kesimlerin körüklediği şovenizmden daha tehlikeli ve etkili olan, Türkiye'li demokrat ve aydınların önemli bir bölümünün şovenizme kaymış olmalarındaki artış ve bu kesim, resmi politikaların halk kitlelerine ulaştırılmasında son derece etkili bir rol oynamaktadırlar.

Kürdistan'da mücadele tırmanıp güçlendikçe, saflaşmayı hızlandırmakta ve her kişinin politik tavrının netleşmesini getirmektedir. Düzenle barış durumunda olan pek çok eski solcunun sosyal şoven bir güce dönüştüğünü ve bu saflaşmada Savaş Hükümeti'nin savaş arabasına koşulduklarını görmek şaşırtıcı bir durum olmasa gerektir.

Bütün bu olumsuz gelişmelere karşın, Türkiye devrimci hareketinde şovenizmin etkisinin büyük ölçüde kırılmış olduğunu söyleyebiliriz ve bu sevindirici bir gelişmedir. Ne ki, hareketin yığınlarla bütünleşememiş olması, devrimci enternasyonalist tutumun etki alanını oldukça daraltıyor ve burjuvazinin şoven saldırıları için uygun ortam yaratıyor.

Sürecin bundan sonraki kısmı açısından bakıldığında ise; oldukça geniş bir kesimi kendi etki alanında toplamayı başaran Savaş Hükümeti, Kürdistan'a muhtemel saldırısını başlatmadan önce cephe gerisini de sağlama almayı önüne koymuş durumdadır. Kısmi olumlu gelişmelerine karşın henüz örgütlü güce dönüşmemiş işçi sınıfı hareketini ve dağıntık durumdaki Türkiye devrimci hareketini bastırma ve olmasa bile hareket alanını alabildiğine daraltmayı planlamaktadır. On bin yeni polis kadrosunun İstanbul'a kaydırılmasını bu planın bir parçası olarak görmek gerekir. Önümüzdeki günler, bu bakımdan da son derece hareketli ve sıcak günler olacaktır.

3-İktidarın, ulusal kurtuluş mücadelesine karşı imhaya ve katliamları içeren saldırısını örgütlü ve ileri kesime yönelttiği son derece açıktır. Bu çok yönlü saldırının hedefi, aynı zamanda bütün devrimci güçlerdir.

Kürt ulusal sorunun çözümü kuşkusuz savaş hükümetleriyle ve onun ürettiği politikalarla mümkün değildir. Sorunun özü bakımından devrimci çözüm, kaçınılmaz olarak gerekli ve zorunludur. Bunun için de her iki halkın devrimci güçlerinin, her şeyden önce enternasyonalist birliklikler oluşturulması şarttır. İçine girdiğimiz süreçte bu şart kendisini daha bir önemle ve ivedilikle dayatıyor.

Türkiye'li devrimciler şu andaki birlik arayışlarını hızlandırmalı, süratle toparlanmalıdır. Kürt ulusal varlığının kendi kaderini tayin hakkını tüm yönleriyle savunan politikaları öne çıkartarak, Türk ve Kürt halklarının kardeşliğini savunmalı, savaş hükümetinin saldırısını mümkün olabilen en geniş kitlelerle ulaştırarak bertaraf etmeye çalışmalıdır. Kürt ulusal hareketleriyle örgütlü düzeyde enternasyonalist birlikler oluşturmalı ve dayanışma içine girmelidir. Kürt ulusal varlığının bu dayanışmaya her zamankinden daha çok ihtiyacı vardır. Kürt ulusal hareketleri de buna uygun politikalar geliştirmelidir. ■

Demirel hükümetine, ilk günlerde bağlanan "umutlar", zaman geçtikçe birer birer eriyor. "Demokratikleşme Pakti"nin üzerinde kopartılan fırtınalar, şimdilerde açık yüzünü dışa vurarak, icraata dökerek kamuoyunca anlaşılmaya başlıyor. Bu "paket"in işçi-emekçi kesimlere ve Kürt halkına, yine baskı-zulüm ve yoksulluk getirdiği, ezen ve sömürenlere, egemen sınıflara, onların yordakçılarına peşkeş çektiği de gün geçtikçe daha iyi anlaşılıyor.

Hükümetin de her vesileyle dile getirdiği gibi, bugün

edinmek için- kapatmak gerekmekteydi. İçeride, "Kürt Sorunu" TC'nin bekaasını tehdit noktasına varmış, UKM ölenemez bir yükseliş kaydederek, halkın sahip çıktığı, kitlelerin bir bütün olarak ayağa kalktığı bir sürece girmiştir. Devlet terörü, baskı ve yıldırma Kürt halkını artık korkutamaz duruma gelmiş, geçmiş hükümetlerin bu sorun karşısında aciz duruma düşmesine yol açmış ve yeni bir "kan" ihtiyacı kendini dayatmıştır. 20 Ekim seçimlerinin aciliyetinin en önemli ve başta gelen nedenlerinden biridir bu.

Açık bir saldırı düzeni yerine, sinsî ve aldatıcı bir saldırı dönemi başlamıştır. Bu perdenin bir yanında demokrasîcilik ve insan hakları söylevleri oynanmakta, diğer yanında ise,

YENİ HÜKÜMET VE KÜRT SORUNU

TC'yi içte ve dışta en çok korkutan, zorlayan "Kürt Sorunu"dur. Şimdiki süreç-diğerlerinin yanısıra- "Baba edebiyatıyla"(şefkat oluyor!) bu "yangını" söndürme sürecidir. Hükümetin esas adı, "Kürt sorununu çözme", yani Türkçesi "bastırma-ezme hükümeti"dir. Yöntem ise, TC'nin yıllardır uyguladığı havuç ve sopa politikasıdır. "Havuç" rolü SHP'nin, "Sopa" rolü DYP'nindir. Şimdi ikisi birden "koordineli" olarak gündemdedir, ve içiçe geçmiştir. Peki, nedir bu "Yeni Kürt politikası"? Gerçek niyeti anlamak için, biraz eşelemek, didikleme yeterli olacaktır.

Emperyalizmin; 1991 başında, Irak'ın Kuveyt'i işgali ile başlayan ve Orta-Doğu'ya müdahale süreci, SB'nin dağılıp BDT haline gelmesi, D.Avrupa'nın(özellikle de Yugoslavya'nın) çözümlenmesi ile süren ve giderek şekillenen "YENİ DÜNYA DÜZENİ" planlarına baktığımızda; tam da bu "şeytan üçgeni"nin ortasında yer alan TC'ye yeni roller biçilmesi gündeme gelmektedir. Orta-Doğu'ya, Kafkaslara (Türki Cumhuriyetlere) ve Balkanlara kadar uzanan "örnek ülke", "ağabey" rolü altına gizlenen jandarmalık-taşeronluk görevi, TC'nin yeni olmayan fakat şimdi öne çıkan "yeni" rolüdür. Dünyadaki son gelişmeler ve dengelerin değişmesi ile, insanlığın umudu olan sosyalizmin gerileme süreci yaşaması, bu umudun yerini giderek milliyetçiliğin ve dinciliğin aldığı ortamda, emperyalizmin "Yeni Dünya Düzeni"nin eksenini oluşturan demokrasi, insan hakları söyleminin bir parçası olarak TC'de, bu "şeytan üçgeni"nin bir "örnek ada" olmaya soyunmuştur. Bu "plan"da emperyalizmin ve TC'nin egemen sınıflarının çıkarları içiçedir. Sadece emperyalizmin bir uzantısı olmakla kalmayan ama kendi çıkarlarını da gözetilen bir TC vardır. Bölgede nasıl "örnek ülke" olunacaktır? Burada hemen öne çıkan demokratik, insan haklarına önem veren, laik ve istikrarlı, huzurlu bir TC görünümü kazanılması çabalarıdır.

12 Eylül askeri faşist diktatörlülüğünün bir uzantısı olarak devam eden ANAP hükümetler dönemini-bu yeni görünümü

KUKM'ne daha sinsice saldırı planları yapılarak gündeme sokulmaktadır. DYP-SHP hükümeti, bu iş için biçilmiş kaptandır. Demirel'in, koalisyon turunda, ana muhalefet olan ANAP'a değil de, direkt olarak SHP'ye yönelmesi de bu planın bir parçasıdır. Üstelik HEP'i de yedeklemiş bir SHP, senaryo için bulunmaz bir figürandır. "Güneydoğu gezisinde Demirel'in, tarihsel olarak birbirine karşı iki partinin biraraya gelmesine vurgu yaparak, kitlelere "bu hükümeti siz kurdu-nuz" demesi de, bu hükümetin "Kürt sorunu" için kurulduğunun açık bir itirafıdır. TC'nin bu "yeni" politikası sadece bir hükümetin vaatler programı değildir. MGK'sıyla, iktidar partileriyle, muhalefetiyle, devletin yetkin kurumlarıyla oluşturulmuş, bir bütün olarak devlet politikasıdır. Egemen çevrelerin ve onların yordakçılarının ağız birliği ettiği, ulusal konsensus oluşturulduğu ulusal mutabakat sağlanan "partilerüstü" bir politikadır. "Güneydoğu Gezi-sin"nde, TC tarihinde ilk defa bir Genelkurmay Başkanı KUKM önünde dize gelmiş, bir Kürt çocuğuna "vere vere" diyerek, "eskiden ben de Kürtçe biliyordum, ama unuttum" gibi sözlerle devletin bu yeni yaklaşımını vurgulamıştır.

Bu "yeni" gibi lanse edilen politikanın yeni olan tarafı nedir? Sadece şu: "Kürt realitesini tanıyoruz". Yani yıllardır inkar edilen bir realite tanınmıştır, hepsi o kadar. Oysa temel yaklaşım hiç değişmemiştir. Bunun yazılı kanıtı da "Güneydoğu Protokolü"dür. Bu protokolde yer alan temel görüşler şunlardır:

1-Güneydoğu'da bir süredir yaşanan şiddet ve terör olayları, öncelikle ele alınması gereken **partilerüstü** çok önemli bir sorundur.

2-Türkiye Cumhuriyeti üniter bir devlettir.

3-Ülkemizde uluslararası anlaşmalarla kabul edilen azınlıklar dışında hiç bir yurttaşımız azınlık sayılmaz. Türkiye'de herkes eşittir ve birinci sınıf yurttaşdır. Herkesin kendi ana dilini, kültürünü, tarihini, folklorunu, dini inançlarını araştırması, koruması ve geliştirmesi temel insan

hak ve özgürlüğü kapsamı içindedir.

4-Ancak devletin resmi dili, bayrağı, sembeleri, sınırları ve Türkiye Cumhuriyeti'nin hükümlerlik hakları her türlü tartışmanın dışındadır. (17.11.91, Cumhuriyet Gazetesi)

Ve Demirel'in bir demeci: "Madem ki Türkiye'nin birliğini korumaya hep beraber kararlıyız, 'Ben Kürt asıllıyım' diyen insanların başka ülkelerdeki Kürt asıllı insanlarla irtibatını kabul edeceksiniz. Ve siz de sempati duyacaksınız onlarla beraber. Orta Asya'da Türkçe konuşan cumhuriyetlere karşı sempati duymuyor musunuz? Batı Trakya'daki Bulgaristan'daki soydaşlarımıza karşı da öyle değil mi? O zaman Kuzey Irak'taki Kürtlerin de katline on milyona yakın vatandaşımızın karşı durmasına ses çıkaramazsınız..." (9.12.'91, Cumhuriyet, aktaran H.Cemal)

Burada "yeni" olan ne? Yine sadece "Kürt realitesi". Üstelik Orta-Doğu'ya sinsice müdahale edebilmenin yolu açılıyor, hem de Kürtler "kullanılarak". Madem ki Türkler ve Kürtler birinci sınıf vatandaşlar, Kürtler de terazinin bir kefesine "eşit" olarak konuyor, neden Türklerle Kürtler "Türk Vatanı" oluyor, bu "vatan" hani hepimizindi, neden bayrağı ortak değil, neden dilin biri resmi de diğeri gayri-resmi, sembeleri neden ortak değil, bunlar gibi bir çok soru sorulabilir, üstelik bu soruların yanıtları uluslararası burjuva hukukundadır.

Örneğin, 18 Aralık tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nin Ahmet Tan imzalı yazısına baktığımızda, hükümetin "yeni yaklaşımı"nın temel felsefesinin AGİK ve Paris Şartı'na dayandırıldığını görürüz. Bunları irdeleyen Tan, şu sonuçlara varmış:

-AGİK belgesinde iki tür azınlıktan söz ediyor: "Etnik azınlık", "Ulusal azınlık".

-TC'nin varlık belgesi Lozan Antlaşması'nda "Etnik azınlık" öngörülüyor.

-Türk sözcüğü bir ırk değil, devletin vatandaşlığını ifade etmekte.

-Türk tanımı içerisinde her türlü etnik renge sahip yurttaşlar yer alıyor.

-"Ulusal azınlık" tanımı ise, başka bir ülkede devleti olan bireyleri kapsıyor.

-AGİK, azınlıklara kendi yazgısını belirleme hakkının tanınmasını içermiyor.

-AGİK, bu hakkın zora başvuruyla elde edilmesine de olanak tanımıyor.

-"Bu anlamda, AGİK hem Türkiye'nin 'üniter' devlet olmasının belgesi hem de Kürt kökenli yurttaşların, birinci sınıf yurttaşlar olduğunun" belgesi oluyor.

AGİK ve Paris Şartı'na bu mantıkla(çekinceli) imza koyunca, ardından gelen uluslararası anlaşmalara da çekinceli imza koymak gerekiyor. Buna diğer bir örnek uluslararası burjuva hukuk kuralları çerçevesinde mütalaa edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi'dir. TC, bu sözleşmenin de 3 maddesinde çekince koyuyor. Çekince konulan maddelerde neler var? Özetleyerek alıyorum:

17.Maddenin (d) bendi: "Kitle iletişim araçlarını, azınlık grubu veya bir yerli ahalie mensup çocukların dil gereksinimlerine özel önem gösterilmesi konusunda teşvik.

29.Maddenin (c) bendi: "Çocuğun ana babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı veya geldiği

menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi".

Ve 30.Madde: "Soya, dine ya da dile dayalı azınlıkların ya da yerli halkların var olduğu devletlerde, böyle bir azınlığa mensup olan ya da yerli halktan olan çocuk, ait olduğu azınlık topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma, kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılamaz." (28.1.'92, Cumhuriyet). Gazetenin haberine göre, Demirel hükümeti bu çekinceleri kaldırmıyor.

Şimdi, insafı olan herkes oturup şöyle bir düşünmeli, bu hükümet gerçekten samimi mi? "Kürt realitesi"ni kabul etmenin bu hükümler karşısında bir kıymet-i harbiyesi kalıyor mu? Demokrasi, insan hakları, Kürt realitesi sözleriyle ortalığı velveleye vererek kitleleri beklentiye-umuda-sokmak, bu arada sistemi-şiddete dayalı-işleterek iş kotarmak. Bütün mesele bu.

Bu uygulamalar biraz da Lozan'ı hatırlatıyor. İnönü'nün Lozan'da "ben hem Türklerin hem de Kürtlerin temsilcisiyim"-taktik-politikasının aynen, traji-komik bir şekilde tekrarıdır. Lozan sonrası biliniyor, Kürtleri inkar temelinde, katliamlarla geçen bir süreç. Fakat artık Kürt halkı, Lozan sonrasının dağınık, henüz ulusal bilicini yeterince içselleştirerek bunu siyasal alanla da bütünleştirememiş bir konumda değildir. O dönemin sınırlı ve birbirinden kopuk, aşiret ilişkilerinin gölgelediği, tüm ulusu kapsamına alacak kapasiteden yoksun başkaldırı ve mücadele yerine günümüzde, tam da bunları içselleştiren ve giderek de yükselen bir çizgi izleyen UKM vardır. Lozan sonrasının uygulamalarını gündeme soktuğunda, o dönem aldığı sonuçları alamayacaktır TC. Bu bakımdan "yeni" politika ta başından iflasa mahkumdur.

DYP-SHP koalisyonunun "Demokratikleşme Paketi"nde "bölgeye" yönelik düzenlemelere de baktığımızda, temel bir değişim görülmemekte, aksine iyiden iyiye bir tahkim görülmektedir. Örneğin bu paketin 8.maddesinde "Sıkıyönetim ve Olağanüstü Hal rejimleri de hukuk içi rejimlerdir" denilmekte ve kaldırılması düşünülmemekle sadece "gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılacaktır" ifadesi kullanılmaktadır.(16.11.'91, Cumhuriyet) Aynı şekilde DYP-SHP'den oluşan bir alt komisyon da, "özel tim ile köy koruculuğu sistemi yeniden değerlendirilmeli ve güvenliği sağlama konusunda bölünmüş olan yetkinin tek elde toplanması sağlanmalıdır." belirlemesini yapmaktadır.(a.g.y.) Ve yine "Güneydoğu'da Yeniden Yapılanma" başlıklı pakette de şunlar var: Olağanüstü Hal Valiliği sisteminde ve diğer idari konularda revizyon, sınırlarda yeni güvenlik önlemleri, 150-200 bin civarında yeni kadro ihdası, güvenlik güçlerinin eksik olan silah ve teknik gereksinimlerinin acilen karşılanması, askeri kuvvet yerine özel tim kullanılması(bu konuda 500 subayın yetiştirilerek bölgeye gönderilmeye başlandığı ve 500'er birim halinde eğitime devam edildiği haberleri de gazetelerde yer aldı). Tüm bunların yanısıra halka da "şefkat" (!) gösterilecek.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği kaldırılmıyor, yeniden düzenleniyor. Nasıl mı? Bölgedeki illerin tüm valilerine "süper vali" yetkileri veriliyor. Yani her ilin valisi bu yetkilerle istediği kişiyi gözaltına alılabilecek, kendini yargı yerine koyabilecek, basın-yayın organlarına sansür, toplatma, kapatma, yasaklama kararı çıkarabilecek, beğenmediği kişileri sürgün edecek, "gerektiğinde" ilin kamu ve özel ulaşım araçları ile binalarına el koyabilecek. İşte "yeni düzenlemeler" böyle yapılıyor.

Özel Tim kalkmayacak, aksine sayısal ve niteliksel olarak tam teçhizatlı bir şekilde arttırılacak(halkın taleplerinden biri de özel timin kaldırılması), köy koruculuğu şehirlere de

sıçratarak "sivil savunma" adı altında silahlandırılacak ve bunların hepsi "Demokratikleşme Paketi" olarak sunulacak! TC, eğer bir konuda söylemde bulunuyorsa tam tersini anlamak lazım. "Şefkat"ın tersi "zulüm" oluyor!

Kamuoyuna; basın, TV, radyo,-hatta "muhalafet" partileri aracılığı ile çok demokratik bir döneme girilmiş ve Kürt sorununa da yeni yaklaşım getirilmişçesine yansıtılan görünümün ardında yatan gerçekleri göstermeye çalıştık. Aslında yapılanlarla söylenenlerin ardında yatan gerçekler arasında bir çelişki yok. KUKM'nin vardığı boyutları TC de biliyor. Açık bir şiddet politikasının zararına olduğunu görüyor. Bunun için de şiddeti alabildiğince sürdürmek, ama yanısıra da kamuoyunu arkasına almak gereksinimini duyuyor. Devrimcilerle yurtsever halk kesimleri arasında bir baraj dikmek, Türk-Kürt çatışmasını körtükleyerek en azından Türk kamuoyunu arkasına almak gayesi güdüyor. Böylece, daha üst boyuta çıkarılacak olan devlet terörünün zemini hazırlanıyor. Hak adı altında bir takım "kıyıntılar" verilerek, bu zemin tamamen güçlendirilmek isteniyor.

Demirel-İnönü ikilisinin "Güneydoğu Gezisi" sırasında, gazetecilerin bir sorusuna yanıt veren Özel Tim görevlisi; "Artık çok geç. Bunu iki yıl önce yapacaklardı. Demokrasi iyi birşey. Ama kadife eldiven içinde demir yumruk lazım." diyor.(10.12.'91, Cumhuriyet) "Yeni Kürt Politikası"nın özeti veriyor bu sözler. Aynı zamanda "geç" kalındığının da. Yani bu sorunu öyle kıyıntılarla çözemeyeceklerini biliyorlar. Bunun böyle olduğunu bir diğer kanıtı da şu satırlarda bulunuyor: 16 Kasım 1991 tarihli Cumhuriyet'te şöyle bir başlık var; "Sam Amca, Kürtleri izliyor". Bu başlık altında Türkiye'de Kürt sorununun hangi aşamada olduğu irdeleniyor ve yanıtlanıyor: "...konunun asker baskısından yakınmaktan çıkıp, 'benlik aramaya yöneldiği' yönünde işaretler bulunuyor. Geçen aylarda İçişleri Bakanlığı'nın finanse ettiği bir tur çerçevesinde 8 Doğu mülkiye amirinden oluşan bir grup Amerika'ya geldi. "Tüm olanaklar sağlansa da artık işin zor olduğunu" düşünüyorlardı. Çünkü ilçe düzeyinde PKK'ya yüzde 80 oranında destek olduğunu gözlemlemişlerdi. Yani "Ne önlemler alınmalı" sorusuna karşılık "Ne önlem alınırsa alınsın fark etmez" denilen noktaya gelmişti". İşte işin gerçeği bu. TC, bunu herkesten iyi biliyor.

Dikkat edilirse, yeni hükümetin göreve başlamasından bu yana bir yandan demokrasi, insan hakları söylevlerinin ard arkası kesilmiyor, diğer yandan K.Kürdistan'da Kontgerilla'nın yaptığından kuşku duyulmayan faili meçhul cinayetler arttıkça artıyor. Kitleleri toplu olarak taramalar, bombalamalar son hızla devam ediyor. Geçmişe nazaran görülmedik düzeyde-bölgeye-asker yığılıyor. Legal-illegal, fark gözetilmeksizin gözaltına almalar, işkencede katletmeler artık olağan sayılıyor. "Ayaklanacaklar" diye demeçler verilerek, kitle kırımlarına hazırlık yapılıyor. Bu gerçekler görülmeli, hem Türkiye hem de Kürdistan halkına anlatılmalı, bununla da kalmayarak fiili olarak önlemler alınmalıdır. Kürdistan halkı mücadelenin ortasındadır, burada esas görev Türkiye işçi-emekçi ve devrimci-demokratik kesimlerine düşüyor. Hükümetin, demokrasi, işçi hakları, sendikal haklar gibi söylemleri, bu kesimleri susturma-sus payı-, uyutma taktiğidir. Bunların görülmesi ve Türkiye emekçi halkına anlatılması, onların harekete geçirilmesi görevi de Türkiye devrimci güçlerinin omuzlarındadır. Kürdistan halkının, Türkiye emekçi sınıflarının desteğine her zamankinden daha çok ihtiyacı olduğu bir dönemden geçiyoruz. Bu görev, yerine getirildiği oranda, Türkiye ve Kürdistan devrimleri birbirine yakınlaşacaktır. ■

30 Ocak 1992

DÜNYADA DEĞİŞEN GÜÇ DENGELERİ VE ONA UYARLANAN T.C.'NİN DIŞ POLİTİKASINDAKİ GELİŞMELER

S. Ç İ Y A

NATO içinde üstlendiği koçbaşı rolüyle, bölgede gerici sistem açısından aktif bir dış siyaset izleyen T.C., dünya güç dengelerinde meydana gelen yeni gelişmelerle birlikte, bu sürece kendini uydurarak, kapitalist dünyadaki önemini ve yerini korumaya çalışırken, kendi çıkarlarını da sağlama yönünde dış politikasında gerekli değişiklikleri yaparak, döneme ayak uyduruyor.

Yıllarca, 'Kuzey'den gelen tehlike'ye karşı Batı dünyası olarak adlandırılan, emperyalist sistemin desteğini alan T.C., bu 'tehlike'nin ortadan kalkması ile birlikte, üstlendiği yeni rollerle, arkasındaki uluslararası desteği garantileme atakları içinde. Son dönemlerde geliştirilen "Karadeniz İşbirliği", ABD seyahati, İran gezisi, Yugoslavya ve SB'ndeki dağılıma sürecinde ortaya çıkan devletleri tanıma, Avrupa'ya yönelik girişimler, sözkonusu politikanın tek tek ayaklarını oluşturuyorlar.

NATO ve VARŞOVA kampaşmasının pratikteki varlığını kaybetmesiyle birlikte, T.C.'nin Batı açısından rolü bitmiş değildir. Ortadoğu'da dinmek bilmeyen çok yönlü çalkantı, petrolün denetim altına alınarak paylaşılması isteği, dağılan SB'den ortaya çıkan yeni devletlerle geliştirilmek istenen ilişkiler ve benzeri olasılıklar, T.C.'nin önemini koruması açısından ilk görünen nedenler oluyorlar. Soğuk savaş döneminde sözde 'Komünizm tehlikesi'ne karşı varlığını gerekçelendiren NATO, bu tehlikenin kaynağı olarak gösterilen VARŞOVA dağılıp, ortadan kalkmasına rağmen, militarist-saldırgan yapısını koruyor. NATO'nun sosyalizme karşı mücadele içinde doğduğu ve sonraki dönemlerde, SB önderliğindeki bürokratik-kapitalist kampa karşı Batı'lı kapitalist dünyanın çıkarlarını koruyan araçlardan birisi olduğu bir gerçektir. Neki, bu saldırgan askeri paktın varlığı yukarıdaki nedenlerle sınırlı değildi. Halkların mücadelesi, kapitalist ana merkezlerle çelişen yerel egemenlerin başına buyruk hareketleri ve paylaşım istekleri de, varlık nedenlerini oluşturuyor. Buna kamp içindeki farklı emperyalist devletlerin, birbirleri üzerinde egemenlik kurma, nüfuz ve etki alanlarını rakiplerinin lehine genişletme isteği eklenmelidir.

Bugün NATO içinde ABD ve Avrupa merkezli bir çelişki derinleşmektedir. Almanya, büyüyen ve yükselen bir güç olarak statükoda değişiklik talep etmekte, mevcut kampaşmayı bu isteği doğrultusunda şekillendirmek istemektedir. Bu çelişkiye rağmen NATO saldırgan askeri bir pakt olarak varlığını, halklara karşı koruyor. Yeni dönemde NATO'nun hedefleri arasında, Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya ön sıralarda yer alıyor. NATO Genel Sekreteri Manfred Wörner bu politikayı diplomatik dilin kıvraklığına sığınmadan açıkladı.

"NATO'ya hala ihtiyaç vardır. İttifak varlığını koruyacaktır. Çünkü, artık doğrudan bir saldırı tehlikesi olmasa bile çok

farklı bölgelerden gelebilecek riskler var. SSCB'nin istikrarsızlığı, geleceğinin belirsizliği, Balkanlar ve Kuzey Afrika'dan Ortadoğu'ya uzanan kriz kemeri NATO'yu çok yönlü krizler karşısında hazırlıklı olmaya zorluyor." (8 Ekim '91, Milliyet)

Sanırız, emperyalist dünyanın Asya-Afrika-Avrupa üçgeninde saldırı hedefleri yukarıdaki haritada işaretlenmiş olarak, emperyalist merkezlerin rekabet alanlarını da kapsayacak bir biçimde, bölgemizdeki coğrafyanın sıcak noktalarını bize sunuyor. Pratik gelişmelerde gösteriyor, NATO saldırgan ve gerici karakterinden bir şey kaybetmiş değildir. T.C.'ye bu süreçte düşen role değinmeden önce, NATO'nun "demokratikleşme yönünde evrimleştiğini" düşünen anlayış üzerinde durmak gerekiyor. Öteden beri Batı'lı emperyalistler hakkında hayaller yayan, onlardan "barış ve demokratikleşme" bekleyen Kemal Burkay sözkonusu hatalı anlayışın taraflarından birisidir. Geçmişte sosyal-emperyalist SB'den beklenen rol, o derecede olmasa da Avrupa'lı emperyalistlerden bekleniyor. Bu politikanın bir gereği olarak K.Burkay Körfez Savaşı'nda BM'yi göreve çağırıyor. BM'nin sorunu çözmesini istiyor. BM'nin ise büyük patron ABD'nin çıkarları doğrultusunda emperyalist kampın çıkarlarını koruduğu, yoruma yer vermeyecek bir şekilde pratik tarafından doğrulandı. NATO hakkında hatalı bir yargıya sahip olan taraflardan birisi de PKK lideri A. Öcalan. Söylenenleri aktardığımızda tablo tamamlanmış olacak. "NATO, yeni stratejisi gereği demokrasiyi, insan haklarını gözetmek durumunda kalacağından eski köhnemiş askeri yöntemler, askeri stratejik yaklaşımlar artık temel stratejisi olmaktan çıkacaktır." (Serxwebun, Sayı:120, s.12, Aralık 91) Gerek Körfez Savaşı'nda izlenen saldırgan politika, gerekse de halkları baskı altında tutan askeri rejimlere sunulan destek, temel stratejinin değişmediğini göstermektedir. Bu strateji, kapitalist-emperyalist çıkarlar tarafından şekillenmekte ve onun ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Lenin'in kısa ve öz bir belirlemesiyle, "Oysa, kapitalizm ortamında kuvvetten başka paylaşma temeli, paylaşma ilkesi yoktur." (Marks-Engels, Marksizm, s.331) Bunun dışındaki tespit ve yaklaşımlara, en iyi halde emperyalist siyaseti kavramayan, küçük-burjuva hayaller gözülle bakılabilir.

T.C.'ye her şeyden önce bu coğrafya üzerinde, sadık bir NATO üyesi olarak aktif görevler düştüğü kendiliğinden anlaşılması gerekir. T.C.'nin sadık bir NATO üyesi olması, gerektiğinde kendi yaşamsal çıkarları ile çeliştiğinde, NATO'dan farklı tavır almasını engellemiyor. Özellikle '50'li yıllardan sonraki temel emperyalist strateji ile, T.C.'nin çıkarları esasta uyuyordu. Bu noktada uyum kendini gösteriyor, pratikte meyvelerini veriyordu. Bu durum CENTO ittifakında oynanılan koçbaşı rolünde, İsrail'e verilen destekte, Kore halkına karşı emperyalist cephe ile birlikte savaşma gibi sonuçları doğurdu. Kendi çıkarları ile, Batı'nın taktiksel çıkarları çeliştiğinde ise, özellikle Kıbrıs işgalinde, çıkarlarını öne alıp "bağımsız inisiyatif" geliştirebildi. Çıkarlarını, gücünü ve konumunu zorlayarak korumaya çalıştı.

Belirtmek gerekiyor, T.C. ile emperyalistler arasındaki ilişki, basit bir efendi-uşak ilişkisi değildir. Güç ve imkanlar ölçüsünde karşılıklı çıkarlar sözkonusudur. Gerçi, bu ilişkide T.C. bağımlı, emperyalistler ise efendi durumundadırlar. Ama mevcut ilişki ve onun seviyesi, 20'li yılların emperyalistleri ile yarı-sömürgeleri arasındaki ilişki gibi değildir. Herşeyden önce o günkü Yarı-sömürge kavramı %90 sömürge olan, "görünürde bağımsız devletler" için kullanılıyordu. Bugün emperyalist devletlerin dış siyasetinde de bir dizi değişiklik, yeni biçimler sözkonusudur. Ayrıca günümüzde yarı-

sömürge olarak gösterilen devletlerin bir çoğu, ekonomik-siyasi olarak, klasik yarı-sömürge konumuna uymayacak derecede gelişmişlerdir. Emperyalizm, T.C. ilişkisi değerlendirildiğinde, bu durum gözönüne alınmadımı, pusula şaşabilir ve T.C.'nin yayımlacı-gerici çıkarları "anti-emperyalistlik" olarak gösterilebilir. Türkiye'de Sol hareketin önemli bir kesiminin "yarı-sömürge" diye başlayan tahlillerinin sonucu, genellikle böylesi hatalı siyasi yaklaşımlara sahiptir. Son ABD ziyaretinde çokça bahsedilen "geliştirilmiş ortaklık" kavramı, abartmalı olmakla birlikte, mevcut ilişkinin basit bir efendi-uşak ilişkisi olarak görülmemesi gerektiğinin göstergesi sayılabilir.

T.C.'nin kendi çıkarları ile, Batı'nın çıkarlarını ustaca birleştirmesi, kendi lehine bir dizi gelişmeyi beraberinde getirdi. Batı'nın İran'da Şah'ı kaybetmesi, yeni dinci rejimin Batı ile ilişkilerde geleneksel ilişkilere uymaması, Irak'ın önce SB ile geliştirdiği ittifak, sonra kendi çıkarları doğrultusunda, Batı uşaklarını tehdit etmesi, Kuveyt örneğinde gerektiğinde işgal etmesi, T.C.'nin "sadık müttefik" rolünün önemini artırdı. Nitekim AGLK görüşmelerinde ve sonucunda, Kürdistan'daki mevcut askeri varlığını koruması ve geliştirmesi yönünde karar çıkartıldı. Bu sonuçta KUKM'nin emperyalistler açısından taşıdığı tehlikenin de rolü var. Son ABD gezisinde, Demirel'e verilen garantilerden birisi de, askeri desteğin devam edeceği yönündedir. Mevcut rejimin yarı-resmi sözcüsü durumundaki Çağaloğlu basını yaptığı yorumlarda, özellikle bu noktanın altını çizdiler. ABD yetkililerinin bu yöndeki açıklamaları, öne çıkartıldı. ABD ve T.C. arasındaki ilişkinin ve işbirliğinin boyutunu göstermesi bakımından, Milliyet'in, ABD'ye dayanarak yaptığı aktarmaya bakmak yeterlidir.

"Askeri İşbirliği: Soğuk savaşın sona ermesine ve dünyada belli başlı ülkeler ordularında kısıtlamalara gitmelerine rağmen Türkiye ile ABD arasındaki askeri işbirliği aynen devam ediyor. Washington, Türkiye'nin "istikrarsızlıkla dolu bir bölgede" bulunmasından dolayı, bu işbirliğini kısıtlamak istemiyor." (18 Şubat '92)

Emperyalistlerin Kürt politikasının, Kürtler lehine değiştiğini sanan Kürt reformistlerinin ve ABD'nin başlarına üçüncü bir İsrail bela etmek için Kürt devleti yaratmak istediğini söyleyen Türk sol hareketinden D. Perinçek ve Y. Küçük gibilerinin göstermek istediklerinin tersine gerçek, T.C. ile ABD arasında uyumun esasta devam ettiğini gösteriyor. ABD'nin sömürgecilerle desteğinin Kürtler ve Kürdistan'a yönelik politikaları bulunla sınırlı değil. ABD'li yetkililer, birinci ağızlarından, "Türk dostlarının" her türlü kuşkusunu bertaraf etmek için, bir Kürt devleti istemediklerini, buna kesinlikle karşı olduklarını, üstüne basa basa Demirel'e anlattılar. Denilebilirki ABD, T.C.'ye sunduğu askeri destekle, siyasal diplomatik işbirliği ile, Güney Kürdistan'da mücadeleyi sınırlandırma, kendisine mecbur etme, mücadelenin başarı ihtimali gösterdiği noktada, ulusal kurtuluş hareketimizin düşmanlarına açık askeri destek vererek (buna Irak'ta dahildir.) bastırma hareketine katılarak yerini ve yönünü belli etmiştir. Buna rağmen Kürdistan'da zayıflayan anti-emperyalist çizgiye dikkat çekmek, Türkiye'de resmi ideolojinin ürettiği 'Kürtler-emperyalizm' tezlerinin etkisini hiç değilse sol hareket içindeki etkisini kırmak açısından, bilinen ve açık olan gerçekleri yeniden işleme zorunluluğu doğuyor. ABD'nin T.C.'ye her alanda sunduğu destek, son dönemde T.C.'nin gerilla karşısında giderek etkisizleşmesi durumunda ortaya çıkardığı gelişmelerle birlikte, askeri teknik alanına kaymaya başladı. Gerillaya karşı geliştirilmiş askeri helikopterler, atış ve isabet gücü yüksek taktik silahlar Türk ordusuna verilmeye başlandı. Bu için başını ABD ve Almanya çekiyor.

ABD Dışişleri Bakan yardımcılarında William Rope, politikalarını yaptığı açıklama ile bölgesel düzeyde bütünlüklü olarak verdi. Emperyalizm'in bugünkü patronu ABD'nin Ortadoğu politikasını, özelde ise Kürt politikasını ele vermesi açısından bu açıklama önem arz ediyor.

"Buradaki görüşmeler sırasında Demirel'e açıkça söylendi ve güvence verildi ki, ABD'nin Kuzey Irak'ta bir bağımsız Kürt devletinin kurulması gibi bir niyeti kesinlikle yoktu. ABD, Irak'ın toprak bütünlüğünün korunmasını zorunlu görüyor. Irak sorunu, rejim sorunudur. Saddam yönetiminin halkı baskı altında tutması sorunudur. ABD, Irak'ın parçalanmasını istemiyor. Bölgedeki ülkelerin toprak bütünlüğünün bozulmaması, ABD politikasının değişmeyen hedefidir. (18 Şubat '92. Milliyet. abç.)

T.C.'nin kendisine verilen görev ve mesajı aldığı, son dönemdeki gelişmelerle iyice belli oluyor. Belli olmayan Kürt reformistlerinin hayal dünyalarının, yaşamın sert kayalarına çarpıp, gerçek yönünde değişip-değişmeyeceğidir. Yanısıra, Türkiye Sol hareketinden kimi çevrelerin yukarıda kısaca değinilen ABD-Kürdistan senaryolarının, değişip-değişmeyeceği de pek belli değil. Dahası içine girdikleri taktik yönelim ve tarihsel alışkanlıkları bu konuda değişmeyecekleri yönündeki ihtimali güçlendiriyor. Yine de yaşamın öğretici olduğunu, acı tecrübelerle de mal olsa, kendi doğrultusunda hayatı belirceğini belirtelim.

Konuyu, ABD'den Avrupa'ya doğru getirirsek Avrupalı emperyalistlerin gündeminde ve yöneliminde bir Kürt devleti tercihi bulunmuyor. Mevcut çıkarları buna el vermiyor. Bu politika aynı zamanda, "yeni dünya düzeni" anlayışı için de statükoyu koruma yaklaşımının devamı niteliğindedir. Statüko açısından büyüyen Alman emperyalizmi değişiklik talep etmesine rağmen, bu Kürdistan ve Kürtler açısından bir devlet değildir. T.C., Almanlarla da ilişkilerini dengelemekte, belli bir noktaya kadar, Alman emperyalizminin çıkarlarını da tatmin etmektedir. Bugün Ortadoğu'da Almanya ile ekonomik-siyasi yönden en gelişmiş ilişkiye T.C. sahiptir. Almanya, Türkiye'de en çok sermaye yatırımı bulunan ülke durumundadır. Avrupalı emperyalistlerin içinde örgütlendikleri AET topluluğunun çeşitli siyasal örgütlenmelerinde, Kürtler için talep edilen genellikle "kültürel haklar"dır. Ağırlıklı olarak Avrupalı sosyal-demokratların içinde yer aldıkları Sosyalist Enternasyonal'in bakış açısında mevcut resmi politika doğrultusundadır. Sosyalist Enternasyonal'in 11-12 Haziran '91 tarihinde İstanbul'da yapılan toplantısında, bu yönde bir karar alınmıştır.

Bütünlük arzetmesi açısından, yaklaşımlarına bakalım. "Sosyalist Enternasyonal Kürt halkının içinde bulunduğu trajedinin aşılmasında yardımcı olacak olan tek perspektifin barışçı bir perspektif olacağı düşüncesindedir. Doğru cevap bölgede varolan devletlerin yeni bir bölünmesi değildir. İlgili devletlerde yaşayan bütün diğer vatandaşlar gibi Kürt kökenli vatandaşlarında tüm demokratik haklarına sahip ol-masıdır." (Sosyalist Enternasyonal'in yayınladığı BİLDİRGE'den.) Hepsi bu kadar. Mevcut sömürgeci egemenliğin korunması, savunulması. 'Her türlü demokratik hak'ka evet ama, en demokratik hak olan ve o olmadan ulusların birbirleriyle ilişkilerinde, her türlü demokratik yaklaşımın olamayacağı "ulusların kendi-kaderlerini belirleme hakkına" hayır. Büyük bir ikiyüzlüklük ve sahtekarlık örneği. Sözde demokrat olan bu telkici sermaye borazanları, Kürtlere devleti çok görüyor. Şüphesiz sözkonusu olan, emperyalist devletlerin, Kürdistan'ı işgal eden devletlerle çıkarlarının uyuşmasıdır. Muhtemel bir Kürt devletinin oynayacağı rolün ve değişen Ortadoğu haritasının kendilerini ürkütmesidir. Sadık uşak T.C. bir yana, İran, Irak ve Suriye rejimleri, Kürtlere göre ehveni şer oluyor-

lar. Bu en azından bugün böyledir. Bu politik yaklaşımın, farklılaşması için menfaat terazilerinin kefelerindeki ağırlıkların değişmesi gerekiyor.

Burada parantez açıp belirtmem gerekiyor, batı kavramı, kendi içinde çelişkisi olmayan, bütünsel, tek bir gücü adlandırmak için kullanılmadı. Günlük siyasal dilde, emperyalist-kapitalist dünyanın (Varşova dağılmadan önce "doğu bloku" ülkeleri hariç) ismi olarak kullanılıyor. Pratikte, Batı çelişmeli bir yapıdır. İçinde birbirleriyle, kıyasıya dalaşan, bloklaşmalar yapan farklı kapitalist-emperyalist devletleri barındırıyor.

T.C.'ye Batı'dan arzedilen önemin nedenlerinden birisi de, dağılan SB'den ortaya çıkan devletlerle ilişkiler ve bu devletlerin yönelimleri konusudur. Başta ABD ve Almanya, gerek Rusya'nın bu bölgedeki etkisini sınırlama, gerekse de birbirlerinin çıkarlarını dengeleme ve üstünlük elde etme bakımından T.C.'ye belli bir rol veriyor. Hans Dietrich Genscher bu role Türkiye'yi layık gören açıklamasında şöyle diyor. "Türkiye, Birleşmiş Milletler, NATO, AGİK üyesidir ve aynı zamanda AT'la ortaklık ilişkisi olan bir ülkedir. Türkiye ile herşeye rağmen özel, iyi ilişkilerimiz bulunmaktadır. **Türkiye'nin Orta Asya Cumhuriyetleriyle özel ilişkisi ve görevi vardır.**" (abç) Bu noktada endişelerden birisi bu devletlerdeki İslami etki ve bunun İran'la muhtemel yaratacağı ilişkidir. Eskiden Ortadoğu'ya yönelik bir jandarma olarak düşünülen "sadık müttefik'e, Kafkaslar'da da iş düşüyor. Böylesi bir rolün bölgedeki çıkar ilişkilerini zedeleyip, belli devletleri rahatsız edeceğini düşünen ABD siyasal çevreleri, "Sakın, ABD'nin Türkiye'ye bölgede yeni bir rol vermek istediği sanılmasın" diye açıklama yapmak zorunda kalıyor.

Bu ilişkide, sözkonusu olan sadece Batı çıkarları değildir. Burada, aynı zamanda T.C.'nin kendi çıkarları, güç ve imkanlar ölçüsünde yayılma, nüfuz ve etki alanları bulma isteği de vardır. Dış politika, iç politikanın devamıdır. Eğer politikayı, ekonominin yoğunlaşmış ifadesi olarak ele alırsak, T.C.'nin dış politikası, Türk kapitalizminin çıkarlarının ifade edilmesidir. Ve istisnasız her kapitalist iç pazar, kendisi için bir dış pazar arar. T.C.'de ise emperyalist ana merkezler ile kıyaslandığında geri, kendi grubundaki devletlerle kıyaslandığında, nispeten gelişmiş bir kapitalist yapı ve birikim vardır. T.C.'yi Kafkaslara götüren, sadece egemen Türk siyasi çevrelerinin bir kısmının savunduğu ırkçı-şoven Turan hayali değil, aynı zamanda kapitalizmin genişleme ihtiyacıdır. Nitekim ilk heyetlerle birlikte, resmi ve özel sermaye kuruluşları da gerekli adımları atarak daha şimdiden bir kısmı yatırım ve bankacılık faaliyetlerine başlamıştır. Esas düşünülen ise ucuz pazardır. Ekonomilerine ucuz girdi, karlı ihracattır. Bunun ekonomik dildeki adı, sermaye ihracıdır. T.C. bunu bazen tek başına, bazen Batı'lı çok uluslu şirketlerle ortaklaşa, bazen de "taşeron" olarak yapmaktadır. Kafkaslardaki T.C. politikasının özelliklerinden birisi de, Ermenilere karşı kışkırtıcı davranmak, Azeri-Ermeni çelişmesinde, Azerilerin ayrıcalıklarının savunmasıdır. Bu konuda uluslararası destek aramasıdır. Bu politikada tarihsel düşmanlığın önemli bir yeri var. Zira, Osmanlı ve onun devamcısı niteliğindeki T.C.'nin, Ermenilere karşı tarihi katliamlar tarihidir.

S.B'nin dağılma sürecinde ortaya çıkan durum karşısında, mevcut resmi dış politika ikiyüzlülük bakımından eşine ender rastlanır cinstendir. SB'nin eskiden çevresinde ve bugün ortaya çıkan "Bağımsız" devletler içinde yer alan 300-400 bin nüfuslu halklar için Bağımsızlık talep eden bu anlayış, Ortadoğu'da 30 milyonluk Kürt halkı için böyle bir şeyi "bölücülük", "sonu iç savaşla ve kitlesel kıyımla bitecek bir süreç" olarak görmektedir. İrkçı-şoven kafalar için

anlaşılabilir bu yaklaşım. Ama, "bölücülük" üzerine ahkâm kesen sözde "demokrat"lar açısından, kimliklerini ele veren bir yaklaşım görülmeli ve kendilerinin resmi politikanın birer varyantları olduğuna kanıt olarak gösterilmelidir.

Burda Kemalist Türk aydınlarının "sol" geçinen kesimlerinin ileri sürdüğü sözde "anti-emperyalizm" üzerinde de durmak gerekir. Onlar, T.C.'nin her şeyiyle Batı'nın kucağında oturan, emperyalist uzantısı yapısını gizlemekte ve fakat T.C. çıkarları ile çelişen her şeyin arkasında "emperyalist parmak" aramaktadırlar. Bu yaklaşım sadece Kemalist Türk aydınları ile sınırlı değildir. Türkiye devrimci hareketinin bir kısmının politik taktikleri ve bakış açıları, bu yaklaşımın etkisi altındadır.

Özetlersek, SB'nin dağılması ile birlikte, "komünizm tehlikesinin" ortadan kalkması, T.C.'ye sunulan desteği azaltmamış, dış politikada yeni adımlar atılarak, hiç değilse yeni süreçte Batı desteği garanti altına alınmıştır.

Son günlerde, diplomatik olarak zaman zaman T.C. ile Almanya arasında görülen sözde anlaşmazlıklar, Almanya'nın kendini dayatmak istemesi ve ABD karşısında inisiyatifi ele almak istemesinden kaynaklanmaktadır. ABD ile de Kıbrıs ve Yunanistan bağlamında bir takım anlaşmazlık noktaları vardır. Anlaşmazlık noktalarından birisi, Irak'a karşı izlenecek taktiğin biçimi konusudur. Ama, bu çelişkiler hem ciddi değildir, ve hem de ilişkileri zedeleyecek bir seviyede değildir. T.C. mevcut dış borçları, muhtaç olduğu ekonomik-askeri destekten dolayı, bu konularda taviz verebilir. Vermektedir.

Irak'a da mevcut durumda, ABD kadar radikal yöntemlerle yaklaşılmasından yana değildir. Bu noktada bir dizi etmenin rolü vardır. Saddam rejiminin devrilmesi durumunda, Kürdistan'da ki gelişmenin kendilerini tehdit edecek duruma gelmesi başta gelen kaygılarıdır. Irak'la var olan ekonomik çıkarları da daha esnek davranmalarını gerektiriyor.

Genel olarak Türk dış politikasından bir sonuç çıkarmak gerekirse, en önemli özelliklerinden birisi, şark kurnazlığının kıvraklığıyla, iki tarafı birden idare etmektir. Buna güçlüye yaltaklanarak, aradan sıyrılma da denilebilir.

Son ABD gezisinin en önemli yanlarından birisinin daha altını çizmek gerekiyor. T.C.'nin baharda Kürt halkına karşı yürütmeyi düşündüğü genişletilmiş savaş konusunda da hem fikir olunmuş, diplomatik olarak yapılan açıklamada, "teröre karşı birlikte" hareket etme şeklinde ifade edilmiştir.

ABD'ye yapılan son ziyaretin bir başka özelliğinin daha üzerinde durmak gerekir. Ziyarete birlikte boyalı basında yürütülen tartışmalarda, T.C. liderlerinin niteliğini ele veren bir yaklaşım sergilendi. Demirel ve Özal, Bush en çok kimi seviyor yarışmasına başladılar. Bush'un hitap tarzları, kullandığı kavramlar, kimi sevdiğine ölçüt olarak gösterildi. Tam bir ahlaki çöküntünün ve yaltaklanmanın görüldüğü bu durum, aynı zamanda kendi halkına da yabancılaşmalarının, halkların çıkarlarına karşı 'kökü dışarda' olmanın da göstergesidir.

Dış politika daha bir çok yönüyle incelenebilir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin buna hayati derecede ihtiyacı var. T.C.'nin yönelimleri önümüzdeki dönem ürünlerini verecektir. Gelişmeleri beklemek yerine, karşı-taktikler devreye sokulmalı, süreç halkımızın ve bölge halklarının lehine değiştirilmeye çalışılmalıdır. Bu ise, bu konunun bilincinde olan ve o doğrultuda hareket eden uluslararası bir atılımı, çalışmayı gerektiriyor. ■

20.02.92

KÜRT VE TÜRK KARDEŞLİĞİ ÜZERİNE-II

B İ Ş A R N O R Ş İ N

"Ana dilde eğitim görmemek insanı "kötürüm" bir duruma düşürür. Zihinsel ve bedensel özürü olanlar öğrenme prosesine nasıl intibak edemiyorlarsa, ana dillerinin konuşma ve yazma boyutunu kavramayanlar da öğrenme prosesine öyle

rinden farklıdır. Süreç içerisinde her topluluk kendisine göre bir dil geliştirmiştir. Yalnızca aynı topluluğa mensup ve bir arada dolaşanlar aynı sesleri çıkarmaktadırlar. İnsanlığın heradü gelişmenin başında olduğu dönemlerde her topluluğun farklı dili vardı, birbirlerine soy ağacı itibarıyla yakın aşiretler/topluluklar arasında dahi bu farklılık mevcuttu. Üretim araçlarının gelişmesi ve buna bağlı olarak üretici

D İ L , A N A D İ L ,

intibak edememektedirler. Dolayısıyla modern dünyamızda bir toplumun dilini yasaklamak, bir toplumun ana dilde eğitimini engellemek; o toplumu özürülü olmaya, toplumu kör, sağır, dilsiz, yarı felçli ve akli melekleri tam yerinde olmayan bir toplum yapmaya sürükler. Ana dilinin yasaklanması toplumu kişiliksizleştirir, ayağa düşürür, hayatın her alanında kompleks sahibi, marezli bir toplum derekesi seviyesine indirger"

Dil, Ana Dil, Resmi Dil ve Ana Dil Yasağı:

Dil gelişmiş canlı türlerinde karşılıklı anlaşmak için çıkarılan anlamlı ve düzenli seslerin toplamıdır. Konuşabilen

güçler arasındaki ilişkilerin gelişmesi neticesinde farklı soydan gelen toplulukların/aşiretlerin birbirleriyle şu veya bu şekilde (karşılıklı alışveriş, savaş, göç vs.) yoğun ilişkilere girmeleri; bazı toplulukların/aşiretlerin süreç içerisinde dillerinin kaynaşmasına neden oldu ve çeşitli komün/halk dilleri ortaya çıktı, daha sonraki dönemlerde bunların değişik bölgelerde karşılıklı kaynaşması neticesinde daha güçlü dillerin ortaya çıkması gündeme geldi. Güçlü diller kapitalizmin şafağında ulusal diilere dönüştüler. Her halk topluluk uluslaşma aşamasına varmadığı için her güçlü dilde ulusal dile dönüşmedi. Ulusal dile dönüşmeyen geçmişin güçlü dilleri

R E S M İ D İ L V E

canlılar arasında en gelişmiş dile insanlar sahiptir. En gelişmemiş insan topluluğunun dili dahi gelişmiş bazı canlı türlerinin diliyle mukayese edilemeyecek kadar niteliksel bir başkalaşımdan geçmiştir. Insanoğlu evrimini değişik bölgelerde ve değişik koşullarda gerçekleştirdiği ve farklı topluluklar halinde geliştiği için tek bir dili konuşmamaktadır. Tarihi evrim esnasında bir arada yaşayan ve aynı kaderi paylaşan insan toplulukları aynı dili konuşmuşlardır. Süreç içerisinde bazı insan toplulukları parçalanmış, parçaların birbirleriyle ilişkileri ya tamamıyla ortadan kalkmış ya da sınırlı düzeye inmiştir, bu her parçanın dilinin ayrı gelişmesine neden olmuş ve kökü aynı, aynı aileye mensup yeni bağımsız dillerin çıkmasına neden olmuştur.

İnsan topluluklarının dillerinin çok az geliştiği, insanın anlaşmak için çıkardığı anlamlı seslerin henüz yüzü bile bul-

günümüzde ölüm kalım savaşı vermektedir. Bazı diller aynı kaynaktan gelmektedir fakat bu tüm dünya dillerinin aynı kaynaktan geldiği manasına gelmez. Böyle bir iddia insanı gülünç duruma düşürür.

Dil tarihin her döneminde toplum içerisindeki tüm fertler için karşılıklı anlaşma fonksiyonuna sahip olmuştur. Toplum içerisinde farklı tabakaların/sınıfların gündeme gelmesi farklı sınıf dillerinin oluşmasını gündeme getirmemiştir. Bu anlamıyla dil tarihin her döneminde sınıflar üstü bir fonksiyona sahip olmuştur. Yalnız şu bir gerçek ki toplum içerisinde daha fazla imkan sahibi olanlar, bir dili/dilleri daha fazla öğrenme imkanına sahiptirler. Fazla imkan sahipleri toplumdaki diğer fertlere nazaran dil üzerinde daha fazla inisiyatif sahibidirler, dili daha mükemmel kullanmasını bilirler (hiç gazete takip etmeyen, yalnızca bir günlük gazete takip eden

A N A D İ L Y A S A Ğ I

madığı dönemlere ilişkin olarak iyi bir fikir edinmek için günümüzün ses çıkararak anlaşan bazı hayvan türlerini ve o türlere ait toplulukları ele almak gerekir. Dilleri diğer hayvanlara nazaran kısmen "gelişmiş" balinalar ve yunus balıkları ele alındığında şu gerçeğe karşılaşılmaktadır: Aynı soya mensup fakat farklı topluluklar/aileler halinde yaşayan balinaların ve yunus balıklarının çıkardıkları anlamlı sesler birbi-

ve üç-dört günlük gazete takip eden üç farklı insanın dil üzerindeki inisiyatifini mukayese edin). Bazı istisnaların olması bu gerçeği değiştirmez.

Üretim araçlarının gelişmesi ve buna bağlı olarak üretici güçler arasındaki ilerilik, emeğin yoğunlaşması; bilinenin unutulmaması ve diğerlerine aktarılması için tarihin bir döneminde artık bir zorunluluk olarak dilin bir türevi olarak

ortaya çıkması beyini daha da geliştirmiş, insanı daha ileri düşünebilen bir konuma getirmiş, emeği daha da yoğunlaştırmış ve adım adım bulunan her şeyin ortadan kaybolma tehlikesini ortadan kaldırmıştır. Yazının henüz yöresel olduğu, yalnızca gelişmiş bir topluluk tarafından kullanıldığı, yani halklar arasında yaygın olmadığı dönemlerde henüz bulunanın ve bilinenin ortadan kaybolma tehlikesi ortadan tamamiyle kalkmamıştı. Halklararası ilişkilerin bölgesel düzeyden çıkıp kıtasal düzeye varması bu tehlikeyi adım adım ortadan kaldırdı. Dil ve onun bir türevi olan yazı dili olmasaydı insanlığın bu seviyeye gelmesi düşünülemezdi. Dil insanlığa hareket veren ve insanlığı sürekli ileriye götüren eşsiz mükemmel bir araçtır.

İnsanoğlu'nun eylemi ve eylem esnasında harcadığı emek beyini geliştirmiştir. Gelişen beyin düşünmüş, düşünme sonucunu ortaya çıkan fikir bir sonraki eylemi daha mükemmel bir düzeye getirip emeğin üretkenliğini daha da geliştirmiştir. Dil düşünceye, eyleme ve emeğin yoğunluğuna bağlı olarak gelişmiştir. Bir anlamıyla dil bunların toplamının ortak türevidir. Gelişen düşünce dili daha fazla geliştirir, her gelişme dile yeni bir kelime ekler, icat, buluş ve yeni keşiflerle dil gittikçe zenginleşir. Şayet toplumlar/halklar kapalı doğal ekonomilerde kurtulmuş şu veya bu şekilde uluslararası sermayenin vantuzları arasına girmişse, her yeni buluşa verilen ad bir anda tüm toplumların/ulusların diline girer. Yeni buluş olumlu veya olumsuz yönde tüm toplumlari/ulusları etkilediğinde bir anlamda tüm toplumların/ulusların diline girer. İnsanoğlu yalnızca tanıdığı ve düşünebildiği şeyleri adlandırabilmiştir. Günümüz insanının dili bundan bin sene önce yaşayan insanın diliyle dahi mukayese edilemeyecek kadar bir gelişme kaydetmiştir. İnsanlığın onbinlerce yıllık geçmişi tasavvur edilip gözler önüne getirildiğinde dilin ne türlü bir gelişme kaydettiği düşünülebilir. Bin yıl sonraki insanoğlunun dili, bugünkü dillerin toplamının yaptığı gelişmenin yüzlerce katı daha fazla bir gelişmeye sahip olacaktır. Teknolojinin gelişmesi, dünyamızın teknolojik devrimlerle gittikçe küçülmesi zegenimiz üzerindeki insanların birbirleriyle girdikleri sıkı ilişkiler dillerin başdöndürücü bir boyutta gelişmesine neden olmaktadır. Dillerdeki bu gelişme ikili yöndedir. Birincisi; her dilin kendi bağımsız gelişmesini tamamlaması yönünde, ikincisi ise; dillerin gittikçe kaynaşması ve yakınlaşması yönündedir. Günümüz koşullarında dillerin gelişmesine damgasını vuran halen gelişmenin birinci yanidir. İkinci yanının gelişmeye damgasını vurabilmesi için, dünyanın teknolojik araçlarla daha da "küçülmesi" ve ulus olgusunun giderek sönmesini gerektirmektedir. Dilin gelişmesinin ikinci yanı bizden çok, gelecek kuşakları ilgilendiren bir tema olacaktır. Biz gelişmenin bu yanını şimdilik bir kenara bırakarak, dilin birinci gelişim yanıyla ilgilenip onun üzerinde duralım.

Dillerin gelişmesi tek düzey olmamıştır. Bazen halkların birbirleriyle kaynaşması neticesinde yeni ortak diller oluşurken, bazen de bir halk topluluğunun parçalanması, çeşitli topluluklara bölünmesi ve çeşitli yerlere dağılıp parçalar içerisinde yeni bağımsız toplulukların ortaya çıkmasıyla birlikte, yeni yaşayış ortamında geliştirilen yeni üretim ilişkileri ve o bölgede bulunan diğer kavimlerle girilen komşuluk ilişkileri neticesinde parçanın dili yeniden şekillenenek adeta eskisinden farklı yepyeni bir dil olarak tarih sahnesinde boy vermeye başlamıştır. Dil bilimcileri aynı kökten gelen dilleri çeşitli gruplara ayırmışlardır. Günümüzde her dilin sahip olduğu bir diller ailesi vardır. Örneğin Türkçe Ural-Altay, Kürtçe Hint Avrupa, Arapça Hami-Sami dil ailesine mensuptur.

Aynı dili konuşan bir topluluğun şu veya bu nedenden dolayı bölünmesi ve parçaların birbirinden uzaklaşması neticesinde, topluluğun her parçasının diline yeni kelimeler girer. Şayet bölünme kapitalist dönemin çok öncesi bir bölünmeyse, yani henüz ulusal dillerin ortaya çıkmadığı dönemlere ait bir bölünmeyse, arada asırlarca zamanın geçmesi, parçaların birbirleriyle ilişkilerinin kalmaması veya çok sınırlı bir düzeye inmesi süreç içerisinde her parçanın dilini bağımsız ve kendine özgü olarak geliştirmesini gündeme getirir. Böylelikle geçmiş bütünü her parçası yeni bağımsız bütünlükler olarak yeni dillere kavuşur. Parçalanmışlık ne kadar eskiye dayanıyorsa, parçalar arasındaki dil farklılığı o derece artar. Şayet parçalanmışlığın yalnızca birkaç yüz seneyle dayanan bir geçmişi varsa parçaların dilleri arasındaki ayrılıklar da o denli az olur. Ulusal dillerin ortaya çıkmasıyla bölünen toplumların parçalarının dillerini farklı, ayrı olarak geliştirmeleri ihtimalini ortadan kaldırmıştır. Bu tehlike tamamiyle bertaraf olmuştur. Kapitalizmin şafağında ulus olgusuyla birlikte ortaya çıkan ulusal dil, dili konuşan ulusun parçalanması neticesinde bin parçaya da bölünse artık her parçanın bağımsız bir dil olarak gelişme olasılığı tamamiyle ortadan kalkmıştır. Yani parçalanmış ulusun her parçası süreç içerisinde yeni dile kavuşamaz, her parça geçmişte konuştuğu ulusal dili konuşmaya devam eder. Çünkü telekomünikasyon araç ve gereçleri dünyayı küçültmüş, ulusal bir dilin dünyanın her yerinde aynı şekilde konuşulup kullanılması olanağını yaratmıştır, bir anlamıyla bunu garanti altına almıştır. Kapitalist üretim ilişkileri ulusal dillerin hayat sigortası durumundadır. Yalnız kapitalist döneme kadar ulusallaşmamış halkların dilleri için aynı şey söylenemez. Günümüz koşullarında bu durumda olan milliyetlerin kendileri ve dilleri gittikçe erimektedir. Kapitalist üretim ilişkileri bunların dilleri için hayat garanti sigortasından çok adım adım küçültme ve eritme fonksiyonuna sahip. Doğu Karadeniz ve Gürcistan'da yaşayan Laz'ların(Laziko'ların) dillerinin bugünkü durumunu buna örnek vermek mümkün.

Kapitalist üretim ilişkilerinin ulusal dillerin hayat sigortası olması, kapitalist dönemde parçalanmış ulusal dillerin parçalarının konuştuğu ulusal dilde hiçte bir değişikliğin olmayacağı anlamına da gelmez. Bizim bahsini ettiğimiz değişmezlik dilin gramatik yapısındaki bir değişmezliktir. Yoksa bölünmeden sonra parçalanmış ulusun, her parçasının konuştuğu ulusal dile pekala yeni kelimeler girebilir. Burda ilginç bir örnek vermeden geçemeyeceğiz; II. Dünya Savaşı'ndan sonra parçalanmış Alman ulusunun "Demokratik Alman Cumhuriyeti"nin sınırları içerisinde yaşayan Almanların diline, yakın geçmişe kadar, yani iki Almanya'nın birleştirilmesine kadar 5 bine yakın yeni kelime girmiştir. Burada meydana gelen farklılık kelimelerdeki ve dolayısıyla kelime hazinesindeki bir farklılıktır. Dilleri gelişmemiş, dil kelime hazineleri 250-500 kelime civarında kalmış milliyetlerin dilleriyle mukayese edildiğinde bu değişikliğin küçümsenemeyecek bir değişiklik olduğu görülecektir. Fakat kelime hazinesinde ne kadar değişiklik olursa olsun dilin gramatiğinde bir değişiklik olmaz. Yani Almanlar bu saatten sonra iki yüz senede bölünmüş kalsalardı iki parçanın konuştuğu Almanca'nın gramatiğinde bir değişiklik olmazdı.

Dünyaya gelen insan dili çevresindeki insanlardan öğrenir. Onların çıkardığı sesleri dinleye dinleye, taklit ede ede çevresindekilerin dil sistematiğini kavrar ve nihayetinde çevresinde duyduğu işittiği dili konuşur. Her şeyi normal bir bebeğin tamamıyla izolasyona uğratılarak büyütülmesi, bu izolasyon ile bebekle hiç konuşulmaması, bebeğin dilsiz olarak büyümesini, hiçbir dili konuşmamasını gündeme getirir. Bebek gelişmesine bağlı olarak bazı sesler çıkarır ama bu ses-

ler bizim için anlamsız olur. Gerek ana-erkil gerekse peder-şahi toplumlarda bebeğin birinci derecede bakımı ve büyütülmesiyle ilgilenen kadın olmuştur. Annelik duygusu ve kadının anne olarak çocuğun büyütülmesiyle birinci derecede ilgilenir durumda oluşu, bebekle en fazla konuşan ve bebeğe en çok sesi veren kişi oluşu anneyi bebeğe birinci derecede dil öğretene kişi konumuna getirir. Çocuk ilk önemli basit kelimeleri annesinden öğrenir. Annenin çocukla konuşması, onun çocuğa söylediği ninniler, daha sonraları anlattığı masallar ve hikayeler çocuğun dimağında yer edinir. Ana çocuğa her alanda dili öğretene birinci derecedeki öğretmendir. İşte bu olgu bizim "ana dil" kavramını ortaya çıkarmıştır. Şayet çocuğun birinci derecede bakımıyla ilgilenen anne değil de baba olmuş olsaydı büyük bir olasılıkla buna "baba dil" denilirdi. Gelişmiş, hatta modern toplumların fertlerinin ezici çoğunluğu için günümüzde halen "ana-dil" kavramı geçerlidir. Ana Dil insanın anasından öğrendiği ve konuştuğu dildir. Dili birinci derecede öğretene ana olduğu için çocuğun öğrendiği dile ana dil denilmiştir.

Ana dilin sistematiğini kavrayan çocuk ana dilde düşünür, yeni fikirleri ana dilde düşünerek üretir. Giderek büyüyen çocuk, imkanlara sahip olması halinde ana dili yalnızca konuşan biri olmakla kalmaz, aynı zamanda konuştuğu ana dilin yazı dilini de öğrenir, ana dilin gramatik yapısını kavrar. Yetişen çocuk, genç veya olgun insan ana dili ne kadar iyi kavramışsa duygu ve düşüncelerini o kadar iyi formüle eder, ne kadar iyi kavramışsa emeğin üretkenliğini o derece artırır. Çünkü yazı dilinin de kavranmasıyla birlikte geçmiş kuşakların, kendisiyle oldukça uzakta olanların tecrübelerinin öğrenilmesi gündeme gelir. Yani insan yalnızca yaşadığı zaman kesitinin/diliminin olanaklı kıldığı bilgiyle yetinmez aynı zamanda tarihin derinliklerine uzanır. Beyin kendisi için ihtiyaç duyduğu bilgileri bu derinlikte bir miknatis gibi çeker alır. Bireyin bilgi hazinesini geliştirmesi, ve öğrendiği her yeni şeyi günlük hayatta kullanması ana dilin iyi bilinip bilinmemesiyle yakından ilintilidir. Ana dili iyi bilmeyen ve düşünebileceği iyi bildiği başka bir dili de olmayan insan yavaş düşündür, dolayısıyla bu insanın pratik eylemi de yavaş olur. Bir insanın ben ana dilimi tam biliyorum diyebilmesi için, ana dilin hem konuşma hem de yazı dilini iyi bilmesi gerekir. Yalnızca konuşma dili, dil üzerinde inisiyatif sağlamak için yeterli değildir. Ana dillerinde yazamayan toplumların bireylerinin pratik eylemi yavaş olur, bu yavaşlık aynı zamanda toplumsal eylemlilikte de kendisini gösterir. Ana dilde yazıp çizemeyen toplumun her hücrelerine "miskinlik", "pasifizm", "üretkensizlik" nüfuz eder. Ana dilini hem konuşma hem de yazı dilinde çok iyi bilen bir kişi, ana dilini konuşma ve yazı dilinde yeterli bilmeyen bir kişiye hayatın her alanında fark atar. Keza ana dilinde konuşup, yazıp çizen bir toplum, ana dili yasak olan, ana dilinde konuşup, yazıp çizemeyen bir toplumu fersah fersah geride bırakır. İstisnaların olması bu gerçeği değiştirmez.

Bebek yaşta annesinden koparılmış ve anne dilinden mahrum kalmış biri, ana dilinin konuşulmadığı başka bir toplum içerisinde büyütülmüşse; o toplumun diliyle büyür, içerisinde büyüdüğü toplumun dili süreç içerisinde onun ana dili yerine geçer, çünkü ilk sözcüklerini o dilde öğrenmiştir, düşünmeye o dilde başlamıştır. Çocuk artık o dilde kendisini geliştirir. 5-6 yaşından sonra öğrenmeye başladığı her dil artık onun için yabancı dildir. Bu onu doğuran annenin ana dili olsa dahi artık o dil onun için yabancı bir dildir. Böyle bir durumda yeni öğrendiği ve onu doğuran ananın ana dili olan dil, artık onun için ana dil değildir. Çünkü çocuk kendisini doğuran ananın, ana dilinin konuşulduğu toplum

içerisinde değil de başka bir ana dilin konuşulduğu bir toplum içerisinde büyüdüğü için; çocuk ilk sözcüklerini, ninnilerini, masal, hikaye, şarkı ve türkülerini içerisinde yaşadığı toplumun dilinde duymuştur, o dilde öğrenmiştir, dolayısıyla o dilde öğrenmiş o dilde düşünmeye başlamıştır. Yani şunu dersek yanlış söylemiş olmayız: İnsan 5-6 yaşına kadar öğrenmeye ve içerisinde düşündüğü dilden farklı bir dil öğrenmeye başlarsa; yeni yabancı bir dil öğrenmeye başlıyor demektir. Daha da ileri gidersek; bebekler dokuz aylıkken ilk iki heceli bazı kelimeleri konuşmaya başlarlar, iki yaşına gelen çocuk kısmen konuşur, 3-4 yaşına gelen çocuk düzgün konuşmaya başlar istisnai durumlar hariç, 5 yaşına gelen çocuk bir hazırlık sınıfına intibak edecek kadar dil bilir. Dolayısıyla bunu şöyle de formüle etmek mümkün: bir çocuğun bir dili düzgün konuşmaya başlamasından sonra öğreneceği her yeni dil kendisi için yabancı dildir.

Bir insan kendi ana dilini ne kadar iyi biliyor ve tanıyor, yeni yabancı dili o kadar çabuk ve kolay öğrenir. Kendi ana dilini bilmeyen bir kişi yabancı bir dili zor öğrenir. Onun içindir ki; dil bilimi hızlı bir şekilde yabancı bir dil öğrenmek isteyenlere ilkin kendi ana dillerini çok iyi öğrenmelerini emreder. Ana dilini iyi bilmeyen (iyi bilmede dil üzerinde hem konuşma hem de yazma inisiyatifini kastediyoruz) bir kişi yabancı bir dili normal sürede öğrenemez. Böyle bir durumda olan kişinin yabancı dilin mantığını kavraması yıllarını alır. Yabancı dilin sistematiğini kısmen kavrasa dahi, konuştuğu hiçbir dile gerçek anlamda hakim olmadığı için düşünmede zorlanır, düşünürken sürekli zaman kaybeder. Çünkü beyin düşünürken cevap aradığı şeylere bir dilden cevap bulmaya çalışacaktır, şayet ilk düşündüğü dilden cevap bulamazsa bildiği ikinci, üçüncü dilden cevap arayacaktır. Bu durumda beyin cevap ararken otomatikman bir dilin sistematiğinden diğer dilin sistematiğine zıplayacaktır. Şayet beyin ikinci veya üçüncü dilde sorusuna cevap bulamazsa tekrardan birinci veya ikinci dilin sistematiğine döner, farklı dillerde düşünme eylemini tekrarlar, bir dili iyi bilen (bu genellikle ana dildir) ve ana dil üzerinde inisiyatif sahibi kişi düşündüğü ve cevap aradığı şeyi kısa sürede sonuçlandırır. Sonuçlandırma işlemini istisnai durumlar hariç normal sürede tamamlar. Bu noktada çeşitli Avrupa ülkelerinde yaşayan göçmen işçi ailelerinin çocuklarının durumuna değinmekte yarar var.

Avrupa'da yaşayan göçmen Türk işçi ailelerinin çocuklarını bu konuda iki ana gruba ayırmak mümkün.

1- Ana dilleri olan Türkçeyi Türkiye'de öğrenmiş olup, hem konuşma hem de yazıda Türk dili üzerinde inisiyatif sahibi olanlar.

2- Yani Türkçenin gramatiği dahil olmak üzere Türkçeyi mükemmel bilenler, Türkçeyi yalnızca konuşma boyutuyla bilip Türkçenin yazı dili üzerinde inisiyatif sahibi olmayanlar. Yani Türkçenin gramatiğini bilmeyenler. İkinci gruba mensup olanları da iki ana gruba ayırmak mümkün.

a-) Türk dilini konuşma boyutuyla Türkiye'de öğrenmiş, henüz Türkçenin yazı dilini tam öğrenmeden ebeveynleri tarafından Avrupa'ya getirilmiş ve Avrupa ülkelerinde okula yollanmış olanlar.

b-)Avrupa ülkelerinde dünyaya gelmiş fakat Türkiye'yi herhangi bir Avrupa ülkesindeki evinde yaşamış ve okul çağına gelinceye kadar yaşadığı ülkenin dilini ya hiç öğrenememiş yada kısmen öğrenmiş olanlar. Birinci gruptakiler yalnızca Türkçe düşünürler, Türkçe üzerinde inisiyatif sahibidirler, yaşadıkları ülkenin dilini yabancı dil olarak öğrenirler. Türkçe her şeyi düşünebildikleri için, bunlar Türkçe düşündüklerini ihtiyaç halinde kafalarında konuştuqları yabancı dile çevirirler. Bunların eğitimleri es-

nasında yaptıkları şey bildiklerini ve Türkçe düşündüklerini süratle yabancı dile çevirmektedir. Bunlar düşünürken iki noktada zamana ihtiyaç duyarlar; birinci olarak ana dilde düşünülenin bir sonuca vardırılması için, ikinci olarak düşünme neticesinde ana dilde varılan sonucun yabancı dile çevrilmesi noktasında. Bu noktada yanılmamak için iki tip insanı ele alalım. Birinci tipimiz X olsun ikinci tipimiz de Y olsun. X Avrupa'da yaşayan göçmen işçi ailelerinin birinci grubuna mensup biri olsun. Yani Türkçeyi hem konuşma hem de yazı boyutuyla iyi bilen biri. Y ise X'in yaşadığı ülkenin ana dilini hem konuşma hem de yazı boyutuyla iyi bilen birisi olsun. X ve Y'nin eğitim düzeyleri aynı olsun ve aynı sıralarda buldukları bir dönem ikisine de aynı matematik soru sorulsun. X matematik işlemini Türkçe düşünerek yapacaktır, sonucu bulur bulmaz da; kendisine sorunun sorulduğu Y'nin ana diline çevirecektir. X burada iki noktada zamana ihtiyaç duymaktadır. Y ise matematik işlemini kendi dilinde düşünecek ve hemen ana dilinde cevap verecektir. Y ikinci noktada zamana ihtiyaç duymaz dolayısıyla Y cevabı ilk verendir. Bizim örneğimiz genel içindir. İstisnai durumların olması bu gerçeği değiştirmez.

İkinci gruba mensup çocuklar/gençler ana dillerini yalnızca konuşma boyutuyla bildikleri için okulda öğrendikleri yabancı dilin mantığını kavramakta güçlük çekerler. Bir dönem öyle bir konuma gelirler ki ne ana dilleri ne de konuştukları yabancı dil üzerinde inisiyatif sahibi olurlar. Bunlar uzun bir dönem hiç bir dili düzgün konuşup yazamazlar. Karma bir dil konuşurlar. Konuştukları karma dil, süratle öğrenmeleri ve her şeyi düşünüp hafızalarına kaydetmeleri önünde engeldir. Dolayısıyla bunlar eğitimde başarısızdırlar. Bunlardan az bir kesim ana dilleri olan Türkçeyi büyük oranda bir kenara bırakıp yani Türkçelerinin 6-7 yaşındaki birinin bildiği Türkçe seviyesinde bırakıp eğitim dili olarak yaşadığı ülkenin diline sarılır. Liseden sonra öyle bir noktaya gelir ki artık Türkçe değil eğitim dilleri olan yabancı dilde düşünmeye başlar. Ana dilleri olan Türkçe aynı zamanda eğitim dili olmadığı için, Türkçeleri aynı yerde sayıklarken eğitim dillerinde büyük ilerleme kaydetmişlerdir. Bunlar küçük bir azınlıktırlar. İkinci gruptakiler genel olarak kendileriyle aynı yaşta olan ve aynı eğitimi gören yerli çocukların gerisine düşerler, eğitim sürecinin temposuna ayak uyduramazlar. Dolayısıyla ikinci gruptaki çocukların büyük bir kesimi eğitimin yavaş bir tempoyla yapıldığı Özürlü Çocuklar Okuluna yollarınırlar. Zihinsel ve bedensel olarak hiçbir eksiklikleri olmayan bu çocuklar/gençler ana dillerini hem konuşma hem de yazın boyutuyla bilmedikleri ve ana dillerinde her şeyi düşünüp duyu ve düşüncelerini ifade edemedikleri aynı zamanda yaşadıkları ülkenin ana dilinde de bu olanaktan yoksun oldukları için, Özürlü Çocuklar Okulu'na gitmekten kurtulamazlar. Evet bu çocukların/gençlerin bu okullara düşmelerinin tek bir nedeni vardır; ne ana dillerinde ne de başka bir dilde konuşma ve yazın boyutuyla yeterli olmamaları, bir dil üzerinde inisiyatif sahibi olmaktan yoksun olmaları. Elimize geçen Avrupa'nın şehrinin öğrenci istatistik raporlarına baktığımızda Türkiye'den gelen 7834 öğrenciden 503 tanesinin Özürlü Çocuklar Okuluna düştüğünü, büyük bir kesiminin Özürlü Çocuklar Okulu ile normal okulların sınırında olduğunu ezici genel çoğunluğun başarısının yeni çocukların genel başarısının çok altında olduğu görülmektedir. Türkiye'den gelenler aptallar mı? Hayır. Zihinsel veya bedensel özürleri mi var? Hayır. Zihinsel veya bedensel özürden dolayı Özürlü Çocuklar Okulu'na gidenlerin sayısı % 0.5-1'i aşmaz.

Dolayısıyla çözüm olarak tek şey ikinci gruba mensup

çocukların/gençlerin ana dillerinde hem konuşma hem de yazın boyutuyla yeterli bir düzeye getirilmesi kalmaktadır. Ana dilini konuşma ve yazın boyutuyla kavramış çocukların/gençlerin yabancı dilleri kavramaları kolaylaştığı gibi onlara yaşadıkları ülkenin eğitim temposuna ayak uydurmalarının yolu da açılır. Yalnızca bu nedenden dolayı bugün birçok Avrupa ülkesinde; herşeyden önce ana dilin yazın ve konuşma boyutuyla kavranılmasına büyük önem verilmektedir. Berlin Modeli olarak bilinen modelle çocukların hem ana dil hem de buldukları ülkenin dili ile bir arada eğitim görmeleri olanaklı kılınmaktadır. İkinci gruptaki çocuklara/gençlere bu olanaklı kılınmadığı takdirde, onların yaşadıkları ülkenin gelişmesinin genel seyrine ayak uydurmaları mümkün değildir. Onlar genel olarak hayatın her alanında yaşadıkları ülkenin insanından geride kalırlar.

Ana-erkil ve pederşahi toplumlardakinden farklı olarak doğduğu günden itibaren çocukla aynı derecede ilgilenen ebeveynlerin her biri ayrı bir ana dile sahipse, ve ana ve baba aynı derecede çocuğun bakımıyla ilgilenip onunla konuşursa; çocuk iki dilli büyür. Bu tek ana diline sahip fakat bebekliğinden itibaren düzgün olarak yabancı bir dilin konuşulduğu bir kreşe verilen çocuk için de geçerlidir. Anne çocukla sürekli kendi ana dilini ve baba de kendi ana dilini konuştuğu takdirde, çocuk iki dilin mantığını kavrayarak büyür. Öyle ki çocuk iki dili de konuşma boyutuyla eşit düzeyde kavrar. 5-6 yaşından itibaren her iki dilin de yazı boyutu çocuğa kavratılırsa, çocuk her iki dilde de (ebeveynlerin dili) hem konuşma hem de yazın boyutuyla inisiyatif sahibi olur. Böyle büyüyen çocuk her iki dilde de düşünmesini iyi bilir, çocuk bu durumda "çok dilli bir ana dilliliğe" sahiptir. Böyle bir durumdaki bir insan için de 5-6 yaşından sonra öğrenilmeye başlanan her dil yabancı dil olur. Tıpkı ilk örnekte olduğu gibi yabancı dil yerine geçer. Çeşitli uluslara mensup insanların birbirleriyle evlenmeleri, ve ana-erkil, pederşahi toplumlardan farklı olarak çocuğun büyütülmesiyle eşit düzeyde ilgilenen anne ve babaların çocukları iki dilli büyürler. Keza tek ana dile sahip fakat yabancı bir dilin konuşulduğu kreşe bebek yaştan itibaren düzgün verilen çocuklar yine iki dilli büyürler. Dolayısıyla bunlar da "çok dilli ana dilliliğe" sahip olurlar.

Genel olarak insanın 5-6 yaş sonrası öğrendiği her dil yabancı dildir. Bir insanın ben yabancı dili çok mükemmel biliyorum diyebilmesi için ana dilini unutması gerekir! Ana dilini tamamiyle unutmayan kişi gerçek anlamda öğrendiği yabancı dili bilemez! İnsanın öğrendiği yabancı dili tam olarak bilmesi için, insanın tamamiyle o dilde düşünmesi gerekir, yabancı dilde yüzde yüz perfekt diyebilmesi için ana dilini tamamiyle unutması gerekir. Bu anlamıyla insan bir yabancı dili mükemmel öğrenebilir fakat ana dilini asla unutmayaacağına göre yabancı dilde yüzde yüz perfekt olamaz. 5-6 yaşına kadar ana dilini kavramış bir kişi daha sonra öğrendiği yabancı bir dilde ne kadar iyi düşünebilirse düşünsün, gerçek ana dilinde de düşündüğü için, öğrendiği yabancı dile ana dil olarak sahip ve onunla eğitim düzeyi aynı olan başka biriyle mukayese edildiğinde onun ana dilinde ondan daha iyi düşünemez. Yukarıda da sık sık vurguladığımız gibi bazı istisnai hallerin olması bu gerçeği değiştirmez.

5-6 yaşına kadar iki dilde büyüyen fakat ondan sonra tek dilde eğitim görmeye mahkum olarak eğitilenler, eğitim dillerinde gelişirken, bildikleri ikinci dilde aynı seviyede kalırlar. 10-15 yıllık bir eğitim sonrası eğitim dilinde her şeyi düşünüp, tartışıp ifade etme olanağına sahip olunurken, eğitim yapılmadığı dilde bu olanak mevcut değildir. Yani eğitimin yapılmadığı dilde insanın kelime hazinesi o dili

konusan 5-6 yaşındaki biriyle eşit düzeyde kalır.

Kısmen de olsa ana dilin boyutunu ele aldıktan sonra dilin diğer boyutlarına geçmekte yarar vardır. Diller var ki geçmişte bazı halklar tarafından konuşulmuş ve bugün konuşulmaz duruma gelmiştir. Bir Sümerlerin, Hititlerin ve İnkaların dilinden geriye ne kaldı?! Bu diller günümüze kadar gelen kalıntılarıyla tarih bilimcileri tarafından kısmen de olsa çözülmeye çalışılmaktadır. Bu diller günümüzde artık "ölü" dillerdir. Bir de ölmeye yüz tutmuş yalnızca bilimin bazı dalları ve kısmen de kilise için ortak bir dil olan Latinceyi ele alın,, bir döneme çağlar boyu damgasını vurmuş Latince bugün ne alemde?! Geçmişte ölmüş veya günümüzde ölmeye yüz tutmuş milliyetlerin ve milletlerin konuştuğu diller doğal dillerdir. Türkçe bir doğal dildir. Kürtçe, Arapça ve Farsça doğal dillerdir. Günümüze kadar varlıklarını korumuş dillerin, günümüzde bir çırpıda ortadan kalkmaları zordur. Doğal dillerin yanısıra halkın konuşmadığı yalnızca bazı kurumların çalışmalarında ortak dil olarak kullandıkları suni diller vardır. Suni dili kullanan kuruluşun/kuruluşların ortadan kalkmasıyla suni dil de hızlı bir şekilde ortadan kaybolur. Osmanlıca çeşitli dillerin karışımı, Osmanlı saray çevresinde kullanılan bir dildi, halkın konuştuğu bir dil değildi. Osmanlı İmparatorluğu'nun sonunun gelmesiyle Osmanlıcanın da sonu geldi. Bugün Türkiye'de özel eğitimden geçmiş gazeteci, edebiyat öğretmeni ve bazı tarihçilerin dışında kaç kişi Osmanlıca'yı bilmektedir?! Polonyalı dil bilimcisi L.Zamenhof (Dr.Esperanto)' nun yarattığı suni dil Esperanto bazı kuruluşlar tarafından kullanılıp öğretilmezse, Esperantoyu kim konuşur?! II.Dünya Savaşı'nda Hiroşima ve Nagazaki kentlerine ABD'nin atom bombası atmasından sonra yenilgi açıklamasını radyoda yapmak zorunda kalan Japon kralının dilinden, Japon halkı pek birşey anlamamıştı. Saray çevresinde eğitilmiş olan subaylar halka teslim olma metnini anlatmışlardı.

Geçmişte çok uluslu imparatorluklarda askeri birliklerin "birlik dili" olurdu. Örneğin Avusturya-Macaristan İmparatorluğuna bağlı birliklerde, şayet birlik Slovenlerden oluşuyorduyorsa birliğin dili Slovence, Macarlardan oluşuyorsa birliğin dili Macarca oluyordu. İngiliz sömürgecilerinin en parlak dönemlerini yaşadıkları dönemde, yani güneş batmayan Britanya İmparatorluğu'na sahip oldukları dönemde, tüm dünya ticaretini büyük oranda ele geçirdiler ve İngilizceyi "ticaret dili" olarak dayattılar. Antik çağlarda Yunan filozofları eski Yunançada felsefenin parlak bir dönemini yaşattılar ve "felsefe dili" olarak bilinen olguyu insanlık tarihine geçirdiler. Günümüzde "felsefe dili" denilince Alman dili aklı gelir. Çünkü insanlık tarihine damgasını vurmuş Hegel, Kant, Marx, Engels ve Kautsky gibi felsefeciler en iyi yapıtlarını Almancada verdiler. Alman dilini iyi bir "felsefe dili" mertebesine çıkardılar. Günümüzde Avrupalı diller arasında Almanca en iyi felsefe dili olsa gerek? İngilizce "ticaret dili" olmasının yanısıra günümüzde "bilim dili" olma boyutuyla da kendisini dayatmaktadır. Dilin bu özelliklerinin yanı sıra dilin ümmetçi yanı da vardır. Arapça hem geçmişte hem de günümüzde İslam Camiası için "ümmet dili" olma özelliğine sahiptir.

"Resmi dil" bir kurumun veya devletin hayatın her alanında konuşma, yazışma ve eğitim dili olarak kabul ettiği dildir. İki türlü "resmi dil" vardır; 1-)zoraki "resmi dil",

2-)gönüllü "resmi dil". Örneğin Esperantoyu kendileri için yazışma ve anlaşma dili olarak kabul eden kurumlar gönüllü temelde "suni dil" olan Esperantoyu kendileri için "resmi dil" olarak seçmişlerdir. Keza bir İsviçre örneğinde olduğu gibi Almanca, Fransızca ve İtalyancanın İsviçre devlet makamlarında kullanılan geçerli "resmi dil"ler olarak kabul edilmesi

gönüllü bir temeldedir. İsviçre'de Fransız kökenli bir İsviçrelinin bir Alman kökenli İsviçrelinin dilini baskı altına alıp yasaklaması mümkün olmadığı gibi Alman kökenli bir İsviçrelinin İtalyan kökenli bir İsviçrelinin İtalyancası üzerinde baskı ve tahakküm kurması da mümkün değildir. Tam tersine İsviçreliiler kaynaşmış bir toplumun fertleri olarak üç dilde (Almanca, Fransızca, ve İtalyanca) öğrenme gereksinimi duyarlar. Özellikle bir veya ikisini çok iyi konuşurken üçüncüsünü de çat pat konuşurlar, kendi meramlarını anlatacak kadar bilirler. Burada gönüllü temelde dillerin bir "resmiliği" vardır.

"Gönüllü resmi diller"in yanısıra birde "zoraki resmi diller" vardır. Örneğin Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasına kadar resmi dil olan suni Osmanlıca dili, T.C.'nin kurulmasıyla yerini doğal bir halk dili olan Türkçeye bıraktı. T.C. kendisi için "resmi dil" olarak Türkçeyi kabul etti ve T.C. sınırları içerisinde yaşayan tüm uluslara ve milliyetlere Türkçeyi "zoraki resmi dil" olarak dayattı. T.C. içerisinde yaşayan diğer uluslardan insanların kendi ana dillerinde eğitim yapmaları gerektiği olgusunu elinin tersiyle bir kenara itti, ana dili Türkçe olmayan diğer uluslardan insanlara Türkçeyi hayatın her alanında dayattı. O güne kadar eğitim dili olarak geliştirilmemiş Türkçe bir anda diğer uluslardan insanlar için "zoraki resmi dil" oldu. Türkçe Türk burjuvazisinin ulusal histerisinden dolayı "resmi dil" oldu. Çünkü 1923'e kadar Türkçe yalnızca Türk halkı arasında konuşulan bir dildi. Resmi yazışmalar geçmişte Osmanlıcaydı. Edebi eserler Osmanlıca dilinde veriliyordu. Arapça'nın, Kürtçe'nin ve Farsça'nın medreselerde bilim ve eğitim dili olarak kullanıldığı dönemlerde Türkçe genellikle yalnızca halk arasında konuşuluyordu.

Ana dilde eğitim görmemek insanı "kötürüm" bir duruma düşürür. Zihinsel ve bedensel özürü olanlar öğrenme prosesine nasıl intibak edemiyorlarsa, ana dillerini konuşma ve yazı boyutuyla kavramayanlar hemen hemen diğer özürülüler gibi öğrenme prosesine intibak edememektedirler. Dolayısıyla modern dünyamızda bir toplumun ana dilini yasaklamak, o toplumun ana dilden eğitimini engellemek, o toplumu felçli ve akli melekeleri yerinde olmayan bir toplum olmaya doğru sürükler. Ana dili yasaklanan toplum kişiliksizleşir, ayağa düşer, hayatın her alanında kompleks sahibi, marezli bir toplum derekesi seviyesine düşer. Dili yasaklanan toplum insanlığın ve kendisinin gelişmesi için yeterli hizmetler vermediği gibi, o toplumun dilini yasaklayan güçte; dilini yasakladığı topluma zarar verdiği gibi tüm insanlığa, aynı zamanda kendisine düşmanlık etmiş olur. Çünkü modern dünyamızda bir toplumda olan ilerleme, diğer toplumları da yakından ilgilendirir, bilim uluslararasılaşmıştır. Bir toplumun yaptığı gelişme diğer toplumları da olumlu yönde etkiler. Bir toplum gelişmesi itibarıyla dünyadaki diğer toplumları olumlu veya olumsuz yönde direk etkiler. Bundan hareketle şu tespiti yapabiliriz; bir toplumun dilini yasaklayan güç bunu hangi adla yaparsa yapsın gericedir, ne kendi toplumunun ne de insanlığın hizmetindedir. Tavırı çağ dışıdır. Hiçbir şekilde hoşgörüle karşılanamaz. Süreç içerisinde dünyadaki diğer toplumların şimşeklerini üzerine çeker, öyle bir konuma gelirken rezil rüsva olur. Adeta "şamar oğlanı" gibi önüne her gelen bir şamar atar ve süreç içerisinde bir toplumun dilini yasaklayan güç halk kitleleri tarafından alaşağı edilip yıkılır. Yıkılırken hiç kimse hayıflanmaz..

5-6 yaşına kadar bir ana dille büyütülen bir çocuk, 5-6 yaşından sonra ana dilde değilde yabancı bir dilde eğitilmeye kalkıldığı takdirde, çocuk yeni dili yabancı dil olarak öğrenir. Onunla aynı yaşta kiler kendi ana dillerinde

eğitim gördükleri için; direk okuma yazmayı öğrenip, bilimin basiten karmaşığa mantığını adım adım kavramaya çalışırlar. Ana dilde eğitim görmeyen 5-6 yaşındaki çocuk bilimin ABC'sini kavramaya başlamadan önce, kendisine öğretilmek istenen yabancı dili öğrenmekle uğraşır. Şayet bu dil ana dilinden oldukça uzak bir dilse (örneğin ana dili Hint-Avrupa, kendisine öğretilen dil Ural-Altay dilleri ailesine mensup), bu dili tam öğreninceye kadar korkunç zaman kaybeder. Onun kaybettiği bu zaman süresi boyunca, kendi ana dilinde eğitim gören onun akranları bilgi ve ilim yolunda uzun bir mesafe katederler (Bu aynı dil ailesine mensup bir yabancı dil içinde geçerlidir ama dillerin gramatigi birbirine yakın olduğu için tahribat bu boyutta değil). Onun, kendisine öğretilmek istenen yabancı dili ilkin kavrayıp, ondan sonra ilim ve bilgi yolunda ilerlemesi ana dilde eğitim görenlere kıyasla oldukça yavaş olur. Çocuk yetişkinlik çağına gelip bir liseli kadar ilim ve bilgi yolunda yol katettiğinde, zoraki eğitim dili olarak kendisine dayatılan dile adapte olur. Fakat istisnai durumlar hariç onunla ana dilde eğitim görenler arasındaki mesafe aynı kalır. Çocuk ana dilinde eğitim görmediği için ana dili, ana dilini konuşan 5-6 yaşındaki çocukların dili seviyesinde kalır. Bu durumdaki biri ana dilinden büyük bir kopuşu yaşamışsa ve zoraki eğitim diline uyum sağlamışsa belli bir yaştan sonra eğitim dilinde düşünmeye başlar. Fakat büyük kopuş genellikle her zaman olanaklı değildir. Zoraki eğitim dilinde üniversiteye bitirse esas olarak yasak olan ana dilinde düşünmeye devam der. Ve ana diline yabancılaşma olgusu gündeme gelemez.

Zoraki eğitim dili neticesinde ana dillerinden uzaklaşan kuşaklar, hayatlarının belli bir döneminde ana dillerini geliştirmeye ihtiyaç duyarlar, 5-6 yaşına kadar bildikleri ana dillerini kendilerine zorla, baskı ve tahakküm yoluyla dayatılan eğitim dilinin seviyesine çıkarmak isterler ve nitekim bir dizi zorluklarla karşılaşır. Bu noktada iki türlü zoraki eğitim dilinden bahsetmek gerekiyor; 1-) İnsanın yaşadığı ülkenin yabancı bir güç tarafından işgali ve bu yabancı gücün ana dili hayatın her alanında yasaklayarak kendi dilini zoraki eğitim dili olarak dayatması neticesinde, 2-) İnsanın ana dilinin konuşulmadığı yabancı bir ülkeye gitmesi ve orada kendi ana dili yasak olmadığı halde, kendi ana dilinde eğitim şartlarının olmaması sonucu insanın kabullenmek zorunda kaldığı doğal zoraki eğitim dili. Birinci tipte zorunlu eğitim diliyle eğitim görenler ana dillerini geliştirme ihtiyacını duydukları andan itibaren karşılaştıkları zorluklar ve içerisinde oldukları ruh hallerinden dolayı ana dillerini yasaklayan güce büyük oranda düşman olurlar. Böyle bir gelişme devresini geride bırakmış ve kendilerine dayatılan zoraki eğitim dili ile her alanda haşırneşir olup 5-6 yaşına kadar öğrendikleri ana dilden tamamıyla uzaklaşanlar küçük bir azınlık teşkil ederler.

Ocak ayında HEP kökenli bazı milletvekillerinin özgeçmiş formuna bildikleri yabancı diller arasında Türkçe'yi de yazmaları birden tüm şimşeklerin üstlerine çekilmesine neden oldu. Zoraki resmi devlet dilini ana dille, gönüllü resmi devlet diliyle karıştıran bazı köşe yazarları yoğun eleştirilere giriştiler. Şovenizm ateşi üzerine benzin dökerek Kürt ve Türk ulusları arasında kalmış son köprülerin ayaklarını dinamitlemek istediler. Haksızlığın böylesine insanlık tarihinde az rastlanılır. Ana'sından doğduğu günden itibaren

5-6 yaşına kadar Türkçe'nin tek hecesini duymamış, Kürtçe'nin, masal, hikaye, destan, şarkı ve türkülerle büyümüş bir insana ana dil olarak Türkçeyi nasıl dayatırsın?! Hangi insanlık hukukuna dayandırarak bunu yaparsın?! Türkçe'nin zoraki resmi dil olarak Kürtlere dayatılması doğrudur?! 70 yıllık T.C. tarihi boyunca Kürtçe'nin yasaklanmış olması, zoraki devlet terörüyle Türkçe'nin hem konuşma hem de eğitim dili olarak Kürtlere yaşadıkları ülke üzerinde dayatılması hangi hukuka sığdırılabilir, insan hakları evrensel beyannamesinin hangi maddesine dayandırılabilir. 5-6 yaşına kadar tek kelime Türkçe bilmeyen, Türkçe'yi daha sonra zoraki olarak okullarda, asker ocağında, ağır hayat şartlarının kısıkağı altında öğrenen birisi için Türkçe yabancı dil olmuyorsa ne oluyor?! Şovenizm ateşine benzin dökmenin ne alemi var? Birileri aynı şekilde kalkıp Türkçeyi yasaklasa ne yaparsınız?! Böyle birşey; ne İslâm hukukunda, ne monarşist hukukta, ne Hıristiyanlıkta, ne burjuva hukukunda ne de sosyalist hukukta var. Bu şeref faşist hukuka, Hitler'in hukukuna aittir. Bunu savunuyorsanız yüksek sesle faşist olduğunuzu bağırırsınız! Bu kadar "medeni" cesaretiniz yok mu? T.C.'nin kuruluşuna kadar yalnızca Türk halkı arasında konuşulan, gelişmemiş ve bilim için yatkın bir dil olmayan Türkçe'nin gelişmesi için çalışıyorsun, onun için devlet eliyle tüm engelleri kaldırıyorsun da; Türkçe ile mukayese edilemeyecek derecede bir zenginliğe sahip ve bilime yatkın Kürtçe'nin önüne devlet eliyle engellerin konulmasını, eğitim dili olarak müsaade edilmemesini hangi vicdana dayanarak savunuyorsunuz?! Günümüz Türkiye'sinde halen birçok çevrenin "ustad", "deha", "ermiş" olarak andığı Bediüzzaman Saidi Kurdi İbni Mirza'nın (Saidi Nursi) dönemin Osmanlı Sultana Kürtçe tedrisat yapmasını önermesi boşunamıydı!! Günümüz Türkiye'sinde, Türkçe Kürtler için İsviçre örneğinde olduğu gibi doğal resmi bir dil dahi değildir. Beğenmediğimiz Irak devletinin anayasasında dahi, "bu devlet Araplardan ve Kürtlerden teşekküldür, devletin resmi dili Arapça ve Kürtçe'dir" ibareleri geçer.

Şehircilikten sorumlu devlet bakanı Erman Şahin Aralık 91'de Kuşadası'nda yapılan "yeni hükümet ve yerel yönetimlerin hükümetten beklentileri" konulu toplantıda Türkiye'de 15 milyon Kürt olduğunu vurguladı (ki bence bu sayı 20 milyonun üzerindedir). Bakanın verdiği sayıdan dahi hareket etsek, bu 15 milyon Kürdün dilini kaç tane Türk aydını biliyor. Günlük gazetelerde köşe yazarlığı yapan bilcümle gazeteciler kendilerine gelen mektuplarla sürekli övünürler. Çünkü kendilerine gelen mektuplarda halkın derdlerini, önerilerini, arzu ve isteklerini öğrenirler, bir anlamıyla kamuoyunun nabzını bu mektuplarla elde tutarlar. Bu gazeteci "arkadaşlarımız" Devlet Bakanı Erman Şahin'in varlığından sözettiği 15 milyon Kürdün derdlerini, önerilerini, şikayet ve isteklerini kendi ana dillerindeki mektuplardan dinleme ve öğrenme ihtiyacını hiç hissettiler mi?! Bugüne kadar bu yönlü çabaları nedir? Sıkça ve bolca kardeşlikten ve birlikten söz ediliyor. Bahsedilen kardeşlikle inandırıcı olabiliyor muyuz? İsviçre'yi düşünüp biraz olsun yüzümüz kızıyor mu?! Yazılan köşe yazılarında geri şoven kitlelerin duygularına hitap etmekle bir yere varmak mümkün mü? Ey namuslu köşe yazarlarımız, Feraî Tınç'ın deyişiyle Kürt sorunun da görevlerini yerine getiren(!) Türk aydınlarımız kaç taneniz beraber yaşadığınız 15 milyon Kürdün dilini biliyor? Bir halka kendi dilinden seslenmeden, o halkı kendi dilinden dinlemeden, o halkla nasıl haşır-neşir olunur. Avrupa ülkelerindeki göçmen Türk işçi çocukları için Türkçe ana dil eğitimi istiyorsunuz, onlara devlet kesesinden şirin Türkçeyi öğretmek için öğretmenler yolluyorsunuz, burnunuzun dibindeki milyonlarca Kürdün kendi dillerinde eğitim

görmeleri gerektiğini hiç düşündünüz mü? Bu çifte standart bizleri nereye getirir, aynadan bir şeyi saklamak mümkün mü?!!

Türk burjuvazisi ekonomik güçsüzlük ve kültürel kompleksinden dolayı kendisine bakiye kalan Osmanlı ordusunun restleriyle, askeri yöntemlere başvurarak o döneme göre oldukça gelişmiş bilim, edebiyat ve felsefe dili olan Kürtçe'yi yasaklamıştır. Kürtçe tedrisat yapan kurumların kapılarına bir bir kilit asmıştır. Kürtçe'nin yasaklanması ve eğitim dilinden alıkonulmasıyla birlikte; hem Kürt hem de Türk toplumlarına zarar verilmiştir. Birinci olarak zarar verilmiştir; çünkü Kürtçe eğitim dili olmuş olsaydı Kürt toplumu bugün farklı bir noktada olurdu (Bugün Kürtlerin yaşadığı yerlerin geri kalmışlığı yalnızca ekonomik nedenlere bağlanamaz). Bu iki toplumun ortak güçlüğünü gündeme getirirdi. Türkiye bugün Ortadoğu'nun İsviçre'si olurdu. İkinci olarak zarar vermiştir; Kürt ve Türk toplumlarının arasına nifak ve düşmanlık tohumlarının daha da fazla ekilmesine neden olmuştur. Kürt milletine karşı sürekli askeri ve polisiye çözümler gündeme getirilmemiş olsaydı, bugünkü kaos ve anarşi ortamı doğmazdı. Üçüncü olarak zarar vermiştir; T.C. baskıyla bu yasakları sürdürdüğü için, sürekli daha fazla silaha, daha fazla polisiye ve askeri araç, gereç ve personele ihtiyaç duymuştur. Bu iş iki toplumun riskinden kesilerek yapılmıştır. Bir taraftan devlet bütçesinin önemli bir kesimi buna ayrılırken diğer taraftan işçiler, köylüler, memur, öğrenci velhasıl geçimini çalışarak kazanan tüm vatandaşlar ekonomik olarak zor durumda bırakılmıştır. Bu sorundan dolayı bu denli harcamalar yapılmamış olsaydı, bugün iki toplumun yaşadığı toprakların alt yapısı farklı bir noktada olurdu. Dördüncü olarak zarar vermiştir; T.C. milyonlarca insanın dilini yasakladığı ve Kürtçe diye bir dilin olmadığını/olamayacağı(!) saçmalığına düştüğü için uluslararası düzeyde sabıkalı bir duruma düşmüştür. Yani sicilini kirletmiştir. T.C.'nin milletlerarası düzeyde sabıkalı duruma düşmesi otomatikman iki toplumun gelişmesini olumsuz yönde etkilemiştir.

İnsan düşünerek konuşur, konuşmak için düşünür, düşünürken iyi bildiği bir dile ihtiyaç vardır. Bu görevi en iyi şeklide ana dil görür. Beyin herhangi bir dili bilmeden "düşünemez". Ancak düşünmeye sıfırdan başlar, doğada çıkan sesleri taklid eder, kendi çevresindekilerle iletişimi sağlamaya çalışır. Dilin yasaklanması bir anlamıyla düşünmenin yasaklanması demektir. Gelişmiş bir toplumun dilinin yasaklanması demek düşünmesinin de yasaklanması demektir. Tüm yasaklara rağmen gelişmiş toplumun fertlerinin beyini düşünür, düşünmeye devam eder. En koyu yasakların olduğu dönemler de dahil olmak üzere beyin/beyinler düşünmeye devam eder. Dilin tamamıyla yasaklanabilmesi için düşünmenin de tamamıyla yasaklanması gerekir, düşünmenin yasaklanabilmesi ancak beyinin/beyinlerin fonksiyonsuz bırakılmasıyla mümkündür. Onun içindir ki dili yasaklanan toplumun ölüm fermanı da çıkarılmış ve cellada teslim edilmiş demektir. T.C. 70 yıl boyunca bu fermanı çıkarmış celladın çekmecesinde hazır tutmuştur. Ancak T.C. bu fermana kesin ölüm tarihini belirtmemiştir, kurbanın imhasının tarihini ve infaz şeklini celladın reyine bırakmıştır. Bunu celladın insafına bırakmıştır. Cellat infazı istediği zaman ve istediği şekilde uyguluyabilecek bir yetki ile donatılmıştır.

Hangi açıdan ele alırsak alalım Kürtçe'nin yasaklanması ve eğitim dilinden alıkonulması Kürt ve Türk halklarına zarar vermiştir. Kürtçe'nin eğitim dili olmasıyla Türk halkının göreceği zerre kadar bir zarar yoktur. Kürtçe'nin eğitim dili olmasıyla Türkçe yok olmaz. Kürtçe'nin eğitim dili olmasına karşı çıkmak insanın bindiği dalı kesmekle özdeştir.

Günümüzde zararın neresinde de dönülse iki toplum için kâr'dır. 70 yıllık Kürtçe yasağının hesabını tarih önünde kim nasıl verecek? Bunun vebalı Türk halkına malolmamalıdır. Kürtlerin yaşadıkları illerde ve topluca yaşadıkları birimlerde Kürtçe eğitime başlanmalıdır, bu okullara giden Türk çocuklarında Kürtçe öğrenmelidir. Kürtlerin çoğunlukta olduğu illerde Kürtçe eğitim dili olarak görülürken Türkçe'de ek dil olarak öğretilmelidir. Keza Türklerin çoğunlukta olduğu illerde Kürtçe eğitim dili olarak devam ederken, Kürtçe ek dil olarak okutulmalıdır. İki toplumun kaynaşması, kardeşliği ve birliği ancak böyle sağlanır. Bazı sivri zekalılar hemen öne atılarak o zaman Laz'ın, Çerkez'in bilmem kimin dilinde de eğitim olsun diye bazı kesimlerin geri duygularına seslenerek, vatan, millet sakarya nidalarıyla yel değirmenlerine saldıracaktır. Şayet Laz'ın, Çerkez'in toplu yaşadığı yerleşim birimleri varsa ve bu konuda bir talep geliyorsa niçin olmasın. Millet nüfusu 10 bini geçmeyen halkların dillerinin ölmemesi için çırpınıyor, onu insanlığın bir zenginliği olarak kabul ediyorsa biz mi ölmek üzere olan Laz ve Çerkez dillerinin celladı olacağız. Laz'ın ve Çerkez'in dili bahane edilerek Türk ve Kürt halklarının birliği önünde barikatlar kurmak insanlık düşmanı çağ dışı bir tutumdur. Bu barikatları yıkmak için Türk aydını süratle Kürtçe öğrenmelidir. İki halkında derdine tabip olmak iki dili de iyi bilmekten geçer. Kaynaşma, zoraki değildir. Gönüllü kaynaşma ancak böyle olur. Askeri ve polisiye tedbirler hiçbir zaman çözüm değildir ve olamayacaktır. Şimdiye kadar yalnızca bu çözümlere başvurulduğu için gelinen aşamada durum ne olduğunu görüyoruz. Dünyamızın habire "küçüldüğü" basın ve telekomünikasyon araçlarının her türlü haberleşmeyi olanaklı kıldığı bir çağ da 30 milyonu aşkın bir ulus bitirmek, dilini, kültürünü, örf adet ve ananelerini yok edip ortadan kaldırmak mümkün değildir. Çağımız böyle birşeye müsait değil(!). 30 milyonluk bir nüfusu ortadan kaldırmaya teşebbüs ettin mi kendini de ortadan kaldırırsın. Kürtlerin Ortadoğu'nun en savaşçı ve direngen halkı olduğu gözönüne alınırsa iki toplumun da başına ne türlü faciaların geleceğini kestirmek şimdiden zor olmasa gerek!!

Türkiye'nin ekonomik durumu bahane edilerek, sanki milyonlarca Kürt'ten vergi alınmıyormuş, Kürtlerin yaşadığı bölgelerin yeraltı ve yerüstü kaynakları yokmuşçasına, Türkiye'nin İsviçre tipi bir yönetim biçimine hazır olmadığı sıkça iddia ediliyor. İsviçre'de bundan 80 yıl önce de aynı mantık vardı. Eğer bugünün Türkiye'sinin 80 yıl önceki İsviçre'den de geri olduğu iddia edilirse, buyursunlar etsinler. Kaç kişi için inandırıcı olabilirler.

T.C.'nin bugün 80 yıl önceki İsviçre'nin seviyesinde olmadığını iddia etmek iki yüzlülük değildir?! Böyle bir iddia sahibinin toplumsal gelişmelerden haberdar olduğu söylenebilir mi? İsviçre'de Fransızca, İtalyanca ve Almanca'nın okullarda okutulması hangi İsviçre'liyi gerilettili. Tam tersine onlara toplumsal ilerleme yolunu açmadı mı?! Bugün Türkiye'nin ekonomik durumunu bahane göstererek bunun önüne engel çıkarana sormak gerek, Kürtlerin verdiği vergilerle ne yapıyor? Kürdistan'daki maden kaynaklarının ve akarsularının gelirati nereye gidiyor? Yalnızca Keban'dan elde edilen gelir Kürtçe tedrisatı finanse etmeye yetmez mi? Fakirlik, fukaralık, az gelişmişlik edebiyatıyla mevcut mantık maskelenemez. Maskelenmiş olsaydı T.C. 70 yıllık icraatında başarılı olurdu.

Günümüzde tüm dil bilimcilerinin ana dil eğitiminin önemini vurguladıkları, T.C.'nin Avrupa'daki göçmen Türk işçi ailelerinin çocuklarına Türkçe konuşma ve yazma öğretmek için Türkiye'den öğretmen yolladığı, bazı Avrupa ülkelerini ana dil eğitimine yeterli önemi vermedikleri için eleştirdiği böylesine bir ortamda; Kürtlere haksızlığın böylesi

Teoriyle pratik arasındaki ilişkide pratik; teorik çalışmayla arasındaki ilişkide, pratik çalışma her zaman öndedir.

Teorik çalışmayla pratik çalışma ilişkisinde birinciyi ön planda tutmak, ya da ikinciye göre birinciye ağırlık vermek, idealizmdir.

Varlık ile düşünce arasındaki ilişkide olduğu gibi, pratik ile teori arasındaki ilişkide de, varlık-pratik-birincildir. İlk veridir. Buna karşılık; düşünce-teori-ikinci veridir. Maddi olanın bir yansımasıdır. Bir türevidir. Daha da somutlarsak, düşünce varlığa, teori pratiğe bağımlıdır.

Ülkemizin ve her ülke devriminin önemli bir sorunu olan kadın sorununa bu bağlamda yaklaşmak; devrimci komünist çözümün yolunu açan teoriyi toplumsal gerçekliğe oturtmak için, bu temel önermeyi bir an olsun unutturmamayı gerektirir. Ek olarak, tarihsel gerçeklikleri yerli yerine oturtmayı....

MARX: "Tarih aslında insan demektir; gerçek, yaşayan, her şeyi yapan, savaşları ve mücadeleleri olan insan demektir.... Tarihin kendisi; amaçları uğruna, yaşayan insanların yaptıklarından ibarettir." der.

Tarihe bu bağlamda baktığımızda, tüm büyük toplumsal dönüşümlerde, insanlık tarihinde ezilenlerin tüm hareketleri, emekçi kadınların-- ki bu, her toplumda egemen sömürücü bütünleşerek asalaklaşanlar dışındaki tüm küçük-burjuva, köylülük ve orta sınıf kadınlarını da kapsayan-- katılımı olmaksızın başarıya ulaşmamıştır. Yürümemiştir.

Köleliğin yıkılışıyla ortaya çıkan ve 'yeni' toplumun ifadesi olan tek tanrılı dinlerin toplumda kabul görmesinde, kadınların önemli rolleri ve etkinlikleri vardır. Bu, egemen olmadan da gerici olan ve gericiyi kurumsallaştırmayı amaçlamış bir hareketi kurmak için yürütülen savaşta etkin olarak yer almak değildir. Aksine, köleciliğe ve onunla bütünleşmiş üretim ve insan ilişkilerine göre ileri bir aşama sayılan 'yeni'ye verilen destektir. Omuzlanan yükümlülüktür.

Feodalizm ve onunla bütünleşen tek tanrılı dinlerin, eski ve köhne değerlere karşı açtıkları savaşta, 'kurtuluşu' gerçekleştirmek amacıyla kadınların üstlendikleri yükümlülükler, gösterdikleri kararlılık ve yararlılıklar toplumsal direniş bilincinin önemli birikimleridir.

Böyle olmakla birlikte, kölelikten kurtuluşun üzerine inşaa olan feodal toplum ve ideolojisi olan tek tanrılı dinler; kadınlardan aldıklarına karşılık, onlara hiç bir şey vermemiştir. Tersine, onun-kadının-köle olmasını onaylayarak ondan durmadan almıştır.

Buna rağmen eşitlik için mücadele eden ve kendilerine biçilen köle rolüne isyan ederek, bunun dışına çıkmaya çalışan kadınların toplum tarafından 'cadı' olarak görülmeleri ve cezalandırılmaları, eşitlik arayışlarını ve kararlılıklarını önlemez.

Gelgelelim yüzlerce yıl süren feodal toplumda, kadının

durumu pek de değişmez. Ezilmeleri, 'iç köle' olarak konumlandırılmaları gittikçe pekiştirilir. Kadın, erkeğin zevklerinin aracı, sıkıntılarını atmak için yumruklayıp tekmelediği kum torbası, mutfak, yatak ve iş kölesidir.

(1)

Kapitalizm, feodal toplumun bağrından çıkıp biçimlenmiştir. Feodalizmin dogmatik ve köhnemiş değerlerinden, taşlaşmış üretim ve toplumsal ilişkilerinden kurtulmanın kararlı adımlarının atıldığı büyük dönemeçli aydınlanma dönemi olarak, insanlığa; kendinden önceki toplumlardan apayrı ve önemli özellikler sunmaktadır.

Kapitalizmin feodalizme galebe çalması kadınların üstlendikleri yükümlülükler ve oynadıkları roller, toplumsal ve tarihsel dönüşümün temel taşlarındandır.

Kapitalizmin toplumsal yapıya damgasını vurmasını önderlik eden kapitalistler, toplumun tüm kesimlerine, o güne kadar hep özlemini duydukları, kendilerine hep yasak olan şeyi; 'özgürlük'ü vaadediyorlardı. Toplumu oluşturan tüm sınıf ve tabakaları bu büyümlü sözcükle kendi bayrağı altında topluyorlardı.

Ancak bu aldatmaca uzun süremezdi. Toplumda damgasını vuran ekonomik, politik, kültürel ve ahlaki değerler bütünü, aldatıcı gerçekliğin kendisini uzun süre gizleyemezdi. Kısacası; kapitalist toplum, kendinden önceki toplumlardan ileri olan yönlerini ortaya koymuştu. Sıra, kendisinin ölümünü hazırlayacak bir sonraki toplumdan geri ve köleleştirici yönlerini, yapısını ortaya koymaya gelmişti.

Feodal derebeyleri ve onlarla bütünleşmiş kesimler dışındaki tüm sınıf ve tabakaları 'özgürlük' bayrağı altında toplayan şey, kısa sürede gerçek özülle kendisini gösterir. Özgürlük yalnızca burjuvazi içindir. Toplumun tüm diğer kesimleri açısından ise, posalarını çıkaran makinedir.

'Özgür' insanlar artık yarı köle serfler gibi derebeylerinin zoruyla değil, geniş toplumsal üretim içerisinde kendi 'istekleriyle' (!) ---aç kalma-

mak ve yaşamlarını sürdürmek için--- emek güçlerini 'özgür'ce istediği kapitaliste satmaktadırlar. Burjuvazi sömürme ve en ucuza gelen işgücünü bulmakta özgürdür. Emekçi kesimler ise, "Eşitlik, Özgürlük ve Kardeşlik"le üzeri yaldızlanmış kırbacın acımasız darbelerini yemekte 'özgür'dürler.

Kadınların bu aşamadaki yeri, ucuz işgücü, yedek işçi ordusu ve kapitalizmin değerlerinin topluma egemen olmasının taşıyıcıları olmak, kendilerine ihtiyaç duyuluncaya kadar köşesinde sessizce oturmaktır.

Kapitalizmin karakteri kâr, daha çok kâr'dır. 'Özgür' insanı işe koşan, onu baskı altında tutan "Özgür-Eşitlik ve Kardeşlik" sloganı ise, daha çok kâr'ı gerçekleştirmenin araçlarıdır. Toplumu büyük hareketliliğe sürükleyen ve kapitalizmin zaferini pekiştiren bu araçlar, toplumu sindirmenin araçları olmalıydılar. Oldular da...

Kapitalistler açısından, varılan aşamada, yıldızlara gerek

GEÇMİŞ, GÜNÜMÜZ VE GELECEK BAĞLAMINDA KADIN

yoktu. Yıldızlardan arınmış çıplak kırbaça çok daha ihtiyaç vardı. Kırbacın yanına darağaçları kurulması, bunların hukusal dayanaklarının hazırlanması gerekiyordu. Gereksinimler gecikmeden karşılandı....

Emekçi kesimlere yönelik ve onları kurtuluş özelemlerinden uzaklaştırmak, baskı altında tutmak için başlatılan 'sürek av'ları, bu dönemin ünlü acımasız uygulamaları olarak toplum yaşamına girmiştir. Bir avuç kapitalist ve işbirlikçisi dışında kalan diğer sınıf ve tabakalar, yıldızlı nesneye birleştirilen özgürlüğün modern kölelik, kardeşliğin ikiye bölünmüşlüğü, eşitliğin ise eşitsizliği sürdürmenin kutsal baskı araçları olduğunu anlamıştır. Anlamalarının, bilince çıkarmalarının bedeli ağırdır. Yitirilen binlerce yaşam ve kan nehirleri, ödenen bedellerdir.

Tüm bu olumsuzluklarına karşın, kapitalizm, toplum ve onun kurumlarını bir alt üst oluş ve yeniden yapılanış sürecine soktu. Bu süreç, kaçınılmaz olarak bazı 'tabu'ların tartışılması ve çözüm arayışlarına zemin hazırladı.

Alt üst oluş, toplumun tüm sınıf, tabaka ve kesimlerinin olduğu gibi, kadının yeri ve geleceğini tartışma, çözüme arayışlarını başlattı.

"Esneklik, tarihsel girişkenlik ve fedakârlık etme yeteneği"yle, kapitalizmin feodalizm karşısında muzaffer olmasında büyük ve belirleyici roller oynayan kadınlar, ulusal ve toplumsal örgütlülüklerde yer aldıkları gibi, kendi sorunlarını çözmek için cıız, fazla gelişkin ve yaygın olmasa da, özgün örgütlülükler oluşturdular, oluşturmaya çalıştılar.

Toplumsal dönüşümde oynadıkları rollerle tartışmaları ve çözüm arayışlarını hızlandıran kadınların durumu, burjuvazi açısından da çözülmesi gereken bir sorun olmuştur.

Bu tartışmalarda taraflardan biri, kadınların ekonomik ve toplumsal yaşama katılmalarını gereksiz ve hatta tehlikeli görürken; diğer kesim, daha liberal ve uzlaşmacı bir tutum takınır. Bu kesime göre kadınlar, ekonomik yaşama katılıp "özgürleştirilmelidir." Oy ve eğitim hakkını kullanmalıdır.

Burjuvazinin tarihsel karakterlerinden biri olan 'böl ve yönet' politikası, toplumsal alt üst oluş ve çözüm arayışları, tartışmaları ortamında üzerine düşeni yapar. Köleler 'özgürleştirilir'ken, erkekler oy hakkı tanınır. Kadınlara ise, bu hakkın tanınmamasında diretilir. 'Özgürleştirilmiş' kölelere tanınan oy hakkı, erkeklerin kadının sorunlarına duyarsız kalmasının ötesinde, kadınların eşit olma isteklerine karşı çıkmanın dayanak noktası olur. Toplumsal bir uyuşturucu görevi görür.

Ancak bu, kadın erkek eşitliğini önüne koyan o dönem kadın mücadelelerinin, burjuva sınıf içinde yankı bulmasını önleyemez. Bunun üzerine burjuvazinin ve mülk sahibi orta sınıfların kadınlarına oy hakkı tanınır. Böylece, o güne kadar kadın kitlelerinin ağırlıklı çoğunluğunun eşit hak isteminin sınırlı bir çözümle sonuçlanması, kadınlar cephesinde gedikler açılmasına ve "... sosyal açıdan yararsız olan varlıkları için gerekli araçları dolaylı yollardan elde etmelerini sağlayan sömürünün emekçi halkın köleliğinin devamını sonuna dek gözü dönmüşcesine savunacak"(1) bir kesimin yaratılmasıyla sonuçlandı.

Yürütülen terör kampanyası, dinsel görüşlerle destekleniyor, kadınlar toplumun diğer kesimlerinden yalıtılıyordu. Günümüzün feminist söyleminde çarpıcı bir yer tutan ve sıkça kullanılan 'erkek egemen ideoloji'nin kökleri bu dönemde atılmıştır. Din ve kapitalizm, bu ideolojinin temellerini atmış ve geliştirmiştir.

Gelgelelim bu olumsuz gelişmeler bile, kadının, toplumun özgür ve eşit haklı üyesi olma isteğini sona erdirmedi.

Her örgütlenme ve kurumsallaşma kendini topluma egemen kılarken nasıl karşıtı yaratıyorsa, burjuvazinin estirdiği terör

ve bölme hareketi de, kadınlarda gittikçe politikleşen köktenci istemler temelinde örgütlenmelerini yaratmıştır. Haklarını almak ve onları kullanmak, yaşamlarını sürdürmek için oluşturdukları örgütlülüklerle karşı estirilen terör, örgütlenme ve bilinç sıçramasını daha bir hızlandırdı.

Bu bilinç sıçramasıyla bütünleştirilmeye çalışılan örgütlülükler, kendini en belirgin biçimde Fransız burjuva devriminde ortaya koydu. Fransız burjuvazisi tarafından ideolojik bir manifesto olarak ortaya konan Fransız Yurttaş Hakları Bildirgesi'ne karşı ilk çıkış, kadınlardan geldi.

Fransız Yurttaş Hakları Bildirgesi'ni soyut insanı temel aldığı ve bu soyut insanın ise erkekle sınırlandırıldığı için 'erkeksi' bulan Olympe De GOUGES, Kadın Hakları Bildirgesi'ni yayınladı. GOUGES, giyotine gönderildi bu tutumundan dolayı.

GOUGES'le çalıştırılan giyotin, 'yeni' toplumun eskiyle bütünleşmesinin, kadınlara yönelik olarak 'cadı av'ının başlamasının, toplumun tüm emekçi kesimlerinin cendere içine alınmasının işaretiydi.

Kadınlardaki ve toplumdaki emekçi kesimlerin bilinç sıçramasıyla koşut olarak yürütülen ve gittikçe azgınlaşan terör, kadın kitleleri içindeki çözüm arayışları bağlamında bölünme ve kimlik arayışlarını getirir. 1800'lü yıllarla başlayan kimlik arayışlarının olumlu meyveler verdiği yadsınamaz.

(II)

Buna karşın o gün olduğu gibi, günümüzde de kadın erkek ilişkisi ve kurtuluş arayışlarının niteliği konusu, yanılısamacılar tarafından kuşatılmış bir ilişki alanı olmaktan kurtulamamıştır. İlişkinin nesnel doğası, kendinden üretilmiş anlatım ve algılayış biçimleri tarafından perdelenmiştir. İlk önce zorla, giderek kendini üreten bir alışkanlıkla arkaya ya da düşüncede ikinci konuma itilmiştir.

İlişkinin nesnel yanı ile algılanış biçimi arasındaki ayırım, binlerce yıllık sınıflı toplum tarihini öylesine kemikleştirmiştir ki; kadın ve erkek ayrı ayrı ve birlikte konularını, doğal ve değiştirilmesi olanaksız ve aynı zamanda anlamsız bir oluşum diye kavrayıp, bunun bilincini akıl ve mantık olarak taşımaktadırlar. Oysa kadın erkek ilişkisini eşitlik temelinde görmek için ne tarihin çok öncesine, ne de sonrasına başvurmak gerekmiyor. Olguyu bugünün somut, yaşayan toplumunda görmek olanaklıdır.

İnsan, kadın ve erkek, iki ayrı cins olarak varoluyor. Ama iki cins,---kendi özgün sorunlarına uygun çözümler aramak ve bunun araçlarını yaratmaktan vazgeçmeksizin---birlikte varolamıyor. O halde, bu alanda atılması gereken ilk adım, birinin diğeri karşısında insanca varolabilmesi, iki cinsin doğa ve toplum karşısında birlikte insan olarak varolmasını gerektiriyor.

Kadının toplumsal durumunun belli bir biçimde belirlenmişliği, yalnızca kadını değil erkeğin kendisini de gelişmiş anlamda insan olarak gerçekleştirmesinden yoksun kılıyor. Bu anlamda da erkek, kendi ayrıcalıklı konumu nedeniyle insani olmayan bir 'üstün', insan konumuna yükseltiliyor. Yükseldikçe insanlaşmadan bir adım daha uzaklaşıyor.

MARKS'ın, bir ulusu ezen bir ulus, ezilen özgürlüğünü kazanmadıkça, ezenin özgürleşemeyeceği belirlemesi, kadının toplumdaki yeri ve durumu açısından, insanın cinsel anlamda farklı iki türü için de geçerlidir.

T.C.'nin (elbette İran, Irak ve Suriye'nin de) özgürlüğünün, Kürdistan'ın özgürlüğünden geçtiği nasıl doğrusa, nasıl kaçınılmazsa, nasıl tarihsel bir zorunluluksa, erkeğin yapay ve yanılısamaya dayalı olmayan gerçek anlamda kurtuluşu da, kadının özgürleşmesinden geçer. Ek olarak; erkeğin köle olarak varolmasını özgürlük diye gösteren geri-

ci, yoz ve yanılısalı durumun erkeğe egemen olmasının kaynağı, kadının içinde bulunduğu durumdur. Tıpkı sömürgeci ülkelerde egemen olan siyasal gericiliğinin kaynağı olan Kürdistan'ın, sömürge olarak elde tutulmasından beslendiği gerçeği gibi.

Demek ki, kadın ve erkeğin gerçek özgürlüğü, siyasal etkiliklere katılmaktan ekonomik bağımsızlıktan, çıkarsız gönüllü birliktelik ve toplumsal işlerde üzerine düşen yükümlülükleri omuzlamakta hiç bir yapay engelleme nedeniyle kaçınmayacağı koşulları yaratmayı bilinçli olarak omuzlamaktan, örgütlü bir güç olmanın gerekliliğini anlamış ve bunu gerçekleştirmiş olmaktan geçer.

Her iki cinsin birden insani durumlarını yitirmesi, yalnızca kadının toplumsal konum ve durumuna bağlı olan doğal hiç bir özellik taşımaz. Ve hiç bir doğal nedenden kaynaklanmaz. Çünkü cinslerin doğal durumlarındaki ilk veri, yani 'yaşamı üretme ve yeniden üretme' verisi aynen kalmıştır. Gösterilebilecek değişiklikler, toplumsal konumlarındadır. Bu bağlamda ayırışmanın nedeni de toplumsal alanda aranmak durumundadır.

Böyle olduğu içindir ki; yalnızca kadının durumunu değiştirme hedefleri ve kemikleşmiş bir toplumsal, tarihsel durumu doğal durum gibi kavramaktan kaynaklanan, erkek, kadın doğallığından hareket eden yaklaşımların bir çoğu, hiç birşeyi çözememiştir. Öyle olması kaçınılmazdır da...

Anlaşılabacağı gibi, toplumsal gerçekliğe rağmen, yalnızca kadının durumunu değiştirmekle sınırlı hareketler, çözüm değil çözümsüzlük üretir. Oysa toplumsal konumlarından kaynaklanan özgün sorunlarını çözmek, omuzları üzerinde kendi kafalarını taşıyarak, özgüçlerine dayalı olarak yarattıkları örgütlerini devrim aşamasında ve kurulacak toplumda konuşurarak, her iki cinsi birden, yani bir bütün olarak insanın toplumsal durumunu değiştirip yenileştirmeyi amaçlayan toplumsal mücadelenin bileşenleri olarak sonuca ulaşmak, salt olanaklı değil gerçekliğin kendisidir...

Kapitalist üretim ilişkileri değişmedikçe, onun üzerinde şekillenen ilişkiler, (aile, hukuk, vb., vb.) ondan bağımsız olarak değişmez. Bu ilişkiler değişmedikçe, kadının 'kadınca kurtuluş'u gerçekleşmez. Toplumsal üretim ilişkilerinin değişmesi ise, salt kadının değil, erkeğin de kurtuluşunun başlangıcıdır. Dolayısıyla toplumsal bir kurtuluştur.

İnsanın iki ayrı cins olarak varolmasından, iki ayrı cinsin birlikte insan olarak varolmasına ulaşabilmek için, insanın insan olarak varlaşması, kendini bu yetkinlik içinde geliştirebileceği uygarlığı kurabilmesi gerekmektedir. Bunu kurabilmenin yolu anti-kapitalist bir perspektif ve buna uygun örgütlülüğü gerçekleştirmekten geçer.

Bu uzun bir mücadeledir. Ve şimdi, insani yaşamsal çözümlerin bir önkoşulu olarak aldığımız ulusal kurtuluş ve sosyalizm, bu mücadelenin bir aşamasıdır. Sınıfsız toplumu hedefleyen ulusal kurtuluşun kesintisiz bir biçimde varacağımız sosyalizmin kanıtı olduğu şey; insanlaşmanın da başlı başına bir mücadele sonucu olduğu ve o'nu gerektirdiğidir. Ek olarak bu mücadelenin toplumun tüm kesimlerinin örgütlülüğünü gerektirdiğidir. Örgütlere dayalı olarak bu mücadelenin kesintisiz bir biçimde sınıfsız topluma kadar sürdürülmesinin gerekliliğidir. Dahası; sonal amacın, tarihsel

olarak gerçekleştirilmesi olanaksız bir tasarı, bir ütopya olmaktan çıkıp somuta bürünmesine ancak böylelikle ulaşılacağıdır.

Kadının görece özgürleşmiş olduğuna tanık olduğumuz her toplum; bunu, tarihteki sömürüye karşı emekçi sınıf hareketiyle omuz omuza ve kendi özgül sorunlarını sahiplenen kadınların mücadelede yarattıkları birikimlere borçludur. Yığınlara mal olmuş bir mücadelenin kadınları dışladığı, mücadeleden uzak kalan kadınların mücadele sonunda elde edilen kazanımlardan, mücadeleye katılan kesimler kadar pay aldığı bir topluma rastlanılmaz. Birileri birşeyler adına kırıntılar verse bile, onu kendi gücü ve bilinçli eylemleriyle kazanmadığından, hakkını, mücadele ederek kazanan kadın kadar koruyamaz...

Çünkü özgür olma isteği, mücadeleye fiili katılımı, örgütlü oluşu gerektirir. Özgürleşme, olgunlaşmadır. Aynı zamanda zorunluluğun bilincine varmaktır. Ya da zorunluluk bilincine varılmış özgürlük olduğundan, ikisinin özdeşleşmesidir.

Öyleyse; ulusal-toplumsal kurtuluş perspektifine bağlanmış her mücadele, Kadının özgürleşmesi sürecini de içermek zorundadır. İçermesi, toplumsal koşullarla uyumlu ve bileşeni bağımsız özgün örgütlülüğü yadsımamalıdır. Aksine, böyle birşeyi salt istediğinden değil, toplumsal gerçekliğin dayattığı bir sorun olarak almaldır.

Kadının toplumsal varlık koşullarının bir bütün olarak toplumun diğer üyelerinden farklı belirlenmişliği, bunun böyle olmasını gerektiriyor. Farklılık, kadının kurtuluşunun toplumsal anlamını, aynı zamanda bir cinsel kurtuluşu da içermesinden geliyor.

Gerçi kapitalizm, kadının cinsiyet kapsamında kurtuluşunun temellerini yaratmakta ve genelletmektedir. Gelgelelim bu öyle bir temeldir ki; kadın, toplumsal yaşamın çeşitli sıkıntı ve zorluklarını bu kez daha 'özgürce' ama daha ağır biçimde yüklenmesini kaçınılmazlaştırmaktadır. Çünkü bu 'özgürleşme, kapitalizmin serfi işçi, ahlaki mal, din'i araç, sevgiyi para olarak özgürleştirmesinden daha ileri bir özgürleştirme değildir.

İnsanın kölece varolmasının bu en son biçiminin özü herşeyi tarihsel 'tutsak'lığından kurtarıp 'özgür' kılmasının, gerçekten özgür olmak isteyene, kendi ve kendi doğasını egemen kılmasının sonucudur. Kadın için ya da kadın açısından çok büyük önemi olan ayrıcalık, insanın kölelikte eşitlenmesidir. Köle olmaktan başka 'efendi'nin de köle olmasındadır.

Oysa köle insanın, kendisini kendi 'efendi'siymiş gibi görmesinden, algılamasından daha aşağılık, daha insanlık dışı birşey yoktur.

Bu temel üzerinde kadının, ulusal ve toplumsal kurtuluşla birlikte ve onun yanısıra cinsiyet bağlamında kölelikten kurtulma isteği ve çabası kendi insanlaşmasının yolunu döşer. Öte yandan da erkeğe kendi kölelik durumunu kavramasının bilincini kazandırır. O'na, bir kölenin 'efendi'si olmakla, kendi durumu arasındaki çelişkiyi kavrama olanağı ve yeteneği kazandırır.

Konumuza ilişkin bilimsel öngörülerin sonuçlarının alınmasının özetlenmiş toplamı olarak değerlendirebileceğim görüşlerle kadının kurtuluşu sorununu, ulusal ve toplumsal

ZEKİYE ALKAN

kurtuluş ve sınıfsız toplum hedefiyle birleştirmem, bazı kesimlerin tepkilerini çekecektir kuşkusuz.. Bu doğaldır da...

Ancak, toplumun ulusal ve toplumsal kurtuluşunun, bir sınıfın sosyal kurtuluşuyla bütünleştiği, o'na dönüştüğü günümüz koşullarında, gerçek özleriyle kavranıp irdelendiklerinde, sözkonusu tepkilerin boşunallığı daha iyi anlaşılacaktır.

Kaldı ki, bu tür anlayışların sosyalizmi 'günah keçisi' olarak ilan etmeleri şaşırıcı gelmemeli. Öte yandan, bu anlayış çevrelerinin sosyalizm anlayışlarının ne olduğu ve sosyalizmden ne anladıkları konusu da sorgulanması gereken önemli noktalar.

Sözkonusu anlayış sahipleri, sosyalizmin kapitalizmle tarihsel ve yaşamsal hesaplaşmasını henüz bitirmemiş olmasını önemli bir olgu olarak almayabilirler. Bu noktayı görmezlikten gelecek ideolojik, kültürel ve ahlaki hesaplaşmanın da bitmemiş olmasını önemsemeyebilirler. Ve buradan hareketle, kadına, erkekte ve toplumdaki bağımsız bir çıkış bir çözüm(?) yolu önerebilirler. Kadınların onlarca yüzyıl süren ezilmişlik ve horlanmışlığının yarattığı haklı tepki, bu yaklaşımları sempatiyle karşılayabilir. Hatta benimseyebilir.

Ancak unutulmamalı ki; bu yaklaşımla sorun, erkeğin ya da kadının ayrı bir bilinç edinmesini, bireyin istem ve istem gücünü toplumsal bağını ve boyutlarından koparılması bir 'uygarlaşma sorununa indirgenmiş olacaktır. Dolayısıyla kadının kurtuluşu, olanaklarını kapitalizmde bulacakmış gibi yanılgılı ama kesin sınırlarıyla tanımlanmış olacaktır. Ama bir adım bile ileri gidilemeyecektir. Direnci daha bir artıran kimyasal eriyiklerin içinde korunan kemik gibi, daha bir kemikleşerek olduğu yerde kalmasına hizmet etmiş olacaktır.

Yüzyıllardır yaşanan gerçeklik ve kapitalizm, bu kadar basit olmayan kadının kurtuluşunu, toplumun ulusal ve toplumsal kurtuluşu olarak kavramanın tüm verilerini sunmaktadır. Bu sonuç, kapitalizmin kadına sağladığı görece özgürlüklerden daha fazla birşeydir.

Bunun yasınara, kadın ve erkeğin gelecekte hangi temel üzerinde eşitleneceklerinin maddi bilgisini veren kapitalizm, sorunu pek çok yanılsamadan arındırdı. İnsana karşı doğasıyla sömürücü, sömürgeci kapitalizm, kadını özgürleştirmede. Özgürleştiremez de. Tersine, her iki cinsin de insanlık dışı durumunu genelleştirip, onları eşitsizliklerde eşitledi. Kapitalizm, sunduğu bu ipuçlarıyla geleceğin çözümlenmesinin yolunu, istemeyerek olsa da, açtı.

İnsanlığın onbinlerce yıllık sabrını yoksayarak, önemli ve toplumsal bir güç olan bu birikimi, kurma mücadelesi verdiğimiz en ileri uygarlığın şafağında, toplumsal gerçeklikten koparan, kolaycı çözüm-özünde çözümsüzlük--lere yelken açan anlayışları üretenlerin, isteklerinde samimi olduklarını sanmak olanaksızdır.

Tersinden alırsak: toplumsal bir

NECLA BAKSI

bunu zorunlu kılmaktadır.

Buradan çıkarılacak bir diğer sonuç da: kadın kurtuluş hareketinin bireyleri olan kadınların, nasıl kadın olmaktan ötürü çifte bir ezilmişlik altındaysalar; yani toplumsal mücadelenin içindeyseler, katmerli bir yükün de altındadırlar. Böyle olduğundan, kendi somutunda cinsiyetin ve bütün olarak insanlığın kurtuluşu için çift yönlü bir çabanın içinde olmak durumunda olduklarıdır.

(III)

Yazılanlar ışığında, parçalanmış sömürge Kürdistan'dan; bağımsız, birleşik, demokratik ve sosyalist bir Kürdistan'a varmada, Kürdistan kadınına düşen devrimci ve dönüştürücü görevlerden bazılarına değinerek, konuyu sonlamak istiyorum...

"Kafuruşi aşiretinden Pura HALİM ve Suvan aşiretinden Gaha NERKİZ"le, "Osmanlı egemenliğine karşı" (2) başlayan, PERİXAN, BESE, ZARIFE ile ileri adımlar atan mücadelenin,

MARGARET, Elizabeth KILDANI, Leyla QASIM, Necla BAKSI, Binevş AGEL, Zekiye ALKAN'la ismini buraya almadığımız yüzlerce kadınla daha üst boyutlara tımandırılışı ve bu mücadelenin önsaflarında şehit düşmeleri önemlidir. Ve Kürdistan kadını açısından örnek kişiliklerdir.

Bu kadın önder ve yoldaşlar, dönemlerine denk düşen bilinç sıçramasının dorukların yakalayan sayılı kahramanlardır. Oysa Kürt ve Kürdistan kadını milyonlardır. Milyonların özgül sorunlarından ve onu besleyen, katmerleştiren ulusal ve toplumsal sorunlardan uzak kaldığı koşullarda, bir kaç elin parmaklarıyla sayılabilecek oranda az kadının örnek olması, geniş kadın kitlelerinden ne kadar uzak olunduğunun işaretidir. Artı, bu durum, sorunumuzun yakıcılığının ve aciliyetinin kanıtıdır.

Bu potansiyel enerjiyi, hareket enerjisine çevirecek tek gerçek kurtuluşu sağlayacak proletarya ideolojisi ve onu yaşam biçimi

LEYLA QASIM

olarak benimsemiş proletarya hareketinin görevinin büyüklüğünün kanıtıdır aynı zamanda.

Kürdistan kadını, her ulusal ayaklanışta kendisine tanınan olanaklar elverdiğince, sorumluluklarını çekinmeden omuzlamıştır. Ancak çoğunlukla ulusal ayaklanışların cephe gerisinin hasta, yaralı bakıcısı ve ağıt yacıcısı olmuştur. Bunun böyle olmasında, en büyük sorumluluk, ulusal kurtuluş mücadelesini yürütmekle görevli önderliklerindir. Ulusal Kurtuluş gibi iddialı bir sorumluluğu yüklenmelerine karşın, bilinçlerine kök salmış kadına önyargılı yaklaşımın etkisinden kurtulamamışlardır bu çevreler.

Oysa Kürdistan kadını, asimilasyoncu politikardan en az oranda etkilenen, öte yandan, sömürgecilerce büyük bir baskı ve cendereye sokulan toplumun, en çok acı çeken kesimidir. En kaba tanımlamayla bu özellikler, Kürdistan kadınının kendi özgül sorunları ve ulusal ve toplumsal sorunların çözümünde sözsahibi olması için yeter de artar bile...

Asimilasyoncu politikardan en az etkilenen toplumsal kesim olarak, ulusal belleğin ve ulusal dirilişin en etkili ve önemli etkenlerinden biri olmalı. Ulusal ve toplumsal ayaklanışlardan sonra sömürgecilerce yaşatılan yıkım ve yitimlerin ağıt yacıcısı olmak yerine, sorunun bizzat sahibi olmalı. Kendine engel çıkaranları, devsel gücüyle çiğneyip geçmeli. Kendisine bu konularda omuz veren örgütlerle bütünleşmeli.

Toplumsal yaşamdaki etkinliğini kısıtlayan, yaşamı ve geleceği belirleme etkinliğinin dışına iten sömürgeci ve onunla bütünleşen islami geleneğe, bunlarla beslenen erkeğin yoz ve gerici baskılarına başkıldırıcı bir kimlik olarak kazanmalı. Birey ve kadın olarak kendini doğrulamak için mücadele etmeli.

Ulusal belleğin ve ulusal dirilişin en önemli etkenlerinden biri olmasına rağmen toplumdaki gerilik ve baskıyı en belirgin haliyle yaşayan kesimdir. Toplumsal konumunu bilerek çocuklarını, kardeşlerini ve arkadaşları bu geriliklere karşı aşıl原因, özgür yarınları kurmanın öğretmeni olmalıdır.

Kürt dilini ve mantığını geçmişten günümüze taşıyan kesim olarak, ulusal ve toplumsal kurtuluş ideolojisinin taşıyıcısı ve üreticisi olmalı. Kürt ve Kürdistan kadınlarının anti-sömürgeci, anti-gerici ve giderek anti-kapitalist birliğinin, ulusun bütünlüğünü sağlamanın düzenleyicisi olmalıdır.

Anti-militarist olarak, oğullarını, kardeş ve eşini sömürgecilere askerlik yapmaları için değil, sömürgeciliğe karşı mücadelenin kararlı üyeleri olarak yetiştirmelidir.

Anti-sömürgeci ve anti-kapitalist olarak, öncelikle kendisini (evliyse kızlarını) kardeşlerini ve tüm ulaşabildiği alanlardaki kadınları, düzenin koşullandırdığı evlilik kurumunu besleyen, ona hizmet eden ve sürdürenler olarak değil, özgür ve kimliklerini koruyup geliştirebilecekleri eğitimden geçirmeli, onların önünü açmalı.

Anti-sömürgeci olarak, çocuklarını kız ve erkek kardeşlerini, eşini, kendisi ve ulusu üzerindeki baskıların sürdürücüsü olan devlete hizmet etmeleri için değil, devlete ve kurumlarına karşı mücadele eden bireyler olarak yetiştirmelidir.

Yine anti-sömürgeci olarak, sömürgeci uygulamaların destekçileri ve planlayıcıları olan tekellerin, kadın ve Kürt kimliğine yönelik tutumlarını, geniş ve yaygın mal-şya almama kampanyalarıyla protesto etmelidir. (BU, anti-kapitalist olmanın eğitimini sunan bir okul görevi görecektir. Ve sömürgeci kapitalizme ekonomik zarar verecektir.)

Anlatılanların hayatiyet kazanması bugünkü ilişki ve bilinç düzeyine göre, ha demekle çözülecek hedefler değildir. ancak bunun kaynağı, Kürdistan kadınının geriliği değil, onu politika sahnesine çekemeyen ve güven veremeyen anlayışların eksikliğidir. Böyle olmakla birlikte, bunlar, yarına,

geleceğin toplumunun çözeceği sorunlar olarak değerlendirilecek, yarına ertelenecek şeyler değildir.

Bu bağlamda kadının, ilk olarak kendi bilincine varan, boyun eğen kişisizlik yerine, özgürlük ve bağımsızlığa değer veren, hakları için mücadele eden, kişiliğini kanıtlayacağı ortamı yaratması gerekir öncelikle...

Dünyayı sorguya çeken, yeni gerçeği arayan, burjuva ve Kürt gericiliğiyle bütünleşen ikiyüzlülük maskesi yerine, yaşam sevinçlerindeki haklarını istemesini bilen, burjuva ve gerici ahlaka meydan okuyan olmalıdır.

Abartılmış duygulanma yerine disiplini yeğlemeli, erkeğin yankısı olmaması gerektiğinin bilinciyle davranmalıdır...vb.,vb.,...

Bu belirlemeler, yalnızca nasıl değil, ne zaman sorusuna da yanıt vermeyi gerektiriyor.

İlk soruya verilecek yanıt;

Özgürlüklerle ülke toplumsal gerçeğinin en yüksek düzeyde uyumu ve amaçtaki birleşiklik temelinde programatik hedeflerini belirleyen bağımsız örgütsel bir çıkıştır. (NEWROZ ATEŞİ, bu çıkışımızın sesi olmalıdır. Nefeslerimizi şimdilik NEWROZ ATEŞİ aracılığıyla birleştirerek, olanaklarımızı yarattığımızda kendi özgün yayınımızla bütünleştirebiliriz.)

İkinci soruya verilmesi gereken yanıt ise; ünlü güncel deyimle "yarın değil, hemen şimdi"dir...

Öyleyse Kürdistan kadınları olarak, KAWA'nın tutuşturduğu NEWROZ ATEŞİ'yle, sömürgeciliği, her türden ve her renkten gericiliği yaşam alanımızdan sürüp inlerine kapamak için, bugüne kadar kısmen kendiliğinden, kısmen yarı bilinçli haykırdığımız zılgıtlarımızı tek ağızdan neden haykırabiliriz...

Uyanalım, uyaralım, örgütlenmek için harekete geçelim..... ■

19.2.1992

DİPNOT VE KAYNAKÇA

1-R.LUXEMBURG; SPARTAKİSTLER NE İSTİYOR?, (Belge Yay., 1.Bas., İst., Nisan 1989), s.74-75

2-B.NİKİTİN; KÜRTLER, Sosyolojik ve Tarihi İnceleme, (Özgürlük Yolu Yay., 1.Bas., İst., Aralık 1976), C.1., s.188

KATLIAM SENARYOLARINI BOŞA ÇIKARALIM

İBRAHİM KÜREKEN

T.C. Devleti Kürdistan'da gelişen ve halkla tamamiyle bütünleşen Halk Hareketini etkisiz kılmak, yükselen milli potansiyeli yok etmek için seçimlerden çok önce çizmiş olduğu senaryonun tatbikatına başlamıştır. Disiplin gerekçesiyle SHP'den uzaklaştırılan Kürt Milletvekillerinin, halkın ve aydınların istemleriyle birleşen yapılanması HEP'i ortaya çıkarmıştı. T.C. devletinin bu yapılanmayı etkisiz kılmak ve kontrol etme hesapları tutmayınca HEP'i seçimlere sokmama ve tekrar düzen partileriyle entegre etme hesapları çok yönlü olarak sürmektedir.

Lozan Antlaşması'nda Kürt milli haklarını devre dışı bırakmak için Mustafa Kemal tarafından atanan işbirlikçi Kürt Milletvekillerinin nasıl kullanıldığı unutulmamalıdır. İsmet Paşa ile Lozan'a gönderilen Diyarbakır Milletvekilleri Pirinçzade Fevzi Bey ve Zülfizade Zülfi Bey, her iki oturumda da "Biz Kürtler Türklerle kardeşiz, aramızda hiç fark yoktur" derken, Dersim Milletvekili Hasan Hayri'de Mecliste aynı doğrultuda konuşmalar yaparak diğer Kürt Milletvekilleri ile birlikte Lozan'a bu gerekçelerle telgraflar yağdırmıştır. Milletvekillerini kardeşlik, birlik ve beraberlik sözleriyle kullanıp Lozan Antlaşması'na Kürtlerle ilgili hiçbir kayıt koydurtmayan T.C. devleti daha sonra Lozan'da Kürtlerle ilgili bir kaydın olmadığını Kürtleri inkar etmenin gerekçesi saymıştır.

1946 yılına kadar atamalarla meclise gönderilen böylesi insanlar çok partili dönemde ise merkez yoklamaları ile halka seçenек şansını bırakmadan, ama bu sefer seçtirilmek suretiyle meclise gönderilmişlerdir. 1960'larda ve 70'lerde Kürt gençliği ve aydınları arasında gelişen milli uyanış ve sosyal gelişmeler çok cılız bir şekilde de olsa meclise yansımış ve yukarıda izah etmeye çalıştığımız HEP'in ortaya çıkışına kadar uzanmıştır. 1980'li yıllarda Kürdistan'da gelişen milli demokratik mücadeleye son seçimlerde Kürt halkı, devletin öngördüğü adayları değil kendi içinden çıkan insanların meclise ulaşmasını sağlamıştır. Ancak ne varki bu tercihler yapılırken meclisin siyaset arenası olduğu ve oraya gidecek insanların birkaç yüzyıllık mirasa ve birikime sahip siyasetçilerle mücadele edileceği gözden kaçmıştır. Bu tercihlerde daha çok kararlı ve namuslu insanların olması yeterli görülmüştür. T.C. devleti bu zaafattan mümkün olduğunca yararlanmaya çalışmaktadır.

Kürdistan'da gelişen bütün başkaldırılarda T.C. Devleti benzer politikalar izlemiştir. Türkiye ve Dünya kamuoyunda Kürt milli ve demokratik hak taleplerini farklı şekilde gösterip uluslararası etki bırakmasını engellemek, mecliste ve bölgede işbirlikçiler elde ederek gelişmeyi içten çökertmek, tüm organları ile karşı saldırıya geçmek ve en önemlisi ise savaşan güçler ile halkı birbirinden uzak tutmaktır. Güney Kürdistan'da yine benzer politikalar son zamana kadar başarıyla sürdürülmüştür. T.C. Devleti milletvekillerini halkın gözünden düşürmek için büyük çaba sarfetmektedir. Kürt Milletvekillerini pasifleştirmek, korkutmak, sindirmek ve politika yapmalarını engellemek için SHP bünyesinde aktif bir çalışma sürdürülmektedir. Milli Güvenlik Kurulunda da dile getirilen basının susturulması binlerce Kürdün sürgünü ve arkasından Kürt aydın ve demokratlarının sindirilmesi programa alınmıştır.

Kuruluş aşamasında kontrol altına alamadığı HEP'i siyaset yapmaktan uzaklaştırarak pasifize etmek, sindirmek için bir yerlerle özdeşleştirmek ve gözdağı vermek suretiyle değişik bir yöntem ile kontrol etmeyi uygulamaya geçirmiştir. Yapılan bazı yanlışlıklarla bu plana çanak tutmuştur. Devletin yasal mücadele kanallarını kapatmaya çalıştığı HEP, bu durgunluktan bir an önce sıyrılmalıdır. Toplu kıyım hesap

larının yapıldığı böylesi bir dönemde HEP Kürt halkının sesi tüm dünyaya ve Türkiye demokrasi cephesine duyurulmalıdır. Birleşmiş Milletler'den gözlemciler çağrılmalı ve tüm dünyada demokrasi ve insan haklarıyla ilgili çevreleri devletin senaryolarını boşa çıkarmak için harekete geçirmelidir. HEP kanat partisi olmaktan özenle kaçınılmalı tüm yurtseverleri bu kritik dönemde bünyesinde toplamalıdır.

70 yıllık inkarcı resmi politikanın iflas etmesi sonucu kendisini dayatan Kürt gerçeği, devletin resmi organları tarafından kabul edilmek zorunda bırakılan bir süreçte Kürt demokrat ve yurtseverlerine özellikle de meclisteki Kürt Milletvekillerine büyük görevler düşmektedir. Varlığı kabul edilen bir milletin hakları insani, ahlaki ve hukuki gereklilik olarak bu gerçeğin anayasal dayanağı bir an önce oluşturulmalıdır. Milletvekillerinin önemi buradan kaynaklanmaktadır. Türkiye'de yirmi milyona yakın Kürt vardır. Bunları temsilen mecliste bulunan milletvekilleri kendi halkını temsil hakkına sahip çıkamıyorsa bu hakları engelleniyorsa, süregelen uygulamaların ötesine geçmiyorsa mecliste bulunmalarının bir anlamı yoktur. Konuşturulmayan, sürekli saldırıya uğrayıp, siyaset yapmaları engellenen milletvekillerinin mecliste bulunmalarının bir anlamı yoktur. Halkın sorunlarını, istemlerini SHP gibi düzen partilerin de dile getirmelerini hiç şansı yoktur. Hükümet ortağı siyasi parti liderlerinin başlattığı iddia ettikleri "demokrasi" süreci Türkiye'de ve Kürdistan'da sorgusuz infazları, işkenceyi, asimilasyonu, sindirmek ve yok etmek politikalarını engellememiştir. Onların anlayışına göre demokrasi, halkların suskunluğu ve hertürlü haklarından vazgeçmesidir. Oysaki demokrasi yolu böyle değildir. Halkı sindirmek için Kürdistan'a askeri yığınak yapan anlayış terkedilmelidir. Huzur, güven, birlik ve kardeşlik isteniyorsa; Devlet en kısa zamanda Kürt temsilcileriyle diyaloga girmelidir. "Babalık" tavrı yerini kardeşliğe dönüştürmeli.

Kürtler Türkiye toplumunun bir unsuru olarak kendini ifade etme hakkına sahip olmalıdır. Birlik ve beraberliğin doğru yolu özgür irade ile mümkündür. T.C bu duyarlığa ulaşmadığı sürece "demokratik açılım" hiç birşeyi ifade etmez.

Kürt milletvekilleri mecliste halkın gerçeklerini gündeme getirmelidirler. Kürt sorunu tarihi gerçekliği içinde işlenmeli, çözüm kanalları açıkça anlatılmalıdır. Mustafa Kemal'e İsmet İnönü'ye ve Lozan'daki iki sözcüğe sığınarak yapılan anlatımlar Kürtler için bir talihsizliktir. 1922 öncesi ve sonrası Mustafa Kemal'i ayırt etmek, ortaya koyduğu Kürt politikasını iyi irdelemek lazımdır. İsmet İnönü ve Lozan Antlaşması Kürt tarihinde kara birer lekedir.

Kardeşliği, birliği kurmak, korumak, aynı haklara sahip olmak, haklarını kullanabilmek ve aynı şartlarda yaşamaktır. Demokrasi tüm halkların istemidir. Kürt Halkının olduğu kadar Türk Halkının da buna şiddetle ihtiyacı vardır. Kürdün katledildiği yerde, Türk'e de demokrasi bir hayaldir. Kemalist ideolojiye sığınarak demokrasi beklenemez. Türk aydınları, demokratları Kürt halkının eşitlik ve kardeşlik mücadelelerini önyargısız desteklemek zorundadır. Takrir-i Sükun Kanunu ve daha sonraları getirilen yasalar ve müdahaleler sadece Kürt halkına yönelmemiştir. Türk Halkı da bundan yeterince payını almıştır. Kürde inen her darbe Türkü de etkilemiştir. Cumhuriyet tarihinde katledilen binlerce Kürten her biri arkasında yeni fidanlar sulamıştır. Yeni katliamlar Kürt halkını yok edemeyecek ve milli demokratik idealini söndüremeyecektir. T.C. Devleti böylesi uygulamaları terketmediği sürece birlik beraberlik hayaldir. Kürdün dökülen kanı Türkü de rahatsız edecektir. ■

ANKARA 22.02.1992

CEZAYİR'İN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

hepsi iç içe yürütüldü. En ufak bir karşı koyuş kanla-vahşetle bastırıldı. Kentlerde kapitalizmle tanışan, Fransa'da eğitim gören

Fransız kültürüyle yetişmiş, dolayısıyla, sınıflar savaşı, milliyetçilik, sosyalizm gibi değerlerle karşılaşan Cezayir'li aydın, kendi ulusal kimliğinin de bilincine varan ilk kesim olmuştur. Bunların, ulusal değerler üzerinde bağımsızlıkçı bir hareket geliştirme çabalarına karşın, özellikle II. Paylaşım Savaşı sonrasında yarattığı ılımlı ortamda barışçıl yoldan sorunu çözme beklentilerinin aksine, Fransız sömürgeci güçlerinin 1945 Mayıs'ında Cezayir bayraklarıyla savaşın bitimini kutlayan kitlelerin üzerine ateş açması ve bunun ardından tüm ülkede estirilen terör fırtınasında 45 bine yakın Cezayirli'nin öldürülmesi ve akabinde sömürge valiliği uygulamasına geçilmesi bardağı taşırdı, silahlı mücadele kaçınılmaz hale geldi.

Cezayirli bir grup genç-aydın militanın Mart 1954'de oluşturduğu Devrimci Birlik ve Eylem Komitesi, kısa sürede Ulusal Kurtuluş Cephesi (FLN) adını aldı. Ulusal burjuva, küçük burjuva sınıfının temsilcisi olan bu hareket, giderek ulusal güçlerin tüm kanatlarını önderliği altında topladı. FLN, siyasal olarak çok karmaşık bir yapıya sahipti. Sosyalizmden etkilenenler, Pan-Arap milliyetçiliği savunucuları, burjuvazinin çeşitli kesimleri aynı çatı altındaydılar. Bu karmaşık siyasal yapı, Cezayir bağımsızlık savaşında değişik kesimlerin ve bölgelerin mücadeleye katılımına olanak sağlamasına, ülkeyi işgalden arındırıp sömürgeci zinciri kırmaya, ulusal bağımsızlığı elde etmesine rağmen, bağımsızlık sonrasında tutarsızlığının, ilkesizliğinin ve devrimin ulusal bağımsızlıktan öteye gidememesinin temeli oldu.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın, ulusal burjuva güçlerin (ki, bunların içinde çeşitli kesimler vardı) önderliğinde gerçekleşmesi, Marksist-Leninist önderlikten yoksunluk, devrimin anti-emperyalist, anti-sömürgeci gelişimini anti-kapitalist, sınıfsal ve sosyal kurtuluşla tamamlanmasına olanak vermedi. Devrim sonrası, sosyalizmle ilgisi olmayan "sosyalizm söylemiyle" iktidarını tek parti yönetimiyle sürdüren FLN güçleri, içlerindeki karmaşık klikler nedeniyle de iktidar kavgasına başladılar. Bin Bella'nın ardından, onu darbeye deviren Bumedyen iktidarı aldı. Bumedyen, toplumsal kimliğin asli ögesi olarak İslami ön plana çıkardı, resmi cuma vaazları propagandanın belirli ögesi olmuştu. Bu yıllarda gelişen devrimci kadrolar polisiye yöntemlerle tasfiyeye uğradılar, buna karşın İslami güçler üzerinde bu denli baskı uygulanmadı, aksine gelişmelerine göz yumuldu. Bumedyen'in ölümüyle 1978'de iktidara gelen Sadli Bin Cedid, yükselen devrimci-demokratik ve Berberilerin ulusal mücadelelerinin karşısına denge unsuru olarak İslami güçlerin çıkmasını teşvik etti. Ekonomik liberalizasyon politikalarıyla emperyalist sermaye ile daha da içli-dışlı olundu. Ve, 1985-86'da dünyada petrol fiyatlarının düşmesi ile birlikte, ihracatının yüzde 97'sini petrol gelirlerinden elde eden Cezayir'de ekonomik durgunluk başgösterdi. 25 milyar dolara varan dış borçlar, gelir dengesinin aşırı bozulması, yoksulluğun, işsizliğin artması, 1988'de gıda maddelerine yapılan zamlar üzerine de kitleler ayaklandı, ayaklanma bastırıldığında ölü sayısı 200'ü bulmuştu. Bu döneme kadar caamilerde örgütlenmesine devam eden İslami hareket, 88'deki ayaklanmayla birlikte İslami Selamet Cephesi (FIS)'nin kurulduğunu açıkladı. Kapitalizmin sömürü düzeninin yarattığı işsizlik, yoksulluk ve ahlaki bozulmayı iyi

M. M. E. R. D. O.

Son günlerde üzerinde en çok tartışılan konulardan biri de Cezayir'deki gelişmeler oldu. 26 Aralık 1991 tarihinde yapılan ilk çok partili seçimlerde İslami Selamet Cephesi (FIS), seçimlere katılımın düşük olduğu bir ortamda "büyük" bir farkla meclis çoğunluğunu ele geçirmiş, ikinci tur yapılabilmeye olsaydı iktidarı garantilemesi olasılığı doğmuştu. Fakat ardından ordu icazetli darbe geldi ve yönetimi Yüksek Devlet Komitesi (YDK) devraldı. Şimdi, FIS ile darbeciler arasında sonucu henüz netlik kazanmayan bir çekişme-çatışma sürüyor.

Cezayir'deki gelişmeleri anlamak ve doğru tavır belirlemek için; seçimlere kadar gelen tarihsel sürece bir göz atmak, ardından darbe "demokrasi" ikileminin yarattığı ortamda, emperyalizmin "Yeni Dünya Düzeni"ne ve Ortadoğu-Mağrib ülkelerindeki İslami hareket içindeki etkilerini kısaca da olsa değerlendirmek gerekiyor.

1-SEÇİMLERE KADAR YAŞANAN TARİHSEL SÜREÇ:

Cezayir, 16. yüzyıl başından itibaren Osmanlı sömürgeci egemenliği altında idi. Fransız sömürgecileri, ülkeyle aynı adı taşıyan başkent Cezayir'i 1830'da işgal etti. Sonraki süreçte adım adım ülkenin tüm kesimlerine yayıldı. İşgal ve İlhak birbirini tamamlayarak Cezayir, Fransa'nın tam bir sömürgesi oldu. Dilinden gelenek ve göreneklerine, kültüründen sosyal kimliğine kadar Fransızlaştırma politikası, yasaklar, baskı ve şiddet, ikinci sınıf insan muamelesi

kullanan FIS, aslında kapitalizmin yarattığı bu tahribatlara karşı gelişen halk hareketini örgütleyecek devrimci bir önderliğin yokluğundan da faydalanarak, giderek güçlendi.

Özellikle, UKM'nin gündemde olduğu ülkemizde, Cezayir'den alınacak ders açıktır. Birincisi; bugünkü Cezayir'in içine düştüğü durum, Marksist-Leninist ve doğru önderlikten yoksun bir ulusal kurtuluşun varacağı hazin tabloyu gösteriyor. Ulusal kurtuluş sınıfsal-toplumsal kurtuluşla taçlanmadığı sürece de varacağı yer hep bu olacaktır. Sömürge olmaktan kurtulan Cezayir, süreçte emperyalizme bağımlı bir yeni-sömürge konuma terfi etmiştir. İkincisi; dini gericiğe verilecek her ödünün ulusal kurtuluş mücadelesinin geleceğine vurulmuş birer pranga olacağı gerçeğinin şimdiden görülmesi gerektir. Bu bakımdan NEWROZ ATEŞİ'nin şu perspektifi doğru ve yerindedir: "Bilindiği gibi ulusumuz bir çok dinsel ve mezhepsel farklılıklara sahiptir. Bu tarihsel ve nesnel durum bir başka yönden ulusal birliğimizin kurulmasının engellerinden birini oluşturmakta, düşmanın bölücü hareketlerini kolaylaştırıcı bir rol oynamakta, ona dini açıdan da halkımızı bölmenin imkanı sunmaktadır. NEWROZ ATEŞİ, halkımızın dini inançlarına saygılı olma politikası güdecek ama dini inançların politikaya dökülmesine ve böylece nifak tohumlarının ekilmesine sessiz kalmayacaktır. Emperyalist devlerin ve sömürgecilerin bu alandaki çabaları bilindiği gibi dini, politik hareketlerin oluşturulması yönündedir. NEWROZ ATEŞİ, dinin her türlü istismarına ve dini politik hareketler yaratarak ulusal kurtuluş mücadelesinin verilmeyeceğine ilişkin kitleleri aydınlatma çabaları içinde olacaktır."

(NEWROZ ATEŞİ, Sayı:1, S:4, "Çıkarken" yazısından.)

II-"YENİ DÜNYA DÜZENİ" BAĞLAMINDA CEZAYİR:

1950'ler sonrasında ortaya çıkan ve "soğuk savaş" olarak adlandırılan dönemin karakteristik özelliği, Varşova Paktı ve NATO çerçevesinde askeri-siyasi kamplaşmaydı. Bir tarafta Sovyet Sosyal Emperyalizmi'nin başını çektiği sözümona "sosyalist kamp", diğer yanda ABD'nin önderliğindeki "emperyalist kamp", bunlar üstünlük sağlama adına, yayılmacı emellerine paralel olarak, özellikle "3. Dünya Ülkeleri", "Gerikalmış Ülkeler" olarak adlandırılan ülkelerde, ulusal ve sınıfsal mücadeleleri yolundan saptırma, kendi ekserlerine alma veya bastırma yöntemleri geliştirmişlerdi. Emperyalizm, bir yandan gelişmiş Batı demokrasisini örnek göstermekle birlikte sonuçta, bu "gerikalmış" ülkelerin demokrasiyi yaşatacak "olgunlukta" olmadıkları gerekçesiyle sistemi daha çok darbeler yoluyla ayakta tutma çabasını gütmüştür. Modern revizyonist, sosyal emperyalist kamp da, aynı yöntemlerle "sosyalizm" adını kullanarak, bu ülkelerde gelişen mücadeleleri yolundan saptırması, ordu veya bir takım partiler içindeki klikleri kullanarak darbeci yöntemlerle "sosyalizm" ihraç etmiştir. (Etyopya vb. gibi) Her iki kesimde, nispeten de olsa demokratik ortamda, kitle mücadelelerinin yükseldiğini, öncü ile sınıfın daha çabuk kaynaşma ortamı bulunduğunu gördüklerinden ve bildiklerinden, buralarda "demokrasinin toplum bünyesine bol geldiği" vb. gerçeklerle, gelişen toplumsal kalkışları darbe yoluyla engelleme yöntemini daha verimli bulmuşlardır. Yöntem-genellikle darbe, sonra "demokrasiyeye geçme aşaması" ve tekrar darbe şeklinde sahneye konularak sistemin sürekliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Gorbaçov'un Glasnost-Perestroyka adı altında piyasaya sürdüğü "Yeni Tezler", günümüzde çizgileri epeyce belirginleşen "Yeni Dünya Düzeni"nin temeli olmuştur. SB ve D.Avrupa ile başlayan dağılma ve bunun, hem modern revizyonistlerce, hem de emperyalistlerce "sosyalizmin çözülüşü-

bitişi" olarak -her türlü medyalar kullanılarak- lanse edilmesi, ezilen ve sömürülen sınıflar ve katmanlar nezdinde, bu gelişmelerin, sosyalizmin umut olmaktan çıktığı yanılımasına yol açması ve artık kutuplaşmaların olmadığı bir dünyaya doğru hayli yol alındığı teziyle birlikte "Yeni Dünya Düzeni" planı gündeme sokulmuştur. NATO ve BM yeniden yapılandırılmaya başlanmış, AGİK ve Paris Şartı benzeri uluslararası sözleşmelerle demokrasi, hukuk, insan hakları gibi söylemler ön plana çıkarılmıştır. Böylece, "geri kalmış" ülkelerde "burjuva demokrasisi"nin varlığının, artık toplumdaki hoşnutsuzluğun sosyalizm kanallarına akmasına yol açmadığını bu bakımdan buralarda "burjuva demokrasisi"nin korkulacak birşey olmadığı, dolayısıyla demokrasi, hukuk, insan hakları söyleminin öne çıkarılmasıyla, milliyetçilik ve dinciliğin başlarını ağrımasının önüne geçilebileceği sonucuna varılmıştır. Emperyalist sistem uzun ömürlü olmak için kendini yeniden üreten geçmişisi sosyalizme karşı müttefik olarak gördüğü köktenci dinci gerici akımları artık ayakbağı olarak görüyor.

İşte bu noktada Cezayir'deki gelişmeler tüm dünyanın ilgisine yol açmıştır. Radikal İslamın giderek boyutlandığı Ortadoğu-Mağrib müslüman ülkelerine örnek olması bakımından Cezayir, "Yeni Dünya Düzeni" çerçevesinde demokrasinin uygulandığı, islami temelde örgütlenmelerinde burada kendini ifade edebileceği ortama kavuşturulmak istenmiş, fakat "evdeki hesap çarşıya uymamış", İslami Selamet Cephesi ezici çoğunlukla seçimleri almış ve üstelik iktidara geldiğinde şeriat yasalarını uygulayacağını saklamayarak, demokrasiyi "kafirlik" olarak nitelendirmiştir. Emperyalistler, hemen "kayıplarını" dile getirmeye başlamışlar, örtülü ama pek de saklayamayarak darbecileri desteklemişlerdir. Fakat kaygıları devam etmektedir. Çünkü;

1-"Yeni Dünya Düzeni" çerçevesinde demokrasi şampiyonluğu yapan emperyalistler Cezayir'deki gelişmeler karşısında, demokrasinin daha doğmadan boğulmasına gözyummak zorunda kalmışlar ve bu konudaki ikiyüzlülükleri, sahtekarlıkları açığa çıkmıştır.

2-Bölgenin diğer müslüman ülkelerinde güçlenen radikal islami hareketleri "düzen" sınırları içinde eritme planları böylece sekteye uğramış, inandırıcılığını yitirmiştir.

3-İslami hareketlerde görülen, seçimlerle iktidara gelemenin mümkün olduğunu savunan kesimle, bunun aksini düşünen kesim arasındaki tartışma ve kendi kitlelerini ikna etme yarışında, Cezayir'de FIS'in iktidarının engellenmesi sonucu, ibrenin radikal islamcılara döneceği ve ılımlı kanadın zayıflayacağı gerçeği de, emperyalizmi "kayılandırılmaktadır". Diğer taraftan islami hareket seçimle iktidara geldiğinde ülkeyi emperyalist ablukanın dışına çıkaramayacak ve halkın elindeki mevcut kazanımları da alarak toplumu ortaçağ karanlığına hapsedecektir.

III-DEVİRCİ TAVİR NE OLMALIDIR?

Yüzeysel bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, islamcı hareketin emperyalizm karşısı bir konumda olduğu izlenimi edinilmektedir.

Müslüman ülkelere baktığımızda -şeriat yasalarının geçerli olduğu ülkelerde dahil- her birinin şöyle veya böyle emperyalizme bağımlı olduğunu görürüz. Kimisinin de siyasi yönü, kimisinin ekonomik yönü ve kimisinde de askeri yönü ağır basan, ama sonuç olarak bu üç alanda da emperyalizmle içli dışlı oldukları bilinen bir olgudur. Bunların başını Suudi Arabistan çekmekte ve özellikle de radikal islami hareketlere Rabita-Faysal Finans-Al Baraka vb. kanallardan kaynak aktarmaktadır.

İslami hareket -İran örneğinde de görüldüğü gibi- kapitalizme alternatif bir toplumsal-siyasal projeyi şimdiye kadar

geliştirebilmiş değildir ve bunun olanağı da yoktur. Çünkü İslamiyetin kendisi kapitalist ilişkiler içindedir, üretim tarzı kapitalist üretim tarzıdır, şimdiye kadar "İslami üretim tarzı" gibi bir ucubeye rastlanmamıştır. Bu tarzı belirleyen ilişkiler, özel mülkiyet ilişkileridir, üstelik özel mülkiyet burada da kutsaldır ve dokunulmazdır. Özel mülkiyet üzerine inşa edilen her sistem, onun kurallarını da doğal olarak uygular. Ekonomi, kendi doğal yasaları ile işler, onları fetvalarla değiştirmek mümkün değildir. Artı-değerin faizin adını, kârdan pay alma olarak değiştirdiğinizde, o gerçekte yine faizdir. Adı zekat veya başka bir şey de olsa artı-değer kapitalist ilişkilerin en önemli göstergesidir. Terimlerin adının değişmesi varolan ilişkilerin değişmesini getirmiyor.

İslamiyetin ekonomik alanda bir yeni proje yarattığına şimdiye kadar şahit olunamadığı gibi sosyal-siyasal ve kültürel alanda da tam bir gericilik hakimdir. Ümmet ve cemaat toplumu sınıfların olmadığı bir alanı tanımlıyor, dolayısıyla sınıflararası çelişkiler inkar ediliyor, yok sayılıyor. Hiç bir sınıf ve tabaka örgütlenme, hiç olmazsa ekonomik-demokratik alanda da oğsa hakkını arama imkanı bulamıyor. Bunların İslamiyete sığmadığı, kafirlerin icadı olduğu anlayışıyla baştan mahkum ediliyor. En ufak bir hak talebi şiddetle bastırılıyor. Sosyal alanda, sendikalaşma, dernekleşme mümkün olmuyor. Özellikle kadın sorununda, kadın insandan bile sayılmıyor. Oy hakkı, kadın örgütlenmesi vb. kırıntısı bile bulunmuyor. Kültürel alanda, dini kültür dışında bir dal yoktur, edebiyat peygamberler ve ermişlerin yaşam hikayelerinden ibarettir, sanatın bir çok dalı "günahtır". Dolayısıyla bu alanlarda bir gelişme de yoktur. Şeriatçı düzen fasit bir daire içinde dönüp duran, gelişmenin önünü tıkayan bir sistemdir. Tüm varlığını, emperyalizmin yozlaştırıp bozduğu ahlaki değerleri İslami değerlerle düzelleceği üzerine kurar. Üst yapısal kurum ve yasaların oluşmasında belirleyici öneme sahip ekonomik bir projesi varolmayan, üstelik özel mülkiyete dayalı düzeni devam ettiren bir sistemde, ahlaki değerler her zaman bozulmaya mahkumdur. Dini yapılanmalarda da fesatçılık, vurgunculuk, iltimas, rüşvet, cinsel sapıklık her zaman görülen ve düzelmesi mümkün olmayan hastalıklardır.

Burjuva demokrasisine göre, şeriatı dayalı düzen çok daha gericidir. Burjuva demokrasisi ise proleterya demokrasi-

sine göre geri olanı temsil eder. Burjuva demokrasinin azınlığın (Bir avuç burjuvazinin) egemenliği iken, proleterya demokrasisi çoğunluğun (başta proleterya olmak üzere ezilen çoğunluğun) egemenliğidir. Proleterya demokrasisine -devrimci aşamalar katederek- burjuva demokrasinden geçmek nispeten daha mümkün iken (çünkü burada proleterya, ezilen sınıf ve tabakalar örgütlenebiliyor, kendilerine bir kanal açabiliyor), şeriatçı bir düzenden geçiş olanakları çok daha sınırlı ve kapalıdır.

Elbette söylemek istediğimiz iki kötünden, kötünün iyisini tercih etmek değildir. Biri diğerinin kaynağı, besleyicisidir, ikisinde temelde sömürüye ve özel mülke dayanır. Gericilik, emperyalist-kapitalizmin ürünüdür, onu yaratanda besleyende emperyalist-kapitalist sistemdir. Emperyalizm, dini, sömürsünü daha rahat sürdürmesinin aracı olarak hep kullanagelmıştır. Dolayısıyla ezilen-sömürülen sınıfların çıkarları ne dini gericiliktir ne de emperyalist-kapitalist gericiliktir. Marksist-Leninistlerin görevi, her iki gerici sistemi de teşhir etmek, sınıf çıkarları gereği sosyalizmin propagandasına ağırlık vermektir. Cezayir'deki askeri yönetim de emperyalizmle içli-dışlıdır. Burada slogan; "seçenek, ne dini gericilik ne de darbeci-işbirlikçi gericiliktir, tek ve doğru seçenek demokrasi ve sosyalizm mücadelesidir", olmalıdır.

İran örneğini, yazımızı bağlarken anmakta da yarar var. Henüz mollaların iktidarı olmadığı dönemde, orada Şah gericiliğine ve emperyalizme karşı gelişen demokratik halk mücadelesini desteklemek doğru iken, molların iktidarı ele geçirmesinden sonra da -epey bir süre ABD elçiliğini işgal etmeleride bir etkendi- bu destekçi tavrı sürdürme yanılığısına pek çok çevre düşmüştür. İran içinde de çeşitli devrimci-demokratik kesimler, iktidarı ele geçirme mücadelesi yerine, bu süreçte bulunan mollalara neredeyse yardımcı oldular. Mollaların; kendilerinde nefes alabileceği, örgütlenebileceği ve iktidara gidebilecekleri kanalları açık bırakacağı beklentilerine girdiler, sonuç hüsrana oldu. Çıkış yapabilecekleri bir kanal bulamadıkları gibi, mollalar tarafından vahşice ezildiler. Hâlâ da toparlanma imkanı elde edebilmiş değildirlir. Bu deneylerden gerekli dersler çıkarılmalıdır ve çıkarılmıştır da. Umarız Cezayir devrimci-demokratik çevreleri de bu dersi özümsemiş olsunlar. ■

18 Şubat 1992

YIL: 1992

SAHI: 1

FIYATI: 5000 TL

KOMEL
RESSAMLAR BİRLİĞİ

SANAT DERGİSİ

"Ezen - Ezilen, sömürgeci-sömürge çelişkisi olan bir toplumda her insan taraftır. Biz de tarafız. Kültür değerledirine el konmuş kimlikleri inkar edilmiş, isimleri değiştirilmiş bir ulusun aydınları olarak taraf tutuyoruz. Ulusumuzun bağımsızlığını savunanlardan yanayız. Kimliksiz, kişiliksiz, inkarcı ve taklit sanata karşıyız. Bizim için sanat sadece estetik değeri olan bir şey değildir. Onun toplumun değişim ve dönüşümünde etkili bir silah olduğuna da inanıyoruz."

Komel Ressamlar Birliği Sanat Dergisi Sayı 1

Komel Ressamlar Birliğince süreli yayın organı olarak çıkarılması düşünülen ve tanıtımı 24. 02. 92 - 12. 03. 92 tarihleri arasında Basın müzesindeki sergilerinde yapılan yazın çalışmasının yayın hayatında biran evvel yerini alması ümidiyle çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Newroz Ateşi

KÜRDİSTAN YURTSEVERLER BİRLİĞİNİN İLK GENEL KONGRESİ YAPILDI

YÊ Z D A N H O V A Ç

1976'da Komela Rencderan (Emekçiler Örgütü), Bizutneweyî Sosyalistî Kurdistan (Kürdistan Sosyalist Hareketi) ve Celal Talabani çevresindeki Bağımsızlar Grubu'nun yanyana gelmesiyle kurulan KYB, 15 yıllık bir mücadeleden sonra tek örgüt oldu.

KYB içerisindeki en güçlü örgüt olan ve KYB'nin tabanının %80'ini oluşturan Komeley Rencderan 1970'de marksist normlar doğrultusunda kurulmuş, Kürdistan'da emperyalizme, sosyal emperyalizme ve sömürgecilğe karşı mücadele etmeyi önüne koymuş, marksist bir hareketti. Bu hareket anti-sömürgeci mücadele içerisinde Güney Kürdistan'da hızla gelişti. Ve henüz mücadelenin başında oldukları bir ortamda en önemli kurucu üyelerini şehit verdi. Marksist önderlerin peşisıra şehit olmasıyla bu hareket adım adım marksizmden uzaklaştı, KYB içerisinde en güçlü örgüt olmasına rağmen kimliğini koruyamadı ve nihayetinde KYB'nin bu son kongresinde örgütlü varlığına son vererek sosyal demokrat bir çizgiye oturdu.

Bizutneweyî Sosyalistî Kurdistan 1976'da Ali Askeri ve Şeyh Hüseyin önderliğinde kurulmuş, büyük oranda küçük burjuva sosyalizminden etkilenmiş yurtsever bir hareketti. Bu harekette 1978'de KYB ve KDP-Geçici Komitesi arasında Hakkari'de meydana gelen çatışmalarda önemli kurucularını kaybettiler.

1978'de Celal Talabani çevresinde Xettî Giştî-Xettî Fireh-(Bütün Hat-Geniş-Hat-) olarak şekillenen bağımsızlar grubu içerisinde; zengin toprak sahiplerinden, sosyal demokratlara ve Şeyhlere kadar uzanan çeşitli güçler vardı. KYB'nin ideolojik politik şekillenmesinde bunlar etkili oldu.

KYB'yi oluşturan üç hareketten Bizutneweyî Sosyalistî Kurdistan ve Xettî Giştî 1981'de aldıkları bir kararla birleştiler ve Yekîtî Şoresgeranî Kurdistan (Kürdistan Devrimciler Birliği) ismini aldılar. 1981'den itibaren KYB içerisinde artık iki örgüt vardı. KYB'nin yapılan bu son kongresinde bu iki örgütünde örgütsel varlığına son verildi ve KYB tek sosyal demokrat bir örgüt haline getirildi.

KYB'nin I. Genel Kongresi'ne 27 Ocak 1992'de Süleymaniye'de başlandı. İlk gün basına ve davetlilere açık olarak sürdürülen kongre daha sonra kapalı olarak sürdürüldü. Kongre esnasında KYB önderlerinden Kak Mistefa Ömer Debabe'nin ani ölümüyle, kongreye üç gün ara ve-

rildi. Ve Kak Mistefa Ömer Debabe'nin cenazesi Süleymaniye'den Hewler'e getirilerek törenle kaldırıldı ve kongreye buradan devam edildi.

Newroz Ateşi adına yaptığım görüşmelerde geçmişten farklı olarak ilkin sıradan bir kongre delegesi ile konuşmayı yeğledim.

N. A.- Kak Dilawer Axmed merheba!

Sizinle KYB kongresi hakkında Newroz Ateşi adına konuşmak istiyorum.

D. A.- Memnuniyetle.

N. A.- KYB 1976'da kurulmasına rağmen neden I. Genel Kongre olarak adlandırılıyorsunuz, kongre hakkında bilgi verir misiniz?

D. A.- KYB'yi başta üç örgüt oluşturuyordu, bunların sayısı 1981'de ikiye düştü. Şimdiye kadar KYB içerisindeki bu iki örgüt kendi konferanslarını birbirlerinden bağımsız yapıyorlardı. Yaptığımız bu kongreye bu iki örgütte birleşti ve tek bir örgüt haline geldik bu anlamıyla KYB'nin I. Genel Kongresi'dir diyoruz.

N. A.- Delege tespitine nasıl ne kadar delegeyle katıldınız?

D. A.- Şehirlerdeki komiteler demokratik bir şekilde kendi temsilcilerini seçip kongreye yolladılar. Delegeler üstten belirlenmedi.

Kongremize 800'e yakın delege katıldı.

N. A.- Kongrenize kimler temsilci yolladı?

D. A.- İslami Dava Partisi, Baas Partisi'nin Sol Kanadı, Demokratik Türkmen Partisi, Demokratik Asuri Hareketi, Kürdistanlı bir çok parti ve grup kongremize temsilci yollamışlardı. Hazır bulunamayanlar mesaj göndermişlerdi.

N. A.- KYB'nin programında ve statüsünde herhangi bir değişiklik oldu mu?

D. A.- KYB'yi oluşturan iki örgütünde kendisini feshedip bu kongrede birleşmelerinden sonra, KYB Kürt ıllusu için demokrasi ve özgürlük savunucusu her türlü baskıya karşı gelen sosyal demokrat halkçı bir çizgide karar kıldı. KYB'nin özgürlükçü çizgisi Kürdistan'la sınırlı olmayıp her türlü haksızlığa karşı gelecektir.

N. A.- Otonomi sorununda bir değişiklik oldu mu?

D. A.- KYB, otonomiye savunmaktadır. Irak sınırları içerisinde federal bir Kürdistan kurulmasını savunmaktadır.

N. A.- Diğer Kürt örgütlerine karşı tavrınızda herhangi bir değişiklik oldu mu?

D. A.- Hayır. Geçmişteki gibi dışımızdaki diğer parti ve gruplara karşı kardeşlik ve açıklık politikamız yine esas olacaktır.

N. A.-KYB'nin bugüne kadarki doğal önderi ve genel sekreteri Celal Talabani'ydi, bundan sonrada Celal Talabani genel sekreter olarak kalacak mı?

D. A.-Celal Talabani, Nawşîrwan ve Dr. Fuat Masun KYB'ye büyük emekleri geçmiş şahsiyetlerdir, kongremiz yek vücut el kaldırma sistemiyle büyük bir coşku içerisinde üçü ortak genel önderliğe getirdi. Bunun dışında yeni merkez komitesi için aday isimler gizli bir oyla seçime tabi tutuldu ve güçlü MK/Önderlik seçildi.

N. A.-KYB sizce nasıl bir ortamda kongresini yaptı, Kürt halkının durumu nedir?

D. A.-Kürtler kendi tarihlerinde şimdiye kadar çok az gördükleri bir özgürlük ortamında yaşıyorlar. Bir taraftan ekonomik sıkıntılardan ve ülkenin yaşadığı yıkımdan dolayı sefalet diz boyudur. Diğer taraftan insanlar baskısız özgür bir ortamda yaşadıkları için mutlular. KYB insanlarımızın her türlü fakirliğe rağmen özgürlüklerini tattıkları bir ortamda kongresini yapmıştır.

N. A.-Bugün Kürdistan Cephesi içerisinde en önemli güçler hangileridir?

D. A.-Kürdistan Cephesi tüm Güney Kürdistan halkının ihtiyaçlarına cevap veren bir örgüttür. İçerisinde; Kürdistan Demokrat Partisi-Irak, Kürdistan Yurtseverler Birliği, Kürdistan Sosyalist Partisi, Kürt Sosyalist Partisi, Irak Komünist Partisi-Kürdistan Kanadı, Emekçiler Partisi, Kürdistan Demokratik Halk Partisi vd. bulunmaktadır.

N. A.-Nisan ayında yapılacak seçimler nasıl olacaktır, bu seçime kimler katılacaktır?

D. A.-Kürdistan'da 18 yaşını dolduran herkes bu seçimlerde oy kullanabilecektir. Cephe içerisindeki tüm partiler, Cephe dışında kalan gruplar, bağımsız adaylar seçilmek için halkın önüne çıkacaklardır. Seçimler demokratik olup çoğulcu sisteme göre yapılacaktır. Seçimlere katılan her parti, grup ve bağımsız aday kendi düşüncesini özgürce propaganda edebilecektir. Kimse kimseyi engellemeyecektir.

N. A.-Seçimlerle hedeflenen nedir?

D. A.-Bu seçimlerle bir Kürt parlamentosunun oluşturulması hedeflenmektedir. Bu parlamentonun görevi Irak sınırları içerisindeki Kürdistan'da idari sistemi yeniden ayakları üzerine oturtmak, halkın ve ülkenin geleceği hakkında her türlü kararı alabilme gücünü kendinde görme olacaktır.

N. A.-Peşmerge'nin durumu ne olacaktır?

D. A.-Daha şimdiden düzenli orduya geçiş hazırlığı vardır. Önemli hazırlıklar yapılmıştır. Kesin kararı Nisan'da seçilecek Kürt Parlamentosu verecektir.

N. A.-Saddam Rejimi ile bir daha görüşmelerin başlaması mümkün mü?

D. A.-Hayır. Saddam yolcudur. Gitmek zorundadır ve gidecektir. O iktidarda kaldığı müddetçe devletle görüşmeler yapılmayacaktır. Biz savaş istemiyoruz, ama zorunlu kalırsak kendimizi savunacağız.

N. A.-Kerkük'süz Kürdistan düşünebiliyor musunuz?

D. A.-Celal Talabani'nin deyişiyle, Kerkük, Kürtlerin Kudüs'üdür. Kerkük'süz Kürdistan olamaz. Biliyorsunuz bu konudaki şiarımız; "Ya Kerkuk û Xaneqîn, Ya tamewîn êcengîn!" (Ya Kerkük ve Xangîn, ya son ferde kadar savaş!) dir. Halkımız bu şiarı sonuna kadar bağlıdır.

N. A.-Eğitim ve basın durumu nedir?

D. A.-Tüm okullarda Kürtçe tedrisatta başlanmıştır. Süleymaniye, Dîhok ve Hewler şehirlerinde üç ayrı televizyon yayını vardır. Bunların kısa sürede birleştirilip tüm

Kürdistan'da 18 yaşını dolduran herkes bu seçimlerde oy kullanabilecektir. Cephe içerisindeki tüm partiler, Cephe dışında kalan gruplar, bağımsız adaylar seçilmek için halkın önüne çıkacaklardır. Seçimler demokratik olup çoğulcu sisteme göre yapılacaktır. Seçimlere katılan her parti, grup ve bağımsız aday kendi düşüncesini özgürce propaganda edebilecektir. Kimse kimseyi engellemeyecektir.

Kürdistan'a yönelik bir yayının yapılması düşünülmektedir. Bunun dışında KDP-I ve KYB'nin radyoları günlük yayınlarını sürdürmektedirler. Parti ve politik grupların çıkardıkları dergi ve gazetelerin yanısıra "Kürdistan Nu" (Yeni Kürdistan) adlı günlük bir gazete yayımlanmaktadır.

N. A.-Posta işleri yeniden düzenlenebilmiş midir?

D. A.-Hayır. Şehirlerarası henüz düzenli mektup ve haber trafiği yoktur. Şehir merkezlerinde telefon konuşmaları yapılabilmektedir, fakat şehirlerarası telefon ağı henüz devreye sokulmamıştır. Dünya ile telefon haberleşmesi şimdilik sadece 2-3 kanal üzerinde yapılmaktadır. Bu oldukça yetersiz olup yalnızca önemli işler için kullanılmaktadır.

N. A.-Sağlık hizmetleri verilebiliyor mu?

D. A.-Şimdilik geçmişe oranla oldukça çok doktor vardır, fakat ilaç sıkıntısı çekilmektedir bu yüzden hizmetler büyük oranda aksamaktadır.

N. A.-Temel ihtiyaç maddeleri rahatlıkla temin edilebiliyor mu?

D. A.-Bildiğiniz gibi yiyecek maddeleri az bulunmakta ve oldukça pahalıdır. Çocuklar için dahi süt bulunmamaktadır. Irak'ın uyguladığı ambargodan dolayı petrol sıkıntısı çekilmektedir. Kürdistan'da kelimenin tam anlamıyla bir kıtlık vardır.

N. A.-Kürdistan'ın geleceğini nasıl görüyorsunuz?

D. A.-Kürtler de diğer halklar gibi mutlaka özgür olacaklardır. Kürtlerin geleceğinde umut ve özgürlük görüyorum...

N. A.- Bu röportajdan dolayı teşekkür ederiz. Başarılar dileriz.

D. A.- Şimdiden sesimizi ve durumumuzu bir nebze olsa Newroz Ateşi aracılığıyla duyuracağımız için asıl ben teşekkür eder, başarılar dilerim. ■

RAGIP DURAN

İSTANBUL'DA KÜRTSEVERLER TOPLANIYOR AYDINLAR HANGİ SAFTA?

20 yıl önce sokaklara dökülüp "Ho Ho Ho Chi Minh! Che Che Guevera! Bir, iki, üç daha fazla Vietnam!" diye bağırın aydınlar şimdilerde "Kürt milliyetçiliğini" kınayan bildiriler yayınlayıp İstanbul salonlarında Kürt meselesini konuşuyorlar. En çok yakındıkları konu şiddet. Herhangi bir güçleri, tabanları yok, kimseyi temsil etmiyorlar ama yine de iddialı amaçlarla bir şeyler yapmak istiyorlar.

İstanbul'da şimdi aydınlar arasında Kurdophilie

(Kürtseverlik) modası var. Türk ya da Kürt olsun, kendini aydın sayanlar, Kürt meselesiyle ilgilenmek zorunda hissediyor kendini. Ama yüzeysel bir ilgi. Bilmeden, okumadan, görmeden doğan, moda olduğu için yürütülen bir Kürt ilgisi bu.

Tanzimat münevverlerinden bu yana, bu tabaka CHP'nin iktidara gelmesi için uğraştı sonra da kartvizitlerine müsteşar, danışman gibi sıfatlar ekleyip Ankara'ya yerleşti. Onlar sağcı iktidarlara hep karşıydılar ama devlete karşı hiç bir zaman radikal bir muhalifet yapmadılar.

Kürt sorunu hep Güneydoğu meselesi olarak anıldı. Kürdistan sözcüğü tıpkı DGM savcılarının sözlüğündeki gibi anlaşıldı. Konu yoğunlaştıkça bu aydınlar Kürt askerlik arkadaşlarını anımsadılar, kapıcılarının Kürt olduğunu söylediler, ayrıca da İstanbul'daki hamalların Kürt olduğu gerçeğini saptayıp, önemli bir buluşmuş gibi piyasaya sürdüler.

Üniter devlet anlayışı onlar için tabuydu. "Ya ver kurtul ya da vur kurtul" formülasyonu son çareleri oldu. Şimdilik "hangi bölgeleri vermek zorunda kalacağız" diyorlar. Çünkü Kürtlere bir şeyler vermek gerek vicdan borçluları onlar.

En çok yakındıkları konu Şiddet. Şiddet'i, kökenini, nedenini irdelemeden sanki hiç bir zaman hiç bir yerde olmamış gibi yadırgadılar. Solcuydular ama Bolşevik devriminden, Çin devrimine; Kurtuluş Savaşı'ndan 27 Mayıs'a kadar her köklü değişimin şiddetle gerçekleştiğini unutmışlardı. Üstelik, T.C.'nin Kürtlere yönelik 70 yıllık şiddetini gözardı edip, Kürt silahlı eylemcileri dağlardan sonra kasaba ve kentlerde de güçlerini sergilemeye başlayınca paniklediler.

Bu toplantıların bir kısmına dinleyici olarak ben de katıldım. Konuşmamak için kendimi zor tuttum. Konuşmam anlatacaklarımı anlamayacaklarını bilmenin sıkıntısı içindeydim. Ayrıca saatleri, takvimleri çok geri kalmıştı. 84 yılında Diyarbakır'da konuşulanlar ve dönemin yaklaşımları 92'de ancak gelebilmişti İstanbul'a. Kendimi çok yabancı hissettim bu mekanlarda. Oysaki Cizre'de, Nusaybin'de, Uludere'de, Diyarbakır'da, Siirt ya da Batman'da o kadar rahat hissediyordum ki kendimi... her bakımdan. Kürdistan'da İstanbul'dakinden daha fazla demokrasi var, çünkü mücadele var. Kürdistan'da insan ilişkileri daha yumuşak ve sevecen. Çünkü bir ideal var. Ve o ideali benimsemiş yüzbinlerce, milyonlarca insan var.

Aydınların sorunu, yumurta topuğa dayandığı bir dönemde yansız ve renksiz bir söylem ve yaklaşım benimsemiş olmaları. "Devlet teröründe kötüdür, PKK'da kötüdür" anlayışı hem inandırıcı değil hem de gerçeklere uymuyor.

Sorulduğunda onlara "hangi saftasınız siz?" diye, yanıtları muğlak: Demokrasi, insan hakları, şiddetsiz çözüm gibi soyut ifadeler kullanıyorlar.

İdil'le, Lice'yle Kerboran'la hiç bir ilgisi olmayanların Helsinki'yle, Cenevre'yle, New York, Paris, Berlin ya da Londra'yla sıkı ilişkileri var.

Toptan tüm Kürt ve Türk aydınlarını kınadığım sanılmasın. Bir Ömer Laçiner, bir Çağatay Anadol, bir Murat Çelikkan, bir Orhan Pamuk iyiniyetin de ötesinde, bu eleştirilere muhatap olamayacak isimler bence. Daha başka isimlerde var, olumlu, yani soruna Kürt halkının gözlüklerinden bakanlar var. Ama onların çoğu bu tür toplantılara çağırılmıyor. Yumurtasız omelet yapma ustalığına soyunuyor bu toplantıların organizatörleri. Kürt aydını olup, mızrağın sivri ucunu PKK'ye yöneltip Türk aydınlarından destek ve dayanışma bekleyenlere ne demeli?

Aydınların Kürt meselesindeki genel tutumu henüz kararlık. Önümüzdeki dönemde aydınlar da aydınlanır mı acaba? ■

22.02.1992

SINIFSAK TEMELDE İKTİDAR DİNAMİKLERİ

Y A Ş A R K A Y A

Türkiye de 1950 öncesi tek parti döneminin ekonomik politikası iyi kötü herkesçe bilinmektedir. Tek parti döneminin CHP'si ekonomide devletçi, fikride Resmi İdeolojinin temsilcisidir, yasakçıdır, çünkü bu düzenin sahiplerinden biri değil tek sahibidir.

Ondan dolayı bizim konumuz 1950 öncesi değil 1950 yılından sonraki dönem bu yazının konusudur.

1950 yılında yapılan genel seçimlerde iktidar değişikliği oldu, bazılarınca halkın iradesi ile gerçekleştirilen bu değişiklik bir "DEVİRİM" diye adlandırıldı ve yazıldı. 1950 seçimlerinde düzenin kurucusu olan CHP'nin ceberrut devlet idaresinden, zulmünden, jandarmasından, vergisinden, angarya'sından bıkan halk Demokrat Parti'nin kendisini bütün bunlardan kurtaracağını ümit ederek oy veriyordu görünürde böyle idi, oy verdi ve DP'yi iktidar yaptı. Temelde sorun başkaydı. 1948'de İnönü hükümetinin Toprak Reformu tasarısını meclise getirmesinden sonra Türkiye'de Toprak Burjuvazisinin önderleri bir araya gelerek Demokrat Parti'yi kurdular, bu hareket tamamen sınıfsal bilince dayalı bir hareketti. (Emin Sazak'lar, Topaloğulları, Cavit Orallar, Menderesler vs. vs.ler.) İkinci Dünya Savaşını Demokrat Cephe kazanmıştı. San Francisco konferansından sonra kaçınılmaz olarak Türkiye o cephede yer almak için "Çok partili hayat"a geçmek zorunda idi. Bunu da ancak Türk Burjuvazisinin 1 no.lu adamı İsmet İnönü gerçekleştirebilirdi nitekim başardı da.

Demokrat değillerdi, olmaları da gerekmiyordu. Köylü, işçi esnaf aydınların çok büyük bir bölümü bunu nerden bilecekti. Hatta solcu geçmişe sahip aydınların büyük bir bölümü bunların iktidarında nefes alınabilir umuduyla Demokrat Parti'ye destek olmuş çok kısa bir süre sonra hayal kırıklığına uğramışlardır. Neticede 1950 seçimleri ile Türkiye'de toprak burjuvazisi Çakırbeyli çiftliğinin sahibi Adnan Menderes şahsında gelip iktidara oturdu.

Bunlar halkın birçok demokratik özlemini tahrik ederek "Yeter söz milletindir" sloganı ile iktidara gelmesine rağmen, tek meclis tek parti hakimiyeti, en asgari burjuva hukuk kurallarını çiğneyerek, ceza kanunundaki sol düşünce ile ilgili maddeleri ağırlaştırarak ana muhalefeti yok etme bağnazlığına kapılarak 1960 Askeri Darbesine kadar geldiler. Herkesçe bilinen 27 Mayıs Askeri Darbesi rayından çıkmış demokrasiyi rayına oturtmak iddiası ile geldiğini söylüyor ve demokrasinin işlerlik kazanması için üniversite özerkliği, çift meclis sistemi yargı bağımsızlığı ile beraber ilerici çağdaş, birde anayasa yapıyordu. Bu tedbirlerle demokrasi tahkim edilecek ve bir daha mecliste tek parti hakimiyetinin olmaması için çift meclis sistemini getirecekti.

Yeni anayasa 1961'de referandumla sunuldu. 1963'lerde yapılan genel seçimlerde Demirel'in şahsında Türkiye'de Ticaret burjuvazisi iktidarı devralıyordu. Çünkü sanayi burjuvazisi henüz güçsüzdü. Sermaye birikimi eksikti kendisi tek başına politik bir güç haline gelememişti.

Demirel ve çevresi iktidarı 1970'li yıllara kadar götürdü bir yandan alt yapı kuvvetlendirilirken bir yandan da sanayileşme boy atıyordu. Toplumdaki sosyal gelişme ekonomik gelişmenin önüne geçtiği için 1970 askeri darbesi geldi. Bu darbe bir yandan yeni anayasayı lüks bulup budarken diğer yandan toplumun gelişen sol güçlerini ve partilerini ceza-

landırdı. 1973 seçimleri ve 1977 seçimi Türkiye'de sosyal demokrat potansiyeli %42'lik oy oranlarına çıkarmasına rağmen sosyal demokrat oyların beceriksiz liderleri bu tarihi fırsatı heba ederek iktidar olamadılar ve 1980 öncesi şartlarında hakim güçler tarafından tezgahlanan provakasyonları şaşkınlık içinde seyrettiler ve nihayet herkesçe bilinen 1980 Askeri Darbesi geldi. Ordu bu işte artık ustalaşmıştı bu geliş, uzun sürede hazırlık yapılmıştı böyle gelmişti. Program en az on yıllık bir süreyi kapsıyordu. Anayasa insan hakları, ekonomik gidiş, iç ve dış politika, herşey zaptedilmişti, belirli görüş ve kalıplar içinde kontrol edilecekti. Siyasi partiler, bu partileri kuranlar vetolar, seçime girebilen giremeyen partiler kontroldeydi. Bunlar herkesçe bilinen bir uzun sürecin yaşanması ve bilinenleri, bunları uzatmaya gerek yok 1983 seçimlerine girebilen partilerden devlet partisi, tek parti Atatürkçü parti çizgisinde yürütülmek istenen çizgi ile, Suudi Arabistan sermayesine dayalı ve ABD destekli Özal, kozları paylaşacaklardı. Böylece ABD yönetiminin yaptığı sondajlar sonucu güven duymadığı Brüksel cuntacı generalleri kaybedecek ve 1960'lı yıllarda örgütlenmeye başlayan tarikatçılar arkalarına Suudi sermayesi ve ABD desteğini alarak 12 Eylül'ün sivil uzantısı görünümü ile iktidar olacaklardı. İlk defa tarikatçılar iktidar olacaktı. Yönetimin bütün ileri gelenleri birbirlerini tarikattan tanıyor oldukları için genelde kimseyi kendi saflarına almayacaklardı. Bu iktidarı iki ana özelliği vardı biri, (Jön Türklere benzeri ilk defa "biz liberaliz" diyen bir gruptu, evet Ekonomide Liberal fakat fikirde yasakçı idiler) çağ dışı tarikatçılık, ikincisi Suudi sermayesi. Uzun süre böylece gidemeyeceği gözüküyordu. Bir defa 1980'e kadar işçi, köylü, esnaf, dar gelirli, orta işletme, küçük şirketlerin elindeki ekonomik değerleri hızla alıp holdinglerin ve dolayısıyla hayali ihracatçıların cebine aktardı. Tarihte eşine rastlanmayan yoğun ve hızlı bir kaynak transferi gerçekleştirildi, Özal kendi sınıfına hizmette tarihi fonksiyonunu başarı ile icra etti. Bütün bunlara rağmen Türkiye'de sanayi burjuvazisinin bir iktidarı tek başına götürebileceği şüpheli idi, biryandan Özal'ların temsil ettiği Suudi sermayesi ile Demirel'in mensup olduğu laik, batıcı, mahsonik sermaye grubu dehşet bir çelişme içinde idi ve yerel seçimler bu ortamda yapıldı.

26 Mart seçim sonuçları Türkiye'de 10 yıllık kaynak aktarmalarına rağmen sanayi burjuvazisinin bir iktidarı tek başına götürebilecek duruma gelmediğini göstermekte ve iktidar ibresinin Türkiye'de yığınsal ağırlık olarak Demokrat, aydın sosyal demokrat ve sol oyları bir araya getiren bir potansiyelden yana mı yoksa Süleyman Demirel'in temsilcisi bulunduğu Ticaret Burjuvazisinden yana mı döneceği halende tartışılabilir bir güncel mesele olarak bize ortada durmaktadır.

Bütün dünyada Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra 70 yıla yakın bir zamandan beri geçerli olan Sosyalizm histerisi yerini "İnsan Hakları" ve "Demokrasi'ye bırakmıştır.

Dünyadaki değişikliklere paralel olarak çok yavaş da olsa Türkiye'de de yeni kurulan yığınsal demokratik partilerin gerek demokrasi anlayışımıza ve gerekse insan haklarına yeni boyutlar kazandırarak iktidarı hiç değilse bu partilerin paylaşmaları gerekmektedir.

NOT:Genel seçimden önce yazılan bu yazıdaki görüşlerimiz doğrultusunda iktidar ibresi Ticaret Burjuvazisine dayanan Demirel'den yana döndü ama bir derece. ■

YENİ DÖNEM, KÜRT SORUNU VE İÇ SAVAŞ ÜZERİNE

G Ü N A Y A S L A N

Ayakta kalabilenin geleceğe hüküm edeceği kıran kırana bir savaşın yaşanacağından sözedilmektedir. Bu yönde işaretler de her geçen gün biraz daha yoğunlaşmaktadır. Halklarımızın topyekün bir yıkıma doğru sürüklendiği bu kritik dönemde, etrafımızda olup bitene objektif, akliselim ve geniş bakmak ile buna uygun politikalar geliştirmek yaşamsal önem arz ediyor. Ne var ki, bu yönde cesur ve derinlikli bir çabadan söz etmek mümkün değil. Oysa, günümüz gerçekliğine bir göz atmak bile Kürt ulusal talepleri ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti çıkarlarının uzlaşmaz bir çelişki olmaktan çıkıp uzlaşır bir hale geldiği görülecektir. Önce dünyadaki yeni döneme bakmakta yarar var.

Dünya insanlığının yeniden doğuşuna tanık olmaktayız. Asırlar boyu özlemi çekilen, uğruna büyük bedeller ödenen, kutsal kitaplarda cennet olarak vaadedilen geleceğin uyam dünyası artık menzil içerisinde. Gezegenimizi ve tüm insanlığı kendine çeken, yerleşik değer ve düşünceleri, kurumları yer yer de hayalleri yerlebir eden yeni dönem, kendimizi yeniden ve yeniden üretmeye bizi mecbur kılmaktadır.

Üretim ilişkileri olarak adlandırdığımız, teknolojinin hayallerimizin bile çok ötesindeki gelişimi önümüze yeni ufuklar açmakta, sunduğu yeni olanaklarla da insanlığın binlerce yıllık kan, talan, gözyaşı ve vahşet tarihinden, yeni bir çağa, insanlığın altın çağına geçişin sağlam payandaları köprülerini kurmaktadır.

Dünyanın bir köye, insanlığın ise köy sakinleri olmaya doğru hızla yol aldığı bu süreçte, evrenselleşmenin yaşamın bütün alanlarındaki gelişiminin un-ufak ettiği statükocu değer ve iradelerin kaçınılmaz tasfiyesi ise önümüze olmak ya da olmamak seçeneğini de koymaktadır. Özcesi, geleceğe hükmetmek yeni dönemi anlamak ve ona uygun pratikleri yaşamakla mümkündür.

ULUSAL DEVLETEN KÜLTÜREL HAVZAYA

Tek bir ekonomik ve siyasal sisteme doğru evrildiğimiz bu yeni süreçte, devlet, bayrak ve egemenlik kavramlarının aşılması üzerinde önemle durulması gereken bir gelişmedir. Dünya insanlığı siyasi bağımsızlıktan, siyasi bütünleşmeye doğru dolu dizgin yol almaktadır. Maastrich Zirvesi'nin de çok net bir biçimde gözler önüne serdiği gibi, gelecekte bir Alman, Fransız, İtalyan, Belçika vs. devletinden söz etmek mümkün olmayacaktır. Olsa olsa birer kültürel havzaya dönüşecek olan bu ulusal devletler, Alman, Fransız Senti olarak adlandırılacaklardır. Ülkelerin ve ulusların birbirleriyle bütünleşmesi elbetteki yalnızca Avrupa ile sınırlı kalmayacaktır. Evrenselleşme bir uçtan bir uca tüm dünyayı etkisi altına almış bulunuyor. Yavaş yavaş da biçimlenmiş olsa, yakın bir gelecekte bu virüsten kurtulan olmayacaktır. Endüstri toplumundan bilgi toplumuna, oradan da evrensel ekonomiye sıçrayan insanlığın teknoloji tarafından yeniden ve yeniden fethedilmesidir sözkonusu olan.

ÜNİTER DEVLET-MİLLİ DEVLET İKİLEMİ

Eski Sovyetler'in dağılması, Doğu Avrupa ve Yugoslavya'daki gelişmeler gözlerimizi açmış olmalı. Bağımsızlığını kazanan bütün cumhuriyetler AT'a üye olma yarışındalar. Avrupa entegrasyonunda siyasi bağımsızlıklarının hiç bir anlamı kalmayacağını bilen bu ülkelerin tercihi elbette

doğrudur. Kürt milliyetçiliği gibi tarihin geç kalmış ve yüzyıllardır barbarca baskı altın tutulmuş, hele hele son zamanlarda siyasi bağımsızlık şansını da elde etmiş bir milliyetçiliğe bunu anlatmak elbette kolay değil. Ancak, her toplum gibi Kürt toplumunda çağdaş olma hakkı vardır. Kürtler önlerine çıkan bu tarihsel fırsatı kaçırmamalı ve tarihin en gaddar milliyetçiliği olan Türk milliyetçiliğine öykünmemeli, onun tahrik ve oyunlarına gelmemeli.

Dünyadaki son gelişmeler, üniter yapısını koruma kararlılığından vazgeçmeyen ve bunu tartışılmaz ilan eden T.C. ile, ilerideki görüşmelere göre, siyasi bağımsızlığa dönüşmesi de muhtemel olan-bizce bir hak da olan- Federal Çözüm'ü dayatan ve PKK'nın şahsında somutlaşan Kürt muhalefeti açısından ne anlama gelmektedir. Yanıtlanması gereken bir sorudur bu.

Görünen odur ki, yeni yönelimlerine de bakılırsa, Türkiye'nin üzerine tir tir titrediği üniter yapısını koruması mümkün değildir. Ulusal ekonomiden dünya ekonomisine geçmeye çalışan ve bu yönde hayli mesafe alan Türkiye, şimdilerde ise merkezi yönetimdeki ağırlığını yerel yönetimlere doğru kaydırmanın çabası içerisinde. Zaten evrensel ekonominin bir bileşeni olan Türkiye için siyasi bütünleşme de kaçınılmaz olmuştur. Bu bütünleşmenin alt yapısı hazırlanmaktadır. En geç 1992 sonuna kadar geliştirilecek stratejisini belirlemiş olan Avrupa Topluluğu'nun Türkiye kapılarını kapatması neredeyse imkansızdır. Kaldı ki, ekonomilerin böylesine içiçe geçtiği bir süreçte Türkiye'nin AT bünyesinde yer alıp almaması da pek önemli olmayacaktır.

Bugün bile Türkiye'nin Ankara yerine Brüksel, Bonn, Washington, Tokyo, Londra ve Paris'ten yönetildiğini söylersek abartmış olmayız.

Kendi egemenlik haklarını dünya insanlığına devredecek olan T.C.'nin Kürt sorununun çözümü için önünde yeni ufuklar açılmıştır. Bu da Türkiye'nin Kürtlerin kendi inisiyatiflerine saygı duyarak, onların dünya uluslar ailesi içerisinde onurlu ve eşit yerlerini almalarını kabul etmektir. Türkiye'nin bundan kaçması mümkün değildir. Yine Kürt kimliğini Türk siyasi kimliği içerisinde eritme gayretleri de boşunadır. Burarlarda daha derinlikle tahlillere ihtiyaç var. Ancak bu yazı bir başlangıç olma özelliği taşımaktadır.

Önünde yeni ufuklar açılan yalnızca T.C. değil, Kürt Özgürlük Hareketi'nin de önüne sorunun çözümünü kolaylaştırıcı yeni fırsatlar çıkmıştır. PKK'nın yeni sürece ustaca yaklaşımı sorunun çözümünü yakınlaştıracak ve mutlu sonuna kansız ve yıkımsız varma şansını güçlendirecektir. Günümüzde silahın yerine siyasetin konuşturulması kendini dayatmaktadır. Yeni dönem PKK açısından Yeni Politik Tespitler ile bunları yaşama geçirme kabiliyetine ve kıvraklığına sahip Yeni Aydın tipini yaratmayı zorunlu kılıyor.

Açıkça ifade etmek gerekirse, PKK'nın yarattığı kararlı, özverili, yüksek ruhlı aydın tip, süreci kavramadaki yetersizliğini aşarsa, Kürt halkının çağdaşlaşması yönünde önemli bir kazanım sağlanmış olacaktır. Günümüz aydını yalnızca ideolojilerin taşıyıcısı olmakla yetinemez. İrdeleyen, olaylara ve olgulara bütün boyutlarıyla yaklaşabilen, geniş perspektifli ve oldukça zengin seçenek sahibi olan, çağın gereklerine uygun politikalar üretebilen aydınlar, hayatın kabul ettiği tiplerdir.

Bayrağın ve devletin yerine ekonominin ve demokrasinin geçtiği günümüzde, Türk ve Kürt halkının birlikte paylaşacağı, gelişmiş bir ekonomiye katılımcı bir demokrasiye sahip halkların Türkiye'si hedefi gerçekçi ve mantıklıdır inancındayım.

Devamı 61. sayfada

AĞRI İSYANI -II

(1926 - 1930)

M. K A L M A N

I.Dönem

BRO HESKİ TELLO

Celali Aşireti'nin Hesse Sori ailesinden olan İbrahim Ağa, halk arasında Bro Heski Tello olarak tanınıyordu. Ve Ağrı'nın eteklerinde oturuyordu. Bro I.Dünya Savaşı sırasında Ruslara karşı çarpışarak onların Ağrı'ya girmemesine çalışır. Ruslar, bazı yiyecek maddeleri vererek Bro Heski Tello'nun kendilerine karşı çarpışmasını önlemek isterler.

Bolşevikler, Rusya'da iktidara geldikten sonra askerlerini savaş öncesi sınırlarına çekerler. Ermenistan'da o sırada henüz iktidara Bolşevikler gelmediği için, Ermeniler, Ruslar'ın çekildiği alanlara girmek isterler. Bazı yerlere de girerler.

Bazı aşiretler onlara karşı gelirler. Bro Heski de Ermenilere karşı çarpışmış ve hatta Osmanlı askerleri Ağrı'ya geldiğinde Ağrı'yı onlara terk etmiştir.

Bro Heski'nin bu yaklaşımı kuşkusuz ki olumsuzdur. Dinsel nedenlerle Ermenileri düşman bilen Bro, ne yazık ki müslümanlığın etkisinde kalarak Türkleri işgalci olarak görmüyor ve onlara karşı direnmiyor. (EK-I)

Bro, bu olaydan sonra Ağrı'ya yerleşir. Ticaretle uğraşmaya başlar. Artık çıkarları onu Türk Devleti ile daha iyi ilişkiler içerisine götürür.

Şeyh Sait isyanında da sessiz kalır. Yenilgi sonrası Şeyh Sait'in oğlu ve bazı aşiret liderleri İran'a gitmek istediklerinde Celali Aşireti Reisi Kör Hüseyin Paşa, adamlarıyla birlikte Devlete yardımcı olmak ister, Türk katliamından kurtulmak için böyle davranır. Devletin istediği de budur. "Halk isyancıları istemiyor" imajını yaratarak Kürdü-Kürde kırdırtmak isterler. TC yine başarılı olur bu konuda.

Bro, direnişçileri yakalamaya çalışır. Ama başaramaz. Ali Rıza ve adamları İran'a geçerler.

Bro Heski, Türklere yardım etmiştir. Fakat, yine de huzursuzdur. Bir müddet sonra her zaman olduğu gibi yine sürgün politikası gündeme gelecektir. Bro'ya ilişkin söylentiler de çıkar. Bro, kendinden emindir. Devlete yardımcı olmuştur. "Ben devlete çok büyük yardımlarda bulundum. Bugün de dükkanımla uğraşıyorum ve devletin dostuyum" der. (Bkz.İhsan Nuri Paşa, Ağrı Dağı İsyanı, Weşanén Hevkom-Viyana, 1986, s.7). Fakat yanılır. Bir sabah Türk süvarileri onu sürgüne yollamak için gelirler. Bro kaçır. Çevre aşiretler bu gelişmeden etkilenir. Türk yetkilileri ciddi gelişmelerin olabileceği düşüncesiyle bu sefer Bro'yla anlaşma yoluna gider.

Bro Heski ile Türk kumandanı, Hellas köyünde görüşürler. Bro Heski, tatlı-sert konuşmalara kanmaz. (Bkz. age., s.9).

Türk askerleri Ağrı Dağı'nın eteklerinde çadırlarını kurarak fırsat kollamaya başlarlar. Ve ansızın bir gece Bro'nun bulunduğu yeri sarıp, top, tüfek ve mitralyözlerle saldırırlar.

Bro Heski'nin yanında çok az kişi vardır. Fakat buna rağmen Türk kuvvetleri başarısız kalır. Top ve mitralyözleri Bro ve adamları tarafından alınır. Aldıkları esirleri ise salarlar.

1926 yılındaki bu olaylar çevrede yankı bulur. Şemken aşiretinin reisi Teméré Şemki ve kardeşi Çerxo, Bro Heski'ye katılır.

Keza, Şeh Abdülkadir, Şakan aşiretinin reisi idi ve İzmir'e sürgün edilmiştir. Şeyh Abdülkadir de İzmir'den kaçarak Ağrı'ya gelir ve Bro'ya katılır.

Ve ansızın bir gece Bro ve etrafındakiler Ağrı'yı ele geçirmek için baskın düzenlerler. Fakat içeriden yardım göremediklerinden başarılı olamazlar.

Olaylar gelişim içindedir ve herhangi ciddi bir gelişmeyi sağlayamamışlardır. Henüz kendini koruma/savunma ön plandadır. Kişileri bu gelişme içerisinde tutan kendi çıkarlarıdır. Ulusal bir karakter bu noktada görülmez. Bro küçük karısını kurtarmak için Ağrı'ya gizlice girer ve başarılı olur. (İhsan Nuri Paşa, age., s.11).

Reşat Hallı'nın Türkiye Cumhuriyeti'nde ayaklanmalar (1924-1938) adlı kitabında, isyancılarla Türk ordu birlikleri arasındaki ilk çatışmaların 16 Mayıs 1926'da meydana geldiğini, bir grup Kürdün Doğubeyazıt'a bağlı Kalecik köyünden hayvanları çaldıktan sonra askerler Ağrı Dağı'ndaki Demirkapı bölgesinde Kürt birlikleriyle çatıştıklarını 28. alayın bu çatışmada yenilgiye uğratıldığını yazmaktadır.

(EK-II)

Türkler yenilgilerinin nedenini harekate başlanılmadan önce İran'a bilgi verdiklerini, kendilerine karşı yapılmadığı, kuşulanılmamasını aktardıklarından dolayı İran'ın bu bilgileri Kürt ayaklanmacılara sızdırdıklarını ve bu nedenle ayaklanmacıların tedbirler almasından dolayı yenilgiye uğradıklarını, ayrıca Türk birliklerine milislik eden bazı Kürtlerin kendilerine ihanet ettiklerini, Bro Heso Telli adına çalıştıklarını, hareketin yeterince düzenli organize edilmediğini, Alay Komutanının hatalarının yenilgiye neden olduğunun açıklamasını yaparlar.

Alay Komutanı görevinden alınarak yargılanmak üzere Sarıkamış'a gönderilir.

Bro Heso Telli'nin eline iki top ve çeşitli eşyalar geçer. Bu arada 3. ordu müfettişliği yeni bir katliam planı yapar. 13 Haziran 1926'da Genelkurmay'a sunar.

Aldıkları bilgiler çerçevesinde Poti Ağıl, Demirkapı, Serdarbulak, Bulambaşı, Küçükağrı ve Dere doğrultusunda 1150 direnişçinin bulunduğunu saptarlar. 9.Tümen'e bağlı birlikler 15 Haziran 1926'da Zengezor'un doğusundan harekate geçerek Şihli, Celal, Çevirme üzerinden Ağrı Dağı'nın etekleri boyunca ilerlerler.

16 Haziran'da bu birliklerle 20-25 kişilik Bro'nun adamları arasında çarpışmalar başlar. Türk askerleri bu çarpışmalar sırasında bazı tepeleri alırlar. 16-17 Haziran gecesi gerillalar Tugay'a baskın düzenlerler. Bir kısım savaşçılar İran Kürdistanı'na geçer.

Türk yetkilileri bu tedip(cezalandırma,katliam) girişiminden sonra direnişçileri dağıttıklarının kanaatine varılır ve askerleri tekrardan Doğubeyazıt'a çekerler.

25 Ağustos 1927'de 3.Ordu müfettişliği Haziran ayında yapılan tedipi yeterli bulmadığından yeni bir hareket planı yaparak genelkurmayca onaylanmasını ister.

Bu plan özette şöyleydi;

"Ağrı Dağı asilerinin tedibati(katliamı) için bir taaruz haraketi hazırlanmaktadır. Şimdiye kadar alınan bilgilere ve yapılan keşiflere göre, burada en çok üçyüz çadır vardır. Bu miktara göre, eli silah tutan asi miktarının 800 kadar olduğu kabul edilmektedir. Hareketin sürat ve güvenlikle yapılabilmesi için 9.Kolordu Kars'daki 29.Alay ile 9.Tümen Komutanı'nın da Ağrı bölgesine alınmasına lüzum göstermekte ve bu husus ordu müfettişliğince de uygun görülmektedir.

Şark vilâyetlerinde Akşam

Ağrı dağında yaşıyanlar nasıl insanlardır?

Şehir, doktor, ilaç ne olduğunu bilmeyen yarı vahşiler

Karaköse, temmuz

Şarkta yaşayan kürtleri iki kısma ayırmak lazımdır. Bir kısım kürtler, doğrudan doğruya şehirlerde, köylerde, kasabalarda yaşıyorlar. Diğer bir kısmı ise şehirlerle alâkalarını kesmişlerdir, göçebe hayatı geçirirler.

Bunlar aşiretlerdir. Her hangi bir aşiretin beği o aşiret efradının hâkimi mutlakıdır, ferd kendi idaresine hakim değildir. Asiler beği "Ateşin içine gir" derse girer. İşte şarktaki fesat mikropların bu aşiretler dağıtıyor.

Mesala bir aşiret tasavvur edin 200 atlı çıkarır. Fesat yapmak isteyen bir teşkilat beği para ile satın alabildiği takdirde mesele halledilmiştir. İsteddiği zaman istediği yere bu 200 atlıyı sevkeder.. İşte bütün teşkilâtçılar şimdiye kadar bu heriflerden istifade ediyorlardı. Son hadise bunların hakimiyetlerini ebediyen tarihe gömmüştür.

Bir de dağlarda yaşayanlar vardır. Bunlara aşağı yukarı vahşi denilebilir. Hayatlarında hiçbir şeyin farkına varmamışlardır. Bütün bildikleri sema ve kayadır. Bir ayı yavrusu nasıl yaşarsa o da öyle yaşar. İşte ağrıdakiler bu nevidendir. Ağrı vahşi ve korkunç bir dağdır.

Halk edildiği gündenberi zirvesinde kar eksik olmamıştır. Tepelerinden kopup gelen çığlarla bir çok insanın cesedi uçurumlarında parçalanmıştır. Bu dağlarda kurtlar, ayılar bile yaşamaya cesaret edemiyor. İşte ordumuzun imhasına çalıştığı şakiler, bu dağların zirvesine tırmanmış bulunuyorlar.

Şimdi siz tasavvur edin; bir kurdun, bir ayının bile dolaşmaya cesaret edemediği bu yalçın kayaların üzerinde yırtıcı bir hayvan hayatı yaşayanlar ne derece vahşidirler. Hayatlarında acımanın manasını öğrenmemişlerdir. Hunhar, atılğan, vahşi ve yırtıcıdır.

Ellerinden kurtulan bir neferimiz bana bir hikaye anlattı:

Kendilerinden birini ordumuza teslim olmak üzere kaçarken yakalamışlar ve hemen öldürmüşler. Bu öldürme ameliyesini nefer bizzat görmüş. Dedi ki:

-Evvelâ kadın, çoluk çocuk hepsi biraraya toplandı. Öldürülecek herifi ortaya getirdiler. Anadan doğma soyğular. İki Kürt omuzlarından yakaladı.

Diğer bir adam uzun saçlarını avucunun içine alarak kafasını kavradı. O sırada dağ gibi köca bir adam da herifin yanına doğru yürüdü. Belinden bir bıçak çıkardı. Öldürülecek adamın elini ya-

kaladı ve sanki bir koyunun derisini yüzüyormuş gibi elindeki ucu sivri bıçakla biçare adamın tırnaklarını, parmaklarının ucundaki derileri soyarak çıkardı. Kürt gık bile demedi. Sonra uzun bir şişle iki gözünü oydu. Adamın gözlerinden kan fışkırdı, fakat gene ses çıkarmadı. En nihayet bıçağını kalbine soktu, bir kahve değirmenin kolunu çeviriyormuş gibi çevirdi. Adam kanlar içinde yere yuvarlandı...

Düşünün şimdi insan namını alan bu vahşilerin sırtından ne farkı var? Bunlar değil yalnız memleketimiz için, bütün beşeriyet için bir şin ve bir lekedir. Din namına bir şey bildikleri yok. İki kelime öğrenmişler:

Müslüman kâfir!.. Eğer bıyıksızsanız, kafanızda şapka varsa kâfirsiniz, binaenaleyh öldürülmeniz lâzım gelir.

Çok alçaktırlar. Yakaladıkları takdirde sizi bir kurşunla öldürmezler. Gözünüzü oyarlar, burnunuzu keserler, tırnaklarınızı sökerler ve öyle öldürürler!.. Kadınları da kendileri gibi imiş!.. Bana bir teyyare zabiti anlattı. Genç iki zabitimiz bunların eline düşmüş, biri kaçmış, diğeri şehit edilmiş. Kaçan zabitimizi yolda altmışlık bir Kürt karısı yakalamış, üzerine atılmış. Zabitin gırtlığını dişlerinin arasına almış. Müthiş bir mücadele olmuş. Başında öküz kuvveti taşıyan vahşi kadın zabiti bir uçurum kenarına kadar sürüklemiş, o sırada zabit eline bir kaya parçası geçirmiş ve kadının kafasını parçalayarak ancak hayatını kurtarmaya muvaffak olmuş!.. İşte kadınları da böyle!..

Yedikleri bulgur ve ettir. Çiğ eti çiğ bulgurla karıştırıp bir hamur haline getirip yiyorlarmış. Su yerine yazın at ve eşek sütü içiyorlar, kışın da kardan istifade ediyorlar...

Sırtlarında elbise, mintan yoktur. Ayaklarında bir don omuzlarında bir koyun postu!..

Ömürlerinde bir defa şehre gitmemiş olanlar vardır. Doktor, ilaç nedir bilmezler. Bir takım dağ otlarını kaynatıp ilaç diye kullanırlarmış. Çoğu kızılbaştır. Herbirinin dört, beş karısı varmış. İçlerinde kız çocuklarını öldürenlere bile tesadüf ediliyormuş!.. Elhasıl tam manasile bir vahşet âlemi!..

Esat Mahmut

İranlıların Ağrı asilerini teşvik ettiğine dair bazı haberler olduğu için asilerin tedip sonrasında, geçen sene meydana gelen I.Ağrı Ayaklanması'nda olduğu gibi yine İran'a kaçmaları muhtemeldir. Bu hususun lehte temini bakımından İran hükümetiyle gerekli siyasi ilişkilerin sağlanmasına lüzum vardır".

Genelkurmay planı onaylar. Yeni bir hareket için hazırlıklar yapılır. Çeşitli illerden birlikler toplanılır. Kürt savaşçıların İran'a geçişlerini engellemek için tedbirler alınır. Türk savaş uçakları da harekate katılmaktadır. Yapılan keşif uçuşları sırasında Demirkapı, Gevgeve ve Biçare civarlarında çadırların olduğu şeklinde haberler alınır. 14 Eylül günü halkın Demirkapı'dan doğuya (İran'a) doğru kaçtığını, uçaklardan aşağıya attıkları raporlar aracılığıyla bildirirler. Halkın "kaçmalarına mani olarak yok etmek üzere" önlerinin kesilmesi için birlikler kaydırılır. 15 Eylül'de Gürbulak civarında, kaçan halka ateş açılır. Çok sayıda kişi öldürülür. Türk askerleri de zaman zaman baskınlara uğrar. 16 Eylül'de 29. Alaya yapılan baskından sonra hayvanlarının tamamı ile 5 subay esir alınır.

Türk askerleri silahsız, savunmasız köylülere saldırarak öç almaya yönelir. 120'den fazla insan öldürülür. 200'den fazlasını yaralar ayrıca köylülerin 5000'den fazla hayvanını gaspedirler.

29. Alay Komutanı ile Bölük Komutanı Yüzbaşı Nuri ve beş er ya kaçarak ya da Kürt savaşçılarınca salıverilerek tekerardan birliklerine dönerler. Onlar, savaşçıların elinde 17 erin bulunduğunu söylerler. Reşat Hallı'nın Türk asker kaybını az göstermek için yazmadığı rakamlar gerçeği gizlemez. Çünkü 29. Alay yeniden hemen hemen sıfırdan başlamak biçiminde yeniden düzenlendiğini birkaç paragraf sonraki itirafından anlaşılabilir. Anlaşıyor ki 29. Alay çok büyük kayba uğramıştı.

II. Ağrı tedibi iki tümenle yapılmıştı. Türkler buna rağmen başarılı olamazlar. Geri çekildikten sonra savaşçıları yine çalışmalarına devam ederler.

Şubat 1928'de Van ve 9. Kolordu komutanlıkları Genelkurmay'a verdikleri raporlarda savaşçıların buldukları yerlerle yaptıkları eylemler ve ayrıca onlara katılan aşiretler hakkında bilgilendirme yaparlar. Kış dolayısıyla yeni bir tedip yapılamaz. Fakat Türkler Kürt-Ermeni işbirliğinden, İran'dan alabilecekleri yardımlardan çekinmekte idiler.

Kürtler, bu arada kurtardıkları alanlara Kürt bayrağını çekerler. Bildiri ve broşürler dağıtırlar. Alt-üst örgüt hiyerarşisini oluşturmaya giderler. Bütün bu olgular devlete izlenir. Yalnızca şiddet yoluyla Kürt direnişinin durdurulamayacağına inanırlar. Başka tedbirlere de başvurulmasının uygun olacağını düşünürler.

Türk devleti 1991 yılına kadar Kürtlerin olmadığını savunurken, onları yok sayarken, devletin gizli yazışmalarında Kürt gerçeği inkar edilemez. Reşat Hallı'nın kitabı her ne kadar Genelkurmayca onaylanıp yayınlanmasına karşın 12 Eylül'den bir müddet sonra yasaklı kitaplar arasına sokulmuştu. Çünkü kitabın satırları arasında Kürtlerin nasıl katledildiği yazılmaktadır.

Reşat Hallı, Kürt reislerinin durumunu şöyle açıklamakta: "Kaçan Kürt reislerinin, eski aşiretlerinin başına geçerek bunları ayaklandırmaları ve bütün Kürtlerin birlik halinde hareket etmeleri ihtimali oldukça zayıftı. Bu iyimser düşünüşün nedeni ise, aşiretler arasındaki soğukluk, beylerle bunlara bağlı olanlar arasında eski ilişkilerin bir derece gevşemiş olması ve hatta bazen bir aşiretin kolları arasında beylerin engel olamayacakları derecede kavgaların çıkması idi."

9. Kolordu komutanı bölgesindeki olaylar nedeniyle iyi bir istihbarat örgütünün olmasını da sağlamaya çalışır. Bu haber

alma örgütü "Kürtlerin durumu ve haydutların hareketlerine dair çabuk bilgi edinecek, propagandanın ve özellikle silah kaçakçılığının önüne geçecek ve alınan haberleri çabucak merkeze ulaştıracak kişiler ve gereçlerden kurulmuş olmalıydı. Oysa bu bölge halkı çoğunlukla Kürt olup haydutlara karşı olsalar da, bazen milliyet nedeni, bazen de korktukları için yataklık etmekten kendilerini alamamaları veya hiç olmazsa gelip geçtiklerini veyahut da geç haber vermekte idiler."

9. Kolordu Komutanlığı savaşçılara yataklık edenlerin köylerinin tahrip veya yakılması yetkisinin de kendilerine verilmesini ister. Genelkurmay istenilen yetkiyi ve uygun önlemleri onaylar.

Böylelikle Karaköse Takip Bölgesi Komutanlığı 1 Ekim 1928'den itibaren oluşturulur. 9. Tümen Komutanı Albay Galip, komutanlığa atanır. (Sürecek)

EK-I.

Ağrı bilindiği gibi Batı-Ermenistan sınırları içindeki bir ildir.

Ermeni jenosidi (1915-1916) sırasında Batı-Ermenistan ve Anadolu'da ki Ermenilerin 3/2'si katledildiğinden Ermeni topraklarında Kürt nüfus hızla artar. Elbetke Kürt nüfusun artışı sadece son yıllarda olmamıştır. Moğol, Tatar, Arap, Türk vs. gibi işgalci devletlerin baskı, talan ve yağmaları sonucu Kürt nüfusu 7. yüzyıldan itibaren Ermeni topraklarında artmaya başlar. İşgal altındaki Ermenilerin dışarıdan gelen yabancılara karşı ciddi tavırları olmamıştır veya engelleyememişlerdir. Doğal olarak İslamiyet sonrası Kürtler, Ermeni topraklarında yayılırlar. Üstelik Ermeniler Kürt feodalleri aracılığıyla merkezi yönetime bağlanırlar. Uzun yıllar Ermeni aydınları Kürt ağa ve beylerine Türk egemenlerine şikayet ederler.

Ermeniler, soykırım ve zoraki iskanlardan dolayı kendi toprakların da azınlık durumuna düşünce de Kürt feodalleri Ermeni varlıklarına el koyarlar. Zorla İslamlaştırılan Ermeniler de soykırımın etkisiyle, etkisiz duruma getirildiklerinden Kürt feodaller Ermenilerin Ruslar sayesinde yine kendi topraklarına kavuşacaklarını anladıklarında tavırlarını Osmanlı'dan yana koyarlar. Batı-Ermenistan'ın sahipliğini üstlenirler. Gerçekte Osmanlı işgali devam ettiğinden Kürtlerin bu toprakları sahiplenmeleri traji-komik bir durumdur. Sevr Antlaşması sırasında Batı-Ermenistan ile Kürdistan'ın sınırları konusunda Paris'te Kürt temsilcisi Şerif Paşa'nın sunduğu haritalarda bazı değişikliklere rağmen Erzinan, Kars, Erzurum, Ağrı ve hatta Muş'un bir kısmı Ermenistan olarak gösterilmekte ve şehirlerin güney kesimlerine Kürdistan denilmektedir. İşte Bro Hesko'da bölgedeki Kürtlerin Ermenistan içinde kalmalarını istemez. Bu nedenle Rus'a ve Ermeniyeye karşı savaşır. Bu noktada haklı bir savaşın neferi değildi. Kendi menfaatleri ön plandaydı.

EK-II.

Ağrı Dağı'nın arka taraflarındaki aşiretler devlete karşı gelmez. Bu nedenle Türk askerleri bu kısımda rahat hareket eder.

Bro Heski, kadın ve çocukları Şakan aşiretinin İran'da kalan üyelerinin arasına yollar. Ayrıca İran sınırını arkalarına alarak Türk askerinin saldırılarını göğüslemeye çalışır.

İran, olaylar karşısında sessizdir. Türk-İran anlaşması da gerçekleşmediğinden, Bro'nun adamları kendilerini güvencede hissederler.

İran'dan gelen Şakan aşireti kuvvetlerinin de yardımıyla Türk askerleri yerlerini terk eder. Esir alınan Türk subay ve askerleri ise daha sonra serbest bırakılır. Silah, cephane ve yiyecek artık Bro'nun adamlarında boldur. ■

"KÜRT AYDINI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER"İN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

A L İ B İ Ç E R

İsmail Beşikçi'nin "Kürt Aydını Üzerine Düşünceler" adlı kitabını okuduğum bir dönemde oğlum görüşüme geldi. Daha önce oğluma sorduğum bir soruyu kitabında etkisiyle olacak yineledim.

- Oğlum Kürtçe biliyor musun?
- Hayır
- Kürtçe senin anadilin öğrenmeni istemiştin neden öğrenmiyorsun?
- Nasıl öğrenyim kimse öğretmiyor ki
- Oğlum birilerinin özel olarak öğretmesi gerekmiyor, yanında, seninle konuşuyorlar mı?
- Baba yahu benimle sadece küfür ederlerken konuşuyorlar.

Oysa, oğlumun öğrenim görmüş annesi de halası da ve çevresindeki diğer yakınları da çok iyi Kürtçe biliyorlar. Ama kendi çocuklarının kendi dillerini öğrenmemesini bir eksiklik olarak algılamıyorlar.

Öğrencilik dönemlerimde Ankara'da Köye gittiğim zaman Kürtçe'den uzun süre uzak kalmanın özlemini gidermek için özellikle Kürtçe konuşmaya gayret ediyordum. Tersliğe bakın ki, Köylülerimde "Bak! bizde senin gibi Türkçe konuşmasını biliyoruz" dercesine benimle Türkçe konuşmaya gayret ediyorlardı. Birbirleriyle konuşmaya gelince yine Kürtçeye dönüyorlardı.

Necla Bakı'den dinlemiştim, İsveç'li yengeleri evlerine geldiğinde bunlar konuşurlarken zaman zaman Türkçe de konuştuklarını görünce, kadıncağız dehşetle "Sizi dilinizle konuşmayı, yazmayı yasaklayan, sizi asimilasyon cendresine sokan düşmanın dilini nasıl oluyorda bu kadar rahat konuşabiliyorsunuz" demiş.

Yılmaz GÜNEY'in bir yazısını okumuştum, aklımda kaldığı kadarıyla şöyle idi: "Bir odayı düşünün içinde bir düzine insan yaşıyor. İçeride ter kokusu, sigara kokusu, ağız kokusu vb. birbirine karışıp ağır bir hava oluşturmuş. Baştan beri odanın içinde bulunanlar bu kirli havanın ağırlığını kolay kolay ayırt edemezler. Dışarıdan odaya giren biri ise içerideki kirli havanın ağırlığını ayırt eder. Hemen kapı pencerenin açılarak odanın havalandırılmasını ister."

Oda ile ilgili bu gelişme eşyanın doğasına uygundur: Durağan olan bir madde sürekli durmak, hareket halinde olan bir madde ise sürekli hareket etmek ister. Ama durağan halde dediğimiz maddede hareket, hareket halinde dediğimiz madde de ise durağanlık vardır. Maddenin içinde bunlar yer değiştirerek devam ederler.

İ. Beşikçi, Kürt toplumunun kapısını açıp kafasını içeriye uzattığı ilk günden beri, Kürtlerin ivedi olarak kapı ve pencerelerini açıp toplumlarını havalandırmaları için bütün fiziksel ve düşünsel gücünü harcıyor. Birçok Kürt ve Türk aydınının, bilim adamının yaptığı gibi kapıyı kapatıp ardına bakmadan oradan uzaklaşabilirdi de. Ama İ. Beşikçi içeriye girdi, yıllarca zindanlarda yatmak pahasına da olsa...

Dünyada "Başka" bir halkın çıkarları için kendi halkına, "kendini" devletine karşı aydın sorumluluğunu böylesine zorluklara karşın yerine getiren aydın çok ama çok azdır.

Kuşkusuz ABD'nin Vietnam'daki kıyım ve katliamlarını kinayan ve Vietnam'dan çekilmesini isteyen ABD'li sanatçı ve aydının sayısı hiç de az değildi. Keza yine Fransız sömürgeciliğine karşı Cezayir Ulusal Kurtuluş Savaşını Sartre, Camus gibi dünya çapında üne sahip yazarlar desteklemişler, kendi hükümetlerine karşı kampanya yürütmüşlerdir. Ama bunların hiçbiri İ. Beşikçi'nin karşılaştığı zorluklarla karşılaşmamışlardır. Karşılaşmayacaklarını da biliyorlardı. İ. Beşikçi ise karşılaştığı zorlukları önceden biliyordu. O'nun bu bilgisi onu geriletmeye değil, daha kararlı bir tavır sergilemesinde somutlandı.

Kürtler için bunca acı çekmiş, genelde dünya, özelde ise Türk ve Kürt aydınının, bilim adamının yüz akı bir kişilik eleştirilir mi? (Bu açıda kendimi sorguladığım için burada yineliyorum.) Evet! Bu eleştiri ve eleştiriler İ. Beşikçi'yi küçültmez büyütür. Yıpratmaz güçlendirir. Bir aydını, bir devrimciyi, bir önderi küçülten, yıpratma eleştiri değil, onu tabulaştırma, dokunulmazlık zırhı ile korumaya almaktır. Bir düşünce, bir eylem adamının söyledikleri, yaptıkları sadece onamak, birikim edinmek için değil, eleştirmek, tartışmak ve daha da varsıllaştırmak için vardır.

Yukarıda verdiğim ilk iki örnekte olduğu gibi Kürt toplumunun bir kesimi (Bu kesime katılan aydınların sayısı da hiç az değildir.) sömürgeci güçlerin dayatmalarının ürünü olarak kendi kimliklerinde bilinçli ya da bilinçsiz bir çabayla kaçarak ulusal değerlerine yabancı düşmüşlerdir. Çünkü kendi yaratıcılıklarını kullanarak daha rahat bir konuma ulaşmaları ancak ulusal değerlerinden uzaklaşmakla olanaklı olmuştur. Hem düzen sınırları içinde kalıp, hem de ulusal değerlerini yaşatarak ekonomik, politik, karizmatik vb. alanlarda ilerleme gösterilmeye izin verilmemiştir.

Kürt toplumu, ezilen bir ulus olmakla sınırlı değil, aynı zamanda sömürge bir ulustur. Sömürge bir ulus olmanın en göze çarpan özelliği ise, o ulusun egemen ulus tarafından ekonomisinin, etik, estetik, kültürel değerlerinin, beynsel gücünün kendi ulusal çıkarlarına göre biçimlendirilmesidir.

Sömürgeci devletlerin amacı sömürge toplumunun bütün değerlerini kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirerek onu kendi parçası haline getirerek varlığını ortadan kaldırmaktır. Kürt toplumunda geçmişte olduğu gibi, bugünde sömürgeci çarklar bu yönde acimasızca dönüyor. Peki bugün ulusal konuma ulaşmış Kürt toplumunun sömürgeciler tarafından ortadan kaldırılması olanaklı mıdır? Yeryüzünde ulusal konuma ulaştıktan sonra sömürgeci sistemle parçalanarak ortadan kalkan bir ulus yoktur. (Bu açıdan en kötü durumda olan Filistin'liler bile ulusal konumunu korumayı başarıyorlar.) Bu dağılma ve ortadan kalkma tehlikesi uluslar daha ortaya çıkmadan, yani kapitalizm öncesi üretim ilişkileri içindeki topluluklar için geçerliydi. Ulusal düzeye ulaşmış toplulukları dağıtıp ortadan kaldırmak son derece zordur. Çünkü ulus aynı zamanda kararlı bir toplumdur.

"Ulus, tarihsel olarak oluşmuş, kararlı bir dil, toprak, iktisadi yaşam ve kendini kültür ortaklığında dile getiren ruhsal biçimleme birliğidir." (1) Ulus olan, bir topluluk bütün bu özellikleri bağrında toplaması gerekiyor ve bu özelliklerden birinin eksikliği bile o toplumu ulusal niteliğini ortadan kaldırılması için yeterli bir nedendir. Kürtler, başta dilleri, kültürleri olmak üzere bütün ulusal özellikleri bağrından taşıyan "Ruhsal biçimlenme birliği" yani ulustur. Eğer bir toplumun dilini, kültürünün varlığını kabul ediyorsak, o toplumun beynsel faaliyetini yani aydınlarının varlığını da kabul etmek gerekiyor. Bir toplumun dilini, kültürünü, tarihini aydınından ayırmak, aydınınından bağımsız düşünmek olanaksızdır.

Aydını olan her topluluk ya da toplum kuşkusuz ulus

değildir. Ama ulus olan her toplumun (istediğimiz düzeyde olmasa da) mutlaka aydını vardır. Ulus kendi aydınına yaratır. Aydınlar bir ulus, dilsiz, kültürsüz, tarihsiz bir "ulus" demektir. Bu da ulus değildir. Ulus ortak değerleri olan bu ortak değerlerle yeni değerler yaratan bir toplumdur. Ehmedê Xani, şu dizelerle bu ortak değerlerinin önemini ve özlemini ne güzel ifade etmiş:

"...Ki el demesin Kürtler

Insafsız, asılsız ve temelsizdirler, çeşitli milletler kitap sahibidir

sadece Kürtler nasipsizdirler

Hem düşünce adamları demesinler ki 'Kürtler

Amaç edinmediler aşkı

Hep birlikte ne isterler, ne severler

Onlar aşkın tadından yana hepten nasipsiz

Hakiki ve mecazi aşktanda boşurlar

Hayır Kürtler o kadar kemalsiz değil"(2)

İ. Beşikçi "Aydınsız bir toplum düşünülemez. Her toplum aydınına sahiptir. Fakat Kürt toplumu aydınına sahip olmayan bir toplumdur/...../ Kürt toplumunun aydınları yoktur."(3) diyor. Aydınlar bir toplumun düşünülemediği İ. Beşikçi'de kabul ediyor. Ama nasıl oluyorsa Kürtler hem toplum (ulus) oluyor, hem de aydınsız. Yine İ. Beşikçi'ye göre bunun yanıtı "Kürdistan emperyalist ve sömürgeci müdahalelerle bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmış bir ülkedir. Kürt ulusu bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmıştır. Bu emperyalist ve sömürgeci müdahaleler Kürt toplumunu çürütmüştür. Kürt toplumu çürümüş bir toplumdur."(4) İ. Beşikçi "Kürt toplumu çürümüş bir toplumdur" demekle genel bir çürümüşlükten, yani kelimenin geniş anlamıyla bir çürümüşlükten söz etmiyor. Örneğin günümüzde bütün kapitalist toplumlar bir anlamda çürümüş toplumdur. Üretim ilişkilerindeki durağanlık, işsizlik, ırkçılık, iletişim araçlarındaki yozlaşma, seks, uyuşturucu vb. belirtilerle bir çürümüşlüğü resimliyor. Yani en az da sosyalizm çöşkusunu taşımayan bu yönde bir mücadele vermeyen, kitleleri etkileyen bir hareketliliğin olmaması çürümüşlük olgusunun altındaki çizgiyi daha da kalınlaştırıyor. Ama bütün bunlara karşın bu (ABD, Almanya, Fransa, İngiltere vb.) toplumların aydını yoktur diyemiyoruz.

Bireyin önemli rolünü yadsımamakla beraber bilindiği gibi aydınlar önderler yeni bir toplum yaratamazlar. Katkılarıyla ancak o toplumun değerlerini varsıllaştırabilirler. Toplumlar (Ulusal ve sınıfsal ilişkiler) kendi aydınına, kendi önderine ve devrimci değerlerini yaratırlar. "Herhangi bir büyük adamın, belli bir ülkede ve belli bir anda ortaya çıkışı rastlantısal bir olgu değildir. Biz bu adamı bir kenara itecek olursak yerini doldurma ihtiyacı hemen belirecek. Ve yerine mutlaka bir başkası geçecektir."(5)

Bugün Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin geldiği düzey geçmiştenden günümüze gelen ekonomik, politik, etik, estetik, direniş birikiminin vb. değerlerinin yoğunlaşmasının sonucudur. Başta PKK önderi Apo ve diğer önder kadroları, Kawa, KUK, Tekoşin, Rizgari ve diğer hareketlerin önder kadroları bu yoğunlaşmanın ürünüdürler. Keza Doğu ve Güney Kürdistan'daki Kürt hareketlerinin önder kadroları da bu tanımın içindedirler. Öncü devrimci kadroları aydın kavramı dışında düşünmek olanaksızdır. Her devrimci önder aynı zamanda kendi toplumunda aydındır. Kürt aydınları sadece devrimci önderleriyle sınırlandırmakta doğru değildir. Bu alanda daha geniş bir aydın potansiyeli ile karşılaşmak olanaklıdır. (Bunların hiç olmasa bir bölümüne değinmek ayrı bir yazı konusu olacağı için geçiyorum) Keza İ. Beşikçi'nin bugün Kürt sorununa genel olarak sağlıklı bir yaklaşım göstermesinde Kürt aydınlarında etkisi ve payı vardır.

Beşikçi'nin kendisi de aşağıdaki sözleriyle bunu kabul ediyor.

"...Her şeyden önce 1971 Doğu Duruşmaları hakkında bazı şeyler söylemem gerekiyor. Gerek duruşmalar süresince, gerek sıkıyönetim tutuk evinde çeşitli kişilerle yaptığım konuşmalar Kürt sorunu hakkındaki düşüncelerimi kökten değiştirdi."(6) Sözkonusu olan "Çeşitli kişiler" yurtsever, aydın Kürt gençlerinden başkaları değildir.

Bugün Kürt aydınlarının varlığını yadsımak nasıllı olanaksızsa, Kürt aydınlarının yeterli düzeyde bir potansiyel oluşturduğunu söylemekte o derece olanaksızdır. Bunun için yapılması gereken Kürt komünistlerinin, Kürt yurtseverleri ve devrimci aydınlarının, sanatçıların ilk önce kendi dilleri ile okuyup yazma, politika ve sanat üretme koşuluyla ilerici sınıfsal ve ulusal değerlerine sahip çıkıp geliştirmek gerekiyor. Bu bazı çevrelerin dayattığı gibi ulusal değerlerini ön plana çıkarmak değil, ulusal, ya da sınıfsal olsun kendi ilerici değerlerini dünya halklarıyla paylaşma çabasıdır. Newroz olgusu buna güzel bir örnektir. Enternasyonalizm, askeri ve politik alanda olduğu kadar, dil, kültür ve sanat alanında da ilerici değerlerini küçük görüp yadsıyarak kendi dışındaki halklarının çıkarlarını savunarak, kendi halkının çıkarlarını feda etmek değildir. "Bütün dünya proletaryası, ya da ezilen halkları..." şiarı da genel olarak kullanıldığında bu bazda pek bir işlev edinmez. Bu şiar özel olarak kullanıldığında ise kendi proletaryasına, kendi ezilen halkına tekabül eder. Enternasyonalizm kendi ülkede devrim yapmaktır. En büyük enternasyonalist dayanışma ve destek budur.

Ezilen ulusunun ulusal değerleri ilerici bir işleve sahiptir. Bunun ilericiliği anti-emperyalist, anti-sömürgeci ve anti-işgalci oluşundan kaynaklanıyor. Ezilen ulusun mücadelesi diğer uluslar ve halklarla aynı düzeye gelmeyi hedeflediği sürece ilericidir. Ne zamanki kendi ulusal kazanımlarını elde ettikten sonra başka ulusların, halkların çıkarlarına el uzatırsa gericileşme ve şovenleşme o noktada başlar.

Kürt toplumun, yabancılaşmada çürümüş yanlarında kurtulmanın yolu sadece ulusal değerlerini kazanmadan geçmiyor. Sadece ulusal değerlerini ön plana çıkarılmasıyla bağımsızlığı elde etmek oldukça zordur. Tek başına ulusal kimlik kazanma hem olanaksız, hem de olanaklı olsa bile bu başarı küçümsenilmemekle beraber sorunları yeterli düzeyde çözümleme gücünden yoksundur. Sınıfsal mücadeleyle örtüşmeyen bir ulusal mücadele etkili ve kalıcı bir başarıya kavuşamaz. Ekonomik bağımsızlığı olmayan toplumların siyasal (ulusal) bağımsızlığının da olmayacağı açıktır.

Kürt toplumunun, kültürü, politik, ekonomik, yabancılaşma ve çürüme özelliklerinden kurtulmanın yolu sınıfsal ve ulusal kurtuluş savaşımını iç içe düşünen, enternasyonalist değerleri hedefleyen diyalektik bütünlüğü sağlayan ulusal demokratik ve sosyalist devrimle olanaklıdır.

Şubat 1992

KAYNAKÇA

1-J.Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, s.15

2-Ehmedê Xani, Mem û Zin, Çev.M.E.Bozarslan, H. Yayınları, s.63

3-İ.Beşikçi, Kürt Aydını Üzerine Düşünceler, s.6

4-İ.Beşikçi, Kürt Aydını Üzerine Düşünceler, s.6

5-F.Engels, H.Stankerburg'a yazdığı 25 Ocak 1894 tarihli mektup.

6-İ.Beşikçi, Kürt Aydını Üzerine Düşünceler, Yurt Yay, S.143-144

HEZAR NEWROZ DI HIMBEZA HELEPÇE ŞEHİD KET

M. SAİT ALPASLAN

Hin sibe bû. Heweyek sar, sayîyek tarî çol û merg dagirtî bû.. Ji durva dengê zengilkê kerîye pez hêdî hêdî dihat. Çîya kilamek dilovanî dinalîya. Bîhna biharê ketîbu hemû çîya û zinaran. Û ji çîyan berf dihilîya, av dimeşîya pelê daran. Kûlîlkên bişkivî, bi rengê xweyî kesk û sor hemû çîyayên Kurdistan xemilandîbun.

Besra bi dengê zingilkê pez şîyar bû.. Kitan da serê xwe û derket ser xanî. Xortên gûnd bi pel û gûlan gûnd xemilandîbun... Besra bi çavek ruken li der û dora xwe nerî. Ji hatina cejna Newroz ra pênc-çe ro ma bû. Her sal dema Newrozê keçik û xortên gûnd dil berdidin hev, zarokên çuk elimandina çek û rext dikin û pêşmergên serê çîyan vedigerin gûnd. Her sal dema Newrozê mirovê Kurd kêfxweş û dilşa dibin.

Îsal Ehmedê Osê û sêzde-çarde xort ji bo peşmergan ber bi rê derketî bûn. Ji nişkevda dengê teyyaran hat. Gişt xwe avêtin paş darek devîyê. Teyyare berê xwe dan gûnd. Gûndî hemû berê xwe dabûn nav malâ. Ki çi dizanî dîsa çi şêytanî ketîye aqlê Seddam kû leşkerê wî wa nîvroj xwe li nav gûndê Kurdistan dixê.

Teyyarên li ser gûnd bîstik din tiştê zer, bi bihna sire li ser gûnd belav kirin. Bi vî halî, gûndî gişt hilmek fire girt. Besra ji xwesîya xwe Eysanê ra got;

--Dayê, qey ev dermanê pêze. Ya na tû cari teyyarê leşkeran vi wektê nehatîye nav gûnd. Bi gûmana min evîya dermanê.....

Hilma wê çikîya.. Wekê tiştê teyyaran li ser wan rijand zer bu.. Dilê wê xelîya. Berê xwe da xwesîya xwe kû xwesîya wê bê can, li erdê term bû ye.

Qirin gihaştin erşê. Mirov tev li nav gund bi mev ketîbûn. Gah dayikek xwe avêtiye ser zarokê xwe, gah bavikek dil peritî..

"Ez qîrinek im
qîrinek bê kes
Carna denge Elî Şêr
Carna ji Seyyid Rizo
Ez xiratêlim
Çîyayê Zağrosê me
Zîlanîm ez

Di himbêza Kurdistan şehîd ketim"

Dengê gûlekêk her tiştî xera kir. Keç û xort-jin û mêr-zarok û zêçî, hemî berê xwe dan dora darbesta şehîdê xwe. Der hêl gişt polêz girtî bû.. Teq û req a tivingên wan bû.. Min çend can dî, ketî bûn ber xeta jîyan û mirinê.

"Îro jîtrojan faşizme"

Darbesta Wedat, a Remzî, a Murat, a Herbî, a

Necatî, a Zekîye, a Newal, a Newroz li ser milê. Me berî daye goristana şehîdê Kurdistan.

Îro li Helepçe kûlîlk vena be. Axa wê bu ye axa mirinê. Lê em li vî halî nanihêrîn. Gava em binhêrîn hemû axa Kurdistan bû ye axa mirinê, bi xwîna şehîdan hatîye şûştin.

Hew carna qîrinek bê kes dikeve newalên Kurdistan:

Ev qîrina a Zîlan, a Bêrîvan, a Mazlûm, a Zozan, A Hûsên, a Wedat, û a Newroze..

Îro jî rojan faşizme
Roja tarî - Wek dîroka bindest-
Îro şehîd ket
Hezar Newroz
Di himbêza Helepçe....

PÊ HELEPÇE

"Ji bo Kurdên bindest"
Îro xemik di dilêmindê heye
Îro granya gûle
An
Hîdrojen
Napalm
An jî
Buka teze
Hîroşîma
Helepçe
Îro ne ceng, ne sewda
Îro mirin digîrî di destê min da
(Dawîya wê
Ne hun bipirsîn
Ne ez bêjim)
Gelê Kurd ketin çîya (Ji bê kesîya dîroka xwe)
Leşkerê imperyalizmê
Şinanê faşizmê bune heval
Dî rîya mirinê da
Bombe û kimya
Kû
Sinor
An jî
Xabur (Kurdîstana bakûr)
Yek û yek mirin
Pişt xwîka Hîroşîma (Helepçe)

WELATE MÎN

Dilê çar parî
Bi xwe jîn dibe her parî
Gelê min bindest
Zmanê min bê kes

Welatê min
Buye dilê çar parî
Berxwe dide her parî
Gelê min dijî
Dijî serhildan

AGIRÊ NEWROZÊ

Agirê newrozê
Li ser çîyane
Pelan dike xwar
Tevde azadiye
Tevde jîyane

Diçirrûse
Ronahîyê pektîne
Tevde sebra gelane
Tevde sebra Kurdane

Agirê newrozê
Di nava dile keçane
Di nava dile xortane
Tevde ewîne
Tevde jîyane
Haza dilan
Ronahî ya çavan
Yekîfî ye
Bratiye
Keyf û şahîye
Davete
Govende
Dîlane

Agirê newrozê
Li serê çîyane
Li serê Munzur
Li serê Zagiros
Li serê Sîpanê
Tevde şere
Tevde cenge
Tevde lédane

Agirê newrozê
Li nava deştane
Di deşta Silêmanî
Di deşta Botane
Tevde zanîne
Tevde ilme
Tevde dermane

Agirê newrozê
Di nava gunda
Pete tavêje ezmana
Şîyar dike yê xewda
Zana dike nezana
Tevde şewqe
Çi mezine
Çi girane

Agirê newrozê
Daketî bajara
Silav lêkir
Koma Proletara
Pêla xwe berda
dibistana
Xwe berda şaristana

Tevde xwendine
Tevde şuxule
Tevde xebate
Mala beglera
Bu wêrane

Agirê newrozê
Li her dere
Koma gela
Di de berrah
Dişevite
Dişevite
Ronahîye di de dorê
Karkirno
Gundîno
Cotkarno
Şagirtno
Bindestno
Rebenino
Belengazno
Birçîno
Tazîno
Mizgînî liwe
Liwe hemya
Mîzgînî
Şahî dikeve dilê me
Ronahî dibe
Ruken dibe gelên me
Tîna xwe
Germîya canê me
Ditirsîne mejokêdaran
Di tirsîne koledaran

Agirê newrozê
Li serê çîyane
Tevde mizgîne
Zombê kawa ye
Mizgînîya
Tevde jîyana
Kurdistane

BRÎNDAR

ZONÊ MA - II

D R. A L I K I L I Ç

nialistu, emperyalistu Kurdistan bero kerdo binê bandira hu. Xelasê Kurdistanî qelasê Miletê û zonê Miletê Kurdiya. =udmuxtari (otonomi) parçe kerdena Kurdistanî a. Perçekerdena zone gêlê ma wa. Xudmuxtariye Miletê Kurdi, zone miletê kurdi welate ma azat nikeno. =udmuxtari raa çewta. Qesa ma zolala. Ma perskeme, vame lao sima eve na qudmuxtari Kurdistan çutiri xeleşnene? Kurdistanê ma çutiri azad beno? Çutir beno ma heto jura azadiya Kurdistanî jwuazene, heto bin ra, sima Kurdistan kene çor letey kolonialistu re kene pêsare bene dane kolonialistu. Sima eve na aqil çutiri Kurdistan xeleşnene? Waqto ke, sima tedinê piya seweta xelase Kurdistan pero niyada? Kurdistan çutiri xeleşino, waxto khe sima vake, ni lao, ma "Dimiliz me, ma Kurdi nime. Zone ma Kurdi nio. Qusir ne niya mede na politika hema neokolonilizme tirk û erav û persiya. Tîm burjuvaziye kolonialiste, taye seydiy, khuresij, pir u sex xapitiv, kerdiv top, çek dayvira dest eve tâng û tope hu rusnay vi ma ser. Verva na xeta ma ve aqil, fam, zanayiş, zanistayiş qesû pers keme. Kare ma, kare filizofia zanistan a. Filizofia ma, dialektika, materyalista. Methode dialektika materyaliste çeke atena ma wa. Çokaro vatena ma paka, semta, rindêka. Vatena ma zerna, roşta aqilia, roşta zonayiş a. Ma qeso viren. qese filizofia Kurdistanî eve zone ma pers keme, vame.

3. Zone ma çik o?

Zona ma de tipe "Z" esto, nu Z zone xelke Armeni u Grek te ki esto. Zone Armani de z eve alfabe Armeni nuya yeno nûştiskerdene(=ts). Zone grek de (&ç). Sanskrit de y o. Zone grek de Ç, zone Armeni de J nêmvengin (semi-voyelle) Nu Alamankiyo kan de biyo j zone İngilizi de beno y. Waxto ke 'Z' ra tipia tipe 'U' yo derg ame nu beno ZU. Di forme Zu este. Zu o kilm û derg. Zu o kilm forme ceride yeno vatene. Ma vame zu lazek. zu(zu=1) çeneke. Tipe U tipo kilm û dero. Waxto ke 'Z' ra tipia tipe U yo derg ame, beno Zu çekuye vire de U yo dergo rakerde beno OU nu tipe Z+OU=ZOU (langue) Na formul: Z+u=zu>Zou

Zon>Zonon/Zan>zanon

1.Zou, fonksiyone zon nio. Zon zere feke ma de ro. Nu zon zu organ o. Fonksiyone zoni qesey kerdena, famkerdena, zonayena, perskerdena, manâ kerdena, nustis kerdana.

erodayise Khalike ma Hêmedê Mir Z'aliyê Silêmanî, ma re rost bido. Çek ontena yi marê raa pêrodayis bî misno. Gereke evê khila gîlê çekûne hu zu metaris de tîl kerime, çekune hu ju meteriste dişmen ser çernime, kolonialistu çer vir bikerîme. Lao, nu Goynyş niyo, ma sîte Melêka Hêmede Mir Z'aliye/Sîlemani lito. Venge perodayiş e coanîkune Tertêlê Dersim û Dêrê Laci ma-re eve dosu mawzeru rusneno. Roze roza çeke Kurdistanî a... Ma ve na çek, na raa çekinera roşta perodayis diya, roşta xelase Kurdistanê hu diya. Ma esto ho ver, do pero hêrê hot bedelû gureto. Ma Wela Kurdistanî eve gonia hu, gonia xalûne hu şuta.

Qesa pile rastiya Kurdistanî'a. Kolo-

2. Zon dialekte kurmancî de "ziman" o. Di fomen este. Zî-man. "Man" Zone Zend aqilfam (penser) o. Zone Zend de verba «zi-zanem» (Paul Regnaud: Phonétique historique du Sanscrit et du Zend. 1895, p.26) esta. Ma ki vame ke zone ma verba zanayene (zonayene) ra peyda biyo. Koke na verbe "ZAN" o.

Waxto ke pers kered va ke: Tu na zou, na zone ma zonena? Ya ki na zan zanene? Ma vame heya ez na zon zonon, ez na zan zanon. Vame: Ziman zanem, "zimanzen" zanayis, zani, zanista.

Zone ma forme zou, zon, zoan, zan, za zanon este n y Verba zanayene ra yene. Waxto ke sima ho ho re pers kerd va ke:

Ez çî zonôn? -Ez zon zonon. Ez zone ma zonon.

Tu çî zonêna? -Tu zon zonena? (To zan zane-na)

U çî zoneno? U zone ma zoneno
Yi çî zonene? Yi zone ma zonene. Vajime ke, ez Za zon Za

Tika zono. Ez oncia van ez Za zan. Ez van, ez Za zanon. Forme Za Zan o. Tika n gino waro. Zan>Za. Zone ma de ma vame ez zon zonon ez zan zanan. Waxto ke ma vame ez zu za zan, ma vame oncia ez zu za zanon=e z zu zon zonon=e z zu zou zonon=e z zu zan zanan.

Kanatê kurdev, rêzimana hû ya Kurmancî û Soranî de forma verba Zanin dano:

Min zani(Sor, min zanim) /min zambû (sor min zab() bum)

te zanî (Sor, to zanit / te zambû (sor, to zambût) min dizani (sor, min demzanî/te dizanî (to det-zanî)

ez(di) zaniim (sor, min dezanim)/tu(di) zani/to dezanî (1)

A)Zone ma de, ma vame "mi zana, mi zanay bî, to zanit.

Sorani û Kurmancî de (di) zone ma de biyo vind. Zone Milete ma indu-ewropa o. Zone indu-ewropade vengezerin (intervocalique) t,d bene vindi. T avê beno d. pee cu beno vind. Zone Latinde Vitam>vide vie.

Zone ma de m o vire maneno. M o peyen gegane beno n. gegane beno vind.

Mim>Min>mi.

min zanbum (soranî) min zambû (kurmancî).

b)P o vangezeri (intervocalique) avEe beno B, pee cû beno V. Kurmancî de min zambû soranî de min zanbum zone ma de bene Mi zonay bî>mi zonay vî (b>v)*

3. Eve zona ma Zon miseme, eve zone ma zon misneme. Verba misayene (misaene) verba misnayene, ez tu misnon tu tu misnena. Na qeşi sero

Filozof Sokrates vato: «Hu bi mise» (.....) Ma vame ez hu mison. Ez tu misnon. Ez ke hu mison, nu misayis o. Ez ke tu misnon, nu misnayis o. Misayis û misnayis e ma zonayis o, ez zon mison, tu zon misena, ma zon miseme. Nu misnayise zoni o. Eve misnayise zoni vineme, ez ve zoû (za, zon, zan) fam kon, tu ve zoû (za, zon, zan) fam kena. Ma ve zoû (za, zon, zan) fam keme. Nu famkerdis zoni o. Ez, tu, û, ma sima yi, eve zonayis, eve misnayis, eve famkerdis e qesune newu, famo newe, zono (za, zon, zan) newe peydakeme. Peydakerdis mana o, mana pee cû, qeseykeme, nustis keme. Zon(za, zon, zan) eve fame qesu, fame nustis beno jede, fire axil-ra yeno zaynayiş...

Nu zonayis e zonio. zone ma Verbe zonayene ra amo dina.

EZ+zu zà>zou zan>zon zon>zon zan>zan zan>Za zan>zan zanan>ZAZA.

Na zaynayis(.....) zon ia. Cokaro zaynayişe zone ma pako, zolalo, misnayise zone delalo. Famkerdis zone xezalo, adiro. zone ma de vane «manga za guk ardo, zon zayno qese û fam ardo» Verba "zaynayis" forme zayiş û zayniş yene. Zayniş Filosofia Platon de bana methode dialektika zonayiş=zanayis, Zanayişa dialektike bena methoda Zone ma.

4.Dialektika zone ma çik'a?

Zone ma, nê zere destûte ma de vindeno, nê ki, destune mara beno tever sono. U(zon) hen deste ma de ro, heniki deste ma de nio. Ji rosta tija. Lopa hu cinena pæro, rost teverde manena, lopa hu kenr eze zere kafa tu. U(zon) xafilde ho ho're vurino. Estena ho de cino, cinêvienia ho de esto, estena zoni, waxto ke ma fam keme, qayît beme, mot beme, vineme, pê ceme, esta, A(estena zoni), tevere ma de, ma ra azad esta, hema bê ma estena zoni cina. Ma eştime, zone ma esto, ma kecinime, zone ma ki cino. ma beme, zone ma beno. Roze ma mireme, some hema nustis kerdena zone ma ne mîrena. A(nustis kerdena) perodayis ma de manena, vindena. Eve zon, ma ci ni misnay me ke? Eve zon ma kal û ber re hata nika, vîrene û peyene misayme, tarix nustik keme, vîrazeme, heniki hu vira keme. Eve zon Tede na çî beno araze. Merdena zoni de eştena ma, estena ma de merdena zoni juvin ra munina.

Esmû ma eve zon kumera. Meste spêdê, eve zou urzeme ra. Ma berπu Pi û halkûne hu eve zon mişayime. Ma dina hu, eve zou taste, vrastEe, nê-qesnê, kerda rindeka delaliye. Sevêta na karzanista, dismene koledari morzêleyê osini kerdi destune ma. Yine, lay kerdî vile ma. Ma darde

kerdime, ma qîrkerdime. Ma şaşet kerdime. Hema, ma lawikê azadi û serxwebuna welate hu, eve zone hu, eve zone ma vati. Zone ma tertelo, çek o, adira khila pêrodayisa kuna kou, gemû, wesneno. Zonê ma, tufongê kurmanciy o, buluskê azadiyo xil beno fino raci cerdû merg û xozanunê welatê ma.

Qesa Khalkune ma yena ra ma vir: qe pers mekerene, zof kar, kar o... zof... Dezê gîrani, heriga bê çeverê, xistik, tewranîye, sûreki, hevaleyî, gerr, Zonê ma ard'ra ma vir. Merdena girana tayên sewkanune welatê ma, ma eve zone ma misayime. Zonê ma, raa perodais yine misna ra ma.

Tertelo vredê, tertelo pêedê ma eve zone hu lawikê perodais vatî vi. Nika, eve zou, dûr a dur, veng dame ra juvin, juvin'ra haskeme, gegane şindor sera dame pêro, Hema, erz û halê eve zone ma ni, eve zone koledarû yena nustik kerdene. Afkat zone ma qusey ni keno, yi hona eve zone koledaru qesey kene, Ewrû, riye ma, verva milete dina şao soto Çimkî dewleta ma, respublika ma cina, kergana girana kê ama riye qûle ma ê Diarbekirî, eve zone ma yena ra dust, hema hata nika, ma beşe ni kerd dewleta hu saz bîkerîme. Karê welat bijerime deste hu. Dismenenî, brayenî, mordemeni, venge roza coamerdêni, çereni, eve kesreta zone ma.

bî mişmîne milete dina.

Dîna de kam venge ma hesneno? Waxto ke, ma eve çêke hu azadiya rutrupalê eve deste milete kurdi hu nê gurete, nê vête? Nê zoneme cinare tayê hevali, wuazeme ke, sar bêro, ma bî xelno, e khe, xelas jî çek zere destûne made ro. Xelaşiya welatî, zeriya mawa bela, ma're, mara nijdiya. perodais ma'ra jede dur nio. Perodais zere made ro, ma zere perodais derime. Çinare wuazeme ke yi venge ma bi hesne? Ma gereke eve zone hu, fame hu, venge hu berzkerime. Bi çikime, bi zirçime. Dina venge çekune ma ra kher û lal vo.

Ma rind zoneme, taye dewletune girsu seveta politika sindoru, kemera areji ji gosaru kerde gosune hu. Biye kher, biye gira, ni hesnene çikenia, merdan û kiştina xelke ma. Yi biye kherr ji axlerrune Kurdistan e ke, çel û çûke ma berd da deste hokmatune koledari.

Ma zonema tayê brayê roza hirayî ye. Tayê fizilê, nê vinene, nê hesenene çikenia domonu, nê hesnene. Nê vinene, na adir khila kê kerda na dina ver. Na bekêşeni, na heşireni khe arda sarê ma ser, eve hu teyna bê seves ni ama. Waxto khe welate ma, koledaru barê kerdivi. U waxt na qerar dayvi. Hema eve fame, fiğrê, zone ho'r ma esxe na kare ho'ra perser nê vindeme.

Ma, eve hu vineme. Ma eve hu rameme. Ma eve hu çineme. Ma vame endî besol.. Çevere kesî'ra nâra tipiya paz arê ni keme. Mîlete ma endii vere çeverûne sari de bêkes nê maneno. Ma dest'ka yena, eve dosu kolu keme lozina soreşki (demdayis.) Gem û bire ma bene dismala tertele ma. Yi yê kê vinene; raa demdayis (soreşki) misneme ra yine korenia yine keme roştia aqil, rosta aqil keme çek, çek dame yinê dest rusneme met-erise demdayis. Rusneme perodais, perodaise yine eve çêke yeno vatis:

Zône ma...Zône ma...

Na sene lawika ma vame?

«Tew dilo! ma vame Vame

ro me sane

hona paiz nê amo.

Tew dilo! tew dilo! ma vame Vamê ro sane endi paizo»

Yena ra mi vir lawuka khane:

«Dê paiz o, dê paiz o!

gonî û goste tu bi rizo, bî rizo, bi ri zo..»

Tew dil o! dilê min, hast û hêredayê bêrê te lêwe. Vrayê juvin ra fiyene. Çutirî ke zôn ve qesevatis vrayê finarê juvini. Zôn ve qesevatis(discours)çutirî juvin ra cêra bene sone, sima nûya cêra bene kata toptôl sone?

Zon, hardûs asmen ra, vurnayise yi'ra made ro, made mendo. Kam khe savano va vazo, bara ma re xeso vreê zône ma'ra mendo. U tayin re turaq dô, dîo mistê k pajdo, dîo tirs, rûnosolin o. U turaqo serte o, zone dewuzune made. U paiz, zimiston o, usari û amnunê mao. Zou ve hu dewuz û qislaci û ciranu ano ra lingu ser. Bado, mi vati vi: "Zon de qôm (sociêtê) qeşidê mordem, mordemeni de zôn pil o. Çêke azadî û Serxwebuna welati pilenia, girşenia, zone mawa.

Se vano, va bi vone, kes bese ni keno zôn bi vurno. Waqte merde ne de deste isoni çutirî pêra giredayi ye, bese ni keme, merdene peyser bi rusnime, fira bojune zoni ki heni o. Çutirî khe, heur ame ra, rame, torjele, torge, vorte, siliye vorena, ma bese ni keme merdene bi vindarnime, zône Miletê ma ki heni io. Kes bese nê keno, fire bojuone yi bi vurno. U ospor o surela o. Zone ma tania zerdinia firixe genimia. Zone ma adir khila zere mawa. Zône ma bua nune sere sojia. Zone ma çevere ma de roza grana, rişta riye asmenia, tiriza qulvika. Zone ma domono so o; beno pil, beno xort beno kokim, beno qirxil. Ma mireme, zone ma ni mireno, zone ma vurnayise ho'ra vurnayis'te vurino, vrajino, beno newe, beno newe newu.

MITOLOJIA SALIM BEGÊ Û NASIR BEGÊ - II

XURŞÎT MÎRZENGI

Rokê Nasir Begê ji nêçîrê vegeŕiya malê û çû hundir, dît ku Gewrê ne şîv çêkirîye, ne dora xwe rêj (paqij) kirîye û ne jî tevdirêk bi kişwer (duzen) di malê de heyê... Madê Gewrê nexweşe, xwe mirûzî kirîye û li quncikek pingujîye û hentizîye, tu peyv û galgal ji Gewrê çênabin!...

Nasir Begê deng li Gewrê kir û go: "Gewrê çi bû, çi qewimî, çi cirîya?"

Gewrê hentizandî û bêdeng ma û bersîva Mêrê xwe neda!...

Nasir Begê go: "Gewrê hêna sala zewaca me neqedyaye, ev çi hewala te ye, tu bêmade yî; gelo çima?"

Gewrê kulimî û go: "Heyran!.. Malûme; ji te tê veşartin lê, ji xwedê nayê veşartin!.. Ji qasê ku te ez kirime û ez hatime vî malê, çi wexta tuyê ji mal derkevî û berê xwe bidî nêçîrê û herî; wê Birayê te Salim Begê berê xwe bide û were malê û wê destê xwe bavêje xîret û namûsa min û bi hisyet û namûsa min bilehîze!.. Bese!.. Nema ez beqa (tehmul) dikim; yan ji berdana min û yan jî ji kuştina birayê te Salim Begê!..

E de aza û besîre, (aşîna û xugaye) biratî Şêrîne, gepek nan qurtek av bêyî hev naxwun û venaxwun, rojekî duroj hev nebînîn tebat û aram bi wan re namîne, bêyî hev hewîya wan nayê û nikanin bêyî hev bîjîn!..

Eyane!.. Çaxê Nasir Begê. van tiştan ji Gewra jina xwe bihîztin; heş ji serî çû, gêj bû, qêrînek pêket, dengê wî nava erd û ezman tijî kir û dagirt wek du sêlên hesinî çav di serê Nasir Begê de sor bûn û wek barana Nîsanê hêsir ji çavên wî herikîn. Le pejirand, li jûnîyên xwe da, xwe li bin goyên dîwaran xisît. Porên xwe dikişand, rûyên xwe ditişand û digotin: "Ya Yezdanê cîyê berz, ev çibû te hani serê min?..."

Bi wî hêrsî, bi wî sûbûn û bi qehirî, di nava wî bê hişîyê de, rahîşt şûrê xwe û berê xwe da wetaqa birayê xwe Salim Begê Lê başe ku Salim Beg li wetaqa xwe de nînbû.

Bû tarî, wetaq ji rûsîpi, eşref û mehqûlên eşîrê hat dagirtin.

Dengbêj û çîrbêj Hamo dest bi Çîroka Sîyabend û Xecê kir û pêde çû; civata li odê kerr bûye; deng ji kesê dernayê û Mamê Hamo geh bi kîlamê, geh bi çîrokê şevê pêsde dibe. Çaxê Mamê Hamo go Sîyabend bi Qeregêtran ewle nebû û geçîyen wî bi mûyên dûvê hespê girêdan û hêna berê xwe da Adilcewazê! Hêsir di çavên Nasir Begê de avêtin

û bi ser hinarokên wî de daketin xwarê. Du sê rûsîpiyan ew girîna Nasir Begê ferq kirin!..

Mamê Hame çîrok neqedand di nîvi de hîşt û go: Şevêk dinê emê bidomînin!" Civat ra bû, şevbêrik belabû.

Du-sê rûsîpî û mehqûlên eşîrê ên nêzîkê Bavên Nasir Beg, Bedirxan Begê man rûniştî û ranebûn.

Nasir Begê go: "Gelî rûsîpî û mehqûlan?"

Rûsîpî û mehqûlan bersîv dan û gotin: "Fermo ez benî."

Nasir Beg: "Gelî misawiran; we gelek nan û av bi Bavê minre xwarine û vexwarine; niha hal û hewala birayê min Salim Beg û pîreka min Gewrê eve! Ku ez dehrim nêçîrê Salim Begê jî tê malê û miseletê êz û namûsa min dibe!.. Birayê min e, xorte, ne sêlêye, lê mixabin li dû namûsa min e!.. Namûs dijwar tişteke... De ka şîreteke li min bikin! Ezê xwe bikujim, lê destê min li birayê min naça û ez nikanim wi bikujim!..

Rûsîpî û mehqûlan: "De his deng jê neyîne; gor çîngîniyê hat, çi rast çi direw!.. Vî tiştê hanê kuştin paqij dike. Sibê emê herin çolê nêçîrê û emê wî jî bi xwe re bibin û emê herin Çola Dişwîkî û bavejin serê wî jêkin û cendekê wî di kortalalek de bixin bin tehtek da ku kesek nizanibe ka Salih Beg çibû, ku de çû. Em jî tişteke nabêjin û bila sir dernekeve derve!.."

Piştî rûsîpî û mehqûlan ev bîryar dan: Rabûn û çûn malên xwe.

Nasir Begê berê xwe da bin çît û pernian û reqand û girîya!..

Bi dengê girîna Nasir Begê re, Salim Beg li ser textê mîranî jî xewa şêrîn veceniqî û şîyar bû. Hat ba birayê xwe Nasir Begê û got: "Bira ev çi hawala teye tu çima vî nîvê şevê digrî?"

Nasir Begê bersîva Salim Begê da û go: "Wele bira; wexta bavê me mir; bersikrata wi kete bîra min û ez dig!..

Salim Begê jî regand û dest bi girînê kir. Ji wî tirê ev girîn ji bona bavê wan el hetanî fereca sibê lêda; herdu bira wek gurên çîle dihev de zûrîyan û girîyan.

Bi ezandana dikên sivê ên dawîyê re; Nasir Beg rabû berê xwe da tewla hespan, Salim Beg li dû; zîn û mehreke avêtin ser hespan, gem li devên hespan dan, tîr û kevanên xwe avêtin milan û şûr dan terkiyen hespan û bê galgalan berên xwe dan çolan û çîyan.

Rûsîpî û mehqûlên êvarê dan dû wan û li qeracê pişta konan gihan herdu biran.

Ketin nava teht û latan, dan neqeb û hesûyan, daketin newal û mesîlan, çend mişwarek din derbasbûn di nava kelem û devîyan, daristanên gurr û xurt li pey xwe hîştin û gihan Çola Dişwîkê.

Li Çola Dişwîkê ji rûsipîyan, yekê çavkir Nasir Begê û go:"Bese an nebes e?"

Nasir Begê jî bi îşareta çavdanê go:"Bese."

Di wir de, qêrînek bi Nasir Begê ket, bê şîk dengê wî çû asîmanê heftan!... û bi ser birayê xwe Salim Begê de zivirî û go:"Bira!.."

Salim Begê go:"Lebê Kekê."

Nasir Begê:"Bira! Çiqas wesyetên te hene li birayê xwe bike û ezê serê te jekim!.."

Kurd dibêjin:"Dengê aşê wêran û xirabe, ji çeqçeço tê hulkirin!.." Nasir Begê jî bûyer sehkir û go:"Bira; bavê me û dîya me ne saxin, ez û tu tenê ne; ji min re mewlûdan, xwarin û vexwarinan bide û xelkên werin şîna min bila rûbiken herin û xwe ji bona min neqehêrinin!

Qey ev qedera min e! û ez dixwazim ez û tu ji hespan dakevîn xwarê, cara dawîn bi biratî hev û dû maçî bikin û serê min di oxira Kekê min de ye..."

De xuyaye!...

Herdû biran ji hespan daketin xwarê; hevdû hemêz kirin, devên xwe xistin bin goyên hev dû kal û kal bi halên hevdû de girîyan...

Çaxê rûsipî û mehqûlan wî rewşa her dû biran dîtin; ew jî ji hespan peyabûn û ew jî jî rewşa herdû biran re girîyan...

Rûsipî û mehqûlan di rewşa dilovanîya Salim Begê de tiştina kifş kirin û gotin Nasir Begê:"Nasir Beg!.."

Nasir Begê go:"Lebê."

Ji rûsipîyan yekê:"Heyran; tuyê çawa tilîya xwe di çavên xwe re bikî û vî xortê ter û teze û birayê te, bi destên xwe biku jî!.. Serhed mezine; ka lê Zozanê Şerefdînê heram bike, bila çûndina wî hebe û vegera wî tunebe!.."

Nasir Begê pejirand û got:"Bira tu bext bide min, li xwe heram bike Zozanê Şerefdînê û bi hawayê ku tu carek din nazivirî; ez te dibexşînim û oxira teya xêrê be."

Salim Begê:"Bira; ez ehd û bext didim te û mezinên eşiran; piştî vî bêbextî û rûreşîyê, Zozanê Şerefdînê li min herambe, çûndina min heye û vegera min nîne..."

û peymana min bi te û rûsipîyi û mehqulan re, ez bigihêm şivanek, govanek, serekek eşîrê, an jî begek, hinek ji min bipirsin û bêjin:"Tu kîyî, lawê kêyî, ku de terî?"

Ez nabêjim ez Salim Begê, Kurê Bedirxan Begê û Kekê min Nasir Begê ye. Ezê bejim min bav û dîya xwe nedîtine; ez sêwî mame, min şivantî û

gavanîya xelkê kirîye û niha jî min ew welat, herêm terikandîye û ez ji xwe re ketime welatê bîyanî û qurbetê."

Çaxê Salim Begê ewha got; Kekê wî Nasir Begê go:"De ka were dîse em hev têr maçîkin..."

Dîse qandê nîv saetek di hev de girîyan; kal û kal hev ramûsan, Nasir Begê Hesp û şûrê Salim Begê jê sendin û ji hev xatir xwestin.

Salim Begê berê xwe da xerîb û bîyanîyê.

Ay ha hê êê, lê wayê lê wayê lê wayê, êê hêê felekê mala te wêranê, hêê gidî dinyayê.

Herê mîrê min dilê min dibê

Salim Beg ketîye welatê bîyan û xerîbîyê

Tu bi serê bêvlê bigrî wê jê here gana jîyanê

Ji têna nîyazan li welatê bîyanî û xerîbîyê

Îro hêsrên wî naskinin tèn weke xunafên baranê

Wek tu sêlên tarafê têxî navê

Tu bi serê bêvlê bigrî wê here kana tîrbê

Tu takî jê bikşîni, wê duzdeh qerpal jê bikevin erdê

Hêsrên wi naterikin hema dirijin erdê

Salim Beg ji xwe re dibêje:"Felekê, nabe, nabe, nabe!"

Te çi seysebat hanî serê min di jîyana darî dinê"

îro, ne min dêye, ne min bave, ku ez çar roj

rûnim li jîyana darî dinê wayê wayê êêê.....

De wayê, wêl wêl ê.....

Herê lê wayê lê wayê, bê hayê lê wayê lê wayê hayê lê wayê..

De pasawo dilê min wêl

Salim Begê nema zane wê bi ku de herç, ku de nere.

Piştî çend hefte meşa çol û beyorên di xwedê

Rojekî giha serê êlekî û eşîrekê ku ne serî xuyaye

û ne jî binî xuyaye

û tin û bala xwe dayê wa zilamek emrê wi şet û

pêne salî ji wêde tê

Salim Begê go:"Xalo, xalo, xalo felek liserê min geryaye

Ez ketime bextê te û di xwedê

Ez zilamek macir û bîyenî me

Ez kesê nasnakim, ka tuyê xêra xwe ji min re bêjî mezinê vî êlê kîye

Ev êl a kê, lê wayê, lê wêl lê wayê êêê..."

Xale kal digo:"Wêl wêl lawê min wêl

Herê lawê min dilê min dibê ev êla hanê

Jêre dibejin êla Huseyn Begê

Hezar jar û belengazên wek te

Gepek nanê xwe dixwin û rûdinin li odê

Wek xulamek kardikin li ber malê"

Salim Begê xatir ji kalo xwest û berê xwe da nava êlê.

Dumahikî heye

KARGO İŞÇİLERİ

B A S I N A Ç I K L A M A S I

57 Gündür direnişte olan YURTİÇİ KARGO İŞÇİLERİ 02.03.1992 günü Altunizade Aktarma Merkezi'nde daha önce polis tarafından yıkılan çadırlarını ve direniş mevzilerini yeniden kurmak ve taleplerini dile getirmek amacıyla bir basın açıklaması yaptı. Saat 12.00'de TİM-TİS Sendikası Genel Başkanı tarafından okunan basın açıklamasından sonra 200 Kargo işçisi eşleri ve çocuklarıyla halay çekip, slogan attılar. İşçileri çember içine alan çevik kuvvet polisleri bir süre müdahale etmedi. Daha sonra Altunizade Polis Karakolu Amiri gelerek İşçilere Çalışma Bakanı'nın İşverenle diyalog içinde bulunduğunu ve bütün işçilerin işlerine geri döneceklerini söyleyerek dağılmalarını bildirdi. İşçiler daha önce de Çalışma Bakanı ile görüştiklerini ve hiç bir sonuç alamadıklarını bunun bir aldatmaca olduğunu söyleyerek işlerine dönünceye kadar işyerlerinin önünde beklemeye kararlı olduklarını söylediler.

Saat 14.00 sıralarında polis tekrar işçilere dağılmalarını söyledi. İşçiler birbirlerine kenetlenerek "Baskılar Bizleri Yıldırılmaz", "İşçilerin Onuru Sermayeyi Yenecek" sloganlarını atmaya başladılar. İşçilerin etrafını saran polis işçi kitlesini duvara sıkıştırarak azgınca coplamaya başladı. Polisin özellikle bayan işçilere ve çocuklara saldırdığı gözlemlendi. Bu arada olayı fotoğraflayan sosyalist basın üyesi Haziran Gazetesi muhabiri Gülcan Zengin de polisin coplu saldırısına maruz kalarak, 200 Kargo işçisiyle birlikte gözaltına alındı, 7 saat süresince keyfi olarak Altunizade Polis Karakol'unda bekletildi. Haziran Gazetesi muhabiri Gülcan Zengin'in fotoğraf makinesi alındı ve filmine el kondu.

Biz başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm emekçi halk yığınlarının sorunlarını ve taleplerini halka ulaştırmayı görev edinen sosyalist basın organları olarak üyelerimize yönelik uygulanan her türden şiddeti, baskıyı ve anti-demokratik uygulamaları protesto ediyor, halkımızın sorunlarını dile getirmekten asla vazgeçmeyeceğimizi kamuoyuna duyurmayı görev biliyoruz.

Barikat Gazetesi, Deng, Direniş Gazetesi, Devrimci Mücadele, Devrimci Proleterya, Emek, Emegün Bayrağı, Ekimler, Gelenek, Haziran Gazetesi, Hedef, Halk Demokrasisi, İşçilerin Sesi, Komün Dergisi, Newroz Dergisi, Newroz Ateşi, Özgür Halk, Sosyalizm Yolunda Kurtuluş, Toplumsal Kurtuluş, Yol Dergisi, Yeni Demokrasi, Welat Gazetesi

K A M U O Y U N A

3 Mart Çarşamba günü Anayasa Mahkemesi'nde Anti Terör Yasasına ilişkin Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin itirazı görüşülecek. Biz 125. Maddeden yargılanıp hala hukuk dışı bir mantığın sonucu içerde tutulan Kürt savaş esirlerinin yakınları olarak büyük bir kaygı içindeyiz.

Söz konusu yasa, önce sadece sağcı ve adli tutukluların çıkartılması buna karşın her türden demokratik hak kırıntısının bile ortadan kaldırılması amacıyla gerçekleştirildi. Ardından bu hukuk ve insan haklarıyla bağdaşmaz yasanın boşluklarından hareketle yapılan ilk itirazı haklı bulan Anayasa Mahkemesi Türk solundan tutsakları serbest bırakmış, ancak kendi tarafsızlığını ağır bir şekilde gölgelemek pahasına, hukuk dışı bir yaklaşımla Kürt tutsakları içerde bırakmaya devam etmiştir. Aradan altı ay geçmesine rağmen Anayasa Mahkemesi hala susuyor, hukuksal çözüm ısrarla dışlanıyor. Devlet yöneticileri sorunu, siyasal bir sorun olarak gördüklerini, Kürt tutsakları ancak ulusal mücadelenin devlete teslim olması koşulunda bırakacaklarını söylüyorlar.

Bu yaklaşım hukuk ve demokrasinin kökten inkarıdır ve halen devletin resmi görüşüdür. Ama daha önemlisi bu mantık bu ülkenin hukuk insanları nezdinde de egemendir ve bu durum biz Kürt tutsaklarının yakınlarını ciddi bir şekilde kaygılandırmaktadır. Anayasa Mahkemesi, insanlarımızı acilen bırakmaması, dolayısıyla devletin ısrarla sürdürdüğü bölücü, eşitsizlikçi, hukuk dışı politikaya destek vermesi halinde, meydana gelecek gelişmelerden birinci dereceden sorumlu olacaktır. Dolayısıyla çocuklarının hukuk dışı bir keyfiyetle içerde tutulmasının anaları infial haline soktuğunun bilincinde davranmalıdır.

Bizler Anayasa Mahkemesi'nden, basından bu konuda azami duyarlılığı göstermelerini, sürdürüle gelen hukuk dışı, baskıcı, ayrımcı, anti-demokratik politikaya alet olmamalarını, insanlık ve demokrasi onuruna sahip çıkılmalarını bekliyoruz.

125. MADDEDEN TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİN AİLELERİ VE YAKINLARI.

KÜRT HAK VE ÖZGÜRLÜKLER GİRİŞİM KOMİTESİ'NİN DÜNÜ VE BUGÜNÜ

Kürt halkının bu mazlumluluğu ezilmişliği-sömürgecilikte imhacı yoketme hesapları olduğu sürece komiteler, örgütlenmeler devam edecektir.

Saddam diktatörlüğünün "kurda gücü yetmeyip kuzuya saldırmaması"yla başlayan Kürt halkının göçü karşısında İstanbul'da bir grup Kürt aydını tarafından bir nebeze yardım ve sürece müdahalede bulunmak amacıyla Kürt Soykırımını Önleme Komitesi kuruldu. Kürt kardeşlerimizin kendi evlerine dönmeleriyle başlayan süreçte komite İstanbul'da birkaç dar toplantı yaparak, İstanbul'da bulunan değişik çevre ve düşüncelerden 130 Kürt aydınına çağrıda bulunarak İstanbul Mülkiyeliler Birliği Lokalinde 26 Mayıs 1991 tarihinde bir toplantı yaptı. Toplantıdaki amaç, ya komitenin dağılması ya da gerek duyulursa geniş bir komiteye dönüştürmekti.

Toplantıya katılan değişik çevre ve düşüncelerden 20 konuşmacı söz alarak düşüncelerini açıkladılar. Vardıkları ortak nokta Kürdistan'da yapılan baskı, insan hakları ihlalleri karşısında, meşru zeminde mücadele verecek kalıcı Kürt aydın birlikteliklerine ihtiyaç duyuluyordu. Toplantı sonucunda katılanların iradesiyle 20 kişiden oluşan Kürt Hak ve Özgürlükleri Girişim Komitesi kuruldu. Komite kuruluşunu bir bildiriyle Türkçe, Kürtçe ve İngilizce olarak ülke ve dünya kamuoyuna açıkladı.

Komitenin yüklediği görevler ise;

1-İstanbul'daki Kürt aydınlarının, Kürt aydınına temsilde yetersiz kalacağı düşüncesi ile Kürdistan'ın dört bir yanından yurtsever, devrimci, aydın, demokrat olan herkese çağrı yaparak Kürdistan'ın mozağını kucaklayacak geniş bir toplantı yaparak asil komiteyi oradan seçmek.

2-Geniş toplantıya kadar Kürdistan'da gelişecek her türlü insan hakları ihlallerine müdahalede bulunmak.

3-Komiteye kurum ve kurumlaşmayı araştırıp, geniş toplantıya somut öneriler getirme yetkisi verildi.

Bize yüklenen bu ağır sorumluluğun bilincinde olup mücadeleye başladık. Önümüze koyduğumuz en önemli görev olarak toplantıya çağıracağımız dağınık olan Kürt aydınlarını bir araya getirmek, araştırıp yerlerini tespit etmek, bağlantı kurmak en önemlisi de emir-i vaki olmadan kendi öz iradeleriyle çalışmaya çağırarak yoluna gitmekti. Çünkü herkesten çok Kürtlerin ve Kürt aydınına birliğe ve beraberliğe ihtiyacı vardı. Aydın ve aydın birliği olmayan bir milletin devlet olma mücadelesinde bir ayağının sakat olması demektir.

Daha işin başındayken bazı arkadaşlarımız komiteden ayrılarak özel sayı ve gazete ilanlarıyla kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda bizi reformist, teslimiyetçi, emperyalist patentli olarak suçlayıp komiteyi kamuoyunun nezdinde yıpratmaya çalıştılar. Bu arkadaşlar da bilirler ki 20 kişiden oluşan her biri ayrı düşünceden ve ayrı çevreden gelmekte, dünya bakış açıları da farklıdır. Bu farklara rağmen bir araya gelerek ulusal demokratik kültürel mücadeleleri için ortak yapacakları bir şeyleri yakalamışlarsa buna dar gözlüklerle bakıp suçlamak eksiklik ve mücadele biçimlerini kavramayıp tek bir noktaya saplanıp kendini sınırlamaktır.

Kalan arkadaşlarla ortak olduğumuz düşüncede üstlendiğimiz sorumluluğu yerine getirmeye devam ettik. Bu arada Kürdistan'da gelişen anti-demokratik süreçlere azda

olsa müdahale ettik. Sömürgecilerin yaptıkları sınır ötesi operasyonları yetkililere bir telgraf eylemiyle olayı protesto ettik. Bu eylemde dört üyemiz üç gün gözaltına alınıp hakkımızda dava açıldı. Yine Diyarbakır'da karanlık güçler tarafından katledilen HEP Diyarbakır İl Başkanı Vedat Aydın'ın cenaze törenine komite olarak katıldık. Bir arkadaşımız gözaltına alınarak işkence ve hakaretlere maruz kaldı.

Yukarıda belirttiğimiz gibi emir-i vaki olmadan yaratacağımız kalıcı örgütlenmeler hakkında somutlaşmak için Kürdistan'ın değişik illerinde ulusal meseleye katkıda bulunmuş 100 kadar Kürt aydınına çağrıda bulunarak Ankara'da iki dar toplantı yaptık. İki toplantıda da değişik düşünceler çıkmasına rağmen genelde kabul gören çağrı metnimizde de belirttiğimiz gibi legal meşru zeminlerde Kürt aydın birliğini yaratarak baskı altındaki ulusal demokratik kültürel haklarımızı sahip çıkarak ulusal kimliğe doğru, kalıcı, somut adımlar atmak.

Her süreçte ve her örgütlemeye olduğu gibi komitemizde de bir takım görüş ayrılıkları oldu. Nitekim farklı düşüncelerde olan bazı arkadaşlar komitenin ortak düşüncesine katılmayarak Ankara sürecinde komiteden ayrıldılar. Avcının av beklediği gibi 2000'e Doğru Dergisi'de komitemizin "leşini çıkarır"casına kamuoyuna komitemizin düşüncesiyle uzaktan yakından ilgisi olmayan, hatta komitemizin üyesi dahi olmayan birçok insandan düşünce olarak hakkımızda asparagas, sansasyonel haberler yayarak kamuoyu nezdinde yaratılmak istenen bu Kürt birlikteliğini de baltalamaya çalıştı. Bizi mutlaka bir yerlere koyup birilerinin karşısı, birilerinin yandaşı veya bilmem kimin kuyrukçusu yapmaya ant içen bu zihniyetlere...?

Bizim yerimiz Kürt halkının yanındır. Biz Kürt halkının ulusal, demokratik, kültürel mücadelesinin yandaşı, sömürgecilerin inkar, zor, baskı zihniyetinin de karşısındayız. İlle de kuyrukçusu olmamız gerekiyorsa ulusal mücadelenin kuyrukçusuyuz. Biz ulusal kurtuluş mücadelesine katkıda bulunan, her yolu meşrudur ilkesine inanıyor, bu amaçla Kürt aydınları olarak kalıcı birliktelikler yaratarak güçlü ses olmak istiyoruz.

Ayrıca "ben Marksist-Leninist'im" diyen bazı sol illegal dergiler hiçbir araştırma zahmetine katlanmadan hazır olan asparagas haberlere dayanarak komitemize saldırarak bizi Kürdistan'da radikal mücadelenin karşısında reformist, emperyalist uzantılar olarak kitlelere sunan ve kamuoyunu etkisiz, yanlış bilgilendiren bu arkadaşlara bizim yaptıracağımız bir kelime var; "bilmem... Kemal'in uzantıları". Sizin inandığınız ideolojiye bizde inanıyoruz. Oysa siz kendi savunduğunuz ideolojiye ters düşerek mücadele biçimlerini birbirine karıştırmaya hala devam ediyorsunuz.

Gelişen bu baskılara rağmen doğru inandığımız ve tespit ettiğimiz ilkeler doğrultusunda önümüze koyduğumuz birinci görevimiz olan geniş toplantıyı 23.02.1992 tarihinde İstanbul Mülkiyeliler Birliği Lokalinde yapmak üzere Kürdistan'ın il, ilçe ve metropollerde yaşayan ulusal mücadeleye duyarlı, devrimci, yurtsever 500 kişiye çağrıda bulunarak toplantımızı yaptık.

Toplantımıza kar-kış koşullarına rağmen çoğunluğu Kürdistan'dan olmak üzere 185 kişi iştirak etti. Yola çıkıpta yolların kapalı olmasından dolayı geri dönen işi veya hasta olupta gelemeyerek telefon ve telgrafla toplantıya katılan arkadaşları da sayarsak hedeflediğimiz sayıyla toplantımızı ulusal mücadeleleri uğruna tüm şehitleri adına bir dakikalık saygı duruşunda bulunarak toplantımızı açtık.

Devamı 61. sayfada

SONUÇ BİLDİRGESİ DANEZANA DAWİNİ

Kürt Hak ve Özgürlükler Girişim Komitesi'nce 185 Kürt aydınının katılımıyla düzenlenen 23.02.1992 tarihli toplantıda, şu görüşlerin kamuoyuna duyurulması kararlaştırılmıştır.

Kürt ulusu 30 milyona varan nüfusuyla Orta-doğu'nun en eski, en büyük ve aynı zamanda dünyanın en mağdur ve en mazlum halklarından biridir.

Günümüzde Kürt sorunu, bir ulusal sorun olmanın yanı sıra aynı zamanda uluslararası bir sorundur. Kürt sorununa demokratik ve barışçı bir çözüm bulunmadan ne Türkiye ve ne de Orta-doğu'da huzur sağlanabilir.

Gelinen noktada, Kürt sorununun çözüme kavuşturulmasının bir tek yöntem ve araçla gerçekleştirilemeyeceği ortadadır. Bu doğrultuda halkımızla baş vuracağı bütün yöntem ve araçlar meşrudur. Bu nedenle tüm ulusal sorunlar gibi Kürt ulusal sorunu da ulusların kaderlerini özgürce belirleme hakkı çerçevesinde çözümlenmelidir.

Toplumsal gelişme yasaları karşısında mevcut hükümetin Kürt realitesi'ni sözlü olarak kabul etmesi bir anlam ifade etmemektedir. Yapılacak ilk iş, Kürt kimliğini red ve inkâr eden tüm yasal düzenlemelerin en kısa zamanda kaldırılması ve Kürdistan üzerindeki örgütlü devlet terörüne derhal son verilmesidir.

Esasen Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı, varlığını tarihsel ve toplumsal meşruiyetten alan, T.C. Devleti'nin de taraf olduğu uluslararası anlaşma ve sözleşmelerle garanti altına alınmış temel bir haktır. Bu hak, kayıtsız şartsız tanınmalıdır.

Kürt sorununun çözümü, ulusal-demokratik hak ve özgürlükler temelinde gerçekleşebilir. Bu ise; siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda Kürt Halkının diğer halklarla tam bir hak eşitliğini öngörür.

Bugün Kürt Halkı, sömürgeci devletlerin zorla dayattığı haksız bir savaşla karşı karşıya bırakılmıştır. Kürt sorununun gerçekten demokratik ve barışçı çözümü isteniyorsa, öncelikle bu haksız savaşa bir an önce son verilmelidir.

Günümüzde halkların kardeşliği önüne yeni engeller ve düşmanlık tuzakları kurmak isteyen egemen güçlerin oyunlarına gelmeden, halkların kardeşliğine ve tam eşitliğine dayalı birlikeliklelerini sağlamak temel amaçlardan biridir.

Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı, ulusların kaderlerini tayin etme hakkı temelinde öncelikle Kürt kimliğinin resmen tanınması ve Kürt kişiliğinin olgunlaştırılması çalışmalarına katkıda bulunmaya çalışacaktır. Bunun için de bir yandan Kürt sorununun demokratik çözüme katkıda bulunurken bir yandan da Kürt kültür, dil ve tarihinin tüm boyutlarıyla kurumlaşmasını sağlamaya çalışacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Güney Kürdistan'da yapılacak parlamento seçimlerini engelleme çabalarından vazgeçmelidir.

Girişim Komitesince düzenlenen toplantıda kurulan vakıf, kendilerinden önce kurulmuş veya daha sonra kurulacak aynı amaçlı kurumlarla birlik bağlanması için görüşmeler yapmak ve somut girişimlerde bulunmak, ortak amaçlı kurumlarla iş ve güçbirliğini gerçekleştirmek için kurucuları görevli sayar.

Toplantı katılımcıları, sömürgeciliğin resmi ve gayri resmi devlet terörünün baharla birlikte Kürt Halkına olası saldırı ve imha hareketlerine karşı, bundan önce olduğu gibi bundan sonra da halkının yanında yer alacağını bildirir.

Katılımcılar, dünyanın tüm demokratik ve insan hakları kurumlarını, tüm insanlığı Kürt Halkı üzerine yöneltilen şiddet ve imha politikasının durdurulması için, hükümetler nezdinde girişimde bulunmaya çağırır.

KÜRT HAK VE ÖZGÜRLÜKLER VAKFI HAZIRLIK KOMİSYONU

Di civîna ku di 23.2.1992'an de ji alî Qomîta Seradana Maf û Azadîyên Kurd ve hatîye bisazkirin û 185 Ronakbîrên Kurd tê de beşdar bûne biryara ji raya giştî re beyankirinina wan dîtinan hatîye standin.

Netewa Kurd di dora 30 milyonî de bi nufûsa xwe, di Rojhilata Navîn de yek ji wan gelen e ku kevîntirîn, mezin-tirîn û di eynî wexte de herî mezlûm û mexdûr e.

Di roja me de pîrsa Kurdî, li gel ku pîrsa netewekîye di eynî wextê de pîrseke navnetewî ye jî. Haya ku ji careserkirina pîrsa Kurdî re riyên aşîfî û demokratîk neyên dîtin, ne li Tirkîye û ne jî li Rojhilata Navîn aramî nayê pêkanîn.

Di merhela ku îro em gihîştinê de, çareserkirina pîrsa Kurdî, eşkeraye ku tenê bi metod û nagînekî hel nabe. Liser vê birgehê hemû metod û navgînên ku ewê gelê me serî lê bide meşrûn e. Mîna hemû pîrsên netewî bi vî awayî, divê ku pîrsa netewa Kurd jî di çarçowa mafên çarenûsî de bê çareserkirin.

Li hember gulvedanên civakî, ji alî hukumeta ser hukum ve bi devkî pejirandina "realîta Kurd" tu têgîhekî îfade nake. Karê yakemê ku divê bê kirin, di dema herî kurt de ji holê rakirina zagonên ku nasnama Kurdî red û înkâr dikin û pê re dawî lê davina terora birêkxistîya ya li ser Kürdistanê ye.

Bî bengehî mafê çarenûsa netewa Kurd, hebûna xwe ji meşrûyeta dîrokî û civakî digre û ev mafê bingehî bi peyma-nên navtewî û lihevkerinên ku Komara Dewleta Tirkîyê jî jê re alîgir e hatîye standin. Ev maf, divê ku bê qeyd û bê merc bê naskirin. Çareserkirina pîrsa Kurdî, dikare li ser bingeha maf û azadîyên netewî û demokratîk hel bibe. Ev jî bi têgîha siyasî, civakî, candî û aborî di hemû wareda de weknevîya gelê Kurd û gelên din e.

Îro gelê Kurd li hember şerek ku dewletên mêtîngehkar bi zora xwe spartinê hatîye heştin.

Heke bi rastî bi riyên aşîfî û demokratîk çareserkirina pîrsa Kurdî tê xwestin, divê berî her tiştî di demek kurt de dawî li vî şerê neheq bê dayin.

Di roja me de, bêyî ku em bikevin ew asteng û dafikên dijmanatîyê, ku hêzên serwer ji bo xerekirina biratîya gelan datînin, armanca me ya bingehîn pêkanîna biratî, yekîfî û wekhevîya gelan e.

Weqfa Maf û Azadîyên Kurd a ku tê demazrandin, berî her tiştî li ser bingeha mafê çarenûsîya netewan, dê xebatên naskirina nasnama Kurdî û pêşvebirina şexşîyeta Kurdî bike. Ji bo vê yekê jî, ji alî kî de dê ji bo çareserkirineke demokratîk a pîrsa Kurdî bibe alîkar û ji alîkî de jî dê ji bo di hemû wareda de avakirina sazgehên çand, ziman û dîroka Kurd bixebite.

Wekfa ku di civîna Qomîta Seradanê de hat damezrandin, ew weqfên ku di vê armance de hahtine damezrandin an jî dê bîn damezrandin, ji bo bi wan re pêkanîna yekîfî û hevkarîyê, heyeyta damezrenêran wezîfadar dihesibîne.

Başdarên civînê, terora bi dizî û eşkaraya dewleta mêtîngehkar a ku dixwaze di biharê de êrîş bike gelê Kurd û herweha Komara Dewleta Tirkîyê ku çaverêyî mudaxelekirina helbijartina parlamentoya Kürdîstana başûr e, bang lê dike ku ji hewldana asteng derxistinê berde. Başdarên civînê beyan dikin, çewa ku mîna berê li hember-van êrîşan rawest-tine, ji îro pê ve jî bédeng namînin.

Beşdarên civînê bang li hemû sazgehên demokratîk û parêzgehên mafên mirovî dikinku li dijî vê siyasete zordestî û qirkirina gelê Kurd rawestin û hewl bidin da ku dewletên wan di vê mijarê de bédeng nemînin.

AYDIN CEZAEVİNDEN ÖRTAK BİR MEKTUP

Değerli Newroz Ateşi dergisi çalışanları,

Bizler Ülke Sol'unun değişik davalarından (Kawa, KUK ve Têkoşina Sosyalist) yargılanmış ve 12 Eylül öncesinden ve hemen sonrasında beri zindanda olan yurtsever devrimci-sosyalistleriz. Newroz Ateşini büyük bir ilgi ve dikkatle okuduk; pek çok derginin çıktığı bir ortamda -bu da nerden çıktı demeden- böylesine nitelikli bir derginin çıkmasını sevinç ve umutla karşıladık. Çünkü bizden çok şey bulduk.

Bu yazıyı Newroz Ateşini bir bütün olarak değerlendirmek için yazmıyoruz. Sadece çeşitli çevrelerden gelen devrimciler olarak önünüze koyduğunuz çok önemli bir nokta da desteğimizi bildirmek istiyor ve konunun üzerinde ısrarla durulmasını bekliyoruz.

Newroz Ateşi'nin şöyle formüle ettiği "... belli bir dağınıklık yaşamayan ama temel sorunlarda -bazı çelişkiler ve görüş ayrılıkları olsa bile- aynı düşünen kişi ve kuruluşların yakınlaşması ve birleşmesini savunacaktır. Aynı olanlar aynı bayrak altında yerlerini almalıdır." bu görüş eğer gerçekleşirse ülkemizin ulusal ve toplumsal kurtuluşu yolunda önemli bir marhalaya katedilecek ve kitlelere güven ve umut verecektir. Kürdistan'daki bütün sosyalist çevre ve akımlar artık her türlü kaygının üzerinde çıkarak; geçmiş üzerine tartışmalara fazla itibar etmeyerek, onu aşarak programatik bir birlik yaratma çabalarına acilen girmeli, başlatmalıdır. Ve bu birlik oluşuncaya kadar mücadelenin her alanında ittifak ve güç birliklerine gitmelidirler. Böylelikle birbirlerini tanımaları ve güven ortamı yaratılması mümkün olur. Yaratılacak böyle bir birlik, öncü sınıfla bütünleşmeye ve onu gerçek öncü haline getirmeye çalışmalıdır. Bilindiği gibi, çağımızda gerçekten devrim yapmaya yetenekli tek sınıf proletaryadır. Ulusal kurtuluşun önderi de proletarya olmak durumundadır. Sömürge bir ülkede ulus bir bütün olarak ezildiği için burjuva ve küçük-burjuva çevreler de ulusal kurtuluş içinde yer alabilirler; ancak bu sınıflar uzlaşmacı ve değişikdirler. Bunların damgasını vurduğu bir hareket sonuçta emperyalist-kapitalist dünyayla bütünleşerek sınıflı ve bağımlı bir toplum yaratacaklardır. Bu anlamda proletarya sosyal kurtuluşa önder olduğu gibi ulusal kurtuluşu da gerçekleştirecek tek sınıftır. Elbette proletarya ulusal ve toplumsal kurtuluşu yolunda diğer bütün yurtsever sınıf ve katmanlarla ittifaklar yapacak halkın taleplerini anti-kapitalist bir temelde programlayacaktır. Sosyalistler adına hareket ettikleri sınıfla mutlaka içiçe birlik olmak zorundadır.

Ülkemiz sosyalist çevre ve akımları tek tek küçük, etkisiz ve işlevsiz birimler olarak kalmakta ısrar etmemelidirler. Yaşadıklarımız ve deneylerimiz artık bizlere ayrılıklarımızı değil de aynılıklarımızı öne çıkartmamız gerektiğini öğretmiş

olmalıdır. Kürdistan devriminin hiç bir kan kaybına tahammülü yoktur. Sivriliklerimizin bizi öğütmesine izin veremeyelim. Amacımız varolmak değil devrim yapmaktır!

Biz inanıyoruz ki eğer yeterince istekli, samimi ve kararlı olunursa programatik bir birliğin önünde hiç bir engel yoktur. Böyle bir birlikte herkesin her konuda aynı şeyleri düşünmesi gerekmemektedir. Zaten böyle bir şey eşyanın tabiatına aykırı olurdu. Önemli olan devrimin programı, strateji ve kurulacak toplumun temelinde anlaşmaktır. Ayrıntılarla uğraşmak da mümkündür ancak onda boğulmamak ve ilerlemenin önüne koymamak gerekir.

Grupçuluk ve kariyerizm ise sosyalistlerin hiçte hoşgörüsü gösteremeyeceği sapkınlıklardır. Ancak şimdiye kadar belli bir alışkanlık edinmişleri bir defada izole etmek imkansızdır. Bu yüzden kolektif önderlik kurulmalı ve iyi işletilmelidir. Kolektif önderlik bu tür hastalıkları mücadele içinde mutlaka ayıklayacaktır.

Son sözü söylemeden önce Newroz Ateşi'nde belirgin olan bir konuda birkaç cümle söyleyelim. Newroz Ateşi'nde sosyalist dünya görüşü ve dili oldukça belirgindir. Dünyanın bugünkü konjonktüründe emperyalist tekellerin iletişim medyalarının tek yönlü bilgi bombardımanının sosyalizmi tu kaka ilan etmesi, gerçekleri çarpıtması; kafaları bulanıklaştırıp sosyalizmi öldü, bitti, başarısız oldu teranelerine rağmen ve böyle göstermeye çalışmasına karşın sosyalist ideolojiye açıkça sahip çıkmak onu savunmak, doğruluğunu bıkmadan tekrar etmek gerekir; sizlerin de bunu yaptığını sevinçle görüyoruz.

Evet insanlığın kurtuluşu hâla sosyalizmedir.

Sonuç olarak: Kürdistan devrimi için aynı temel düşüncelere sahip ve aynı çözümlenmeleri öneren ML dünya görüşünü savunan çevre ve grupların hatta kişilerin "aynı bayrak" altında beraber olmamasına hiç bir neden yoktur. Bu sorunun çözümü için gerekli enerji harcanmalı ve özveri gösterilmelidir. Eğer sömürgecilğe karşı ciddi mücadele etmek istiyorsak ve iktidara yürümek istiyorsak bu çok iyi bir hareket noktası olacaktır. Bütün bu nedenlerden dolayı, biz Kürt sol'unun değişik davalarından insanlar olarak öncelikle sosyalistlerin yapı birliğinin ve bundan hareketle daha geniş birlik ve ittifakların yaratılmasını ülkemiz devrimi açısından vazgeçilmez olarak görüyor ve bu yönlü çabalara tüm desteğimizi veriyoruz.

Yayın hayatınızda başarılar diler ve en sıcak selamlarımızı iletiriz.

17.02.1992

Davut Henar

Hanifi Sümer

Ali Biçer

Baş tarafı 46. sayfada

Üniter Türk Devleti dayatmaları ile Kürt Devleti seçeneği arasında çalkantılı seyreden Kürt sorununun çözümü için uzlaşma noktası, Kürtlerin ve Türklerin Türkiye'sidir. Ancak bu noktaya varabilmek için devlet üzerine düşenleri yapmalı. Zira top hala onda. Kürt Realitesi'nin gereklerini yerine getirmeden, halkı tehdit, PKK'yı tahrik eden devlete karşı alınan tavır yoğunlaştırılmalı, halka topyekün imha operasyonlarına karşı göğüsler siper edilmelidir.

Yenileşme, özgürleşme ve bütünleşme adı verilen yeni dönemde, üzerinde yaşadıkları coğrafyayı dünya insanlığıyla paylaşmaya mecbur kalmış, Kürt ve Türk halkından her birinin ise birbirleriyle paylaşarak başlamaları eşliğinde olduğumuz iç savaş tehlikesinin de bertaraf edilmesini sağlayacaktır.

Baş tarafı 59. sayfada

Belki de Kürdistan tarihinde ilk defa seksen yaştan otuz yaşa tarihsel bir merdiven gibi uzanırçasına bir araya gelmişlerdi. Kürt aydınları her düşünce ve çevreden her dilden, her ırktan Kürdistan'ın zengin mozayikini taşıyan bu tarihi günde bir kişinin toplantıda yapılması gereken davranışı dışında tam bir demokrat tavrıyla birbirlerinin düşüncelerine saygı duyarak, düşmanı çatlatırçasına olgunluk içinde düşüncelerini sergilediler. Yaşlı bir Kürt aydını

toplantıda duyduğu memnuniyeti dayanmayıp mikrofona fırlatarak "ben ölürsem artık gözüm arkada kalmayacaktır. Keşke rahmetli Faik Bucak'ta sağ olsaydı da bu manzarayı oda görseydi", diyerek dile getirdi.

Toplantıdaki konuşmaları not alıp ortak düşünceler doğrultusunda sonuç bildirgesi hazırlama komisyonu seçilerek konuşmacılara konuşma hakkı verildi. Yaklaşık 30-35 kişi söz alarak düşüncelerini toplantıya sundular. Bir-iki konuşmacı dışında vakif kurma düşüncesi kabul görüldü. Büyük çoğunluk birlikteliğin önemine değinerek Kürt halkının birlikteliğe herkesten daha çok ihtiyacı vardır. Birliğin her şeyden daha yüce duygu olduğunu vurgulayan konuşmacılar, Kürt şairlerinden birliktelik üzerine beyitler okudu. Kurucular kurulu seçilip onaylandıktan sonra, hazırlanan sonuç bildirgesi birkaç değişiklik yapılarak kabul görüldü. Türkçe, Kürtçe ve İngilizce olarak ülke ve dünya kamuoyuna sunuldu. Aynı gün kurucular kurulu toplanarak vakfın ismini "Kürt Hak ve Özgürlükleri Vakfı" olarak karara bağladı. Kendi aralarında 10 kişiden oluşan bir hazırlık komisyonu seçerek vakfa gerekli ekonomik kaynağı sağlamak için bir ay içinde toplanmak üzere toplantı sonuçlandırıldı.

Kürt Hak ve Özgürlükleri Komite Üyesi

Vakıf Kurucusu

Remzi ÇAKIN

Kürt yayın dünyasında yeni ve farklı bir soluk özelliğini taşıyan haftalık Türkçe ve Kürtçe çıkacak mizah dergisi TEWLO, kadın çizerlerin yaratılarının ürünü TEWLÊ sayfalarıyla, ayrı bir renk ve soylu bir edayla mart ayında yayın hayatına başlayacak.

Çalışanlarıyla daha önce diğer yayın organlarıyla yaptıkları röportajlar ışığında gerçekleştirdiğimiz kısa bir söyleşiyi yayın yaşamlarında başarılar diliyerek yayınlıyoruz. NEDEN TEWLO?

Tewlo, sürecin ürünüdür. Bizim düşündüklerimiz çizmeyeceğimiz resmi ideolojinin yanında saf tutan bir kurumlaşma sözkonusuydu. Tewlo'da yer alan herkes bu kurumlaşmaya karşı alternatif yaratma çabasıydılar zaten. Tewlo, bu çabaların bir bileşkesi oldu..

MASA BAŞINDA ÇİZMEMEK, GAZETECİLİK YÖNÜYLE HER YERDE OLMAK VE MİLTAN MİZAHÇILIKTAN NE ANLIYORUZ?

Bizler öteki mizah dergilerinde olduğu gibi direkt günlük gazeteleri karıştırıp politikamızı ona göre belirleyemeyiz. Burjuva basının fiyatından başka yazıldığı herşeye kuşkuyla bakıyoruz.

Biz halkın ne önünde ne arkasında, içinde olmaya çalışacağız. Tewlo, taraf tutan bir dergidir. Kürt ve Türk halklarının mücadelesinin yanında, açıkça saf tutacağız. Kıvırtmadan!..

Bunlar hedeflediğimiz şeyler. Bunları somutlaştırdığımız ölçüde militan mizahçılık sıfatını haketmiş olacağız.

ŞİMDİYE KADAR ÇIKAN DERGİLER HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNİZİ ÖĞRENEBİLİR MİYİZ?

Türk mizahının ciddi bir muhalefet olmadığı inancındayız. Bu durum sınıfsal bir perspektife sahip olmadığından kaynaklanıyor. Geçmişe baktığımızda, Akbaba düzen ve uzlaşmanın en iyi örneği idi. O günden bu yana çok fazla bir farklılaşma olmadı. Tek tek kişiler vardı. Bu da sadece o kişilerin vicdani ve ahlaki tavırlarından ileri gidemedi. Yani kurumlaşmadı. Örnek olarak; Dolmuş, Limon ve Nankör'deki bazı çabaları gösterebiliriz. Piyasadaki mevcut mizah dergilerin politikaları birbirinin aynıdır. İşçi sınıfı mücadelesine karşı polisinkine yakın bir tutum sergiliyorlar.

Hele hele Kürt mücadelesi konusundaki karikatürleri esprilerini sanki genelkurmay'dan alıyorlar.

SANAT-SİYASET VE ESTETİK DENGESİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİNİZ?

Bir iktidarın ve onun kurumlarının yaptırımlarını toplumda tek tek bireyler üzerinde rahatça görebiliriz. İşte bundan yola çıkarak sokaktaki sıradan bir insanın yaşantısını çizmek bile bir politika olacaktır bizim için. Biz sosyalist gerçekçi bir sanat anlayışını savunuyoruz. Bu bakış açısını dergimize sındırmeye çalışacağız. Günlük yaşamı bu sözgeçten geçirip okuyucuyu cevap aramaya sevkedeceğiz.

DAHA ÖNCEKİ ROPÖRTAJLARINIZ- DA ELEŞTİRDİĞİNİZ SOL DERGİLERİN ÜSLUBU KONUSUNU AÇARMISINIZ?

Sol dergilerin eleştirdiğimiz üslubu şuydu; Burjuva basınındaki gibi öldürülen insanları suçlu suçsuz diye ayırmalarını eliştiriyoruz. Burjuva basınına bir diyecemiz yok. Onlar zaten sahibinin sesi. Ama bir takım sol dergilerin de aynı dili kullanmalarını doğru bulmuyoruz. Mücadele eden insanların suçlu olduklarını düşünmüyoruz. Bu ufak ama önemli bir ayrıntıdır. Dikkat edilmesi gerekir.

TEWLÊ HAKKINDA BİLGİ VERİRMİSİNİZ?

Tewle sayfası, diğer dergilerde Kadın karikatürçülerin yaptıklarının aksine, kadın sorununu cinsellik ve ağda sorunu olarak görmüyor. Biz kadın çizerler olarak her alanda söyleyeceklerimiz olduğuna inanıyoruz. Kadın sorununu herşeyden kopuk ele

alınabileceğine de inanmıyoruz. Kadınlar ve erkekler ayrı ayrı gezegenlerde yaşamıyorlar. Birlikte yaşadığımız bu yaşamı Kürt, Türk ve ezilen tüm dünya halklarının mücadelesinin yanında, sosyalist bakış açısıyla yorumlayıp kadın gözüyle çizeceğiz.

TEŞEKKÜRLER.

undan bir kaç ay önce tüm kamuoyunun tanık olduğu Eskişehir Özel Tıp Cezaevi uygulaması, buna karşı geliştirilen direniş yaşandı. Kimimiz içeride kimimiz dışarıda hep birlikte gördük yaşadık. T.C. devleti uzun süredir Eskişehir cezaevini açma hazırlığı içindeydi. Ancak kamuoyunun cezaevleri karşısındaki duyarlılığı bilindiğinden 2 kasım 1992 tarihine kadar erteledi. Kendisine göre düşündüğü bu uygun konjoktürde bir gecelik operasyonla çeşitli cezaevlerindeki devrimci tutsaklar Eskişehir tabutluklarına toplandı. Devrimci tutsaklar tek tek işkenceden geçirilerek tabutluklara dolduruldu.

Devrimci tutsakların içeriden direniş, dışarıda devrimci, yurtsever demokrat kamuoyunun harekete geçmesi, uluslararası da kamuoyunun harekete geçirilmesi T.C. devletini geri adım atmak zorunda bıraktı. Direniş zaferle sonuçlandı.

Devrimci tutsaklar eski cezaevlerine yeniden gönderildi ve Eskişehir cezaevi şimdilik boşaltıldı. Mücadele kazanımlarla beraber önemli tecrübe ve dersler bıraktı.

Sömürgeci-faşist T.C.'nin

ESKİŞEHİR CEZAEVİ DİRENİŞİ ÜZERİNE

hesabı neydi? Neden Eskişehir tabutlukları uygulamaya sokuldu? Olay görüldüğüyle sınırlı değil. Zaten 'olaylar görünüşten ibaret olsaydı bilime gerek kalmazdı'. Perdeyi aralayarak olayın ardındaki gerçeği az da olsa irdelemeye çalışalım. Ardından, Eskişehir cezaevi uygulaması üzerine bazı çevrelerin hüçük hesaplar uğruna beklediğimiz spekülasyon, ortak mücadelenin yarattığı değerleri ve dostlukları zedeleyici söylentilerine değineceğiz.

Son günlerde Özal'ın ve Mesut Yılmaz'ın yaptığı bazı açıklamalar Eskişehir tabutluklarına neden gerek duyduklarını açıklarken boşaltılmasına karşı tepkilerini de dile getirdiler. Eğer bunlara dikkat edilirse ve yaşanan süreç irdelenirse olay açıkça görülecektir.

Önce 141,142 ve 163. maddeler TCK'dan kaldırıldı. Bu davalardan dolayı ceza alanlar bırakıldı. T.C. yetkililerin deyimiyle 'düşünce suçluları' içeride kalmadı. Anti-terör yasasıyla, faşistler, gericiler ve belli sayıda devrimci tutsak da salıverildi. Ardından sıkıyönetim mahkemesi 146. maddeden yargılanan Türkiye solundan devrimci tutsaklar salıverilirken, yalnız TCK'nun 125. maddesinden yargılanan Kürdistan devrimcileri içeride tutuldu. Bunun mevcut yasalara göre hiç bir "hukuki gerekçe"si yoktur ve T.C.'nin politik tutumu olduğu açıkça ortadadır. Ayrıca "Anti-terör" yasasının "terör suçlular"ını özel cezaevlerinde tutma biçiminde bir de maddesi vardır. Sömürgecilerin esas tehlike, T.C.'nin aşıl topuğu olarak gördüğü "bölücülük" yani Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine ilişkin izlediği politika'nın bir parçası olarak cezaevi politikasını çizdi. Cezaevi politikası, devrimci tutsaklara yönelik politik tutum, izlediği genel politikanın bir parçasıdır. Özel savaş taktiğinin sürdürüldüğü yani soykırımlara hazırlandığı Kürdistan'daki politikasının bir parçası olarak cezaevi rejimi düşünüldü. Eskişehir tabutluklarına esas olarak "bölücülerin" oluşturduğu "teröristler" dolduruldu. Elbette henüz şartlı salıverme yasasındaki sürelerini bitirmeyen ve son yakalanan "Türkiye Solu"ndan devrimciler de sürece dahil edildi. Ama esas olarak 125. maddeden yargılananların hedef olduğu açıktır. Devrimci tutsaklar birbirinden yalıtılarak, bu cezaevinde bir insanın asgari yaşam koşulları elinden alınarak, o insanın ruhsal ve fiziksel kötürümleşmesi hedefleniyordu. 12 Eylül döneminin Diyarbakır cezaevi örneği hazırlanıyordu. Gerektiğinde devrimci tutsaklar sessizce katledilecekti. Kısacası sonuç psikolojik ve fiziki imhaydı.

Mücadele dergisinin 15 Ocak 1992 tarihli 36. sayısında "Eskişehir Direniş ve Bazı Gerçekler" adıyla yeralan "Devrimci Sol Davası Tutsakları" imzalı yazıda küçük hesaplar uğruna aslı olmayan yanlış birçok iddia ve yargı bulunmaktadır. Kendi hesabımıza kısır bir çekişme ve mücadeleye

zarar veren bu tür polemiklere girmek istemiyoruz. Ve bu türden çekişmelerin mücadeleye zarar verdiği inancındayız. Dev-Sol şimdiye kadar çeşitli defalar bu türden kısır polemiklere girdi. Sonuçta pek kazançlı çıktığını sanmıyoruz. Görünen, bundan ders çıkarmış da değil. İçeriden kamuoyuna 'bir belge' olarak sunulan bu yazıya sessiz kalmak bir devrimci, yurtsever ve demokrat kamuoyunu hakkımızda yanlış bilgilendireceğinden bir kaç noktaya değinmeyi gerekli gördük.

Yazıdaki iddialar, yargılar iki olgu üzerine dayanıyor. Birincisi Eskişehir'e sevke çıkarken "barikat önerdikleri ve yaptıkları" ikincisi açlık grevi direnişidir.

Malatya cezaevinde "Devrimci Sol, TDKP, TKP-ML davası tutsaklarının bulunduğu koşu barikat kurulup direnilirken, (ki operasyonda birçok tutsak yaralanmıştır) PKK davası tutsakları direnmeyi reddetmişler ve direnmeden Eskişehir'e gitmişlerdir." Acaba doğru mu? Sözkonusu barikatın kurulduğu koşu barikat Devrimci-Sol davasından tek bir kişi yok. KAWA, TDKP ve TKP-ML davasından tutsaklarının koşu barikattir. Hiç bir direnişi yoktur. Ayrıca Malatya'dan Eskişehir'e Dev-Sol davasından hiçkimse getirilmemiştir. Söylenenler asılsızdır. Diğer bir iddia, "Bursa ve G.Antep cezaevlerinde de idarenin "1 saat içinde hazırlanması" isteği üzerine Devrimci Sol Davası tutsakları barikat kurularak direnilmesini önermiş..." Gaziantep'te Devrimci Sol davasından tutsak olan arkadaşlardan hiç kimseye böyle bir öneri gelmedi. Biraz acele olmakla birlikte normal sevk oldu. Bu yazılanlar da doğru değil.

Böylece birinci iddiasına temel yaptığı "barikat" direnmesi ve önerisi yoktur. Neden bunlar uyduruluyor? Neden bu tür asılsız şeylere ihtiyaç duyuluyor!

Açlık grevinde ise diğer devrimci tutsakların iradesini ve düşüncesini dikkate almaması sonucu zikzaklı, tutarsız, ortak tutumu bölen bir tavır sergilemiştir. Ayrıca devrimci tutsakların yerleştirildiği kısımları yanlış yazarak veya birbirine karıştırarak, yaşanan süreçle ilgili de yanlış eksik aktarmalar yapıyor. Sohbet edilen tabii bir gerekçeyi esas yerine geçirerek konuşmaların aktarımında da kendisini haklı çıkaracak gerekçeler hazırlamıştır.

Biz KAWA davasından tutsaklar, iki kısımda da olmamıza rağmen sanki 1. kısımda hiç yokmuşuz gibi davranmış, 2. kısımdaki tutumumuzu ve konuşmalarımızı yanlış aktarmıştır. Kendi tutumlarını ise sanki sadece kendileri kararlı direnişi sergilemiş ve doğru tutumu yalnız kendileri takınmışçasına sunuyor. Diğer siyasi güçlerin direnişteki payını görmezlikten geliyor, göz ardı ediyor. Devrimci Sol davası tutsakları bir yıl önceki bildirilerinde alıntılar yaparak öngörülerinin doğrulandığını söylerken de yanılmaktadı. Hazırlıklı olma çabaları vardı. Bu doğrultuda diğer siyasal güçlerin de çabaları vardı. Direniş'te kendisiyle diğer siyasi güçlerin savunduklarını ele alırsa, ayrı savunmuş olduğu noktadaki öngörülerini gerçekleştirmemiş, ortak savunulan öngörüler gerçekleşmiştir.

Eskişehir'de yapılan konuşmaları "unutmuş" olmalı ki şöyle diyor: "Bu arada diğer grupların "çoğunluğa uyma" adına iradelerini PKK davası tutsaklarına bırakmaları da

eleştiri konusudur" Dev-Sol davası tutsaklarıyla birlikte davranmış olsaydık irademizi kendilerine mi bırakmış olacaktık? Şunu sormuyor, neden kimse benimle birlikte davranmadı? Orta yerde "irade bırakma" denilen bir olay yok. Ankara'dan gelen Dev-Sol davası tutsakları ikinci kısımda açlık grevinde idiler. Peki madem gerekçelerimiz doğru değildi. Niçin bıraktılar? Ayrıca Dev-Sol davası tutsakları söz verdiği süre boyunca da bekledi. PKK'nın tutumunu birlikte beklemeyi kendileri de uygun gördü. O koşullarda doğru olan da bu tutumdur. Birlikteliğe başlayacaktık. İçeridekilerin iradesinden bağımsız ani bir kararla kimse düşünmesini dahi sormadan Cumartesi günü açlık grevine başladılar. Biz de diğer bütün siyasi tutsaklar 1. Kısım 15 günü tamamlar tamamlamaz onlara bırakılarak süresiz başladık. Aramızdaki fark bir kaç gündü. SAG'ı düşünmüyoruz diyen kimse yok. Sorun, eyleme biçim ve yön vermektir. Genel kitleden, tüm siyasi davaların tutsaklarından kopmak doğru tutum olamaz. Diğer siyasi davalardan tutsaklar açlık grevi düşünmüyoruz demiyorlar. Sorun zamanlamaydı, sonuçta öyle de oldu. Ortada bir "hikmet" yok. Cezaevlerinde bağımsız bir politika güderiz. Cezaevlerinde tek başımıza da kalsak ödün vermeyeceğimiz tutumlar vardır. Bununla birlikte diğer siyasi davalardan arkadaşların (buna Dev-Sol'da dahil) görüşlerini alır hesaba katar, esnek davranarak birlikte ortak zeminde davranmanın şartlarını sonuna kadar ararız. Bundan devrimci mücadele ve dolayısıyla biz kazançlı

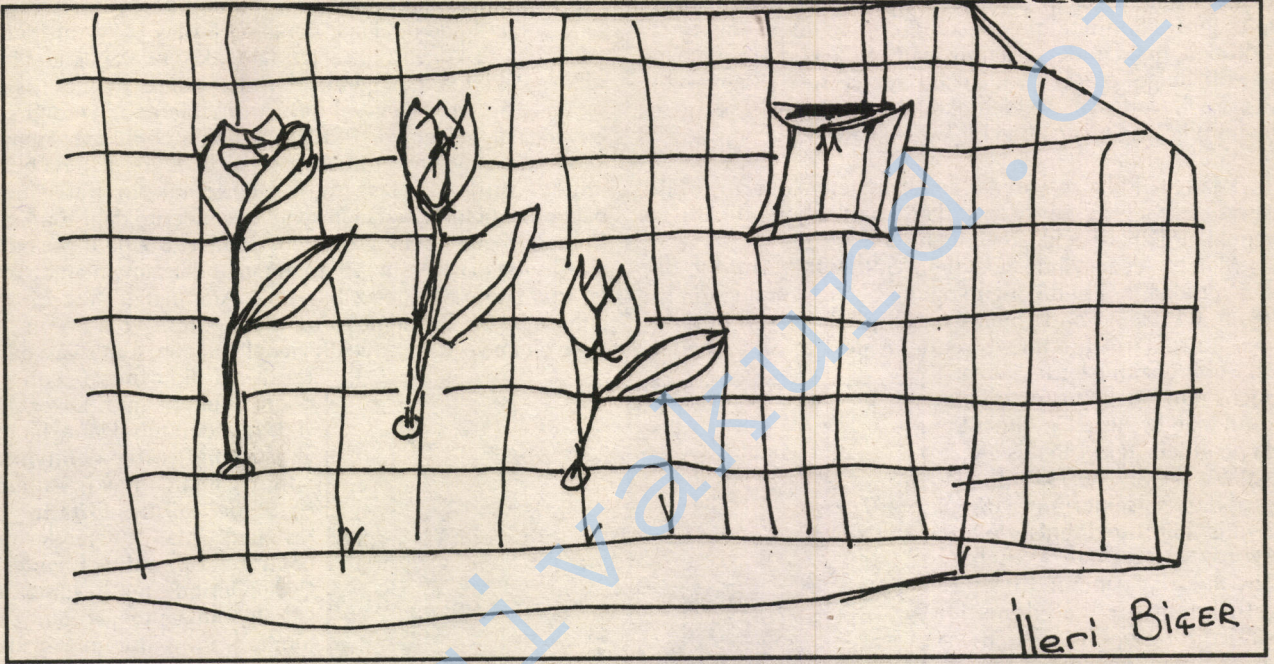
çıkacağımız inancındayız. Yazıda cezaevinde mücadelenin doğru bir politik çizgi üzerinde yürütmekten öte, Devrimci Sol davası tutsakları diğer sol güçlerle kendisini yarış pistinde hissediyor. Bu mantık insanı yanlış sonuçlara, ileri geri zikzaklara sıçratır. Eylemde rasyonelliğini yitirmeye yolaçar.

Burada belirtmeyi uygun gördüğümüz bir diğer husu, PKK'nın zindan konferansı ve Abdullah Öcalan'ın cezaevlerindeki direnişlerle ilgili açıklamalarını Eskişehir cezaevi direnişiyle ilişkilendirmek, bize pek doğru gelmiyor. Bunlar ayrıca değerlendirilmelidir. Abdullah Öcalan'ın Eskişehir'i Mehmet Şener olayıyla ilişkilendirerek "komplocu bir teoriye" açıklaması, T.C.'nin zindan politikasından ve uygulamasından hiç bir şey anlamamaktır.

Sonuç olarak diyeceğimiz şudur. Direnişte yer alanlar içeride ve dışarıda gücü oranında katkıda bulunmuştur. Direnişte, eksiklikleriyle birlikte esasta başarılarıyla çıkarılacak dersler vardır. Bir zafer varsa ortaktır. Halkın, tüm devrimcilerin ve devrimci mücadelenin zaferidir. Bunlar ortak mücadeleyle yaratılan devrimci değer ve kazanımlardır, aynı zamanda mücadele içinde kazanılan değerler ve yaşananlar devrimci dayanışmanın örneği ve dostluk bağlarının pekiştirilmesi için gerektir. Sol hareket artık olgunlaşmalı yaratılan bu değerleri kendi grupsal çıkarlarını ön plana çıkararak kendi potasına koymamalı, küçük hesaplarla harcamamalıdır. Yaratılan devrimci değerleri ve kazanımları savunmak ve yeni değerler yaratmak buradan geçer.

18.02.1992
KAWA DAVASINDAN TUTSAKLAR

Çankaya İ. H. D.'nin 1991 yılında düzenlediği karikatür yarışmasında birincilik ödülü alan çizerimiz İleri Biçer'in çalışmaları.

NEWROZ ATEŞİ'NE

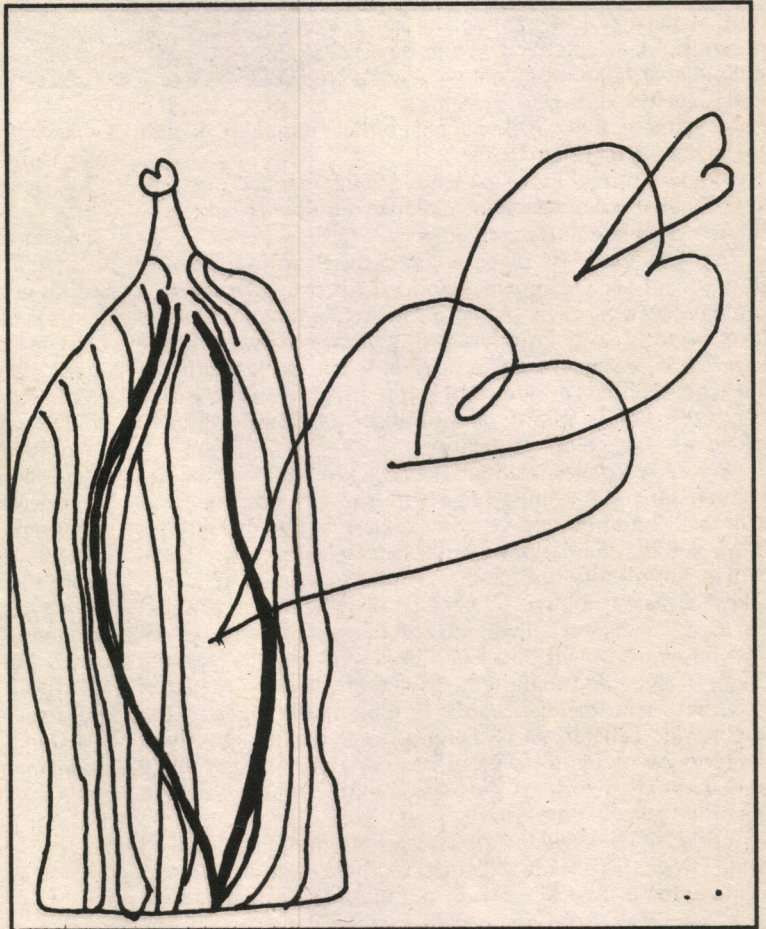
Birinci sayınızın bazı yazılarını okudum. Doğrusunu isterseniz hepsini okuyamadım. Ben henüz 11 yaşındayım. Uzun siyasi yazıları anlayamıyorum. Ama Güney Kürdistan'daki durumu anlatan açlık grevi haberlerini okudum, çok heyecanlandım ve üzüldüm. Biran kendimi orda hissettim. Düşündüm ki, dünyanın her yanına dağılmış biz Kürt çocukları da elimizden geldiğince birşeyler yapmalıyız. Dergimizin aracılığıyla bütün Kürt çocuklarına sesleniyorum bu ülke bizimdir. Bugün küçük yarın büyüğüz. Bizde yarın babalarımız ve annelerimiz gibi ezilmek istemiyorsak sesimizi yükseltelim. Son olarak Newroz Ateşi'nde, biz çocuklara ait hikâyeler, şiirler, karikatürler yayınlanmasını istiyorum. Dergimizde, daha önceden yayınlanan Kürt kızı Kaji'nin öyküsünü görmek istiyorum.

GELECEK BİZİMDİR

ALMANYA HANNOFER'DEN

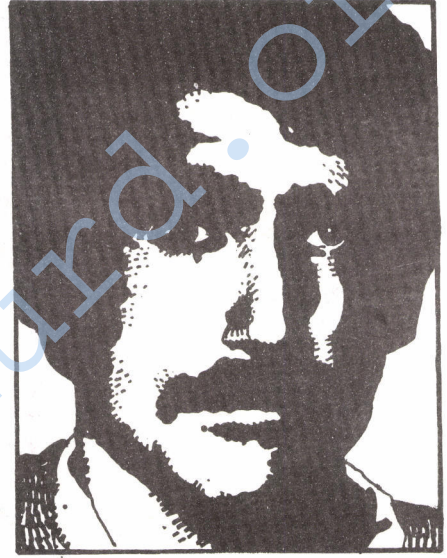
CAN

22.02.92

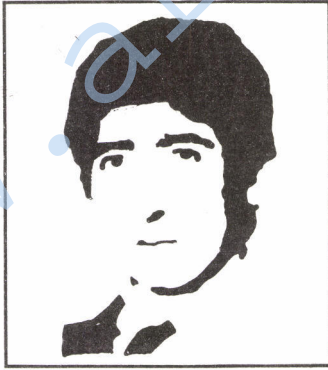

A.Rıza KOŞAR
1949-

Hüseyin ŞEN
1955-.....

Sinan KARAÇALI

Bedri YOLCU
1955-.....

Bir dal devrildi bu gece
Kara gecesi ak güllerle bezendi
Uzandı nilüferlerin açmış yerine

Sızlandı Selimiye'nin katı duvarları.
acıdı... güneşsiz büyüyen otlar.
Sancıdı G-3'ler.
Öfkelendi şehir
Öfkelendi Harem kıyıları
Kan veirin kuşattı kışlayı
Ve asfalt yollar ayaklandı
Karacaahmet- Üsküdar, Haydarpaşa
Ve vapurlar kısıp düdüklerini
Sessiz sokuldular limana...

Bir dal devrildi bu gece
Sarışın, upuzun, ipince
Sakındı bereketini toprak/ kızdı, sarsıldı.
Boşaldı falaka
Arlandı işkence
İşkenceciler elleri boş döndüler
Kan yüreğin yürüdü sofralarına

EDİP ÇELİK

